

Chulalongkorn University

Chula Digital Collections

Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD)

2022

การยกเลิกความผิดอาญา ศึกษากรณีการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต

จรรยา เสรีอภิวัฒน์
คณะนิติศาสตร์

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd>

Recommended Citation

เสรีอภิวัฒน์, จรรยา, "การยกเลิกความผิดอาญา ศึกษากรณีการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต" (2022). *Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD)*. 6351. <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/6351>

This Thesis is brought to you for free and open access by Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD) by an authorized administrator of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

การยกเลิกความผิดอาญา ศึกษากรณีการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต



วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2565

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Decriminalization of Beer Brewer: A Case Study of Brewing for Consumption Without
Homebrewing License



A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws in Laws
FACULTY OF LAW
Chulalongkorn University
Academic Year 2022
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การยกเลิกความผิดอาญา ศึกษากรณีการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต
โดย	นายจิรายุ เสรีภินันท์
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	อาจารย์ ดร.ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

.....	คณบดีคณะนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริณา ศรีวินิชย์)	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	
.....	ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ณรงค์ ใจหาญ)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร.ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม)	
.....	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัชพล ไชยพร)	

CHULALONGKORN UNIVERSITY

6380056234 : MAJOR LAWS

KEYWORD: Brewing for consumption, Decriminalization

Jirayu Seriapinant : Decriminalization of Beer Brewer: A Case Study of Brewing for Consumption Without Homebrewing License. Advisor: Pramote Sermsilatham, Ph.D.

The objective of this thesis is to study and analyze the problem of applying the license system and criminal penalties in the production of beer for consumption, as well as to study and seek out other appropriate measures to control the production of beer for consumption in Thailand instead of using licenses and criminal penalties.

According to the study, the main motivation for the introduction of licenses and criminal penalties for brewing for consumption is for government to collect more taxes. After an investigation on control patterns for the production of similar products such as tobacco for consumption, found that the production of tobacco for consumption does not regulate by a licensing system or criminal penalties. If producing tobacco for consumption without a license is not a crime. Therefore, the production of beer for consumption should not be regulated by a licensing and criminal penalties either. When examining the criteria for defining criminal offenses both in Thailand and abroad, it was found that defining brewing beer for consumption without a license as a criminal offense does not comply with the criminal offense criterion in any way. And when looking at the measures applicable to the production of beer for consumption abroad, it was found that even though the UK and Singapore have imposed criminal penalties on brewing beer for unlicensed consumption in the past, the country has now repealed those laws by allowing production without a license.

Therefore, this thesis recommends the decriminalization of brewing beer for unlicensed consumption, allowing brewing for consumption without requiring a license. However, the researcher still believes that there should be some criteria to control the production of beer for consumption, which the researcher deems appropriate to allow persons aged 20 years and over be able to produce beer by prohibiting the sale of beer.

Field of Study: Laws

Student's Signature

Academic Year: 2022

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

นับแต่เริ่มต้นศึกษาวิจัยจนสำเร็จลุล่วงเป็นวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยได้รับคำสั่งสอน คำแนะนำ ความช่วยเหลือ และความเมตตาจากอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์ ดร. ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม ที่กรุณารับเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และทุ่มเทเอาใจใส่ต่อนิสิตในที่ปรึกษาอยู่เสมอ ท่านอาจารย์กรุณามอบคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการค้นคว้าและคอยให้ความช่วยเหลือในการวิจัย ตลอดจนสละเวลาตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ณรงค์ ใจหาญ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.ชัชพล ไชยพร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาชี้แนะให้คำแนะนำในการปรับปรุงเนื้อหา แก้ไขข้อบกพร่อง รวมทั้งให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีเนื้อหาสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญ เจริญชัย เฟซบุ๊กแฟนเพจประชาชนเปียร์ และคุณอาชิระวัสส์ วรรณศรีสวัสดิ์ ที่ให้ความรู้และคำแนะนำเกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราและตัวอย่างคดีที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ความรู้ที่ได้รับเป็นข้อมูลสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางปรับปรุงกฎหมายอันเป็นคำตอบของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้

เหนือสิ่งอื่นใด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณครอบครัวเสรีอภินันท์ ครอบครัวอันเป็นที่รักของผู้วิจัยที่ให้โอกาสในการศึกษาเล่าเรียน เป็นเบื้องหน้าและเบื้องหลังในทุกความสำเร็จ เป็นแรงผลักดัน เป็นกำลังใจ และเป็นแรงสนับสนุนการตัดสินใจในทุกย่างก้าวของชีวิตผู้วิจัย

ขอขอบคุณนายจรัสศักดิ์ที่คอยให้ความช่วยเหลือทางด้านภาษาต่างประเทศตลอดการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ขอขอบคุณรุ่นพี่และรุ่นน้องที่คอยให้คำแนะนำแนวทางการทำวิจัย แลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ และคอยช่วยเหลือกันมาโดยตลอด อันได้แก่ นางสาววิศรา นางสาวตรองกมล นายชลนที นางสาวอังสุดา ร้อยตรีอภิวุฒิ นายตรีภพ และนายธนิต ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่คอยให้คำแนะนำในการทำวิจัย และสอนระบบ EndNote และ iThesis สุดท้ายขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิตและเลขานุการ อาจารย์ทุกท่าน ล้วนมีส่วนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จไปได้ด้วยดี

จรรยา เสรีอภินันท์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 สมมติฐาน.....	5
1.3 วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	5
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	5
1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา.....	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดความผิดอาญา.....	7
2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดความผิดอาญา.....	7
2.1.1 วัตถุประสงค์ในการลงโทษทางอาญา.....	8
2.1.1.1 การแก้แค้นทดแทน (Retribution).....	8
2.1.1.2 การยับยั้งการกระทำความผิด (Deterrence).....	9
2.1.1.3 การตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม (Removal from Society).....	11
2.1.1.4 การแก้ไขผู้กระทำความผิด (Rehabilitation and Correction).....	11
2.1.1.5 การป้องกันอาชญากรรม (Prevention of Crime).....	13
2.1.2 แนวคิดในการกำหนดความผิดอาญา.....	14

2.1.2.1	หลักกฎหมายอาญาตามแนวคิดของซีซาร์ เบ็คคาเรีย (Cesare Beccaria) ...	15
2.1.2.2	หลักกฎหมายอาญาตามแนวคิดของไนเจล วอล์กเกอร์ (Nigel Walker).....	18
2.1.2.3	หลักกฎหมายอาญาตามแนวคิดของเฮอ์เบิร์ต แอล แพกเกอร์ (Herbert L. Packer).....	19
2.1.2.4	หลักกฎหมายอาญาตามแนวคิดของจอห์น สจ๊วจ มิลล์ (John Stuart Mill)	21
2.1.2.5	หลักกฎหมายอาญาตามแนวคิดของดักลาส ฮุสัค (Douglas Husak).....	23
2.2	หลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญาตามกฎหมายไทย	25
2.2.1	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77	25
2.2.2	คำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมายเรื่อง การกำหนดโทษอาญาในกฎหมาย	29
2.2.3	พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของ กฎหมาย พ.ศ.2562	34
บทที่ 3	การกำหนดความผิดอาญาในประเทศไทยเกี่ยวกับการผลิตเบียร์เพื่อบริโภคในครัวเรือนโดย ไม่มีใบอนุญาต	37
3.1	สาเหตุและความจำเป็นที่รัฐห้ามมิให้ประชาชนผลิตสุราเพื่อบริโภคในครัวเรือนโดยไม่ได้รับ ใบอนุญาต	37
3.1.1	เหตุผลในด้านสุขภาพและความสะอาดปลอดภัย	38
3.1.1.1	ผลกระทบต่อสุขภาพในระยะฉับพลัน.....	38
3.1.1.2	ผลกระทบต่อสุขภาพในระยะเรื้อรัง.....	39
3.1.2	เหตุผลในด้านการจัดเก็บภาษี.....	42
3.1.3	เหตุผลในเรื่องผลกระทบต่อสังคม.....	45
3.1.3.1	อุบัติเหตุบนท้องถนนจากปัญหาเมาแล้วขับ	46
3.1.3.2	ปัญหาอาชญากรรมจากการเมาสุรา	47
3.1.4	เหตุผลในด้านคำสอนทางพุทธศาสนา	48
3.2	กฎหมายเกี่ยวกับการผลิตสุราที่บังคับใช้ในอดีต	49
3.2.1	พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493	50

3.2.2 กฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ.2560	51
3.3 กฎหมายเกี่ยวกับการผลิตสุราที่บังคับใช้ในปัจจุบัน	54
3.3.1 พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560	54
3.3.2 กฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ.2565.....	55
บทที่ 4 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเบียร์เพื่อบริโภคในครัวเรือนในต่างประเทศ. 60	
4.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา	60
4.2 ประเทศสิงคโปร์.....	69
4.3 ประเทศอังกฤษ.....	73
4.4 ประเทศมาเลเซีย.....	78
บทที่ 5 บทวิเคราะห์ความผิดของการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต	86
5.1 วิเคราะห์รูปแบบในการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในประเทศไทย	87
5.1.1 วิเคราะห์การควบคุมสินค้าบาปที่ผลิตเพื่อการบริโภคในประเทศไทย	87
5.1.1.1 การควบคุมการผลิตยาสูบเพื่อการบริโภคในประเทศไทย	87
5.1.1.2 การควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในประเทศไทย	89
5.1.2 วิเคราะห์สถานะกฎหมายที่อนุญาตให้ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค.....	90
5.2 วิเคราะห์ถึงเหตุผลและความจำเป็นในการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค	91
5.2.1 สุขภาพและความสะอาดปลอดภัย.....	92
5.2.1.1 กิจกรรมที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ.....	94
5.2.1.2 สุขลักษณะส่วนบุคคล.....	98
5.2.2 การจัดเก็บภาษี.....	100
5.2.3 ผลกระทบต่อสังคม	101
5.2.3.1 อุบัติเหตุบนท้องถนนจากปัญหาเมาแล้วขับ	101
5.2.3.2 ปัญหาอาชญากรรมจากการเมาสุรา	102
5.2.4 คำสอนทางพุทธศาสนา.....	103

5.3 วิเคราะห์ความเหมาะสมในการกำหนดให้การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตเป็น ความผิดอาญา.....	104
5.3.1 วิเคราะห์ความเหมาะสมในการกำหนดให้การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มี ใบอนุญาตเป็นความผิดอาญาตามหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญาของประเทศ ไทย.....	104
5.4 วิเคราะห์มาตรการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนของต่างประเทศ.....	109
5.4.1 วิเคราะห์และเปรียบเทียบรูปแบบการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคของ ต่างประเทศ.....	109
5.4.1.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	110
5.4.1.2 ประเทศสิงคโปร์.....	111
5.4.1.3 ประเทศอังกฤษ.....	113
5.4.1.4 ประเทศมาเลเซีย.....	114
บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	122
6.1 บทสรุป.....	122
6.1.1 ความเหมาะสมของการนำใบอนุญาตมาใช้กับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค.....	123
6.1.2 สถานะของกฎหมายที่อนุญาตให้ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค.....	124
6.1.3 สาเหตุที่มีการบัญญัติห้ามมิให้ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต.....	124
6.1.4 การกำหนดให้การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตเป็นความผิดอาญา ...	127
6.1.5 มาตรการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนของต่างประเทศ.....	130
6.2 ข้อเสนอแนะ.....	132
บรรณานุกรม.....	137
ประวัติผู้เขียน.....	145

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ระดับแอลกอฮอล์ในกระแสเลือดที่ส่งผลกระทบต่อร่างกาย จากสำนักงานสาธารณสุข จังหวัดเชียงใหม่.....	39
ตารางที่ 2 อัตราภาษีสุราประเภทสุราแช่และสุรากลั่นที่ผู้ประกอบการต้องเสีย ตามพระราชบัญญัติ ภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560	42
ตารางที่ 3 ข้อมูลสถิติสาเหตุที่เกิดอุบัติเหตุในช่วงปีใหม่ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2561 ถึง 2563 จากศูนย์ อำนวยความสะดวกทางถนน.....	46
ตารางที่ 4 รูปแบบการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนของต่างประเทศ.....	115
ตารางที่ 5 รูปแบบการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการจำหน่ายของต่างประเทศ.....	117

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ว่าจะเป็น เหล้า ไวน์ หรือเบียร์ เป็นต้น ล้วนเป็นเครื่องดื่มที่อยู่คู่กับวัฒนธรรมการกินและการดื่มของมนุษย์มาอย่างยาวนาน โดยเครื่องดื่มเหล่านี้ถูกใช้ในสถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไปไม่ว่าจะเป็นการดื่มเพื่อสร้างความรื่นรมย์ในชีวิต เพื่อผ่อนคลายความเครียด¹ หรือเพื่อรับประทานคู่กับอาหารเพื่อให้ได้รสชาติที่ดีขึ้น

จุดเริ่มต้นของเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เกิดขึ้นมานานกว่า 6,000 ปีแล้ว² และเบียร์เป็นเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ชนิดแรกของโลก ในสมัย 3,000 ปีก่อนคริสตกาล ชาวเซมิติกในเปอร์เซียเรียนรู้การทำเบียร์ มีการบันทึกไว้ด้วยการแกะสลักวิธีการทำเบียร์บนกระดาน เพื่ออุทิศให้กับเทพีแห่งการทำฟาร์ม ในสมัย 2,800 ปีก่อนคริสตกาล ยุคเมโสโปเตเมีย (Mesopotamia) มีบันทึกเกี่ยวกับการแบ่งปันเบียร์ และขนมปังให้กับทาสที่ใช้แรงงานในยุคสมัยนั้น ในทวีปยุโรปเบียร์ถือเป็นเครื่องดื่มที่นิยมกันมากที่สุดในประเทศเยอรมนี ถือได้ว่าชาวเยอรมันเป็นชนชาติแรกที่ผลิตเบียร์ขึ้นมาในยุโรป โดยเรียกชื่อว่า บิเออร์ (Bior) ซึ่งมีรสชาติเปรี้ยวอมหวาน ซึ่งในยุคแรกการผลิตเบียร์มีไว้เพื่อบริโภคกันภายในครอบครัวเท่านั้น โดยหลักแล้วผู้หญิงจะมีหน้าที่ผลิตเบียร์ หลังจากนั้นต่อมาการผลิตเบียร์ได้เข้ามามีบทบาทในคริสตจักร เพื่อใช้ในการประกอบพิธีกรรม และแจกจ่ายให้กับผู้คนที่เข้ามาร่วมงานทางศาสนา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประเทศไทยได้มีการนำเข้าเบียร์ครั้งแรกในปี พ.ศ.2230 โดยชาวโปรตุเกสและชาวอังกฤษ ซึ่งได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อยๆ แต่ในขณะนั้นประเทศไทยก็ยังไม่สามารถผลิตเบียร์ได้เอง อีกทั้งยังไม่จัดให้มีการออกใบอนุญาตให้สามารถผลิตเบียร์เองได้ในประเทศ จนมาถึงในสมัยรัชกาลที่ 7 มีการขอตั้งโรงเบียร์ในเชิงอุตสาหกรรมขึ้น เมื่อประมาณวันที่ 12 มกราคม พ.ศ.2473 โดยพระยาภิรมย์ภักดี (บุญรอด เศรษฐบุตร) ยื่นเรื่องขออนุญาตผลิตเบียร์ต่อกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ที่มีพระยาโกมารกุลมนตรี (ชื่น โกมารกุล ณ นคร) เป็นเสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติอยู่ในขณะนั้น พร้อมทั้งทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตโดยเห็นว่า เบียร์เป็นสินค้าที่ชาว

¹ สุรัชชกุล นุ่นภูบาล, "สุรากับความเป็นมาชาติในบริบทสังคมไทย," วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย 1, 2 (กันยายน - ธันวาคม 2561).

² Cocktailthai, "เบียร์มาจากจึกบูต " [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 1 สิงหาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://bit.ly/3HPaUBL>

ชาติได้ส่งเข้ามาจำหน่ายในสยามประเทศมาเป็นเวลานานแล้ว ทำให้เม็ดเงินไหลออกนอกประเทศเป็นอย่างมาก หากสามารถผลิตเบียร์ขึ้นได้เองก็จะป้องกันเงินที่สูญหายไป รวมทั้งจะได้ประโยชน์ในเรื่องราคาขายที่ถูกลง และการผลิตเบียร์ยังสามารถใช้ปลายข้าว มาแทนข้าวมอลต์ ช่วยให้คนไทยมีงานทำด้วย

เมื่อยื่นเรื่องขออนุญาตต่อกระทรวงพระคลังมหาสมบัติแล้ว มีการพิจารณากันอย่างมาก เนื่องจากในยุคนั้นยังไม่มีนโยบายเรื่องนี้มาก่อน โดยเฉพาะเรื่องการศึกษาเรียกเก็บภาษีเบียร์ ซึ่งในครั้งแรกกำหนดให้เสียภาษีลิตรละ 63 สตางค์³ ในระหว่างที่รอการอนุญาต พระยาภิรมย์ภักดีได้เดินทางไปเมืองไซ่ง่อน⁴ ประเทศเวียดนาม และแคว้นบาวาเรีย ประเทศเยอรมนี ในปี พ.ศ.2474 เพื่อศึกษาแบบแปลนเครื่องจักร ตลอดจนวิธีการผลิตเบียร์ หลังจากมีการพิจารณา จึงได้อนุญาตให้ตั้งโรงงานผลิตเบียร์ ทำให้เกิดโรงเบียร์แห่งแรกในประเทศไทยในวันที่ 4 สิงหาคม 2475⁵

ในบรรดาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งหมดเบียร์เป็นเครื่องดื่มที่ได้รับความนิยมสูงสุด ในปี พ.ศ. 2560 มูลค่าตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงถึง 3 แสนกว่าล้านบาท โดยมูลค่าตลาดเบียร์มีมูลค่ามากกว่า 2 แสนล้านบาท⁶ และจากสัดส่วนมูลค่าตลาดของอุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย พ.ศ.2562 เบียร์มีสัดส่วนตลาดคิดเป็นร้อยละ 72 ของปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งหมด ในขณะที่สุรากลั่นมีสัดส่วนตลาดคิดเป็นร้อยละ 25.9 และไวน์มีสัดส่วนตลาดคิดเป็นร้อยละ 0.9 อย่างไรก็ตามตั้งแต่ปีพ.ศ.2560 ประชาชนก็ไม่สามารถผลิตเบียร์เพื่อบริโภคภายในครัวเรือนได้ เนื่องจากกฎหมายมิได้เปิดช่องให้ประชาชนสามารถผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนได้ โดยหากฝ่าฝืนจะต้องระวางโทษตามมาตรา 193 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1 แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ต่อมาเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ.2565 ทางรัฐบาลได้มีการออกกฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ.2565 โดยอนุญาตให้ประชาชนสามารถผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนได้แต่

³ เคนพงษ์ วงศ์ภูมัต, "ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกดื่มเบียร์ของลูกค้านในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา" (สารนิพนธ์ปริญญาธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา, 2556), หน้า.9-11.

⁴ มติชนสุดสัปดาห์, "คราฟต์เบียร์ไทย ว่าด้วย การต้มเบียร์คืออาชญากรรม?" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 12 พฤศจิกายน 2564.

แหล่งที่มา: https://www.matichonweekly.com/column/article_22281

⁵ Beer'Nayata, "ประวัติของเบียร์ในประเทศไทย" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 1 สิงหาคม 2564. แหล่งที่มา:

<https://sites.google.com/a/email.kmutnb.ac.th/beer-nayata/prawati-khxng-beiyr-ni-prathesthiy>

⁶ วรณา ยงพิศาลภพ, "แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรมปี 2562-2564: อุตสาหกรรมเครื่องดื่ม" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 1 กันยายน

2564. แหล่งที่มา: [https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-outlook/Food-](https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-outlook/Food-Beverage/Beverage/IO/io-beverage-20-th)

[Beverage/Beverage/IO/io-beverage-20-th](https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-outlook/Food-Beverage/Beverage/IO/io-beverage-20-th)

ต้องมีการขออนุญาตและเสียค่าธรรมเนียมให้กรมสรรพสามิต ตามกฎกระทรวงการผลิตสุรา ข้อ 7 ถึง ข้อ 10 ซึ่งหากฝ่าฝืนโดยทำการผลิตโดยไม่ขอใบอนุญาตจะเป็นการไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ สรรพสามิต พ.ศ.2560 มาตรา 153 วรรค 2 อันจะมีโทษตามมาตรา 193 อีกทั้งยังมีความผิดตาม พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 203 ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้ต้องระวางโทษ ปรับตั้งแต่สองเท่าถึงสิบเท่าของค่าภาษีที่จะต้องเสียหรือที่เสียไม่ครบถ้วน แต่ต้องไม่ต่ำกว่าสี่ร้อยบาท (1) มีไว้ในครอบครองซึ่งสินค้าที่เป็นสินค้าที่มีได้เสียภาษีหรือเสียภาษีไม่ครบถ้วน

เหตุผลของการใช้ระบบใบอนุญาตในการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคพบว่า ได้บัญญัติเอาไว้ใน หมายเหตุในการประกาศใช้กฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ.2565 มีดังนี้ 1.เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการ จัดเก็บภาษี 2.เพื่อการควบคุมคุณภาพ และมาตรฐานการผลิตสุราเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเห็น ได้ว่าการผลิตสิ่งใดเพื่อใช้ในการบริโภคเองโดยไม่ได้ไว้เพื่อจำหน่ายย่อมไม่ควรถูกจัดเก็บภาษีหรือ ค่าธรรมเนียมให้ภาครัฐ ประกอบกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภทย่อมไม่ต่างกับการประกอบอาหาร หรือต้มยำสมุนไพร เพื่อรับประทานเอง เมื่อมิได้นำออกจำหน่ายให้ผู้ใดย่อมไม่ควรถูกควบคุมโดย ภาครัฐ เห็นได้ว่าเพียงแค่เหตุผลทั้ง 2 ประการดังกล่าวไม่เพียงพอต่อการนำระบบใบอนุญาตมาใช้ บังคับ อันเนื่องมาจากการขัดต่อหลักการรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 77 เนื่องจากภาครัฐต้องใช้ระบบอนุญาตและระบบคณะกรรมการในกฎหมายเฉพาะกรณีที่ทำเป็น และกฎหมายที่ออกต้องสอดคล้องกับสภาพการณ์ และไม่เป็นการอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือสร้าง ภาระให้ประชาชนเกินสมควร

ผู้วิจัยเห็นว่ากฎหมายดังกล่าวนี้มีผลเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเกิน สมควรแก่เหตุเนื่องจากการผลิตเบียร์เพื่อบริโภคควรเป็นสิทธิอย่างหนึ่งที่ประชาชนพึงทำได้เองไม่ต้อง ทำการขอใบอนุญาตจากภาครัฐก่อนจึงจะสามารถผลิตได้ และไม่ควรถูกเสียภาษีหรือค่าธรรมเนียม ให้แก่ภาครัฐ เนื่องจากการกระทำดังกล่าวควรเป็น individual rights⁷ และเห็นว่าการผลิตเบียร์เพื่อ การบริโภคเองโดยไม่ขอใบอนุญาตจากเจ้าหน้าที่รัฐไม่ใช่การกระทำที่ร้ายแรงอันจะต้องกำหนดให้เป็น ความผิดอาญา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ.2560 มาตรา 77 วรรค 3 ตอนท้ายอีกทั้ง การจะกำหนดการกระทำใดให้เป็นความผิดทางอาญาควรจะต้องเข้าหลักเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่งตาม คำแนะนำของคณะกรรมการ พัฒนากฎหมายเรื่องการกำหนดโทษอาญา และพระราชบัญญัติ

⁷ National Conference of State Legislatures, "Home Manufacture of Alcohol State Statutes," [Online] Accessed: [30 December 2021]. Available from: <https://www.ncsl.org/research/financial-services-and-commerce/home-manufacture-of-alcohol-state-statutes.aspx>

หลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 มาตรา 21 อนุ 8 ซึ่งเห็นได้ว่ากฎหมายที่ผู้วิจัยได้กล่าวไว้ข้างต้นซึ่งมีโทษทางอาญานั้นมิได้เข้าหลักเกณฑ์ข้อหนึ่งข้อใดในคำแนะนำของคณะกรรมการ และตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่ากฎหมายดังกล่าวมีลักษณะเป็นกฎหมายอาญาที่เพื่อและไม่มีเหตุผลสนับสนุนหรือหลักการมารองรับให้มีโทษทางอาญาได้

เมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศ การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในต่างประเทศได้มีการใช้ 2 แนวทางในการควบคุม 1.อนุญาตให้ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่ต้องขอใบอนุญาต 2.ห้ามการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในทุกกรณี เห็นว่าถึงแม้บางประเทศจะได้ห้ามมิให้ประชาชนผลิตเบียร์เพื่อบริโภคในครัวเรือนได้ แต่ประเทศเหล่านั้นล้วนแล้วแต่เป็นประเทศที่ที่การบริโภคเบียร์เป็นสิ่งที่ขัดต่อแนวความเชื่อในทางศาสนาอิสลาม เช่น มาเลเซีย อิหร่าน⁸ เป็นต้น ซึ่งในนานาประเทศส่วนใหญ่ล้วนแล้วแต่อนุญาตให้ประชาชนสามารถผลิตเบียร์เพื่อบริโภคได้ เช่น สหรัฐอเมริกา เยอรมนี อังกฤษ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ สิงคโปร์ เบลเยียม เป็นต้น ซึ่งแต่ละประเทศอาจจะมีข้อกำหนดที่ต่างออกไป เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งกฎหมายของรัฐบาลกลางได้กำหนดหลักเกณฑ์เรื่องการผลิตเบียร์เองในครัวเรือน อนุญาตให้ผลิตเบียร์เพื่อบริโภคได้ 100 แกลลอนต่อปี ในกรณีมีผู้บรรลุนิติภาวะอาศัยอยู่ในบ้านหนึ่งคน และในกรณีที่มีผู้บรรลุนิติภาวะอาศัยอยู่ในบ้านตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป อนุญาตให้ผลิต 200 แกลลอนต่อปี ประเทศสิงคโปร์อนุญาตให้ประชาชนผลิตเบียร์เพื่อบริโภคได้เป็นจำนวน 30 ลิตร ต่อเดือน ประเทศอังกฤษอนุญาตให้ประชาชนสามารถผลิตเบียร์เป็นจำนวนเท่าใดก็ได้ไม่มีกฎหมายกำหนดปริมาณขั้นสูงในการผลิต ซึ่งในประเทศเหล่านี้มีจุดร่วมกันคือไม่ต้องขอใบอนุญาตในการผลิตเพื่อการบริโภคและไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมให้ภาครัฐ ซึ่งจากการทำการศึกษาประเทศอังกฤษและสิงคโปร์เคยมีการนำระบบใบอนุญาตมาใช้บังคับกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยหากฝ่าฝืนจะต้องระวางโทษอาญาเช่นเดียวกับประเทศไทย แต่ต่อมาทั้ง 2 ประเทศดังกล่าวได้มีการยกเลิกระบบใบอนุญาตเนื่องจากเห็นว่าเป็นการลดอุปสรรคและเสรีภาพในการบริโภคของประชาชน และไม่ควรจัดเก็บภาษีสำหรับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเอง

ดังนั้นจากเหตุผลที่ได้กล่าวไปข้างต้นผู้วิจัยจึงเห็นสมควรยกเลิกความผิดอาญาสำหรับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต และเสนอให้ไม่นำระบบใบอนุญาตมาใช้บังคับกับการ

⁸ Canada's online legal magazine, "Homebrewing Laws Worldwide " [Online] Accessed: [30 December 2021]. Available from: <http://www.slw.ca/2013/11/20/homebrewing-laws-worldwide/>

ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือน โดยให้สิทธิแก่บุคคลที่บรรลุนิติภาวะแล้วสามารถผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาตจากภาครัฐ โดยอาจมีมาตรการอย่างอื่นมาควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค

1.2 สมมติฐาน

ถึงแม้ว่าการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคจะไม่ใช่ความผิดแล้วแต่การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคก็ยังถูกควบคุมด้วยระบบใบอนุญาตโดยหากฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามจะต้องระวางโทษทางอาญา เมื่อศึกษาเหตุผลหลักของการออกใบอนุญาตดังกล่าวพบว่าเป็นเรื่องต้องการจัดเก็บภาษี ซึ่งเห็นว่าเหตุผลดังกล่าวไม่เพียงพอที่จะนำมาใช้กับระบบใบอนุญาตสำหรับการผลิตเครื่องดื่มไว้เพื่อบริโภคเอง จึงส่งผลให้การไม่ปฏิบัติตามย่อมไม่ควรเป็นความผิดอาญา เนื่องจากเป็นการนำโทษทางอาญามาใช้กับการกระทำที่ไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษทางอาญา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 77 และยังเป็นบทบัญญัติที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตของประชาชน ดังนั้นจึงสมควรยกเลิกความผิดทางอาญาสำหรับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต โดยใช้มาตรการอื่นทดแทนเพื่อแก้ไขปัญหาการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต

1.3 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1.3.1 เพื่อศึกษาลักษณะ รูปแบบและวิเคราะห์ปัญหาการผลิตเบียร์เพื่อบริโภคของประเทศไทย

1.3.2 เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของการกำหนดโทษทางอาญาสำหรับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่ได้รับใบอนุญาต

1.3.3 เพื่อเปรียบเทียบกฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาตผลิตเบียร์เพื่อบริโภคของประเทศไทยและต่างประเทศ

1.3.4 เพื่อกำหนดแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความผิดทางอาญาที่เกี่ยวกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

กฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ.2560 และกฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ.2565 โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างมาตรการอนุญาตให้ผลิตเบียร์เพื่อบริโภคเองในครัวเรือนของต่างประเทศ และศึกษาแนวคิดในการกำหนดให้การกระทำใดเป็นความผิดอาญาในประเทศไทยและในต่างประเทศ และหาแนวทางหรือมาตรการอื่นที่นำมาใช้กับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต เพื่อทดแทนโทษทางอาญาที่มีอยู่และเพื่อให้ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการบริโภคมากยิ่งขึ้น

1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาวิจัยในการแสวงหามาตรการอื่นเพื่อทดแทนโทษทางอาญากรณีผลิตเบียร์เพื่อบริโภคใน โดยศึกษาวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ได้แก่ ตำบัทกฎหมาย หนังสือ หนังสือกฎหมาย วารสารทางวิชาการ วารสารต่างประเทศ บทความกฎหมายของต่างประเทศ และข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเบียร์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ว่าสมควรใช้หลักการหรือแนวทางใดเพื่อแก้ไขปัญหการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคใน โดยไม่มีใบอนุญาต

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบลักษณะ รูปแบบและวิเคราะห์ปัญหาการผลิตเบียร์เพื่อบริโภคของประเทศไทย

1.6.2 ทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรคของการกำหนดโทษทางอาญาในการผลิตเบียร์เพื่อบริโภคในโดยไม่มีใบอนุญาต

1.6.3 ทำให้ทราบถึงแนวคิดและเหตุผลของกฎหมาย รูปแบบและมาตรการของต่างประเทศ ในการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อบริโภค

1.6.4 ทำให้ได้แนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดความผิดอาญา

ในบทนี้จะเป็นการศึกษาและค้นคว้าทฤษฎีและการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายของการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค ซึ่งในหัวข้อแรกจะเป็นการศึกษาทฤษฎีซึ่งเกี่ยวข้องกับการกำหนดความผิดทางอาญา ซึ่งประกอบด้วย วัตถุประสงค์ในการลงโทษทางอาญาโดยมีทฤษฎีต่างๆดังนี้ ทฤษฎีการแก้แค้นทดแทน ทฤษฎียับยั้งการกระทำผิด ทฤษฎีตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม ทฤษฎีแก้ไขผู้กระทำความผิด ทฤษฎีป้องกันอาชญากรรม อีกทั้งศึกษาหลักเกณฑ์ประเภทต่างๆในการกำหนดความผิดอาญาเพื่อนำมาประกอบการพิจารณาว่าการกระทำใดสมควรบัญญัติให้มีโทษทางอาญา และการกระทำใดไม่สมควรมีโทษทางอาญา นอกจากนี้ยังได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดตาม มาตรา 77 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ประกอบกับศึกษาหลักเกณฑ์การกำหนดโทษอาญา ตามคำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย และพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ.2562 มาตรา 21(8) ซึ่งเป็นการวางหลักเกณฑ์ในการกำหนดว่าการกระทำใดสมควรถูกบัญญัติให้เป็นความผิดอาญา

2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดความผิดอาญา

การที่จะบัญญัติให้การกระทำใดการกระทำหนึ่งให้เป็นความผิดและมีโทษทางอาญานั้น จำเป็นที่จะต้องมีการพิจารณาไตร่ตรองให้ถี่ถ้วนว่าการกระทำนั้น สมควรแล้วที่จะบัญญัติให้มีโทษทางอาญา เนื่องจากโทษทางอาญานั้นโดยสภาพมีความร้ายแรง⁹ เนื่องจากเป็นโทษ ที่มุ่งบังคับเอากับชีวิต หรือเสรีภาพของบุคคล¹⁰ เช่น ประหารชีวิต จำคุก หรือกักขัง และโทษที่มุ่งบังคับเอากับทรัพย์สิน เช่น ปรับ หรือริบทรัพย์ ดังนั้นจึงต้องทำการศึกษาว่าการกระทำใดสมควรเป็นความผิดและมีโทษทางอาญาโดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ในการลงโทษทางอาญา และพิจารณาแนวคิดในการกำหนดโทษหรือกำหนดความผิดทางอาญาจากนักคิดต่างๆที่มีชื่อเสียง อีกทั้งควรพิจารณาการกำหนดความผิดทางอาญาตามกฎหมายไทยที่บัญญัติไว้ในกฎหมายต่างๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

⁹ เกียรติชจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1, พิมพ์ครั้งที่ 11 (กรุงเทพมหานคร: บริษัท กรุงเทพมหานคร จำกัด, 2562), หน้า.1

¹⁰ สิริโณม พรหมโณม, "การบังคับโทษปรับทางอาญา," วารสารจลนนิติ 13, 5 (กันยายน - ตุลาคม 2559).

2.1.1 วัตถุประสงค์ในการลงโทษทางอาญา

เมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้นในสังคม ผู้คนในสังคมจะต้องหาวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งในการจัดการกับคนที่กระทำผิดหรือละเมิดกฎเกณฑ์ของสังคม¹¹ เพราะถ้าหากสังคมไม่จัดการกับผู้ที่ทำผิดก็เท่ากับว่าสังคมยอมรับการกระทำผิดดังกล่าว การที่สังคมจะจัดการกับคนที่ทำผิดอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับความเชื่อของคนในสังคมตามแต่ละยุคสมัย เกี่ยวกับสาเหตุของการกระทำผิดและเหตุผลที่จะต้องจัดการหรือปฏิบัติกับคนที่ผู้ที่กระทำผิด ซึ่งจะเปลี่ยนไปตามยุคตามสมัยตามสถานการณ์ของแต่ละยุค โดยสังคมแต่ละยุคแต่ละสมัยจะมีจุดเน้นในวัตถุประสงค์และวิธีการที่จะปฏิบัติต่อผู้ที่กระทำผิดหรือการลงโทษผู้กระทำผิดที่แตกต่างกันไป อย่างไรก็ตามวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติหรือการลงโทษผู้กระทำผิดที่เกิดขึ้นในยุคต่างๆ ที่ผ่านมามาจนถึงปัจจุบันพอสรุปได้ดังนี้คือ

2.1.1.1 การแก้แค้นทดแทน (Retribution)

ตั้งแต่สมัยอดีตกาลหากมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ตัวผู้เสียหายเองหรือญาติของผู้เสียหายมักจะลงมือแก้แค้นผู้กระทำเพื่อเป็นการตอบแทนในสิ่งที่เขาได้กระทำไว้กับผู้เสียหาย¹² โดยถือหลักว่าผู้ใดกระทำความผิดหรือทำความเสียหายหรือความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น ผู้นั้นย่อมต้องรับผลตอบแทนจากการกระทำที่เคยทำเอาไว้อย่างสาสม ตามหลัก ตาต่อตา ฟันต่อฟัน กล่าวคือเมื่อไปปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไรก็ควรได้รับการปฏิบัติเช่นกันตอบแทน¹³ ซึ่งเป็นหลักการตามกฎหมายของพระเจ้าฮัมบราปี โดยการลงโทษด้วยวิธีเช่นนี้เป็นการแก้แค้นตอบแทนผู้กระทำความผิดโดยปราศจากกฎเกณฑ์หรือข้อกำหนดที่แน่นอน โดยจะขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้เสียหายหรือญาติของผู้เสียหาย ซึ่งปรากฏว่าการกระทำดังกล่าวนั้นมีความรุนแรง ป่าเถื่อน และเกินขอบเขตเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังปราศจากมนุษยธรรม

แม้ว่าจะมีผู้คนจำนวนมากที่วิพากษ์วิจารณ์ทฤษฎีแก้แค้นทดแทนอย่างกว้างขวาง แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้เลยว่ามนุษย์แทบทุกคนล้วนแล้วแต่ต้องการที่จะแก้แค้นผู้ที่เคยทำอะไรไม่ดีเอาไว้กับผู้นั้น กล่าวได้ว่าความต้องการที่จะแก้แค้นนั้นยังลึกลงไปในจิตใจของมนุษย์แทบทุกคน และด้วยเหตุนี้เองการลงโทษในสมัยปัจจุบันยังมีความเกี่ยวข้องกับทฤษฎีแก้แค้นทดแทน ซึ่งทฤษฎีการ

¹¹ นที จิตสว่าง, "วัตถุประสงค์ในการลงโทษ" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 24 ธันวาคม 2564. แหล่งที่มา:

<https://www.gotoknow.org/posts/454719>

¹² อัจฉริยา ชูตินันท์, อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2561), หน้า.207-208.

¹³ ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม, "หลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษทางอาญา ภายใต้โครงการสนับสนุนสารสนเทศเพื่อการทำงานของสมาชิกรัฐสภา (รายงานวิจัย)," (กรุงเทพมหานคร: ทิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว สถาบันพระปกเกล้า, 2564). หน้า19.

แก้แค้นทดแทนมิได้มีความหมายเฉพาะการแก้แค้นตามหลัก ตาต่อตา ฟันต่อฟัน แต่เพียงเท่านั้น แต่ ยังหมายความว่ารวมถึงการที่จะกำหนดหลักเกณฑ์หรือกฎเกณฑ์เพื่อเสริมสร้างให้การลงโทษนั้นทำได้แต่ พอเหมาะสม¹⁴ กล่าวคือ นอกจากจะมีส่วนที่ทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับผลร้าย เพื่อตอบสนองต่อ การกระทำที่ทำให้เกิดความเดือดร้อนหรือสร้างความไม่ปลอดภัยแก่สังคม¹⁵ ยังมีส่วนที่ทำให้ผู้กระทำ ผิดเกิดความรู้สึกสำนึกกับสิ่งที่ตนกำลังได้รับเป็นโทษที่เขาควรจะได้รับจากการกระทำความผิดของ เขาด้วย ทำให้ผู้กระทำความผิดยินดีที่จะได้รับโทษ¹⁶

สรุปได้ว่าการลงโทษที่ชอบธรรมตามหลักของทฤษฎีแก้ทดแทนนี้จะต้อง ประกอบด้วยเงื่อนไข 3 ประการ คือ ประการแรก จะต้องกระทำเพื่อแก้ไขความเสียหายที่ผู้กระทำ ก่อให้เกิดขึ้น หรือทดแทนความรู้สึกของผู้เสียหายที่สูญเสียไปเนื่องจากการกระทำความผิด ประการที่ สอง การลงโทษจะต้องกระทำเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม และประการสุดท้ายการลงโทษจะต้องได้ สัดส่วนกับความร้ายแรงของความคิด¹⁷ ทฤษฎีแก้แค้นตอบแทนย่อมมีผลทั้งในด้านความกรุณาปราณี และมีส่วนที่เรียกได้ว่าเป็นการแก้แค้นตอบแทน อันทำให้สังคมส่วนใหญ่พอใจ ตลอดจนตัวผู้กระทำ ความผิดที่ยินดีที่จะรับโทษตามสัดส่วนของความผิดที่ตนได้กระทำลง นอกจากนี้ยังมีผลในทางป้องกัน สังคมอีกด้วย เพราะว่าการใช้วิธีการลงโทษแบบนี้ย่อมมีผลทั้งในทางทำให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกสำนึก และทำให้บุคคลภายนอกเกรงกลัวต่อโทษนั้นด้วย¹⁸

2.1.1.2 การยับยั้งการกระทำความผิด (Deterrence)

ทฤษฎีการยับยั้งการกระทำความผิดมีมาตั้งแต่อดีตเฉกเช่นเดียวกับทฤษฎี การแก้แค้นทดแทน กล่าวได้ว่าการยับยั้งการกระทำความผิดมีลักษณะเป็นการลงโทษผู้กระทำ ความผิดด้วยโทษที่มีความรุนแรง เพื่อที่จะป้องปรามผู้นั้นไม่ให้กระทำความผิดซ้ำ อีกทั้งยังป้องปราม มิให้ผู้อื่นเอาเป็นเยี่ยงอย่าง เนื่องจากโดยทั่วไปมนุษย์จะคิดก่อนที่ตนจะลงมือกระทำความผิดสิ่งหนึ่งแล้ว จะคำนวณดูว่าสิ่งที่ตนจะกระทำนั้นได้ผลดีหรือผลเสียมากกว่ากัน เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าการกระทำ ผิดจะเกิดผลดีมากกว่าก็จะตัดสินใจลงมือกระทำความผิด แต่ถ้าเห็นว่าเกิดผลเสียมากกว่าก็จะไม่ลง

¹⁴ อภิรัตน์ เพชรศิริ, ทฤษฎีอาญา ทฤษฎีโทษและกระบวนการขึ้นพื้นฐาน, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2562), หน้า.83-89.

¹⁵ อุนิษา เลิศโตมรสกุล และ อังณพ ชูบำรุง, อาชญากรรมและอาชญาวิทยา, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2561), หน้า.207-208.

¹⁶ อภิรัตน์ เพชรศิริ, ทฤษฎีอาญา ทฤษฎีโทษและกระบวนการขึ้นพื้นฐาน, หน้า.88.

¹⁷ ณรงค์ ใจหาญ, กฎหมายอาญาว่าด้วยโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2543), หน้า.21.

¹⁸ อภิรัตน์ เพชรศิริ, ทฤษฎีอาญา ทฤษฎีโทษและกระบวนการขึ้นพื้นฐาน, หน้า.89.

เมื่อกระทำความผิด ด้วยเหตุนี้วิธีการป้องกันมิให้คนกระทำความผิดจึงต้องกำหนดอัตราโทษซึ่งก่อให้เกิดผลเสียหายแก่ผู้กระทำความผิดมากกว่าผลดีที่เขาจะได้รับจากการกระทำผิดนั้น เพื่อให้เขาลี้ภัยความตั้งใจที่จะกระทำความผิด¹⁹

วัตถุประสงค์ของการลงโทษตามกฎหมายนี้ คือเพื่อเป็นการยับยั้งการกระทำความผิดซ้ำของผู้กระทำความผิด และเพื่อให้คนในสังคมเกิดความเกรงกลัวต่อโทษจนไม่กล้าเอาเป็นเยี่ยงอย่าง โดยแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ²⁰ คือ การยับยั้งโดยทั่วไป (General Deterrence) ตัวอย่างเช่น การเอาโทษประหารชีวิตมาใช้ โดยเชื่อว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการยับยั้งมิให้คนในสังคมเอาเป็นเยี่ยงอย่างในการประกอบอาชญากรรม นอกจากนี้ยังมีวิธีลงโทษต่างๆซึ่งส่วนใหญ่จะมุ่งไปที่เนื้อตัวร่างกาย ตัวอย่างเช่น การจำคุก การเขียน การโบย การให้นักโทษทำงานหนัก เป็นต้น การลงโทษด้วยวิธีการต่างๆ เหล่านี้ เกี่ยวเนื่องกับหลักธรรมชาติของมนุษย์ที่ว่า มนุษย์มีความปรารถนาที่จะได้รับความสุขสบายและหลีกเลี่ยงความทุกข์ทรมาน ดังนั้นการลงโทษจึงก่อให้เกิดการยับยั้งอีกประเภทหนึ่ง เรียกว่า การยับยั้งเป็นพิเศษ (Special Deterrence) เป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อให้บทเรียน เพื่อให้เกิดความเกรงกลัวต่อโทษทัณฑ์ และทำให้เกิดความสำนึกผิดและเข็ดหลาบไม่กล้าจะกระทำความผิดอีกในอนาคต ซึ่งการยับยั้งประเภทนี้มุ่งเน้นเฉพาะตัวผู้กระทำความผิดเป็นหลัก โดย Cesare Beccaria ได้อธิบายไว้ว่าการลงโทษที่จะสามารถข่มขู่และยับยั้งผู้กระทำความผิดได้ดีต้องมีลักษณะ ที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1. การลงโทษต้องทำด้วยความรวดเร็ว (Swiftness of punishment) 2. การลงโทษต้องมีความแน่นอน (Certainty of punishment) 3. การลงโทษต้องมีความเคร่งครัดและรุนแรง (Severity of punishment)

ข้อโต้แย้งการลงโทษตามกฎหมายนี้มีอยู่ว่า การลงโทษเพื่อยับยั้งนั้นไม่อาจยับยั้งให้มนุษย์จากการกระทำความผิดได้เสมอไป เนื่องจากหากมนุษย์มีอิสระในการที่จะตัดสินใจกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวไม่เป็นผลมาจากประสบการณ์ของตนเองแล้ว การลงโทษจะไม่สามารถยับยั้งการกระทำความผิดได้เลย ในกรณีนี้การลงโทษเป็นแต่เพียงกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างเข้มงวดเท่านั้นเอง เหตุผลดังกล่าวนี้อาจจะได้รับการสนับสนุนจากความจริงที่ว่าอาชญากรรมยังเกิดขึ้นทุกที่ทั่วโลกซ้ำยังทวีความรุนแรงขึ้นทุกขณะ ดูเหมือนว่าอาชญากรรมมิได้เกรงกลัวต่อโทษทัณฑ์แต่ประการใด²¹

¹⁹ ณรงค์ ใจหาญ, กฎหมายอาญาว่าด้วยโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย, หน้า.28-29.

²⁰ อุนิษา เลิศโตมรสกุล และ อังณพ ชูบำรุง, อาชญากรรมและอาชญาวิทยา, หน้า.264.

²¹ อัจฉริยา ชูตินันท์, อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา, หน้า.208-209.

2.1.1.3 การตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม (Removal from Society)

วัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อตัดโอกาสให้ผู้กระทำความผิด คือ การลงโทษเพื่อที่จะทำให้ผู้นั้นหมดความสามารถที่จะกระทำความผิดอีกและทำให้สังคมสงบสุขและปลอดภัยจากการกระทำความผิด²² โดยมีได้ค้ำประกันว่าผู้ต้องโทษจะเกรงกลัวโทษ หรือจะได้รับการแก้ไขฟื้นฟูจิตใจให้กลับตัวเป็นคนดีจากการรับโทษหรือไม่ ไม่สำคัญ โดยหากระหว่างที่ผู้กระทำความผิดไม่สามารถกระทำความผิดซ้ำอีกได้ถือว่าประสบความสำเร็จในวัตถุประสงค์ของการลงโทษประเภทนี้แล้ว

วิธีการลงโทษตามแนวคิดนี้จะต้องเป็นวิธีที่ทำให้ผู้นั้นหมดโอกาสที่จะกระทำผิดตลอดไป เช่น การเนรเทศ การประหารชีวิต หรือจำคุกมีกำหนดเวลาจนกว่าจะแน่ใจว่าผู้นั้นไม่เป็นอันตรายแก่สังคมอีก เป็นต้น การประหารชีวิตถือได้ว่าเป็นวิธีการที่รุนแรงที่สุดแต่ในขณะเดียวกันก็มีประสิทธิภาพมากที่สุด²³ เพราะทำให้ผู้ต้องโทษหมดโอกาสที่จะกระทำความผิดอีกต่อไป ส่วนการเนรเทศจะมีผลต่อเมื่อจัดให้ผู้นั้นอยู่ในเขตพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเพียงคนเดียวและห่างไกลจากผู้คน จึงจะก่อให้เกิดผลสำเร็จความมุ่งหมาย สำหรับการจำคุกโดยมีกำหนดเวลาตราบเท่าที่จะแน่ใจว่าผู้นั้นไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก อาจมีปัญหาเพราะตราบใดที่ผู้นั้นยังสามารถติดต่อกับผู้อื่นได้แม้จะอยู่ในเรือนจำ ก็อาจกระทำผิดต่อเจ้าหน้าที่เรือนจำหรือนักโทษด้วยกันเอง หรือเป็นผู้บงการ หรือใช้ให้บุคคลอื่นซึ่งอยู่นอกเรือนจำกระทำผิดได้

อย่างไรก็ตามกฎหมายประเทศไทยคงมีเพียงโทษประหารชีวิต ส่วนการจำคุกจนกว่าจะแน่ใจว่าผู้นั้นไม่เป็นอันตรายต่อสังคม คงมีแต่บทบัญญัติที่ว่าด้วยการเพิ่มโทษบุคคลที่กระทำความผิดซ้ำ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 และ มาตรา 92 ส่วนการเนรเทศนั้นมิได้จัดเป็นโทษตามประมวลกฎหมายอาญา คงมีแต่การลงโทษสำหรับคนต่างด้าวซึ่งกระทำความผิดในประเทศไทย²⁴

2.1.1.4 การแก้ไขผู้กระทำความผิด (Rehabilitation and Correction)

วัตถุประสงค์ของการลงโทษประเภทนี้ คือ การลงโทษเพื่อให้ผู้กระทำความผิด เพื่อให้ผู้กระทำความผิดลดความรู้สึกต่อต้านกฎหมายและกลับมามีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี

²² ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม, "หลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษทางอาญา ภายใต้โครงการสนับสนุนสารสนเทศเพื่อการ ทำงานของสมาชิกรัฐสภา (รายงานวิจัย)." หน้า 17-18.

²³ อัจฉริยา ชูตินันท์, อาญาวิทยาและทัณฑวิทยา, หน้า.228

²⁴ ณรงค์ ใจหาญ, กฎหมายอาญาว่าด้วยโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย, หน้า.23.

และเห็นดีเห็นชอบกับการปฏิบัติตามกฎหมาย อีกทั้งยังพยายามที่จะช่วยให้ผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมและใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข²⁵

การลงโทษสมัยอดีตจะมุ่งเน้นไปที่การแก้แค้น หรือทำให้ผู้กระทำความผิดละอาย เช็ดหลาบจนไม่กล้ากลับมากระทำความผิดอีก ดังนั้นวิธีการลงโทษสมัยอดีตจึงมีความโหดร้ายทารุณโดยไม่คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน แต่การลงโทษในสมัยใหม่มีแนวคิดที่ต่างออกไป เนื่องจากมนุษย์เห็นความมีคุณค่าของการอยู่ร่วมกันและการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันมากขึ้น โดยคำนึงถึงหลักมนุษยธรรมและศีลธรรมมากยิ่งขึ้น โดยเห็นได้ว่าการลงโทษโดยแก้ไขฟื้นฟูจิตใจผู้กระทำความผิดไม่ให้ ผู้กระทำความผิดกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก มีวัตถุประสงค์สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนมากที่สุด โดยมองว่า อาชญากรทุกคนเป็นเสมือนผู้ป่วยที่สามารถรักษาให้หายได้²⁶ อีกทั้งในระดับสากลเห็นพ้องตรงกันว่า การลงโทษแต่เพียงอย่างเดียวไม่อาจทำให้ผู้กระทำความผิดกลับตนเป็นคนดีได้ แต่กลับเป็นการเสริมสร้างสันดานหยาบกระด้างยิ่งขึ้น หรือเพิ่มความเหี้ยมโหดทารุณมากยิ่งขึ้นไปอีก ซึ่งเห็นว่าแม้ว่าจะเป็นผลเสียให้กับคนในสังคม และไม่มีหลักประกันเลยว่าหากผู้กระทำความผิดพ้นโทษออกมาแล้วจะกลับตัวกลับใจไม่กล้ากลับมากระทำความผิดซ้ำอีก

เนื่องจากในการใช้โทษกักขัง หรือ จำคุกควบคุมผู้ต้องขังหรือนักโทษไว้ในเรือนจำนั้น ย่อมเป็นที่คาดได้อยู่แล้วว่าสักวันหนึ่งบุคคลเหล่านั้นจะได้รับการปลดปล่อยให้กลับเข้าสู่สังคมอีก ดังนั้นการแก้ไขผู้กระทำความผิดจึงเป็นการป้องปรามมิให้เกิดการกระทำความผิดหรือมิให้หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก²⁷ โดยพื้นฐานของแนวความคิดของการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด คือการที่บุคคลกระทำความผิดเกิดขึ้นจากการที่จิตใจของผู้นั้นเห็นว่าสิ่งที่เขากระทำเป็นสิ่งถูกต้อง จึงกระทำความผิดลงไปโดยไม่รู้ว่าการกระทำนั้นฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือปทัสสถานของสังคม เหตุที่ทำให้เขามีทัศนคติที่ผิดเช่นนี้ อาจเกิดจากสภาพแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพจิตใจของเขาเองมีความเห็นที่ผิดไป

ดังนั้นหากผู้กระทำผิดได้รับการแก้ไขหรือเยียวยาจิตใจ ให้มีทัศนคติที่ถูกต้องตรงกับกฎเกณฑ์หรือปทัสสถานของสังคม ก็จะทำให้ผู้นั้นหลีกเลี่ยงไม่กระทำความผิดอีกต่อไป ซึ่งวิธีการลงโทษที่ทำให้เกิดผลดีเป็นการแก้ไขฟื้นฟูจิตใจของผู้กระทำผิด อาจกระทำได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับลักษณะนิสัยและจิตใจของผู้กระทำความผิดแต่ละบุคคล การลงโทษตามความมุ่งหมายนี้จึงมีลักษณะ

²⁵ ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม, "หลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษทางอาญา ภายใต้โครงการสนับสนุนการดำเนินงานของสมาชิกรัฐสภา (รายงานวิจัย)." หน้า 17.

²⁶ ปกป้อง ศรีสนิท, กฎหมายอาญาชั้นสูง, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2563), หน้า.205.

²⁷ อัจฉริยา ชูตินันท์, อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา, หน้า.211.

เป็นการแก้ไขผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคล โดยมุ่งเน้นไปที่การบำบัดรักษา แทนการลงโทษเพื่อให้เขาได้รับความเจ็บปวดทรมาน ตามแนวความคิดนี้โทษประหารชีวิตไม่ก่อให้เกิดผลเป็นการแก้ไขความประพฤติของผู้กระทำผิด เนื่องจากการประหารชีวิตทำให้บุคคลนั้นหมดโอกาสที่จะกลับตัวเป็นคนดี ส่วนโทษจำคุกนั้นก็ยังมีปัญหาเช่นกันเนื่องจากโทษจำคุกเป็นการตีตรา หรือตราหน้าว่าบุคคลเหล่านี้เคยเป็นอาชญากรมาก่อน ทำให้เป็นที่รังเกียจแก่คนในสังคม ทำให้คนในสังคมไม่ยากคบค้าสมาคมด้วย และมักจะได้รับการปฏิเสธให้เข้าทำงานจึงทำให้ผู้ต้องโทษเสียโอกาสที่จะประพฤติดนและประกอบอาชีพโดยสุจริต²⁸ต่อไปในภายภาคหน้า

ปัญหาสำคัญอีกข้อหนึ่งของโทษจำคุกคือ การที่มีได้แยกขังบุคคลที่กระทำผิดติดนิสัยกับบุคคลซึ่งเพิ่งต้องโทษจำคุกเป็นครั้งแรก ทำให้เกิดการถ่ายทอดพฤติกรรมของการก่ออาชญากรรมและวิธีหลบหนีให้พ้นจากการจับกุมหรือลงโทษ จึงทำให้เรือนจำกลายเป็นโรงเรียนฝึกหัดอาชญากรอาชีพนานกว่าศูนย์ฝึกรบมจิตใจเพื่อให้ผู้ต้องโทษออกไปเป็นพลเมืองดีที่มีวินัยและเคารพกฎหมาย ซึ่งวิธีการแก้ปัญหานี้อาจทำได้โดย แยกประเภทนักโทษ หลีกเลี้ยงการลงโทษจำคุกระยะสั้นโดยเปลี่ยนไปใช้วิธีการอื่นแทน เช่นการปรับ การรอกการลงโทษ การกักขัง เป็นต้น กำหนดวิธีการแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมและจิตใจของนักโทษในขณะที่อยู่ในเรือน เช่นการให้นักโทษฝึกหัดอาชีพ มีกิจกรรมยามว่างให้นักโทษทำ มีการอบรมทางการศึกษาและศีลธรรม มีการให้นักจิตวิทยาบำบัดแก่นักโทษที่มีอาการป่วยทางจิต เป็นต้น²⁹

สรุปได้ว่าเป้าหมายของการลงโทษข้อนี้ก็คือ การเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำผิดเป็นการลงโทษอย่างมีมนุษยธรรมและส่งเสริมความเข้าใจตนเองมากกว่าการลงโทษแบบทารุณโหดร้าย อย่างไรก็ตามการลงโทษตามเป้าหมายนี้ต้องอาศัยโครงการที่เหมาะสมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด เนื่องจากโครงการที่เหมาะสมจะส่งเสริมความคิดทางบวกของผู้กระทำผิด ให้มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและต่อคนในสังคมได้³⁰

2.1.1.5 การป้องกันอาชญากรรม (Prevention of Crime)

การลงโทษเช่นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันชุมชนและสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม และเพื่อไม่ให้ผู้กระทำผิดมีโอกาสกลับมากระทำความผิดซ้ำ³¹ ซึ่งการป้องกันสังคม

²⁸ กิริยา กุลกลการ และ สรวุธ ไพฑูรย์พงษ์, "ผู้พ้นโทษไร้สิทธิประกอบอาชีพ " [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 1 มกราคม 2565.

แหล่งที่มา: <https://tdri.or.th/2019/02/career-for-penalty/>

²⁹ ณรงค์ ใจหาญ, กฎหมายอาญาว่าด้วยโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย, หน้า.32-33.

³⁰ อุนิษา เลิศโตมรสกุล และ อังณพ ชูบำรุง, อาชญากรรมและอาชญาวิทยา, หน้า.264

³¹ อัจฉริยา ชูตินันท์, อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา, หน้า.229-230

หมายความว่า การปกป้องคุ้มครองสังคมที่เพียบพร้อมไปด้วยปัจจัยที่จะก่อให้เกิดการประกอบอาชญากรรมโดยยึดหลักความถูกต้องชอบธรรม โดยการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดหรืออาชญากรรมสามารถแบ่งได้ออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การวางแผนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เช่น การเพิ่มประสิทธิภาพให้กับหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ในการป้องกัน ติดตามและจับกุมอาชญากร
- 2) การให้ความรู้แก่คนในสังคมในเรื่องการป้องกันทรัพย์สินและความปลอดภัย
- 3) การเสริมสร้างจริยธรรมให้กับผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรม
- 4) การประสานงานของสถาบันที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

จะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อป้องกันอาชญากรรมจะสัมฤทธิ์ผลได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายรัฐหรือฝ่ายประชาชน เพื่อให้อัตราการเกิดอาชญากรรมในสังคมลดน้อยลง ซึ่งแนวทางการป้องกันสังคมจำเป็นจะต้องเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดเพื่อให้ผู้กระทำความผิดกลับตนเป็นคนดี นอกจากนี้จะต้องเพิ่มประสิทธิภาพของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมโดยวางแนวทางปฏิบัติที่จำเป็นจะต้องกระทำ วางระบบการควบคุมการลงโทษ การกำหนดโทษ หรือวางเงื่อนไข เพื่อเป็นการคุ้มครองป้องกันสังคม

2.1.2 แนวคิดในการกำหนดความผิดอาญา

กฎหมายอาญา³² หมายถึง กฎหมายที่บัญญัติว่าการกระทำหรือไม่กระทำการอย่างใดเป็นความผิดและกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดเอาไว้ด้วย กล่าวอีกนัยหนึ่ง กฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่กำหนดว่าการกระทำอย่างไรเป็นความผิดหรือไม่ และหากได้กระทำการอันเป็นความผิดแล้ว จะมีสภาพบังคับกับผู้กระทำความผิดหรือไม่ อย่างไรและมากน้อยเพียงใด³³ จึงหมายความว่ากฎหมายอาญาประกอบไปด้วยสองส่วน ส่วนที่หนึ่งกำหนดว่าการกระทำใดเป็นความผิด และสองส่วนกำหนดโทษให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ดังนั้นการลงโทษจึงเป็นวัตถุประสงค์หนึ่งของกฎหมายอาญา ซึ่งการลงโทษ หมายถึง การกระทำที่ทำให้เกิดผลร้ายแก่ผู้กระทำความผิด โดยอาจเป็นผลร้ายต่อ ชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด³⁴ และเนื่องจาก

³² เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1, หน้า.1.

³³ คณพล จันทน์หอม, รากฐานกฎหมายอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2561), หน้า.56

³⁴ อัจฉริยา ชูตินันท์, อาญาวิทยาและทัณฑวิทยา, หน้า.216-217.

ภาครัฐได้กำหนดให้การผลิตเบียร์เพื่อบริโภคในครัวเรือนโดยไม่มีใบอนุญาตเป็นความผิดอาญา จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาหลักเกณฑ์หรือกรอบหรือแนวคิดในการกำหนดความผิดอาญาจากนักนิติศาสตร์ต่างๆ เพื่อมาอธิบายว่าการผลิตเบียร์เพื่อบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตนั้นสมควรหรือไม่ที่ถูกบัญญัติให้เป็นความผิดอาญา โดยหลักเกณฑ์หรือแนวคิดทางอาญาที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

2.1.2.1 หลักกฎหมายอาญาตามแนวคิดของซีซาร์ เบ็คคาเรีย (Cesare Beccaria)

ซีซาร์ เบ็คคาเรีย เป็นนักปรัชญาด้านกฎหมายอาญาในสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 18 ได้เสนอแนวคิดที่เป็นการวางรากฐานกฎหมายอาญาไว้ว่า การที่รัฐสามารถออกกฎหมายหรือกฎหมาย กำหนดการกระทำใดที่รัฐห้ามมิให้กระทำ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมส่วนรวมได้นั้นเนื่องมาจาก “ทฤษฎีสัญญาประชาคม” (Social Contract) ที่คนในสังคมยินยอมพร้อมใจกันยกอำนาจของตนให้กับรัฐ เพื่อให้รัฐเป็นตัวแทนเขาเหล่านั้นในการทำหน้าที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม ประชาชนจึงต้องจำยอมที่จะจำกัดเสรีภาพของตนเองบางประการโดยให้สัญญาว่าจะไม่กระทำการบางอย่างหรืออาจต้องกระทำการบางอย่างที่จำเป็นต่อการรักษาความสงบของสังคมส่วนรวม สิทธิและเสรีภาพที่ประชาชนยอมเสียสละนี้รัฐได้บัญญัติออกมาเป็นสิ่งที่เรียกว่า “กฎหมาย” เพื่อกำหนดสิ่งที่ห้ามกระทำและสิ่งที่บังคับให้กระทำ หากฝ่าฝืนย่อมต้องได้รับโทษตามกฎหมาย รัฐจึงมีอำนาจที่จะออกกฎหมายเพื่อกำหนดข้อห้าม เพื่อควบคุมความประพฤติของมนุษย์ในสังคมไว้หากผู้ใดฝ่าฝืนจะถูกลงโทษ³⁵

ซีซาร์ เบ็คคาเรีย ได้เปลี่ยนจากความเชื่อเดิมที่มีมาแต่โบราณว่า อาชญากรรมเกิดจากอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติหรือเหนือการควบคุมของมนุษย์ มาเป็นความเชื่อที่ว่าพฤติกรรมอาชญากรรมของมนุษย์มีมูลเหตุจูงใจมาจากตัวมนุษย์เอง สำนักอาชญาวิทยาตั้งเดิมได้วางหลักปรัชญาทางอาชญาวิทยาไว้ว่า มนุษย์เป็นผู้ควบคุมหรือกำหนดพฤติกรรมของตนเอง และการเลือกพฤติกรรมนี้จะเกิดจากกระบวนการคิดอย่างมีเหตุมีผล รวมทั้งการตัดสินใจของบุคคลว่าจะเลือกประกอบอาชญากรรมหรือไม่ เรียกว่า เจตจำนงเสรี (Free will) กล่าวได้ว่าการกระทำผิดของบุคคลนั้นเกิดจากเจตจำนงเสรีของผู้นั้นโดยแท้³⁶ หากบุคคลใดมีความคิดว่าเมื่อประกอบอาชญากรรมแล้วจะเกิดผลเสียกับตนเองมากกว่าผลดีที่จะได้รับแล้ว บุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะไม่ประกอบ

³⁵ ญรัจวัฒน์ สุทธิโยธิน, กฎหมายอาญาและอาชญาวิทยาขั้นสูง (กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2555), หน้า.9.

³⁶ อภิรัตน์ เพชรศิริ, ทฤษฎีอาญา ทฤษฎีโทษและกระบวนการขั้นพื้นฐาน, หน้า.19.

อาชญากรรม แต่ในทางตรงข้ามหากบุคคลใดเชื่อว่าผลที่ได้รับจากการประกอบอาชญากรรมจะมีผลดีมากกว่าผลเสีย บุคคลนั้นก็มีแนวโน้มที่จะตัดสินใจลงมือประกอบอาชญากรรม ดังนั้นการที่บุคคลใดตัดสินใจประกอบอาชญากรรมจึงขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจของเขาโดยแท้ ไม่มีความเกี่ยวข้องกับอำนาจ ลีกลับหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์อยู่นอกเหนือการควบคุมของมนุษย์แต่ประการใด³⁷

ซีซาร์ เบ็คคาเรีย ได้นำเสนอแนวความคิดที่นำไปสู่การวางรากฐานกฎหมายอาญาและปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ซึ่งมีสาระสำคัญทั้งหมด 10 ประการ³⁸ ดังนี้

- 1) เสนอให้การพิจารณาบทลงโทษควรมีความเหมาะสมกับความผิดที่บุคคลนั้นกระทำ เพราะถือว่ามนุษย์ทุกคนมีเจตจำนงเสรีในการกระทำ
- 2) เสนอให้การบัญญัติกฎหมายต้องถือหลักพื้นฐาน คือเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน
- 3) เสนอให้มีการกำหนดคำนิยามของคำว่า อาชญากรรม โดยต้องพิจารณาจากองค์ประกอบที่เกี่ยวกับภัยอันตรายต่อสังคมเป็นสำคัญ กล่าวคือพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อสังคมโดยส่วนรวม
- 4) เสนอให้มีการให้ความสำคัญต่อการป้องกันอาชญากรรมมากกว่าการลงโทษผู้กระทำผิด
- 5) เสนอให้ยกเลิกโทษประหารชีวิต การลงโทษโดยใช้วิธีทรมาน และการทรมานกรรมด้วยวิธีการต่างๆ
- 6) เสนอให้การพิจารณาคดีที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม
- 7) เสนอให้การลงโทษมีเป้าประสงค์เพื่อเป็นการข่มขู่และยับยั้งผู้คนจากการประกอบอาชญากรรม

³⁷ อุทัย อาทิวะ, ทฤษฎีอาชญาวิทยากับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วน วี.เจ. พรินต์ติ้ง, 2558), หน้า.40-41.

³⁸ อัจฉริยา ชูตินันท์, อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา, หน้า.103-104.

8) เสนอให้การกำหนดโทษจำคุกควรได้รับการสนับสนุนและต้องกระทำ โดยนำมาใช้อย่างแพร่หลาย และต้องแก้ไขและปรับปรุงสภาพเรือนจำให้ถูกสุขลักษณะ รวมทั้งความ มั่นคงและปลอดภัย

9) เสนอให้มีการกำหนดความหนักเบาของการลงโทษ โดยต้องได้สัดส่วน กับความรุนแรงของการประกอบอาชญากรรมโดยต้องกำหนดให้เหมาะสมกับลักษณะของความผิด โดยต้องไม่มากจนโหดร้ายทารุณและต้องไม่น้อยเกินไปจนทำให้ผู้กระทำความผิดคิดว่าคุ้มค่าที่จะได้ ผลประโยชน์จากการประกอบอาชญากรรม

10) เสนอให้การบัญญัติกฎหมายเป็นหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติ ส่วนฝ่าย ตุลาการมีหน้าที่พิจารณาความผิดของอาชญากรและปรับใช้กฎหมายเพียงเท่านั้น ไม่มีหน้าที่ตีความ กฎหมาย ดังนั้น กฎหมายจึงต้องบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษรโดยต้องระบุไว้ชัดเจนในส่วน of ฐาน ความผิดและบทลงโทษเพื่อให้คนในสังคมทราบและเพื่อป้องกันอาชญากรรม

แม้แนวคิดของซีซาร์ เบ็คคาเรีย จะเป็นแนวความคิดที่ดีก็ตาม แต่ใน รายละเอียดในการนำมาใช้ยังมีจุดอ่อนบางประการโดยสรุปได้ดังนี้

1) แนวความคิดของเขามุ่งประเด็นไปที่การประกอบอาชญากรรม พฤติกรรมของอาชญากร โดยละเลยความแตกต่างระหว่างบุคคลและสภาพการณ์แห่งคดีหรือมูลเหตุ จูงใจในการกระทำความผิด

2) การกำหนดโทษใช้หลักเจตจำนงอิสระอย่างเคร่งครัด โดยไม่มีข้อยกเว้น ซึ่งไม่เป็นธรรมและไม่เหมาะสม เพราะผู้กระทำความผิดมีได้ทั้งในเด็กเยาวชน คนชรา คนวิกลจริต ซึ่ง บุคคลดังกล่าวควรได้รับการพิจารณาลดหย่อนโทษ

3) การกำหนดโทษสำหรับผู้กระทำความผิดเป็นเกณฑ์เดียวกัน โดย ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษเท่าเทียมกัน แต่ในทางความเป็นจริง ผู้กระทำความผิดมีหลาย ประเภท ได้แก่ ผู้กระทำความผิดครั้งแรก ผู้กระทำความผิดซ้ำ ซึ่งตามหลักเกณฑ์ของเบ็คคาเรีย ผู้กระทำความผิดครั้งแรกต้องได้รับโทษเท่ากับผู้กระทำความผิดซ้ำ จึงไม่เป็นธรรมและไม่เหมาะสม

สรุปหลักกฎหมายอาญาตามแนวความคิดของซีซาร์ เบ็คคาเรีย ที่ได้กล่าว ไปข้างต้น เห็นได้ว่าผู้คนมีเจตจำนงเสรีในการกระทำและการกระทำความผิดต่างๆก็เกิดจากเจตจำนง เสรีของประชาชนมิได้เกิดมาจากกฏตีสืบสาว ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของภาครัฐที่จะต้องออกกฎหมายมา เพื่อบัญญัติให้การกระทำบางอย่างเป็นความผิด ซึ่งมีได้หมายความว่าเจตจำนงเสรีของประชาชนจะเป็น

ความผิดในทุกกรณี แต่รัฐจะต้องออกกฎหมายมาเพื่อลงโทษการกระทำบางประการที่สร้างความเดือดร้อนให้แก่สังคมส่วนรวม และกฎหมายที่ออกจะต้องมีความชัดเจนและแน่นอน

2.1.2.2 หลักกฎหมายอาญาตามแนวคิดของไนเจล วอล์กเกอร์ (Nigel Walker)

ไนเจล วอล์กเกอร์ ได้ให้ความเห็นในการกำหนดความผิดอาญานักนิติบัญญัติที่ดีต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์อย่างน้อย 6 ประการ³⁹ ในการกำหนดการกระทำใดให้เป็นความผิดอาญา ดังนี้

1) คุ้มครองและป้องกันปัจเจกชนจากการกระทำโดยเจตนา อันเป็นเจตนาที่โหดร้าย ทารุณ หรือการประกอบกรรมทางเพศด้วยวิธีการอันไม่พึงประสงค์ คุ้มครองและป้องกันปัจเจกชนจากการกระทำโดยไม่เจตนา คุ้มครองป้องกันกลุ่มบุคคลซึ่งอาจถูกหลอกล่อให้หลงผิดได้โดยง่าย เช่น ผู้เยาว์ บุคคลวิกลจริต เป็นต้น จากการทำร้าย การกดขี่ข่มเหงหรือชู้ตริตอันจะเกิดแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของเขาเหล่านั้น

2) คุ้มครองสภาวะจิตใจของคนในสังคม ให้พ้นจากความกระทบกระเทือนจากการกระทำที่ถึงแม้ว่าจะเป็นเรื่องส่วนตัวของผู้ที่บรรลุนิติภาวะแล้วและยินยอมต่อการกระทำนั้น แต่ถือว่าเป็นเรื่องผิดธรรมชาติ เช่นการร่วมประเวณีกันระหว่างผู้ที่มีสายเลือดเดียวกัน และรวมถึงความสัมพันธ์ทางเพศที่ผิดปกติ ป้องกันการกระทำบางประเภท ซึ่งหากได้กระทำท่ามกลางสาธารณะแล้ว จะกระทบกระเทือนจิตใจของบุคคลอื่นเป็นอย่างมาก เช่น การทำอนาจาร เป็นต้น รวมทั้งป้องกันพฤติกรรมบางประเภทอันอาจยั่วยุให้เกิดความไม่สงบขึ้นในสังคม

3) คุ้มครองและป้องกันซึ่งทรัพย์สินส่วนตัวของปัจเจกชนจากการ ลักขโมย ยักยอก ฉ้อโกง หรือทำให้เสียทรัพย์สิน เป็นต้น

4) คุ้มครองและป้องกันสาธารณชนจากความไม่สะดวกสบายต่างๆ เช่น การปิดกั้นทางสาธารณะ การกีดขวางทางสัญจร เป็นต้น รวมทั้งใช้โทษทางอาญาเพื่อเก็บรวบรวมภาษีอากร

³⁹ อภิรัตน์ เพชรศิริ, ทฤษฎีอาญา ทฤษฎีโทษและกระบวนการขึ้นพื้นฐาน, หน้า.49-50.

5) ดำรงรักษาไว้ซึ่งสถาบันทางสังคม เช่น ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นต้น รวมทั้งเพื่อบังคับให้เกิดความเมตตาการุณาที่จำเป็น เช่น การไม่ช่วยเหลือผู้ที่ตกอยู่ในภยันตราย

6) บังคับใช้วิธีการต่างๆ เพื่อให้วัตถุประสงค์ทั้งหลายบรรลุวัตถุประสงค์ เช่น การขจัดคำสั่งเจ้าพนักงาน การให้การเท็จ เป็นต้น

สรุปหลักการกำหนดความผิดอาญาตามแนวคิดของไนเจล วอล์กเกอร์ มีอยู่ 6 ประการที่จะกำหนดการกระทำใดให้เป็นความผิดอาญา จะต้องมิวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองปัจเจกชนจากการกระทำต่างๆที่โหดร้ายทั้งการกระทำโดยเจตนาและรวมถึงการกระทำที่ไม่เจตนา อีกทั้งกฎหมายอาญายังต้องมีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองทรัพย์สินของปัจเจกชนจากการทำต่างๆที่มีขอบด้วย

2.1.2.3 หลักกฎหมายอาญาตามแนวคิดของเฮร์เบิร์ต แอล แพกเกอร์ (Herbert L. Packer)

เฮร์เบิร์ต แอล แพกเกอร์ เป็นนักกฎหมายที่ยึดหลักแนวความคิดเสรีนิยมที่เห็นว่า เสรีภาพของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญ การใช้อำนาจตามกฎหมายของรัฐต้องคำนึงสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดย เฮร์เบิร์ต แอล แพกเกอร์ เห็นว่า มาตรการทางอาญาเป็นมาตรการที่มีราคาแพงที่สุด เพราะกระบวนการยุติธรรมทางอาญารัฐจะเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่ายในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั้งสิ้น มาตรการทางอาญาจึงควรนำมาบังคับใช้ต่อเมื่อเป็นผู้กระทำ ความผิดอย่างชั่วร้าย และเป็นไปเพื่อป้องกันอาชญากรรม เนื่องจากรัฐต้องเคารพเจตจำนงอิสระของประชาชนในรัฐ การควบคุมพฤติกรรมหรือการกระทำของประชาชนควรทำอย่างจำกัดเฉพาะการควบคุมการกระทำโดยไม่ไปก้าวล่วงควบคุมลักษณะหรือสถานะของบุคคลแต่ละคน หลักการนี้ยิ่งสำคัญเป็นอย่างมากในแง่ของมุมมองกฎหมายอาญา เนื่องจากกฎหมายอาญามีลักษณะบังคับบุคคลโดยสภาพ จึงจำเป็นต้องหาจุดที่เหมาะสมในการบังคับ⁴⁰

แนวคิดในการกำหนดความผิดทางอาญาของ เฮร์เบิร์ต แอล แพกเกอร์ ได้ อธิบายไว้ในหนังสือชื่อ *The Limits of Criminal Sanction* (1968) โดยเฮร์เบิร์ต แอล แพกเกอร์ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่าการกระทำใดควรกำหนดให้เป็นความผิดอาญาเอาไว้ทั้งหมด 6 ประการ⁴¹ ดังนี้

⁴⁰ ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม, "หลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษทางอาญา ภายใต้โครงการสนับสนุนสารสนเทศเพื่อการ ทำงานของสมาชิกรัฐสภา (รายงานวิจัย)." หน้า 17.

⁴¹ Herbert L. Packer, *The Limits of the Criminal Sanction* (California: Stanford University, 1968). p.296.

- 1) การกระทำนั้นเป็นที่เห็นได้ชัดในคนในสังคมส่วนมากกว่า เป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนต่อสังคม และประชาชนส่วนมากมิได้ให้อภัยแก่การกระทำเช่นนั้น
- 2) ถ้าการกระทำดังกล่าวถูกกำหนดให้เป็นความผิดอาญาแล้ว จะไม่ขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษ
- 3) การปราบปรามการกระทำเช่นนั้นกล่าวคือการถือว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดทางอาญา จะไม่มีผลเป็นการลดการกระทำที่สังคมเห็นว่าถูกต้องให้น้อยลงไป⁴²
- 4) หากกำหนดให้เป็นความผิดอาญาแล้วจะมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน
- 5) การใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญากับการกระทำดังกล่าว จะต้องไม่เกินขีดความสามารถทั้งในด้านคุณภาพและด้านปริมาณ
- 6) ไม่มีมาตรการควบคุมอย่างอื่นที่เหมาะสมและได้ผลแล้วนอกเหนือจากการใช้โทษกฎหมายอาญากับความผิดที่เกิดขึ้น

สรุปหลักการกำหนดความผิดอาญาตามแนวคิดของ เฮร์เบิร์ต แอล แพกเกอร์ คือการที่จะกำหนดการกระทำใดให้เป็นความผิดอาญา การกระทำนั้นต้องมีลักษณะที่รุนแรงและกระทบต่อสังคมส่วนรวม และจะต้องเป็นมาตรการสุดท้ายที่ออกมาใช้บังคับกับการกระทำนั้น กล่าวได้ว่าไม่สามารถใช้มาตรการทางเลือกอื่นเพื่อลงโทษการกระทำนั้นแล้วได้ผล และหากนำหลักเกณฑ์ทั้ง 6 ประการตามแนวคิดของ เฮร์เบิร์ต แอล แพกเกอร์จะพบว่า การกระทำที่ผิดศีลธรรมแท้ๆ⁴³ (Moral Offenses) เช่น การทำชู้ ร่วมเพศผิดจารีต รกร่วมเพศ โสเภณีการพนันนั้น อาจพิจารณาไม่ผ่านหลักเกณฑ์ดังกล่าวทุกประการดังนั้น จึงต้องพิจารณาหลักเกณฑ์อื่น ๆ ประกอบด้วย ในการกำหนดให้การกระทำที่ผิดศีลธรรมแท้ๆ อีกทั้งกฎหมายอาญาออกมาใช้บังคับต้องสามารถบังคับได้จริงในทางปฏิบัติ มิใช่ออกมาแต่เจ้าหน้าที่รัฐไม่สามารถปฏิบัติได้

⁴² ญรัจวัฒน์ สุทธิโยธิน, กฎหมายอาญาและอาชญาวิทยาชั้นสูง, หน้า.19.

⁴³ ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม, "หลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษทางอาญา ภายใต้โครงการสนับสนุนสารสนเทศเพื่อการ ทำงานของสมาชิกรัฐสภา (รายงานวิจัย)." หน้า 22-23.

2.1.2.4 หลักกฎหมายอาญาตามแนวคิดของจอห์น สจ๊วจ มิลล์ (John Stuart Mill)

จอห์น สจ๊วจ มิลล์ ได้เสนอ หลักภัยอันตราย (Harm Principle) ข้อพิจารณาที่สำคัญที่สุดของหลักเกณฑ์การกำหนดความผิดอาญาดังกล่าวมีอยู่ว่า รัฐมีความชอบธรรมที่จะกำหนดความผิดอาญากรณีเฉพาะการกระทำใดก็ตามที่เป็นภัยอันตรายต่อบุคคลอื่น หรือการกระทำใดก็ตามที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อภัยอันตรายอันไม่พึงปรารถนา (unacceptable risk of harm)⁴⁴ ตามแนวคิดของ จอห์น สจ๊วจ มิลล์ ที่ได้เขียนเรียงความว่าด้วยเสรีภาพ⁴⁵ ไว้ว่า

“วัตถุประสงค์ของเรียงความนี้ เพื่อที่จะเสนอหลักเกณฑ์ที่ง่ายสักหลักเกณฑ์หนึ่ง ซึ่งเหมาะสมที่จะนำมาใช้ ในการที่สังคมจะควบคุมบุคคลในสังคมด้วยวิธีการต่างๆ ไม่ว่าวิธีการที่สังคมนั้นใช้อยู่จะเป็นวิธีการใช้กำลังในรูปของโทษตามกฎหมายหรือการชู้บังคับทางศีลธรรมโดยประชาคมติ หลักเกณฑ์นี้เป็นหลักเกณฑ์ที่ปกป้องตนเอง เป็นหลักเกณฑ์ที่มีเป้าหมายเพื่อคุ้มครองมนุษยชาติ ไม่ว่าจะเป็นรายบุคคล หรือโดยส่วนรวมจากการถูกย่ำยีซึ่งเสรีภาพโดยการกระทำของบุคคลในสังคมนั้นในสังคมที่เจริญแล้วนั้น การใช้กำลังอำนาจเหนือสมาชิกในสังคมของตนจะถือเป็นการถูกต้อง ก็ต่อเมื่อมีจุดประสงค์ที่จะป้องกันภัยอันตรายอันจะเกิดต่อบุคคลอื่นในสังคมนั้น ภัยอันตรายที่จะเกิดแก่ตนเองโดยมิได้มีบุคคลอื่นเป็นผู้ก่อให้เกิด ไม่ว่าจะเป็นทางกายภาพ หรือทางจริยธรรมแล้ว ย่อมไม่อาจถือเป็นข้ออ้างที่เพียงพอสำหรับการจำกัดเสรีภาพการกระทำของมนุษย์”

กล่าวได้ว่าหลักเกณฑ์เกี่ยวกับกฎหมายอาญาของมิลล์ ยึดหลักอิสรภาพและเสรีภาพของบุคคลเป็นสำคัญ การที่รัฐจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการกระทำของบุคคลได้นั้น การกระทำดังกล่าวจะต้องก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่นหรือสังคม ถ้าเป็นเพียงเพื่อให้บุคคลทำสิ่งที่ดีแล้วกฎหมายไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว ดังนั้น จอห์น สจ๊วจ มิลล์ จึงได้เสนอหลักข้อจำกัดในการกำหนดความผิดอาญา (Limiting Principle) ว่าการที่จะกำหนดให้การกระทำใดเป็นความผิดทางอาญาต้องพึงตระหนักว่าห้ามเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของปัจเจกชนมากเกินไปเกินกว่าเหตุ การออกกฎหมายที่มีโทษทางอาญาจะต้องมีกรอบที่ชัดเจน ซึ่งมีหลักเกณฑ์ 8 ประการ⁴⁶ ดังนี้

⁴⁴ ดิศรณ์ ลิขิตวิทย์วาท, "การกำหนดความผิดอาญาให้สอดคล้องกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 77: ศักยภาพความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534," *วารสารกระบวนกรยุติธรรม* 11, 3 (กันยายน - ธันวาคม 2564):9-11.

⁴⁵ John Stuart Mill, *On Liberty* (London, 1859).

⁴⁶ อภิรัตน์ เพชรศิริ, *ทฤษฎีอาญา ทฤษฎีโทษและกระบวนการขั้นพื้นฐาน*, หน้า.51-62.

- 1) กฎหมายอาญานั้นไม่ควรรวมเอาไว้ซึ่งข้อห้าม ที่มีจุดประสงค์เพียงเพื่อให้คนในสังคมเชื่อฟัง และผลของการไม่ปฏิบัติตามก็คือผลร้ายในทางแก้แค้นตอบแทนเท่านั้น แต่ลำพังข้อห้ามนั้นเองปราศจากอรรถประโยชน์ที่เป็นแก่นสาร
- 2) ไม่ควรที่จะนำกฎหมายอาญามาใช้ เพื่อลงโทษพฤติกรรมที่ปราศจากภัยอันตราย
- 3) ไม่ควรใช้กฎหมายอาญา เพื่อเป็นวิธีการที่นำไปสู่วัตถุประสงค์ซึ่งสามารถทำให้บรรลุถึงซึ่งจุดประสงค์เช่นเดียวกันนั้น ด้วยวิธีการอื่นที่ทำให้เกิดความทุกข์เข็ญน้อยกว่า
- 4) ไม่ควรนำกฎหมายอาญามาใช้ เมื่อผลร้ายที่เกิดจากการกระทำความผิดนั้นน้อยกว่าผลร้ายที่เกิดจากการลงโทษ
- 5) ไม่ควรนำกฎหมายอาญามาใช้ เพื่อจุดประสงค์ที่จะบังคับให้บุคคลประพฤติปฏิบัติตามแนวทางที่จะทำให้เกิดผลประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติตนเอง
- 6) กฎหมายอาญาไม่ควรรวมไว้ซึ่งข้อห้ามที่ไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจังจากประชาชนส่วนมาก
- 7) กฎหมายอาญาไม่ควรรวมเอาไว้ซึ่งข้อห้ามที่บังคับใช้ไม่ได้จริง
- 8) กฎหมายอาญาไม่ควรรวมเอาไว้ซึ่งข้อห้ามบางประการ ซึ่งเมื่อมีการละเมิดข้อห้ามนั้นแล้ว ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าการกระทำความผิดเกิดขึ้นจริง

สรุปหลักการกำหนดความผิดอาญาตามแนวคิดของจอห์น สจ๊วจ มิลล์ คือ การจะกำหนดให้การกระทำใดเป็นความผิดอาญา การกระทำนั้นจะต้องเป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นภัยอันตรายต่อผู้อื่น โดยจอห์น สจ๊วจ มิลล์ ยึดหลักสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกชนเป็นสำคัญ กล่าวได้ว่าแม้การกระทำนั้นจะขัดศีลธรรมแต่ถ้าไม่ได้สร้างความเดือดร้อนหรือปัญหาสังคมก็ไม่สมควรที่จะบัญญัติให้เป็นความผิดอาญา อีกทั้งกฎหมายอาญาต้องมีกรอบและขอบเขตที่ชัดเจนซึ่งจอห์น สจ๊วจ มิลล์ ได้อธิบายในหลักข้อจำกัดในการกำหนดความผิดอาญา 8 ประการซึ่งได้กล่าวเอาไว้ข้างต้น

2.1.2.5 หลักกฎหมายอาญาตามแนวคิดของดักลาส ฮุสัค (Douglas Husak)

ดักลาส ฮุสัค มองว่าในปัจจุบันมีการกระทำที่ถูกบัญญัติให้เป็นความผิดอาญาเป็นจำนวนมากเกินความจำเป็น จึงเห็นว่าควรมีหลักการพื้นฐานในการกำหนดว่าการกระทำใดสมควรเป็นความผิดอาญา เพื่อจำกัดอำนาจรัฐ และไม่ให้เกิดปัญหากฎหมายอาญาเพื่อ⁴⁷ (Overcriminalization) หลักเกณฑ์ของดักลาส ฮุสัค ในการจำกัดการบัญญัติความผิดอาญาเพื่อให้กฎหมายอาญามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเป็นการป้องกันและแก้ปัญหากฎหมายอาญาเพื่อ แบ่งออกเป็น 7 ข้อ โดยสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภท⁴⁸

ข้อจำกัดภายในของการกำหนดความผิดทางอาญา (internal Constraints on Criminalization) ซึ่งเป็นเรื่องที่อยู่นอกขอบเขตของกฎหมายอาญา และข้อจำกัดภายนอกของการกำหนดความผิดทางอาญา (External Constraints on Criminalization) ซึ่งมาจากตัวกฎหมายอาญา

ข้อจำกัดภายในของการกำหนดความผิดทางอาญา (internal Constraints on Criminalization) แบ่งออกเป็น 4 ประการ ดังนี้

1) ข้อจำกัดเกี่ยวกับอันตรายหรือความชั่วร้ายที่สำคัญ (The Nontrivial or Evil Constraint) กล่าวคือ รัฐไม่ควรบัญญัติให้การกระทำใดเป็นความผิดอาญา เว้นแต่การกระทำนั้นเป็นการกระทำที่อันตรายหรือชั่วร้าย

2) ข้อจำกัดเกี่ยวกับความไม่ชอบด้วยกฎหมาย (The Wrongfulness Constraint) กล่าวคือ รัฐไม่ควรบัญญัติให้การกระทำใดเป็นความผิดอาญา เว้นแต่การลงโทษบุคคลนั้นสามารถทำได้ด้วยความชอบธรรม

3) ข้อจำกัดการลงโทษที่ผู้กระทำผิดสมควรได้รับ (The Desert Constraint) กล่าวคือ การลงโทษทางอาญาของรัฐจะมีความชอบธรรม ต่อเมื่อกระทำด้วยโทษที่เหมาะสมต่อการกระทำผิด

⁴⁷ Douglas Husak, *Over Criminalization: The Limits of the Criminal Law* (New York: Oxford University Press, 2008), pp. 65-154.

⁴⁸ เรื่องเดียวกัน

4) ข้อจำกัดเกี่ยวกับภาระพิสูจน์ (The burden of Proof Constraint)

กล่าวคือ ห้ามมิให้กฎหมายอาญากำหนดให้ภาระในการพิสูจน์ตกแก่จำเลย โดยรัฐมีหน้าที่พิสูจน์ความผิดของผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลย

ข้อจำกัดภายนอกของการกำหนดความผิดทางอาญา (External Constraints on Criminalization) แบ่งออกเป็น 3 ประการ ดังนี้

1) การบัญญัติกฎหมายอาญาจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ที่สำคัญของรัฐ กล่าวคือ ดักลาส ฮุสส์ก มีแนวคิดว่ามนุษย์มีสิทธิอยู่ประการหนึ่ง ซึ่งเรียกว่าสิทธิที่จะไม่ถูกลงโทษ ดังนั้น เมื่อเป็นสิทธิของบุคคลหมายความว่ารัฐจะกระทำการใดอันเป็นการกระทบกระเทือนต่อสิทธิดังกล่าวมิได้ โดยหากรัฐจะกระทำการอันเป็นการกระทบต่อสิทธิของบุคคล รัฐจะต้องมีเหตุผลหรือความชอบธรรมเพียงพอ มิเช่นนั้นจะลงโทษทางอาญาไม่ได้ อย่างไรก็ตาม แม้จะมีความชอบธรรมในการลงโทษแล้ว ก็ต้องอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสมและเป็นธรรมต่อผู้ที่จะถูกลงโทษด้วย ดังนั้นการบัญญัติกฎหมายอาญาจึงจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์อันสำคัญของรัฐ

2) การบัญญัติกฎหมายอาญาจะต้องบรรลุวัตถุประสงค์โดยตรงของรัฐ กล่าวคือ รัฐจะบัญญัติกฎหมายใดโดยเฉพาะกฎหมายอาญารัฐจะต้องมีส่วนได้เสียสำคัญในวัตถุประสงค์นั้น และกฎหมายดังกล่าวต้องเกิดผลดีต่อสังคมมากกว่าผลเสียที่จะได้รับ

3) การบัญญัติกฎหมายอาญาจะต้องไม่เกินกว่าความจำเป็นในการบรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายอาญา กล่าวคือ รัฐไม่ควรบัญญัติความผิดอาญาสำหรับความผิดที่ยังไม่ได้เกิดขึ้น

สรุปหลักการกำหนดความผิดอาญาตามแนวคิดของดักลาส ฮุสส์ก คือ กฎหมายอาญาควรมีเท่าที่จำเป็นเท่านั้น ไม่ควรออกกฎหมายอาญามากพรวดพราด เพราะอาจทำให้เกิดปัญหากฎหมายอาญาเฟ้อ และเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวดักลาส ฮุสส์ก ได้กำหนดหลักเกณฑ์ข้อจำกัดภายในของการกำหนดความผิดทางอาญา และข้อจำกัดภายนอกของการกำหนดความผิดทางอาญา

2.2 หลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญาตามกฎหมายไทย

จากหลักเกณฑ์และกรอบในการกำหนดความผิดอาญาของนักนิติศาสตร์หลายท่านในต่างประเทศ ที่ได้กล่าวไว้ในหัวข้อที่ 2.1.2 สามารถสรุปได้ว่าการกระทำที่จะถูกบัญญัติให้เป็นความผิด และมีโทษทางอาญาจะต้องมีลักษณะกระทบต่อสังคมและมีเจตนาที่ชั่วร้าย เนื่องจากโทษทางอาญาเป็นโทษที่มีความรุนแรงจึงต้องเป็นมาตรการสุดท้ายในการบังคับใช้กับการกระทำนั้น กล่าวคือไม่มีวิธีใดที่ดีไปกว่าโทษอาญาในการจัดการกับการกระทำนั้น ซึ่งในส่วนหลักเกณฑ์ในการกำหนดการกระทำใดให้เป็นความผิดอาญาตามกฎหมายไทยนั้น ได้มีการบัญญัติเอาไว้ใน มาตรา 77 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 และเนื่องจากไม่สามารถบัญญัติกรณีต่างๆให้ครอบคลุมในรัฐธรรมนูญได้ จึงได้มีการขยายความเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญาเอาไว้ในคำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมายเรื่องการกำหนดโทษอาญาในกฎหมาย ซึ่งต่อมาได้มีการนำหลักการในรัฐธรรมนูญมาตรา 77 และคำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมายดังกล่าวไปตราเป็นกฎหมายเพื่อให้มีผลใช้บังคับสำหรับเป็นหลักเกณฑ์ในการตรากฎหมายต่างๆ รวมถึงหลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษอาญาตามบัญญัติพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ.2562

2.2.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 6 เมษายน พ.ศ.2560 เป็นต้นมา ได้มีการกำหนดกลไกในการปฏิรูปกฎหมายไว้อย่างเป็นระบบในมาตรา 77⁴⁹ ซึ่งบัญญัติว่า

“รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของ

⁴⁹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77.

กฎหมายทุกกรอบระยะเวลาที่กำหนดโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วยเพื่อพัฒนา
กฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

รัฐพึงใช้ระบบอนุญาตและระบบคณะกรรมการในกฎหมายเฉพาะกรณีที่เป็นที่
กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐและระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอน
ต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายให้ชัดเจน และพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง”

มาตรา 77 เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่⁵⁰ เพื่อกำหนดให้รัฐพึงมีกฎหมายเพียงพอที่
จำเป็นโดยรัฐจะต้องย้อนกลับไปดูกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่แล้วว่าหมดความจำเป็น หรือไม่สอดคล้องกับ
สภาพการณ์ หรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิต หรือการประกอบอาชีพของประชาชนมากน้อย
เพียงใด เพื่อจะได้ยกเลิก หรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเหล่านั้นเสียใหม่ให้สอดคล้องกับสถานะที่เป็น
จริงในปัจจุบัน ทั้งนี้รัฐจะต้องดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายได้โดยสะดวก เพื่อให้
ประชาชนได้รับรู้ และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น หรือผลกระทบที่จะมีต่อประชาชน หรือ
สามารถเสนอแนะแนวทางใหม่ ๆ ที่หน่วยงานของรัฐอาจนึกไม่ถึงได้ จึงกำหนดให้ต้องมีการรับฟัง
ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง แล้วนำความคิดเห็นนั้นไปใช้ประกอบการตรากฎหมายในทุกขั้นตอน
และเพื่อแสดงให้เห็นว่ากฎหมายนั้นมีความจำเป็นต้องตราขึ้นอย่างแท้จริง

ดังนั้น มาตรา 77 จึงกำหนดให้ต้องมีการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจาก
กฎหมายในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์ว่ากฎหมายนั้นมีความคุ้มค่าและมีความจำเป็นอย่างแท้จริง
และยังกำหนดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายตามระยะเวลาที่จะมีกฎหมายกำหนด ในการ
วิเคราะห์ดังกล่าวต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบการบัญญัติ มาตรา 77 ไว้ใน
หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ ก็เพราะเห็นว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องใหม่ การจะบังคับให้เป็นไปตามมาตรา
77 ในทันทีทันใด อาจจะทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติได้ การบัญญัติไว้ในหมวดว่าด้วยแนวนโยบาย
แห่งรัฐก็เพื่อให้รัฐมีเวลาที่จะพัฒนาและปรับทัศนคติของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการตรากฎหมายอย่าง
ค่อยเป็นค่อยไป โดยคาดหวังว่ารัฐจะตรากฎหมายแม่บทในการจัดทำร่างกฎหมายและการพิจารณา
กฎหมายในโอกาสอันควร

⁵⁰ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ความมุ่งและคำอธิบายประกอบรายมาตราของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2560 (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562), หน้า.96-97.

ในการตรากฎหมายตามแนวคิดที่ว่าไม่ควรมียกเว้นความจำเป็น และเป็นการสร้างหลักประกันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและรับรู้ถึงกระบวนการจัดทำร่างกฎหมายตั้งแต่เริ่มต้น โดยมาตรา 77 มีหลักการสำคัญ 8 ประการดังนี้⁵¹

1) หลักการประการแรกที่สำคัญที่สุด คือการกำหนดให้รัฐพึงมีกฎหมายเพียงพอเท่าที่จำเป็น สิ่งใดที่สามารถดำเนินการได้โดยไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายก็ควรเลือกใช้วิธีนั้นก่อน

2) เมื่อกำหนดให้มีการตรากฎหมายใหม่เท่าที่จำเป็นแล้ว รัฐจะต้องย้อนกลับไปพิจารณากฎหมายที่ใช้บังคับอยู่แล้วว่ามีเหตุผลความจำเป็น หรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิต หรือการประกอบอาชีพของประชาชนมากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้ยกเลิกหรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเหล่านั้นเสียใหม่ให้สอดคล้องกับสถานะที่เป็นจริงในขณะนั้น

3) เมื่อมีกฎหมายแล้ว รัฐจะต้องดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายได้โดยสะดวก เนื่องจากย่อมไม่เป็นการยากที่รัฐจะดำเนินการให้เกิดผลเช่นนั้น อย่างไรก็ตามสิ่งที่รัฐจะต้องดำเนินการคือต้องดำเนินการให้ประชาชนสามารถเข้าใจกฎหมายนั้นได้อย่างถูกต้อง ซึ่งอาจทำเป็นระบบที่นำกฎหมายที่เกี่ยวข้องมารวมไว้ในที่เดียวกัน หรือจัดทำคำอธิบายสั้น ๆ หรือคู่มือเพื่อที่จะทำให้ประชาชนเข้าใจได้ว่าตนจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายในเรื่องใด อย่างไร

4) เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือผลกระทบที่จะมีต่อประชาชน⁵² หรือสามารถเสนอแนะแนวทางใหม่ๆ ที่หน่วยงานของรัฐอาจนึกไม่ถึงได้จึงกำหนดให้ต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง แล้วนำความคิดเห็นนั้นไปใช้ประกอบการจัดทำกฎหมายในทุกขั้นตอน

5) กำหนดให้มีการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย โดยจะต้องพิจารณาในแง่มุมต่าง ๆ เช่น ประโยชน์ที่จะได้รับจากการตรากฎหมายนั้น ภาระที่จะเกิดกับประชาชนรวมทั้งค่าใช้จ่ายที่ประชาชนจะต้องเสียไปในการปฏิบัติตามกฎหมาย เพื่อวิเคราะห์ว่ากฎหมายนั้นมีความคุ้มค่าและมีความจำเป็นอย่างแท้จริง

⁵¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 120-123.

⁵² อานันท์ เกียรติสารพิภพ, "การดำเนินการตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช 2560 " [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ เข้าถึงเมื่อ 10 มกราคม 2565. แหล่งที่มา:

https://library2.parliament.go.th/giventake/content_royrueng/2561/%20rr2561-apr5.pdf

6) กำหนดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายตามกรอบระยะเวลาที่จะมีกฎหมายกำหนด โดยจะต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ การประเมินผลสัมฤทธิ์นี้จะเป็นเครื่องบ่งชี้ว่าผลที่คาดหวังในการตรากฎหมายนั้นได้เกิดขึ้นจริงหรือไม่ มีการบังคับใช้อย่างเข้มงวดเพียงใด และที่สำคัญหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายมากน้อยเพียงใด

7) กำหนดเงื่อนไขในการตรากฎหมาย โดยให้หลีกเลี่ยงการใช้ระบบอนุญาตซึ่งเป็นที่มาของการทุจริตประพฤตินิยมชอบ และระบบคณะกรรมการซึ่งทำให้เกิดขั้นตอนและหาตัวบุคคลที่จะรับผิดชอบในผลแห่งการกระทำมิได้ นอกจากนี้ ในกรณีที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการใช้ดุลพินิจในเรื่องใดจะต้องกำหนดระยะเวลาและขั้นตอนให้ชัดเจน

8) การกำหนดโทษอาญาในกฎหมาย ให้กำหนดเฉพาะเมื่อเป็นความผิดร้ายแรงเท่านั้น ซึ่งเป็นเรื่องที่จะต้องไปศึกษาและวางแนวทางในการกำหนดผลร้าย แบบใหม่ขึ้นแทนที่โทษอาญา เช่น อาจกำหนดเป็นโทษทางปกครอง เป็นต้น

อย่างไรก็ตามในส่วนกลไกการปฏิรูปด้านกฎหมายอาญาตามรัฐธรรมนูญที่ออกแบบมานั้น มิได้กำหนดคำอธิบายโดยละเอียดไว้ว่าการกระทำในลักษณะใดที่ถือว่าเป็นความผิดร้ายแรง⁵³ ที่ควรบังคับใช้โทษทางอาญาแก่ผู้กระทำผิด ซึ่งต่อมาคณะอนุกรรมการดำเนินการศึกษาและปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ประโยชน์ จากโทษทางอาญาตามกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่งเป็นคณะอนุกรรมการฯ ภายใต้คณะกรรมการกฎหมาย ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา จึงได้จัดทำข้อเสนอหลักเกณฑ์การกำหนดโทษอาญาในการตรากฎหมายและแนวทางดำเนินการกับกฎหมายที่มีโทษทางอาญาที่ไม่ได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังกล่าวเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบหลักเกณฑ์ดังกล่าวไปเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561

⁵³ ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม, "หลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษทางอาญา ภายใต้โครงการสนับสนุนสารสนเทศเพื่อการ ทำงานของสมาชิกรัฐสภา (รายงานวิจัย)." หน้า 34.

2.2.2 คำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมายเรื่อง การกำหนดโทษอาญาในกฎหมาย

คณะกรรมการพัฒนากฎหมายได้ออกหลักเกณฑ์ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดโทษอาญาสำหรับกฎหมายอาญาที่จะตราขึ้นในอนาคต มีสาระสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

ประการที่หนึ่ง เป็นการกระทำที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรงและมีผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม

ประการที่สอง เป็นกรณีที่ไม่สามารถใช้มาตรการอื่นใด เพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะทำให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายได้ และ

ประการที่สาม ความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวหรือที่มีโทษจำคุกและเปรียบเทียบปรับทำให้คดีอาญาระงับได้ หากโดยสภาพแล้วไม่ใช่ความผิดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรงหรืออย่างกว้างขวาง สมควรใช้โทษปรับทางปกครอง หรือวิธีการอื่น แทนการปรับ

จากหลักเกณฑ์ทั้ง 3 ประการข้างต้น เห็นได้ว่าหลักเกณฑ์ในประการที่หนึ่ง มีความสอดคล้องกับหลักการสากลในการกำหนดโทษทางอาญา กล่าวคือ โทษทางอาญาควรนำมาใช้สำหรับการกระทำที่รบกวนความสงบสุขของประชาชนในสังคมและเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีเท่านั้น หากการกระทำใดที่ไม่เป็นการรบกวนความสงบสุขของประชาชนในสังคมหรือไม่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนแล้ว การกระทำนั้นก็สมควรที่นำโทษทางอาญามาใช้

อย่างไรก็ตามจะพบว่าหลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษอาญาที่คณะกรรมการฯ ภายใต้คณะกรรมการกฎหมาย ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้จัดทำขึ้นมีความละเอียดมากกว่าหลักการสากลในการกำหนดโทษทางอาญา กล่าวคือการกระทำที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และมีผลกระทบต่อสังคมส่วนรวมจะต้องมีลักษณะที่เป็นการกระทำที่มีลักษณะร้ายแรงด้วย นอกจากนี้ต้องพิจารณาควบคู่กับหลักเกณฑ์ในประการที่สอง และประการที่สาม ด้วย

ถึงแม้ว่าหลักเกณฑ์ดังกล่าวจะมีรายละเอียดเพิ่มมากขึ้นจากรัฐธรรมนูญก็ตาม แต่หลักเกณฑ์ดังกล่าวยังคงเป็นหลักเกณฑ์อย่างกว้าง ซึ่งอาจทำให้ความเข้าใจของผู้บังคับใช้กฎหมายมีความคลาดเคลื่อน ซึ่งต่อมาคณะกรรมการพัฒนากฎหมายโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงออกคำแนะนำเกี่ยวกับการกำหนดโทษอาญาในกฎหมายสำหรับการกระทำความผิดใดจะต้องยึดหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้⁵⁴

ข้อ 1 การกระทำที่เป็นความผิดร้ายแรงนั้น เป็นการกระทำที่กระทบต่อความมั่นคงของรัฐ หรือความปลอดภัย ของประเทศ ความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือที่กระทบต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรงหรือมีผลกระทบต่อส่วนรวมในวงกว้าง

หน่วยงานของรัฐต้องพิจารณาวัตถุประสงค์ของการตรากฎหมาย หากเป็นไปได้เพื่อคุ้มครองสิ่งต่อไปนี้ อาจกำหนดเป็นโทษอาญาได้

1) เป็นการกระทำที่กระทบต่อความมั่นคงของรัฐ หรือความปลอดภัยของประเทศชาติ ได้แก่การกระทำที่อาจทำให้เกิดความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการเมืองการปกครอง หรือเป็นการกระทำที่อาจทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยของประเทศหรือประชาชน อาจกำหนดเป็นความผิดอาญาได้ตามความร้ายแรงของการกระทำนั้น ๆ

2) เป็นการกระทำที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน (public order) หรือที่กระทบต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง (good morals) หรือมีผลกระทบต่อส่วนรวมในวงกว้างซึ่งต้องคำนึงถึงสภาพสังคมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

ในการพิจารณาดังกล่าวให้ถือหลัก⁵⁵ ดังต่อไปนี้

ความสงบเรียบร้อยของประชาชน (public order) คือกฎเกณฑ์เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยมุ่งคุ้มครองการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม หรือในประเทศชาติเพื่อให้เกิดความมั่นคง (security) ความสงบสุข(tranquility) สันติภาพ (peace) และสุขภาพ (public health) ร่วมกันของคนในสังคม การกระทำใดที่ทำให้เกิดความไม่มั่นคงความไม่สงบสุข ความวุ่นวาย หรือบ่อนทำลายสุข

⁵⁴ คำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย, การกำหนดโทษอาญาในกฎหมาย, ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 132 หน้า 18 เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2562

⁵⁵ สุชาภัทร ไชยิตต์เวทย์มนตรี, "ปัญหาความเหมาะสมในการใช้มาตรการทางอาญา: ศึกษาพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.2558," วารสารสถาบันพระปกเกล้า (กันยายน - ธันวาคม 2564).80-82 .

ภาวะอันจะมีผลต่อการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม การกระทำที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน นั้นย่อมกำหนดเป็นความผิดอาญาได้ตามความร้ายแรงแห่งการกระทำและเจตนา

ศีลธรรมอันดีของประชาชน (good morals) คือกฎเกณฑ์ที่คนในสังคมส่วนใหญ่ ถือปฏิบัติตามความเชื่อตามประเพณีหรือตามศาสนา และถือว่าเป็นเครื่องวินิจฉัยความประพฤติว่า ถูกต้องหรือไม่ ปกติการกระทำที่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนย่อมทำให้นิติกรรมเสียไป แต่การกระทำที่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนจะเป็นความผิดอาญาก็ต่อเมื่อการกระทำนั้นเป็นเรื่องร้ายแรง และกระทบต่อการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมอันอาจทำให้เกิดความไม่มั่นคง ความไม่สงบสุข ความวุ่นวายในสังคมได้ ศีลธรรมอันดีของประชาชนอาจมีวิวัฒนาการได้ตามยุคสมัยและตามพื้นที่การกระทำที่กระทบต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรงย่อมกำหนดเป็นความผิดอาญาได้ตามยุคสมัย

การกระทำที่มีผลกระทบต่อส่วนรวม คือการกระทำที่ส่งผลร้ายต่อประชาชนในวงกว้าง ในด้านเศรษฐกิจสังคม การเมืองการปกครอง หรือสิ่งแวดล้อม หรือผลกระทบที่เป็นผลร้ายอื่นที่ไม่เพียงแต่เป็นการกระทบต่อปัจเจกบุคคลเป็นการส่วนตัวทั้งนี้ ในการพิจารณาหลักเกณฑ์ตาม 1) และ 2) หน่วยงานของรัฐต้องตระหนักว่า เกณฑ์ดังกล่าวมีลักษณะเป็นพลวัตจึงต้องพิจารณาให้สอดคล้องตามยุคสมัย สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครองวัฒนธรรม และประเพณีที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงถึงความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและปัจจัยอื่น ๆ

ข้อ 2 เป็นกรณีที่ไม่สามารถใช้มาตรการอื่นใด เพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะทำให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายได้ การกำหนดให้การกระทำใดเป็นความผิดและโทษอาญาเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอย่างยิ่ง จึงต้องใช้ในกรณีที่ไม่มีมาตรการอื่นเพื่อให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายได้หรือการลงโทษอย่างอื่นที่ไม่ใช่โทษอาญาไม่ทำให้ผู้กระทำความผิดเกรงกลัวเพราะได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจคุ้มค่ากว่าโทษที่ได้รับ หากมีมาตรการอื่นที่ทำให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายได้เช่นมาตรการจูงใจเพื่อให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายหรือการอำนวยความสะดวกให้กระทำการที่รัฐอยากให้การกำหนดมาตรการบังคับทางปกครองการกำหนดสภาพบังคับทางเศรษฐกิจ เช่น การกำหนดโทษปรับเป็นพินัย หรือการกำหนดให้เอกชนฟ้องร้องดำเนินคดีได้เอง เห็นสมควรใช้มาตรการดังกล่าว แต่ถ้ามาตรการดังกล่าวไม่อาจทำให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายอย่างได้ผลหรือมีประสิทธิภาพเพียงพอ กรณีนี้จึงกำหนดให้การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวเป็นความผิดและมีโทษทางอาญา

ข้อ 3 ความผิดที่บัญญัติไว้แล้วในประมวลกฎหมายอาญาภาคความผิด หากบทบัญญัติความผิดที่มีโทษอาญาในพระราชบัญญัติใดมีองค์ประกอบความผิดเหมือน หรือคล้ายคลึงกับความผิดที่กำหนดในภาคความผิดของประมวลกฎหมายอาญา มิให้กำหนดโทษอาญาในร่างกฎหมายนั้น เว้นแต่จะมีเหตุผลความจำเป็นพิเศษว่าเป็นกฎหมายเฉพาะจำเป็นต้องมีโทษสูงกว่าหรือมีโทษอุปกรณ์เช่น เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

อย่างไรก็ดีในกรณีที่ประสงค์จะกำหนดโทษอาญาที่มีโทษน้อยกว่าโดยมิให้นำประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับจะต้องระบุในกฎหมายเฉพาะนั้นให้ชัดเจนว่า มิให้นำโทษสำหรับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับสำหรับการกระทำความผิดตามกฎหมายเฉพาะนั้น

ข้อ 4 ในกรณีที่มีพันธกรณีระหว่างประเทศที่มีผลผูกพันประเทศไทยเช่น สนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีกำหนดพันธกรณีให้ประเทศไทยต้องตรากฎหมายที่มีโทษอาญาตามที่กำหนดไว้ในพันธกรณีนั้น ให้กำหนดโทษอาญาได้ตามความจำเป็นและเหมาะสมและมีเพดานโทษ (threshold) ที่ชัดเจนด้วย ทั้งนี้ในการตรากฎหมายที่กำหนดโทษอาญาตามพันธกรณีระหว่างประเทศนั้นจะต้องอ้างข้อความในพันธกรณีที่ระบุให้กำหนดโทษอาญาให้ชัดเจนด้วย มิใช่แค่เป็นข้อเสนอแนะตามพันธกรณีว่าอาจกำหนดเป็นโทษอาญาเท่านั้น

ข้อ 5 การกระทำใดที่เป็นกรรมเดียวและมีโทษอาญาอยู่แล้ว จะกำหนดให้การกระทำกรรมเดียวนั้นมีโทษอย่างอื่นด้วย เพื่อจูงใจให้ยอมรับโทษอย่างอื่นเพื่อระงับคดียอมกระทำมิได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทบัญญัติแห่งกฎหมายทั้งหลายที่กำหนด “มาตรการลงโทษทางแพ่ง” เช่น กฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ต้องเปลี่ยนบทบัญญัติเป็นสภาพบังคับอื่นที่เหมาะสม เช่น โทษปรับทางปกครองหรือโทษปรับเป็นพินัย เว้นแต่โดยสภาพของความผิดสมควรมีโทษอาญา เพราะเรื่องทางแพ่งในระบบประมวลกฎหมายหมายถึงเรื่องระหว่างเอกชนกับเอกชนเท่านั้น แต่การละเมิดกฎหมายดังกล่าวข้างต้นไม่ใช่เรื่องระหว่างเอกชนกับเอกชนหากแต่เป็นเรื่องระหว่างรัฐหรือหน่วยงานของรัฐซึ่งต้องรักษาความสงบเรียบร้อยให้กับบุคคลจึงไม่ใช่เรื่องทางแพ่งและการเปลี่ยนโทษทางแพ่งมาเป็นโทษปรับเป็นพินัยย่อมคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกลงโทษมากกว่า

กล่าวโดยสรุป เห็นได้ว่าคำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย เรื่อง การกำหนดโทษอาญาในกฎหมายทั้ง 5⁵⁶ ข้อ มีส่วนช่วยผู้ร่างกฎหมายในการกำหนดแนวทางปรับใช้หลักเกณฑ์ที่ออกมาก่อนหน้านี้ให้มีความชัดเจนเพิ่มมากขึ้น ดังนี้

1) มีการอธิบายความหมายของการกระทำผิดร้ายแรงว่าหมายถึงเป็นการกระทำที่กระทบต่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยของประเทศ หรือเป็นการกระทำที่อาจทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยของประเทศหรือประชาชน รวมถึงการกระทำที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน (public order) หรือที่กระทบต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง(good morals) หรือมีผลกระทบต่อส่วนรวมในวงกว้าง

2) มีการอธิบายเพิ่มเติมถึงหลักเกณฑ์ที่ให้นำมาตรการอาญามาใช้ได้ในกรณีที่ไม่มีมาตรการอื่นใดใช้บังคับได้อย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพ โดยในคำแนะนำได้เน้นย้ำว่าหากมีมาตรการอื่นใดที่ทำให้ประชาชนสามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้ไม่ว่ามาตรการนั้นจะเป็นมาตรการจูงใจเพื่อให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมาย หรือมาตรการบังคับอื่นใดนอกเหนือจากมาตรการทางอาญาก็เห็นสมควรให้ใช้มาตรการเหล่านั้นเสียก่อน เว้นแต่มาตรการเหล่านั้นใช้ไม่ได้ผลหรือไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอกรณีนี้จึงกำหนดให้การฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวเป็นความผิดและมีโทษอาญา

3) มีการเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นเรื่องความซ้ำซ้อนของกฎหมายว่าในกรณีที่พบว่าบทบัญญัติที่กำลังจะร่างขึ้นใหม่มีความเหมือน หรือคล้ายคลึงกับกฎหมายที่มีอยู่แล้ว มิให้กำหนดโทษอาญาในร่างกฎหมายนั้น เว้นแต่เป็นกรณีที่มีเหตุผลความจำเป็นพิเศษในเรื่องโทษที่แตกต่างกัน หรือมีโทษอุปกรณเพิ่มเติม

4) ในการตรากฎหมายที่มีโทษทางอาญาตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่มีผลผูกพันประเทศไทยจะต้องระบุข้อความในพันธกรณีที่ระบุให้กำหนดโทษอาญาให้ชัดเจนในกฎหมายใหม่ โดยที่ข้อความในพันธกรณีเหล่านั้นจะต้องมิใช่เป็นเพียงข้อเสนอแนะ โดยที่ในการกำหนดโทษในกฎหมายใหม่ให้กำหนดเพียงเท่าที่จำเป็นและเหมาะสมและมีเขตโทษด้วย

⁵⁶ ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม, "หลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษทางอาญา ภายใต้โครงการสนับสนุนสารสนเทศเพื่อการ ทำงานของสมาชิกรัฐสภา (รายงานวิจัย)." หน้า 37-38.

5) การกระทำใดที่เป็นกรรมเดียวและมีโทษอาญาอยู่แล้วจะกำหนดให้การกระทำกรรมเดียวกันนั้นมีโทษอย่างอื่นด้วยเพื่อจูงใจให้ยอมรับโทษอย่างอื่นนั้นเพื่อระงับคดียอมกระทำมิได้ ตัวอย่างเช่นการใช้ “มาตรการลงโทษทางแพ่ง” ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เหตุผลก็เนื่องมาจากว่าในการกระทำดังกล่าวเนื้อแท้แล้วเป็นเรื่องการกระทำผิดอาญาเป็นเรื่องที่รัฐมองแล้วว่ากระทบต่อสังคมโดยรวมไม่ใช่เรื่องระหว่างเอกชนกับเอกชน ดังนั้น ควรนำมาตรการบังคับอื่นที่เหมาะสมที่ให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกลงโทษมากกว่า เช่น โทษปรับทางปกครองหรือโทษปรับเป็นพินัยใช้บังคับแทน

2.2.3 พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ.2562

จากเจตนารมณ์และหลักเกณฑ์ในการกำหนดให้การกระทำใดเป็นความผิดทางอาญา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 77 และคำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมายเรื่องการกำหนดโทษอาญาในกฎหมาย จึงส่งผลให้มีการบัญญัติหลักเกณฑ์และเจตนารมณ์ดังกล่าวให้มีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ “พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ.2562” ซึ่งเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมาย การตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมาย การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายเพื่อประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย⁵⁷ และการเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน รวมทั้งหลักเกณฑ์การตรวจสอบเนื้อหาของร่างกฎหมายที่เกี่ยวกับ ระบบอนุญาต ระบบคณะกรรมการการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ และการกำหนดโทษอาญา เพื่อให้การตรากฎหมายเป็นไปโดยละเอียดรอบคอบ ไม่สร้างภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็นตลอดจนกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายภายหลังเมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว เพื่อพัฒนากฎหมายให้ทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปรวมทั้งเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น

หลักเกณฑ์ในการกำหนดให้การกระทำใดเป็นความผิด ได้มีการบัญญัติเอาไว้ใน มาตรา 21(8)⁵⁸ ซึ่งวางหลักเกณฑ์เอาไว้สองประการ ดังนี้

⁵⁷ เพลินดา ดันรังสรรค์, "การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมาย และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ.2562," วารสารจลนนิติ (กันยายน - ตุลาคม 2563).59-62.

⁵⁸ พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ.2562มาตรา 21(8)

ประการแรก คือ การกระทำนั้นต้องกระทบต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง หรือมีผลกระทบต่อส่วนรวม การพิจารณาว่าการกระทำใดที่ส่งผลให้เกิดความไม่มั่นคง⁵⁹ หรือส่งผลต่อความปลอดภัยของประเทศการกระทำนั้นต้องเป็นการกระทำที่ส่งผลร้ายต่อประชาชนในวงกว้าง ในด้านเศรษฐกิจสังคม การเมืองการปกครอง หรือสิ่งแวดล้อม หรือส่งผลกระทบต่อสถาบันหลักของประเทศ หรือผลกระทบที่เป็นผลร้ายอื่นที่ไม่เพียงแต่เป็นการกระทบต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจง การพิจารณาในเรื่องศีลธรรมอันดีของประชาชน⁶⁰ ศีลธรรมอันดีของประชาชนคือ กฎเกณฑ์ที่คนในสังคมส่วนใหญ่ ถือปฏิบัติตามความเชื่อตามประเพณีหรือตามศาสนา และถือว่าเป็นเครื่องวินิจฉัยความประพฤติว่าถูกต้องหรือไม่ แต่ทั้งนี้โดยหลักแล้วการกระทำที่ขัดต่อศีลธรรมมิได้หมายความว่าต้องเป็นความผิดอาญาเสมอไป เช่น การมีชู้หรือเป็นชู้ในประเทศไทยไม่เป็นความผิดอาญาเป็นแต่เพียงการผิดศีลธรรม โดยการกระทำที่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนจะเป็นความผิดอาญาต่อเมื่อการกระทำนั้นการกระทำที่ร้ายแรง และมีผลกระทบต่อการใช้ร่วมกันของคนในสังคม ทำให้สังคมนั้นเกิดความไม่สงบสุขหรือความวุ่นวายได้ เช่น การลักทรัพย์ การฆาตกรรม การวางเพลิงเผาทรัพย์ เป็นต้น สุดท้ายการกระทำที่มีผลกระทบต่อส่วนรวม คือการกระทำที่ส่งผลร้ายต่อประชาชนในวงกว้าง ในด้านเศรษฐกิจสังคม การเมืองการปกครอง หรือสิ่งแวดล้อม หรือผลกระทบที่เป็นผลร้ายอื่น ที่ไม่เพียงแต่เป็นการกระทบต่อปัจเจกบุคคลเป็นการส่วนตัว⁶¹

ประการที่สอง คือเป็นกรณีที่ไม่สามารถใช้มาตรการอื่นใดเพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายได้ หากมีมาตรการอื่นใดที่ทำให้ประชาชนสามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้ไม่ว่ามาตรการนั้นจะเป็นมาตรการจูงใจเพื่อให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมาย หรือมาตรการบังคับอื่นใดนอกเหนือจากมาตรการทางอาญาก็

การกำหนดโทษอาญาสำหรับการกระทำความผิดใดให้คำนึงถึงหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(ก) การกระทำนั้นต้องกระทบต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศ ความสงบ เรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง หรือมีผลกระทบต่อส่วนรวม

(ข) เป็นกรณีที่ไม่สามารถใช้มาตรการอื่นใดเพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายได้

⁵⁹ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, คำอธิบายสาระสำคัญของพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ.2562, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: กองพัฒนากฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2562), หน้า.29.

⁶⁰ เรื่องเดียวกัน.

⁶¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 30-31.

เห็นสมควรให้ใช้มาตรการเหล่านั้นเสียก่อน⁶² ตัวอย่างการใช้บังคับมาตรการอื่นแทนโทษทางอาญา เช่น การกำหนดโทษปรับเป็นพินัย เป็นต้น เนื่องจากการกำหนดให้การกระทำใดเป็นความผิดและโทษอาญาเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอย่างยิ่ง จึงต้องใช้ในกรณีที่ไม่มีมาตรการอื่น เพื่อให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายได้หรือการลงโทษอย่างอื่นที่ไม่ใช่โทษอาญาไม่ทำให้ผู้กระทำความผิดเกรงกลัว⁶³ แต่ถ้าหากมาตรการดังกล่าวไม่อาจทำให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายอย่างได้ผลหรือมีประสิทธิผลเพียงพอ กรณีนี้จึงกำหนดให้การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าว เป็นความผิดและมีโทษทางอาญา

จากข้อมูลข้างต้นเห็นได้ว่า การผลิตเบียร์เพื่อบริโภคในครัวเรือนโดยไม่มีใบอนุญาต นั้นเป็นการกระทำมิได้มีความร้ายแรง ทั้งยังมีได้กระทบต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือกระทบต่อสังคมส่วนรวม ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่จะกำหนดให้เป็นความผิดและมีโทษทางอาญาตามแนวคิดในการกำหนดความผิดทางอาญาของนักนิติศาสตร์ที่มีชื่อเสียงของต่างประเทศที่ได้กล่าวไปในข้างต้นไม่ว่าจะเป็น ซีซาร์ เบ็คคาเรีย, ไนเกล วอลท์เกอร์, เฮอร์เบิร์ต แอล แพกเกอร์, จอห์น สจ๊วจ มิลล์ และ ดักลาส ฮูสท์ อีกทั้งการกระทำความผิดดังกล่าวยังไม่สอดคล้องตามหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดในประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 77 และตามคำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย เรื่องการกำหนดโทษอาญาในกฎหมาย และไม่เป็นที่ไปตามหลักเกณฑ์ในการกำหนดการกระทำใดให้มีโทษทางอาญา ตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ.2562 มาตรา21(8) ทั้งอนุ(ก)และ(ข) ซึ่งในบทถัดไปจะเป็นการศึกษาและค้นคว้า ว่ามีเหตุผลอันใดที่ภาครัฐมีความจำเป็นต้องเข้ามาจำกัดสิทธิและเสรีภาพในการผลิตเบียร์เพื่อบริโภคในครัวเรือนของประชาชน

⁶² ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม, "หลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษทางอาญา ภายใต้โครงการสนับสนุนสารสนเทศเพื่อการ ทำงานของสมาชิกรัฐสภา (รายงานวิจัย)."หน้า 38.

⁶³ คำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย, การกำหนดโทษอาญาในกฎหมาย, ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 132 หน้า 18 เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2562

บทที่ 3

การกำหนดความผิดอาญาในประเทศไทยเกี่ยวกับการผลิตเบียร์เพื่อบริโภคในครัวเรือน โดยไม่มีใบอนุญาต

ในบทนี้จะทำการศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดความผิดอาญาในประเทศไทยเกี่ยวกับการผลิตเบียร์เพื่อบริโภคในครัวเรือนโดยไม่มีใบอนุญาต โดยเริ่มต้นศึกษาจากสาเหตุและความจำเป็นที่รัฐเข้ามาห้ามมิให้ประชาชนผลิตเบียร์เพื่อบริโภคในครัวเรือนโดยไม่มีใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 ไม่ว่าจะเป็นในด้านสุขภาพและความสะอาดปลอดภัย ในด้านการจัดเก็บภาษีในด้านส่งผลกระทบต่อสังคม และในด้านข้อห้ามตามศาสนาพุทธ เพื่อจะอธิบายให้เห็นในบทวิเคราะห์ว่าเหตุผลที่ภาครัฐยกมานั้นมีน้ำหนักเพียงพอหรือไม่ ในลำดับถัดไปจะเป็นการศึกษาความเป็นมาและตัวบทกฎหมายที่ใช้บังคับในการผลิตเบียร์เพื่อการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือนโดยศึกษากฎหมายที่เคยบังคับใช้ตั้งแต่ในอดีต อันได้แก่ พระราชบัญญัติสุราพ.ศ. 2493 และกฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ.2560 ประกอบกับศึกษากฎหมายที่ใช้บังคับ อันได้แก่ พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 และ กฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ.2565 ซึ่งในกฎหมายที่ออกมาใหม่นี้ได้เพิ่มหลักเกณฑ์สำคัญจากกฎกระทรวงอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ.2560 โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 สาเหตุและความจำเป็นที่รัฐห้ามมิให้ประชาชนผลิตสุราเพื่อบริโภคในครัวเรือนโดยไม่ได้รับใบอนุญาต

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและก่อปัญหาด้านสาธารณสุขและด้านสังคม โดยก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพและร่างกายของผู้ที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น โรคพิษสุราเรื้อรัง โรคตับแข็ง มะเร็ง อุบัติเหตุ และยังก่อให้เกิดผลกระทบและความเสียหายต่อผู้ที่ไม่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น การทะเลาะวิวาท การใช้ความรุนแรง อาชญากรรมและอุบัติเหตุบนท้องถนน

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้มีผู้เสียชีวิตทั่วโลกประมาณปีละ 3.3 ล้านคน⁶⁴ และก่อให้เกิดความสูญเสียทางสุขภาพเท่ากับร้อยละ 5.1 ของภาระโรคทั่วโลก ซึ่งเป็นความเสียหายที่สูงกว่าสาเหตุจากการติดเชื้อเอชไอวี เอดส์ หรือวัณโรค สำหรับในประเทศไทยนั้น การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญอันดับ 2 ก่อให้เกิดภาระโรคสูงถึงร้อยละ 10 ของภาระโรคทั้งหมด

⁶⁴ Hfocus, "เจาะลึกระบบสุขภาพ พฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของคนไทยและปัจจัยส่งเสริม " [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2564. แหล่งที่มา: <https://www.hfocus.org/content/2017/10/14639>

และเมื่อประเมินเป็นความเสียหายทางเศรษฐกิจแล้ว พบว่ามีมูลค่าสูงถึง 1.51 แสนล้านบาท หรือร้อยละ 1.97 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

ด้วยสาเหตุต่างๆที่ได้กล่าวไปข้างต้น ภาครัฐจึงมีความจำเป็นที่เข้ามาควบคุมการผลิต การจำหน่าย และการบริโภคสุราของประชาชน เมื่อได้พิจารณาสาเหตุที่รัฐห้ามมิให้ประชาชนผลิตสุราเพื่อบริโภคเองในครัวเรือนโดยไม่มีใบอนุญาต สามารถจำแนกเหตุผลได้ดังนี้

3.1.1 เหตุผลในด้านสุขภาพและความสะอาดปลอดภัย

สุราเถื่อน⁶⁵ มีหลายรูปแบบและส่วนใหญ่เกิดจากการที่ผู้ผลิตต้มและกลั่นสุราเองโดยไม่มีมาตรฐาน ซึ่งปัญหาที่จะตามมาคือเรื่องของความสะอาดปลอดภัย เนื่องจากไม่มีหน่วยงานมาตรวจสอบมาตรฐานเรื่องความสะอาดหรือไม่มีการนำน้ำสุราที่ได้ส่งไปตรวจที่แล็บของกรมสรรพสามิต และในบางกรณีผู้ต้มหรือผู้กลั่นอาจมีการนำสารแปลกปลอมมาผสมลงไปในน้ำสุรา เพื่ออ้างสรรพคุณในด้านชูกำลัง หรือเสริมสมรรถนะทางเพศ ได้แก่ พิษจากสัตว์มีพิษ เช่น แมงป่อง งู ตะขาบ สารเคมีกำจัดวัชพืช สารเคมีกำจัดแมลง หรือผงซักฟอก เป็นต้น และบางกรณีอาจใช้อุปกรณ์ในการต้ม การหมัก หรือการกลั่น ที่ไม่ได้มาตรฐาน เช่น การใช้ถังพลาสติก PVC ในการหมักเบียร์ หรือ ดองเหล้า อาจทำให้สารเคมีหรือสิ่งจากตัวถังเจือปนลงในน้ำสุราซึ่งหากบริโภคเข้าไปจะทำให้เป็นพิษต่อร่างกายได้⁶⁶

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์หากบริโภคในปริมาณมากจะส่งผลเสียต่อร่างกายไม่ว่าในระยะสั้นหรือในระยะยาวดังนี้

3.1.1.1 ผลกระทบต่อสุขภาพในระยะฉับพลัน

การดื่มแอลกอฮอล์ในระยะสั้นๆ ทำให้เกิด การกดสมอง ผู้ดื่มจะรู้สึกผ่อนคลายมากขึ้น อารมณ์ดี ต่อมาจะทำให้เกิดอาการต่างๆ โดยความรุนแรงของอาการจะขึ้นอยู่กับปริมาณแอลกอฮอล์ที่ดื่มเข้าไป⁶⁷

⁶⁵ กรมควบคุมโรค, "เหล้าเถื่อน มหันตภัยร้าย คร่าชีวิต," วารสารจับตาโรคและภัยสุขภาพ 7, 4 (กันยายน 2563).1-4.

⁶⁶ ไทยพีบีเอส, "โอกาส ความหวัง สุราชุมชนไทย" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2564. แหล่งที่มา:

<https://news.thaipbs.or.th/content/274055>

⁶⁷ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่, "ผลกระทบทางสุขภาพจากแอลกอฮอล์และยาสูบ" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 28

พฤศจิกายน 2564. แหล่งที่มา:

https://www.chiangmaihealth.go.th/cmpho_web/document/200306158347540958.pdf

ตารางที่ 1 ระดับแอลกอฮอล์ในกระแสเลือดที่ส่งผลกระทบต่อร่างกาย จากสำนักงานสาธารณสุข
จังหวัดเชียงใหม่

ระดับแอลกอฮอล์ในเลือด (mg/dL)	อาการ
20-30	ครึ้มครื้น สนุกสนานร่าเริง อาจเริ่มเคลื่นไหวช้า และการคิดตัดสินใจช้าลง
50	ความคิดและการตัดสินใจผิดพลาด
100	เริ่มมีปัญหาในการบังคับกล้ามเนื้อให้สัมพันธ์กัน
200	สมองส่วนเคลื่นไหวถูกกด อารมณ์แปรปรวน
300	มึน งง สับสน ซึม มี nystagmus, blackout
300-400	Impair vital sign
400-500	Coma กตการหายใจ กตการเต้นหัวใจ
>500	เสียชีวิตได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

3.1.1.2 ผลกระทบต่อสุขภาพในระยะเรื้อรัง

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิดหากบริโภคในปริมาณมากติดต่อกันเป็นระยะยาว หรือแบบเรื้อรัง (chronic alcohol consumption) จะส่งผลเสียต่อร่างกายทุกๆ ส่วน⁶⁸ อาทิ สมอง ตับ ระบบทางเดินอาหาร ระบบสืบพันธุ์ ผลต่อทารกในครรภ์ ผลต่อการเกิดโรคจิต ผลต่อวงจรการนอน

1) ผลต่อสมอง

⁶⁸ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, "ผลของสุราและแอลกอฮอล์ที่มีต่อร่างกาย" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 29 พฤศจิกายน 2564. แหล่งที่มา: <https://bit.ly/365arOkml>

เป็นสารกดประสาทผ่าน GABA และ glycine ระยะยาวจะกระตุ้นสมองผ่าน glutamate และ serotonin ทำให้สูญเสียเซลล์ประสาท ช่องน้ำในสมองโตขึ้น กลไกภาวะเป็นพิษนี้เชื่อว่าเกิดผ่านระบบ glutamate ที่ NMDA receptor ทำให้เกิดภาวะมีนเมา ภาวะเมาค้าง สมองเสื่อม ความจำบกพร่อง โรคเซฟติดสุรา และอาการลงแดงเมื่อพยายามหยุดดื่ม⁶⁹

2) ผลต่อดับ

เกิดการสะสมของไขมันและโปรตีนในตับทำให้เกิดเป็นไขมันพอกตับ (fatty liver) อาจทำให้ ตับอักเสบ ตับแข็ง ตับวาย และมะเร็งตับ ซึ่งรักษาไม่ได้

3) ผลต่อระบบทางเดินอาหาร

เกิดแผลในกระเพาะอาหาร หลอดอาหารอักเสบ กระเพาะอาหารอักเสบ เลือดออกในกระเพาะอาหาร เส้นเลือดดำที่หลอดอาหารโป่ง ช็อก และตายได้ นอกจากนี้ ยังเกิดตับอ่อนอักเสบ เมื่อเป็นนานๆ ก็เกิดโรคเบาหวานตามมา และมะเร็งตับอ่อนได้

4) ผลต่อระบบหลอดเลือดหัวใจ

เกิดหัวใจวาย โรคหลอดเลือดหัวใจอุดตัน ความดันโลหิตสูง เส้นเลือดในสมองแตก อัมพฤกษ์ อัมพาต

5) ผลต่อระบบสืบพันธุ์

ทำให้ความต้องการทางเพศจะลดลง และส่งผลทำให้ลูกอันธวะมีขนาดเล็กลง เสื่อมสมรรถภาพทางเพศ⁷⁰

6) ผลต่อทารกในครรภ์

⁶⁹ สำนักงานส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย, "โทษ พิษ ภัยของสุรา " [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 29 พฤศจิกายน 2564. แหล่งที่มา:

https://multimedia.anamai.moph.go.th/wp-content/uploads/2019/07/HP-eBook_13_Mini-1.pdf

⁷⁰ โรงพยาบาลกรุงเทพ, "สุราผลร้ายต่อร่างกาย " [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 29 พฤศจิกายน 2564. แหล่งที่มา:

<https://www.bangkokpattayahospital.com/th/healthcare-services/gi-liver-center-th/gi-articles-th/item/1002-effects-of-alcohol-th.html>

ทำให้การสร้างเซลล์ประสาทและสมอง รวมถึงหัวใจ ตา แขน ขา อวัยวะเพศของทารก ผิดปกติ ทารกมีน้ำหนักตัวน้อย สมองเล็กกว่าปกติ เป็นโรคสมาธิสั้น รูปร่างผิดปกติ ดวงตา กรามมีขนาดเล็ก ปลายจมูกพิการ

7) ผลต่อจิตใจ

เกิดโรคซึมเศร้า โรคจิต โรควิตกกังวล

8) ผลต่อวงจรการนอน

แอลกอฮอล์จะช่วยให้หลับง่ายในช่วงแรก โดยการลด sleep latency แต่เมื่อดื่มต่อเนื่องระยะยาวจะทำลายวงจรการนอนโดยตรง ทำให้เปลี่ยนแปลงรูปแบบการนอน โดยไปลดการนอนช่วง REM sleep และช่วงที่หลับลึก ทำให้ตื่นบ่อยในช่วงกลางดึก อาจส่งผลให้เกิดโรคนอนไม่หลับ (insomnia)

อีกหนึ่งสาเหตุที่บ่งชี้ว่าสาเหตุที่ภาครัฐไม่อนุญาตให้ประชาชนผลิตสุราเพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตเพราะเป็นกังวลในเรื่องความสะอาดปลอดภัย คือ วาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณากระทู้ถามทั่วไป⁷¹ ของ นายเท่าพิภพ ลิ้มจิตรกร เรื่อง กฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ.2560

เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม ที่รัฐสภา เกียกกาย ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณากระทู้ถามทั่วไปของ นายเท่าพิภพ ลิ้มจิตรกร ส.ส.กทม. พรรคอนาคตใหม่ เรื่อง กฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ.2560 ถามนายอุดม สวานายน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ว่าเหตุใดใบอนุญาตการผลิตสุราแก่ประเภทเบียร์ถึงมี 2 เพียง ประเภท คือ 1.ผลิตเบียร์และขายได้เฉพาะในโรงเบียร์ ไม่สามารถบรรจุขวดขายได้ โดยต้องผลิตถึง 100,000 ลิตรต่อปี และ 2.แบบผลิตบรรจุขวดเพื่อขาย ซึ่งจะขอใบอนุญาตได้ ต้องผลิตให้ได้ 10 ล้านลิตรต่อปี ตกวันละประมาณ 30,000 ลิตรต่อวัน และเหตุใดถึงไม่อนุญาตให้ประชาชนผลิตเบียร์เพื่อบริโภคเองได้ เป็นการผูกขาดหรือไม่

นายสันติ พร้อมพัฒน์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง ได้รับมอบหมายให้มาชี้แจงว่า “ปริมาณขั้นตอนการผลิตและทุนจดทะเบียน ทำให้รายย่อยไม่สามารถ

⁷¹ มติชนรายวัน, "เท่าพิภพ ไล่ รมช.คลัง ไปทำการบ้านใหม่ ตอบไม่เคลียร์ ปมนายทุนผูกขาดใบอนุญาตผลิต เบียร์" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2564. แหล่งที่มา: https://www.matichon.co.th/politics/news_1635900

แข่งขันได้นั้น กรมสรรพสามิตกำลังศึกษาทุนจดทะเบียนอยู่ว่าความเหมาะสมควรอยู่ตรงไหน เพราะมาตรการออกมาระยะหนึ่งแล้ว ส่วนที่บอกว่าเอื้อผู้ผลิตรายใหญ่นั้นไม่จริง เพราะการผลิตต้องมีมาตรฐานปกป้องผู้บริโภค หากไม่ปลอดภัย ไม่ได้มาตรฐาน ก็จะเป็นปัญหา ส่วนเรื่องของโรงเบียร์ขนาดใหญ่ 3-4 ราย ในประเทศ ทุนจดทะเบียนขั้นต่ำ 10 ล้านบาท กำลังผลิต 10 ล้านลิตรต่อปีเป็นขั้นต่ำ ไม่ได้กีดกัน ไม่ได้มีการห้ามผลิต แต่ต้องมีใบอนุญาต เพื่อมาตรฐานความปลอดภัยของเบียร์”

3.1.2 เหตุผลในด้านการจัดเก็บภาษี

ภาษีสุราในประเทศไทยนั้นมีกฎหมายหลักที่กำกับคือ พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ซึ่งครอบคลุมสุราทุกประเภทในราชอาณาจักร และเกี่ยวข้องกับผู้นำเข้าสุรา ผู้ผลิตสุรา ผู้จำหน่ายสุรา หรือผู้ส่งออกสุรา ซึ่งมีกรมสรรพสามิตเป็นผู้จัดเก็บภาษีสรรพสามิตที่เกี่ยวข้องกับสุรา⁷²

พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 มาตรา 16⁷³ ได้กำหนดผู้ที่จะต้องเสียภาษีสุราเอาไว้ดังนี้

มาตรา 16 ให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า ผู้ประกอบกิจการสถานบริการ หรือผู้อื่นที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้เป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษี มีหน้าที่เสียภาษีตามมูลค่าหรือตามปริมาณของสินค้า หรือบริการ หรือทั้งตามมูลค่าและตามปริมาณของสินค้าหรือบริการนั้น ไม่เกินอัตราที่ระบุไว้ในบัญชี พิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัตินี้ที่ใช้อยู่ในเวลาที่ความรับผิดชอบอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้น

จากมาตรา 16 หมายความว่าผู้ที่เสียภาษีสุราคือ ผู้ที่ประกอบการที่ได้รับใบอนุญาตผลิตสุรา และ ผู้นำสุราเข้ามาในราชอาณาจักร

ตารางที่ 2 อัตราภาษีสุราประเภทสุราแช่และสุรากลั่นที่ผู้ประกอบการต้องเสีย ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

⁷² Taxone, "ภาษีสุรา" [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://bit.ly/3lcj5s5>

⁷³ พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 16

รายการ	อัตราภาษี		
	ตามมูลค่า ร้อยละ	ตามปริมาณ	
		หน่วย	หน่วยละ-บาท
ตอนที่ 13			
สินค้าสุรา			
(1) สุราแช่			
(ก) ชนิดเบียร์	30		3,000
(ข) ชนิดไวน์และสปาร์กลิ้งไวน์ที่ ทำจากองุ่น	30		3,000
(ค) ชนิดสุราแช่ผลไม้ที่มีส่วนผสม ขององุ่นหรือไวน์องุ่น	30	ต่อปริมาณหนึ่งลิตรแห่ง แอลกอฮอล์บริสุทธิ์ ซึ่ง ชั้นสูตรด้วยเครื่องวัด ของกรมสรรพสามิต หรือที่กรมสรรพสามิต รับรอง	3,000
(ง) ชนิดอื่นๆ นอกจาก (ก)(ข) และ (ค)			
(2) สุรากลั่น	30		3,000
(ก) ชนิดสุราขาว			

(ข) ชนิดอื่นๆ นอกจาก (ก)	30		3,000
	30		3,000



สถิติการจัดเก็บภาษีสุรา เบียร์ และยาสูบ หรือที่เรียกว่า ภาษีบาป (Sin Tax) ตลอดระยะเวลา 15 ปีที่ผ่านมา กรมสรรพสามิตเก็บภาษีจากผู้ที่บริโภคสุราและยาสูบ ไปทั้งสิ้น 2.21 ล้านล้านบาท⁷⁴ ประกอบด้วยภาษียาสูบ 730,310 ล้านบาท ภาษีเหล้า 626,263 ล้านบาท และภาษีเบียร์ 852,779 ล้านบาท ซึ่งในปี พ.ศ.2557 ผู้ผลิตเบียร์เสียภาษีสุราแซ่ประเภทเบียร์ให้กรมสรรพสามิต 76,559 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2558 เสียภาษี 80,114 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2559 เสียภาษี 86,143 ล้านบาท ซึ่งจะเห็นได้ว่าทุกๆปีภาษีในส่วนนี้จะเพิ่มขึ้นทุกปีอย่างมีนัยสำคัญ หากทางภาครัฐอนุญาตให้ประชาชนสามารถผลิตเบียร์เพื่อบริโภคในครัวเรือนได้โดยไม่เสียภาษี หรือค่าธรรมเนียม อาจทำให้รายได้ของรัฐบาลในส่วนที่กล่าวมานี้ลดน้อยลง จึงทำให้รัฐไม่เปิดช่องว่างให้ประชาชนสามารถผลิตเบียร์ได้อย่างเสรีและมีการใช้ระบบใบอนุญาตกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค

อีกหนึ่งสาเหตุที่บ่งชี้ว่าสาเหตุที่รัฐไม่ให้ประชาชนสามารถผลิตสุราเพื่อบริโภคได้อย่างเสรีแบบประเทศต่างๆที่อนุญาตให้ประชาชนสามารถผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาต เป็นเรื่องของภาษี คือคำพิพากษาปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ 376/2552⁷⁵ ซึ่งมีความสำคัญดังนี้

คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ 376/2552 วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2552 (คดีนี้เป็นคนที่ผลิตสุรากลุ่มหนึ่งฟ้อง กระทรวงการคลัง กระทรวงอุตสาหกรรม กรม

⁷⁴ ไทยพับลิก้า, "ทางข้อมูลรายได้ภาษีเหล้า-บุหรี่ ก้อนใหญ่อยู่ในมือใคร? " [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 29 พฤศจิกายน 2564.

แหล่งที่มา: <https://thaipublica.org/2017/09/sin-tax-who-is-the-big-one/>

⁷⁵ คำพิพากษาปกครองกลาง, คดีหมายเลขแดงที่ 376/2552

สรรพสามิต ฟ้องว่าละเลยต่อหน้าที่ไม่ออกกฎกระทรวงตามมาตรา 5 วรรค2 ตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 เพื่ออนุญาตให้ทำสุราสำหรับใช้ในบ้านเรือน)

“พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 เป็นกฎหมายสรรพสามิตที่บัญญัติเกี่ยวกับการบริหาร การจัดการ การควบคุมดูแล และการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต จึงบัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดทำสุราหรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิต เพื่อไม่ให้ประชาชนทำสุราขึ้นเอง แต่รัฐประสงค์ให้การผลิตสุราอยู่ในความควบคุมของรัฐเพื่อประโยชน์ในทางภาษีอากร และมิได้มีเจตนารมณ์ที่จะให้ประชาชนทำสุราใช้เองโดยไม่ต้องเสียภาษี ในขณะที่พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มีผลบังคับใช้ รัฐบาลยังไม่สามารถผลิตสุราเสียภาษีเข้าไปจำหน่ายในทุกท้องที่ของประเทศได้ รัฐบาลจึงอนุญาตให้ประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวสามารถทำสุราสำหรับใช้ในบ้านเรือนได้ แต่เมื่อรัฐสามารถพัฒนาเส้นทางคมนาคมจนสามารถส่งสุราเสียภาษีเข้าไปจำหน่ายในท้องที่ดังกล่าวได้ รัฐจึงต้องยกเลิกเขตพื้นที่อนุญาตให้ทำสุราสำหรับใช้ในบ้านเรือนลง ทั้งนี้เป็นการสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ซึ่งเป็นกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิตที่มีเจตนารมณ์ในการจัดเก็บภาษีอากรเพื่อเป็นรายได้ของรัฐ ดังนั้น การที่กระทรวงการคลัง ไม่ออกกฎกระทรวงตามความในมาตรา 5 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 เพื่ออนุญาตให้ทำสุราสำหรับใช้ในบ้านเรือน จึงไม่เป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติแต่อย่างใด”

3.1.3 เหตุผลในเรื่องผลกระทบต่อสังคม

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่เพียงก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพหรือผลกระทบต่างๆ⁷⁶ โดยตรงต่อตัวของผู้บริโภคเท่านั้น แต่การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังส่งผลกระทบต่อสังคมในด้านอื่นๆต่อบุคคลหรือสังคมที่อยู่รอบข้างอีกด้วย ซึ่งผู้ที่ได้รับผลกระทบอาจจะเป็น ลูกหลาน สามี ภรรยา พี่น้อง พ่อ แม่ ญาติ เพื่อน หรืออาจเป็นบุคคลที่ไม่เคยรู้จักกัน ซึ่งผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อผู้อื่นอาจส่งผลกระทบเป็นวงกว้างและสร้างปัญหาหรือภาระแก่ผู้อื่นได้หลายเหตุการณ์ ดังนี้

⁷⁶ สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ, "สถานการณ์ปัญหาผลกระทบจากการดื่มของผู้อื่นของประเทศไทย "

[ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 3 ธันวาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://bit.ly/3pOQZf5>

3.1.3.1 อุบัติเหตุบนท้องถนนจากปัญหาเมาแล้วขับ

สถิติอุบัติเหตุบนท้องถนนในปี พ.ศ.2561 สาเหตุของอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจากบุคคล จำนวน 62,897⁷⁷ ครั้ง พบว่าการขับรถเร็วเกินกว่ากฎหมายกำหนดเป็นสาเหตุหลักของการเกิดอุบัติเหตุโดยมีสัดส่วนสูงถึง ร้อยละ 49 ในลำดับถัดมาการขับรถตัดหน้ากระชั้นชิด มีสัดส่วนถึง ร้อยละ 42 และการหลับในขณะขับรถ ร้อยละ 5 และเมาสุรา ร้อยละ 4 ของทั้งหมด

ปัญหาเมาแล้วขับจะยิ่งก่อปัญหามากขึ้นในช่วงเทศกาลต่างๆ จากสถิติสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุช่วงเทศกาลปีใหม่ พ.ศ.2563⁷⁸ พบว่าสาเหตุของการเสียชีวิตอันดับหนึ่งคือขับรถเร็วเกินกำหนด ร้อยละ 42.86 และอันดับสองคือเมาสุรา ร้อยละ 28.29 สูดท้ายตัดหน้ากระชั้นชิด ร้อยละ 22.86 ในส่วนกรณีอุบัติเหตุทำให้เกิดการบาดเจ็บนั้น สาเหตุหลักอันดับหนึ่งคือเมาสุรา ร้อยละ 32.90 ขับรถเร็วเกินกำหนด ร้อยละ 27.61 และตัดหน้ากระชั้นชิด ร้อยละ 17.21

ตารางที่ 3 ข้อมูลสถิติสาเหตุที่เกิดอุบัติเหตุในช่วงปีใหม่ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2561 ถึง 2563 จากศูนย์อำนวยความสะดวกทางถนน

สาเหตุการเกิด (ครั้ง)	เสียชีวิต (ร้อยละ)			บาดเจ็บ (admit) (ร้อยละ)		
	ปีใหม่ 2563	ปีใหม่ 2562	ปีใหม่ 2561	ปีใหม่ 2563	ปีใหม่ 2562	ปีใหม่ 2561
เมาสุรา	28.29	29.63	29.57	32.90	41.13	44.90
ขับรถเร็วเกินกำหนด	42.86	38.19	43.36	27.61	27.46	23.48
ฝ่าฝืนสัญญาณไฟจราจร	0.86	0.46	0.75	0.51	0.38	0.34
ฝ่าฝืนเครื่องหมายจราจร	0.29	2.31	0.25	0.64	0.55	1.19
ขับรถย้อนศร	1.43	3.47	1.50	0.70	1.24	0.68
แซงรถผิดกฎหมาย	3.43	1.39	2.51	1.43	1.18	1.25
ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ขณะขับรถ	-	-	-	0.16	0.20	0.11
ตัดหน้ากระชั้นชิด	22.86	20.14	20.55	17.21	14.57	15.38

⁷⁷ สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร, รายงานวิเคราะห์สถานการณ์อุบัติเหตุทางถนนของกระทรวงคมนาคม พ.ศ. 2561, หน้า 8.

⁷⁸ สำนักข่าวอิศรา, "แชมป์ตายสูงสุดทุกปี! เจาะสถิติ 7 วัน อันตราย สาเหตุหลักจากเมาสุรา-ขับรถเร็ว" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 3 ธันวาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.isranews.org/article/isranews-scoop/94657-%20isranews-144.html>

เสพสารเสพติด	-	-	-	-	0.09	0.08
หลับใ	7.43	6.02	5.76	3.86	2.89	2.07

ในปีพ.ศ. 2564⁷⁹ ระหว่างวันที่ 29 ธันวาคม 2563 – 4 มกราคม พ.ศ. 2564 ศูนย์อำนวยการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนช่วงเทศกาลปีใหม่ พ.ศ.2564 โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและความร่วมมือของหน่วยงานภาคีเครือข่าย ได้รวบรวมสถิติอุบัติเหตุทางถนน เกิดอุบัติเหตุ 713 ครั้ง ผู้เสียชีวิต 80 ราย ผู้บาดเจ็บ 709 คน สาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุสูงสุด ได้แก่ เมาแล้วขับ ร้อยละ 43.06 ขับรถเร็ว ร้อยละ 35.20 โดยจังหวัดที่เกิดอุบัติเหตุสูงสุด ได้แก่ สงขลา (28 ครั้ง) จังหวัดที่มีผู้เสียชีวิตสูงสุด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เชียงราย (จังหวัดละ 5 ราย) จังหวัดที่มีผู้บาดเจ็บสูงสุด ได้แก่ สงขลา (30 ราย) โดยจังหวัดที่มีสถิติคดีเมาแล้วขับสะสมสูงสุด 3 อันดับ ได้แก่ 1.จังหวัดชัยภูมิ อุบลราชธานี จำนวน 105 คดี 2.จังหวัดจันทบุรี จำนวน 104 คดี และ 3.จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 99 คดี

3.1.3.2 ปัญหาอาชญากรรมจากการเมาสุรา

การดื่มสุราในตอนต้นอาจจะไม่ส่งผลต่อปัญหาสุขภาพ แต่การดื่มสุราอย่างต่อเนื่องและดื่มเป็นปริมาณมาก ก็จะทำให้เพิ่มปัจจัยเสี่ยงต่อการควบคุมพฤติกรรมอารมณ์ การยับยั้งชั่งใจ และการตัดสินใจให้ได้อยู่เช่นเดิม ผลที่ตามมาคือ เมื่อดื่มสุราเข้าไปเป็นปริมาณมาก ความเสี่ยงที่จะกลายเป็นผู้ทำความผิดต่อบุคคลหรือสังคมนั้นก็จะยิ่งมีมากขึ้นไปด้วย ซึ่งหากพฤติกรรมเหล่านี้อยู่ในจุดที่ควบคุมไม่ได้ ก็จะเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการกระทำอาชญากรรม⁸⁰ขึ้นมา

รายงานของของอธิบดีกรมพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน พบว่าการบริโภคสุรามีความสัมพันธ์กับอาชญากรรม⁸¹ โดยเป็นปัจจัยหลักในการประกอบอาชญากรรมเกี่ยวกับความผิดต่อชีวิตและร่างกาย เนื่องจากผู้ประกอบอาชญากรรมจำนวนมากว่าครึ่งมีการบริโภคสุราก่อนที่จะเริ่มการกระทำผิดไม่เกิน 5 ชั่วโมง ฤทธิ์ของสุรามีผลทำให้ขาดสติ จนกระทั่งเกิดปัญหา สร้างความเดือดร้อนต่อผู้อื่น ซึ่งทำให้ผู้เสียหายส่วนใหญ่อาจเสียชีวิตหรือได้รับบาดเจ็บสาหัส ทั้งนี้บางคน

⁷⁹ ไทยรัฐออนไลน์, "ตัวเลขแค่ 4 วัน ตายแล้ว 267 ศพ บาดเจ็บ 2362 คน สาเหตุหลักเมาแล้วขับ " [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 3 ธันวาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.thairath.co.th/news/local/2005261>

⁸⁰ ศูนย์ปรึกษาสุรา, "สุรากับอาชญากรรม" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 9 มกราคม 2565. แหล่งที่มา: <http://www.1413.in.th/diseases/view/37>

⁸¹ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, "แฉเหล่าสาเหตุหลักใจไทยใจกล้าก่ออาชญากรรม" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 9 มกราคม 2565. แหล่งที่มา: http://www.dmh.go.th/sty_libnews/news/view.asp?id=2412

อาจมีการบริโภคสุราเพื่อผ่อนคลาย ทำให้มีความใจกล้าในการกระทำผิด ส่งผลทำให้ไม่มีความเกรงกลัวต่อโทษที่จะได้รับ เมื่อประสบกับโอกาสหรือสถานการณ์ที่มีส่วนกระตุ้นจึงเกิดการประกอบอาชญากรรมขึ้นหลังจากที่ดื่มสุราเข้าไปได้ง่าย

การดื่มสุรามีผลต่อความยับยั้งชั่งใจ⁸² เพราะสุราไปควบคุมสมองในส่วน of ความคิดที่มีหน้าที่ในการใช้เหตุผลและควบคุมจิตใจให้ทำงานน้อยลง อีกทั้งยังไปกระตุ้นสมองในส่วน of อารมณ์ให้มีการทำงานที่มากขึ้นกว่าปกติ ทำให้เกิดความกล้าและเกิดความคิดที่ผิดแปลกไปจากเวลาที่ไม่บริโภคสุรา ซึ่งส่งผลตามมาทำให้ความสามารถในการจัดการกับอารมณ์หรือการยับยั้งชั่งใจนั้นลดลง และทำให้เกิดอาชญากรรมตามมา โดยคดีที่พบมากที่สุดคือ ชิงทรัพย์ ตามมาด้วยคดีทะเลาะวิวาท และข่มขืน ตามลำดับ

เนื่องจากผู้บริโภคสุราส่วนมากยังไม่มีความเข้าใจว่า สุราส่งผลต่อร่างกายตนเองได้อย่างไรบ้าง ทำให้ผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หลายคนยังคงบริโภคอยู่อย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มปริมาณมากขึ้น หรืออาจจะมีเชื่อว่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้าไปทำให้มีความกล้า ความมั่นใจมากขึ้นที่จะทำพฤติกรรมนั้นๆ ซึ่งก็ยิ่งเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมรุนแรงอันนำไปสู่การสร้างคดีทางอาชญากรรมตามที่กล่าวมา ดังนั้นการไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการป้องกันไม่ให้เป็นผู้เสียหายและผู้กระทำผิดต่อผู้อื่น

3.1.4 เหตุผลในด้านคำสอนทางพุทธศาสนา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ซึ่งการนับถือศาสนาพุทธของคนไทยมีมาอย่างช้านานจนกลายเป็นรากฐานของความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณีส่วนใหญ่ และเป็นเอกลักษณ์ของชาติ แม้จะไม่มีการบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยให้พุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติก็ตาม สำนักงานสถิติแห่งชาติระบุว่า ประชากรไทยประมาณร้อยละ 94 นับถือศาสนาพุทธ⁸³

ศาสนาพุทธได้บัญญัติหลักธรรมคำสอนพื้นฐานเอาไว้ในศีล 5 และในศีล 5 ได้มีการบัญญัติข้อห้ามเกี่ยวกับการดื่มสุราหรือของมึนเมาเอาไว้ใน ข้อที่ 5 ว่า “สุราเมระยะมัชชะปะมาทัฏฐานา เวระมะณี ลิกขาปะทัง สะมาทิยามิ” มีความหมายว่า ข้าพเจ้าสมาทานซึ่งสิกขาบท

⁸² เดลินิวส์, "กรมสุขภาพจิตเผยเมาสุราต้นเหตุก่ออาชญากรรมเพิ่ม" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 9 มกราคม 2565. แหล่งที่มา:

<https://d.dailynews.co.th/politics/396001/>

⁸³ Thailand Tourism Directory, "ศาสนา" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ เข้าถึงเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2565. แหล่งที่มา:

<https://thailandtourismdirectory.go.th/th/contentpage/89>

โดยเว้นจากการดื่มสุราของมีนเมา ซึ่งหลักธรรมคำสอนในข้อดังกล่าวส่งผลให้ชาวพุทธจำนวนหนึ่งไม่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือบริโภคแอลกอฮอล์ในจำนวนที่น้อยลง อันเนื่องมาจากเกรงกลัวว่าหากมีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะทำให้ผิดศีล 5 อันส่งผลให้เป็นความผิดในทางศีลธรรม หรือที่เรียกว่า “บาป” อีกทั้งหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนาในข้อดังกล่าวยังส่งผลต่อการตรากฎหมายเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ไม่ว่าจะเป็นในด้านการผลิตหรือจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่นกรณีการห้ามการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางศาสนาของศาสนาพุทธ โดยกำหนดห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา⁸⁴ หรือห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณวัด หรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา โดยหากฝ่าฝืน มีความผิดตาม พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 มาตรา 39 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำคุกทั้งปรับ เป็นต้น

3.2 กฎหมายเกี่ยวกับการผลิตสุราที่บังคับใช้ในอดีต

ประเทศไทยในอดีตได้ปล่อยให้มีการผลิตและบริโภคสุรากันได้อย่างเสรี ต่อมาในสมัยพระเจ้าปราสาททองได้มีการจัดเก็บอากรสุราขึ้นเป็นครั้งแรก จากผู้ผลิตและผู้จำหน่ายสุราโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการจัดเก็บเองแต่ก็ไม่สามารถจัดเก็บได้ทั่วถึง เมื่อถึงสมัยอยุธยาตอนปลายจึงเกิดระบบนายอากรภาษีขึ้น คือ ให้เอกชนประมูลสิทธิในการผูกขาดการเก็บภาษีอากรสุราเป็นรายปีตามอัตราที่กำหนดไว้ ต่อมาในสมัยพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ได้มีการออกกฎหมายตราสามดวง เรื่องน้ำสุรา จ.ศ. 1148 (พ.ศ.2329)⁸⁵ ห้ามราษฎรต้มกลั่นสุราโดยมิได้รับอนุญาต เพื่อการจัดเก็บรายได้ให้รัฐและการปราบปรามสุราเถื่อน โดยยังคงให้เอกชนประมูลสิทธิในการผูกขาดการผลิต จำหน่าย และการเก็บอากรสุรา และการปราบปรามสุราเถื่อนแทนรัฐบาลที่ ทั้งนี้ผู้ประมูลได้จะต้องประกันผลตอบแทนให้แก่รัฐอย่างเป็นจำนวนที่แน่นอน เอกชนที่ดำเนินการเป็นนายอากรภาษีนอกจากจะมีรายได้จากการเก็บภาษีอากรจากผู้ผลิตและผู้จำหน่ายแล้ว ยังสามารถผลิตและจำหน่ายสุราเองได้ด้วยแต่นายอากรเอกชนก็ต้องแบกรับภาระการปราบปรามสุราเถื่อนแทนภาครัฐ เนื่องจากประโยชน์ของนายอากรคือภาษี จึงต้องปราบปรามการลักลอบต้มเหล้าเถื่อนเอง

⁸⁴ Workpointtoday, "ห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันอาสาฬหบูชา-วันเข้าพรรษา" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 16 สิงหาคม 2565. แหล่งที่มา: <https://workpointtoday.com/do-not-sell-liquor/>

⁸⁵ ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, "วิวัฒนาการนโยบายควบคุมปัญหาของสุราไทย" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 3 พฤศจิกายน 2565. แหล่งที่มา: https://dol.thaihealth.or.th/resourcecenter/sites/default/files/documents/1_566.pdf

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 6 รัฐบาลได้ยกเลิกการประมูลสิทธิในการผูกขาดการเก็บภาษีอากรสุรา โดยรัฐบาลจะจัดเก็บภาษีสุราเอง เพราะเหตุว่าระยะหลังนายอากรไม่ส่งเงินให้รัฐตามจำนวนเงินที่ประมูลได้ ด้วยวิธีใหม่นี้ รัฐได้จัดเก็บภาษีสุราเป็นมณฑลโดยให้สมุหเทศาภิบาลเป็นผู้อำนวยการทั้งทางด้านการจัดเก็บภาษีและการออกใบอนุญาตต้มกลั่นสุราอีกทั้งกระทรวงมหาดไทยมีคำสั่งให้สมุหเทศาภิบาลทุกมณฑลต้องแจ้งรายได้ภาษีสุราและจำนวนสุราที่ขายได้ในทุกท้องที่ไปให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบ ถ้าปรากฏว่าส่วนภูมิภาคใดการจำหน่ายสุราตกต่ำ หัวหน้าบริหารราชการในส่วนภูมิภาคนั้นกับเจ้าหน้าที่ภาษีสุราต้องแจ้งเหตุจนเป็นที่พอใจและต้องรีบแก้ไขอย่างรีบด่วน ทางด้านกระทรวงการคลังก็พยายามสนับสนุนการขายด้วยการให้รางวัลแก่ผู้ขายส่งที่ขายสุราเกินสัญญา และให้รางวัลแก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่สามารถทำให้การขายสุราในท้องถิ่นประสบผลรวมทั้งสามารถปราบสุราผิดกฎหมายได้ นอกจากนี้ยังมีนโยบายสนับสนุนให้ผู้มีอิทธิพลซึ่งเป็นที่เคารพนับถือตามท้องถิ่นต่างๆเข้ามาเป็นผู้รับอนุญาตต้มกลั่นสุรา เพื่อส่งเสริมการขายสุราของโรงกลั่นนั้น ๆ และเพื่อปราบปรามสุราเถื่อน

ต่อมาภาครัฐเห็นว่าการบริโภคสุรา จำหน่ายและการนำเข้าสุราจากต่างประเทศเริ่มมีปริมาณมากขึ้นจึงเกิดแนวคิดในการกำหนดนโยบายในการจัดเก็บรายได้ ภาษีอากร ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ จึงได้ตราพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ซึ่งถือเป็นบทบาทสำคัญที่รัฐเข้ามาดำเนินการตามแนวนโยบายเพื่อแสวงหารายได้เข้ารัฐในด้านธุรกิจเกี่ยวข้องกับสุรา โดยมีข้อกำหนดกฎหมายหรือข้อปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการทำสุรา การนำเข้าสุรามาในราชอาณาจักร การใช้และการขนสุรา การขายสุรา เชื้อสุรา และด้านภาษีสุรา มีบทกำหนดโทษเพื่อครอบคลุม ในส่วนเชิงธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสุราเป็นส่วนใหญ่ และถือเป็นกฎหมายฉบับแรกที่รัฐออกมาเพื่อกำหนดแนวนโยบายที่เกี่ยวข้องกับสุรา⁸⁶

3.2.1 พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493

หลักเกณฑ์ในการขอใบอนุญาตผลิตสุราทั้งการผลิตสุราเพื่อใช้เองในบ้านเรือน หรือผลิตสุราเพื่อจำหน่าย ได้บัญญัติเอาไว้ในมาตรา 5⁸⁷ แห่ง พระราชบัญญัติสุราพ.ศ. 2493 โดยมีรายละเอียดดังนี้

⁸⁶ สมชาย ปลูกใจราษฎร์, "มาตรการทางกฎหมายในการเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551" (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชากฎหมายมหาชน, มหาวิทยาลัยบูรพา, 2556), หน้า.11-13.

⁸⁷ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5

ห้ามมิให้ผู้ใดทำสุรา หรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี การออกใบอนุญาตให้ทำสุราสำหรับใช้ในบ้านเรือน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“ห้ามมิให้ผู้ใดทำสุรา หรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี

การออกใบอนุญาตให้ทำสุราสำหรับใช้ในบ้านเรือน ให้เป็นไปตามที่กำหนดใน กฎกระทรวง”

มาตรา 5 วรรค วรรค 2 ได้วางหลักเกณฑ์สำหรับการผลิตสุราสำหรับการใช้เองในบ้านเรือนเอาไว้ว่า การผลิตสุราเพื่อใช้ในบ้านเรือนจะต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าหน้าที่กรมสรรพสามิตก่อนจึงจะสามารถทำได้ โดยหากผู้ใดฝ่าฝืนผลิตสุราโดยไม่มีใบอนุญาตจะต้องระวางโทษตามมาตรา 30⁸⁸ ซึ่งบัญญัติว่า ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 5 มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และถ้าได้ขายสุราที่ทำขึ้นนั้นด้วย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ถ้าเป็นการทำสุราซึ่งมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท

บทบัญญัติข้างต้นสามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้ 1.การผลิตสุรากลั่น หากผลิตเพื่อบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตจะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และถ้าได้นำสุรากลั่นดังกล่าวออกจำหน่ายด้วยจะต้องระวางโทษหนักขึ้น คือต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ 2.การผลิตสุราแช่ หากผลิตโดยไม่มีใบอนุญาตไม่ว่าจะเพื่อบริโภคเองหรือเพื่อจำหน่ายจะวางโทษปรับเพียงเท่านั้น โดยปรับไม่เกินสองร้อยบาท

3.2.2 กฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ.2560

นับตั้งแต่ปีพ.ศ.2560 เมื่อพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 มีผลใช้บังคับ มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ยกเลิกพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 และรวมกฎหมายสรรพสามิตเข้าเอาไว้ในกฎหมายฉบับนี้ ซึ่งรวมถึงกฎหมายเกี่ยวกับการผลิตสุราด้วย ซึ่งหลักเกณฑ์ในการขอใบอนุญาตผลิตสุราในกฎบัญญัติเอาไว้ใน พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 มาตรา 153 ประกอบกับ กฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ.2560 โดยมีรายละเอียดดังนี้

⁸⁸ พระราชบัญญัติสุราพ.ศ. 2493 มาตรา 30

ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 5 มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และถ้าได้ขายสุราที่ทำขึ้นนั้นด้วย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ถ้าเป็นการทำสุราซึ่งมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท

ผู้ใดประสงค์จะผลิตสุราหรือมีเครื่องกลั่นสำหรับผลิตสุราไว้ในครอบครองให้ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์สำหรับการขอใบอนุญาตการผลิตเบียร์ตามกฎหมายการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ.2560

1) ผู้ประสงค์จะขอใบอนุญาตผลิตสุราแช่ชนิดเบียร์ ต้องเป็นบริษัทซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยและมีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่าสิบล้านบาท และมีผู้ถือหุ้นสัญชาติไทยไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ดของจำนวนหุ้นทั้งหมด โดยมีเงินค้ำหุ้น หรือเงินลงทุนที่ชำระแล้วไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท ซึ่งบัญญัติหลักเกณฑ์เอาไว้ใน ข้อที่ 2(1)(ก)⁸⁹

2) ผู้ประสงค์จะขอใบอนุญาตผลิตสุราแช่ชนิดเบียร์ จะต้องประกอบกิจการในลักษณะโรงอุตสาหกรรม โดย

2.1) โรงอุตสาหกรรมประเภทผลิตเพื่อขาย ณ สถานที่ผลิต(Brewpub) ต้องมีขนาดกำลังการผลิตไม่ต่ำกว่าหนึ่งแสนลิตรต่อปีและไม่เกินหนึ่งล้านลิตรต่อปี โรงอุตสาหกรรมประเภทบรรจุใส่ขวดขาย ต้องมีขนาดกำลังการผลิตไม่ต่ำกว่าสิบล้านลิตรต่อปี ซึ่งบัญญัติหลักเกณฑ์เอาไว้ใน ข้อ 4(1)(ก)⁹⁰

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁸⁹ กฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ.2560 ข้อ 2(1)(ก)

ผู้ใดประสงค์จะขอใบอนุญาตผลิตสุราต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(1) กรณีสุราแช่

(ก) ชนิดเบียร์ ต้องเป็นบริษัทซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยและมีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่าสิบล้านบาท และมีผู้ถือหุ้นสัญชาติไทยไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ดของจำนวนหุ้นทั้งหมด โดยมีเงินค้ำหุ้น หรือเงินลงทุนที่ชำระแล้วไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท

(ข) สุราแช่นอกจาก (ก) ต้องเป็นบริษัทซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย และมีผู้ถือหุ้น สัญชาติไทยไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ดของจำนวนหุ้นทั้งหมด หรือเป็นสหกรณ์

⁹⁰ กฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ.2560 ข้อ 4(1)(ก)

โรงอุตสาหกรรมที่จะตั้งเพื่อใช้ผลิตสุราต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(1) โรงอุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตสุราแช่ชนิดเบียร์

2.2) โรงอุตสาหกรรมประเภทบรรจุใส่ขวดขาย ต้องมีขนาดกำลังการผลิตไม่ต่ำกว่า สิบล้านลิตรต่อปี ซึ่งบัญญัติหลักเกณฑ์เอาไว้ใน ข้อ4(1)(ข)⁹¹

มาตรา 153 พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 ได้นำหลักเกณฑ์ในการขอ ใบอนุญาตผลิตสุราเพื่อใช้ในบ้านเรือน ตามมาตรา 5 วรรค 2 แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 ออก และเนื่องจากหลักเกณฑ์ใบอนุญาตผลิตเบียร์ที่ได้กล่าวไปข้างต้นหมายความว่าขณะที่ กฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ.2560 ยังมีผลใช้บังคับ ในขณะนั้นกฎหมายไม่เปิดช่องให้บุคคล ใดสามารถผลิตสุราเพื่อการบริโภคเองได้เลย คงอนุญาตให้ผลิตสุราเพื่อการค้าในรูปแบบโรงงาน อุตสาหกรรมเท่านั้น โดยหากบุคคลใดประสงค์ต้องการตั้งโรงงานผลิตสุราในประเทศไทย ไม่ว่าจะ เป็น ประเภทเหล้า ไวน์ เบียร์ สาโท อู กะแช่ วิสกี้ ยิน รัม วอดก้า⁹² จะต้องขออนุญาตต่อกรมสรรพสามิต ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดอยู่ใน กฎกระทรวง การอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. 2560 ซึ่งออกตามความใน มาตรา 153 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 โดยกฎกระทรวงฉบับนี้ได้กำหนด คุณสมบัติของผู้ขอใบอนุญาตผลิตสุรา โดยในกฎกระทรวงฉบับนี้สามารถจำแนกใบอนุญาตการผลิต สุราได้เป็น 4 รูปแบบ คือ 1.ใบอนุญาตผลิตสุราแช่ชนิดเบียร์ 2.ใบอนุญาตผลิตสุราแช่ชนิดไวน์ 3. ใบอนุญาตผลิตสุรากลั่น 4.ใบอนุญาตผลิตสุราชุมชน

บุคคลใดทำการผลิตเบียร์ไม่ว่าจะเพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตจะต้องระวาง โทษตามมาตรา 193⁹³แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 โดยมีรายละเอียดดังนี้

“ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 153 วรรคหนึ่ง มาตรา 163 วรรคหนึ่งหรือมาตรา 171 วรรค หนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

CHULALONGKORN UNIVERSITY

(ก) โรงอุตสาหกรรมประเภทผลิตเพื่อขาย ณ สถานที่ผลิต ต้องมีขนาดกำลังการผลิตไม่ต่ำกว่าหนึ่งแสนลิตรต่อปีและ ไม่เกินหนึ่งล้านลิตรต่อปี

⁹¹ กฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ.2560 ข้อ 4(1)(ข)

โรงอุตสาหกรรมที่จะตั้งเพื่อใช้ผลิตสุราต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(1) โรงอุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตสุราแช่ชนิดเบียร์

(ข) โรงอุตสาหกรรมนอกจาก (ก) ต้องมีขนาดกำลังการผลิตไม่ต่ำกว่าสิบล้านลิตรต่อปี

⁹² สุราไทย, "เกณฑ์ขั้นต่ำ-เครื่องมือผู้ผูกขาดนายทุน ผูกขาดสุรา " [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 21 ธันวาคม 2564. แหล่งที่มา:

<https://surathai.wordpress.com/2020/05/04/minimum-rule/>

⁹³ พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 193

ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 153 วรรคหนึ่ง มาตรา 163 วรรคหนึ่งหรือมาตรา 171 วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหก เดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

สรุปในอดีตกฎหมายที่เคยบังคับใช้ คือพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 มาตรา 5 วรรค 2 ได้อนุญาตประชาชนสามารถผลิตสุราเพื่อบริโภคในครัวเรือนได้ โดยจะต้องขอใบอนุญาตจากภาครัฐเสียก่อนถึงจะผลิตได้ และได้มีการกำหนดเกี่ยวกับกฎหมายที่ใบอนุญาตการผลิตสุราชนิดต่างๆเอาไว้ใน ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง วิธีการบริหารงานสุรา ฉบับต่างๆ ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมชนิดสุราที่อนุญาตให้ผลิตและผู้ประกอบการที่อนุญาตให้ผลิตได้เป็นไปตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง วิธีการบริหารงานสุรา แต่ละฉบับ

ในเวลาต่อมาได้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 และได้ออกกฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ.2560 มาใช้บังคับแทน ส่งผลให้นับแต่ปี พ.ศ.2560 หากทำการผลิตสุราเพื่อการบริโภคในครัวเรือนย่อมเป็นความผิดอาญาอันเป็นการยกเลิกหลักการสำคัญของพระราชบัญญัติสุรา และในส่วนเรื่องเกณฑ์ในการผลิตสุราเพื่อการจำหน่ายยังคงหลักการเดิมไว้คือจะต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิตโดยหลักเกณฑ์ของการผลิตสุราแต่ละชนิดมีความแตกต่างกันออกไป

3.3 กฎหมายเกี่ยวกับการผลิตสุราที่บังคับใช้ในปัจจุบัน

พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 และประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง วิธีการบริหารงานสุรา ที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้นได้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 และได้ออกกฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ.2560 มาใช้บังคับแทนที่ แต่ต่อมาเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ.2565 ทางรัฐบาลได้มีการออกกฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ.2565 โดยอาศัยมาตรา 153 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 โดยให้มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ.2565 และให้มีผลยกเลิกกฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ.2560 เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีของภาครัฐ และเพื่อการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการผลิตสุราเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีหลักการและรายละเอียดดังนี้

3.3.1 พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560

พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 153 วรรค 2⁹⁴ ประกอบกับกฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ.2565 ข้อที่ 7 ถึงข้อที่ 10 ได้เพิ่มหลักการใหม่จาก กฎกระทรวงการ

⁹⁴ พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 153

ผู้ใดประสงค์จะผลิตสุราหรือมีเครื่องกลั่นสำหรับผลิตสุราไว้ในครอบครองให้ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

อนุญาตผลิตสุรา พ.ศ.2560 ที่ถูกยกเลิกไป คือ 1.อนุญาตให้บุคคลที่อายุตั้งแต่ 20 ปีบริบูรณ์ สามารถผลิตสุราที่มีไซ้เพื่อการค้า แต่ต้องมีการขออนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิตเสียก่อนจึงจะผลิตได้ 2.อนุญาตให้โรงงานอุตสาหกรรมสุรขนาดกลางสามารถผลิตสุราแช่(ที่ไม่ใช่เบียร์) และสุรากลั่นประเภทสุราขาว ได้ จากก่อนหน้านี้ต้องเป็นโรงอุตสาหกรรมสุรขนาดเล็เท่านั้น

สุรากลั่นจำแนกออกเป็น 2 ชนิด⁹⁵ ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 คือ สุราแช่และสุรากลั่น โดยมาตรา 152⁹⁶ ได้ให้คำนิยามไว้ว่า

1) สุราแช่ หมายความว่า สุราที่ยังไม่ได้กลั่นและให้หมายความรวมถึงสุราแช่ที่ได้ผสมกับสุรากลั่นแล้ว แต่ยังมีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกิน 15 ดีกรีด้วย เช่น เบียร์ ไวน์ สาโท เป็นต้น

2) สุรากลั่น หมายความว่า สุราที่ได้กลั่นแล้ว และให้ความหมายรวมถึงสุรากลั่นที่ได้ผสมกับสุราแช่แล้ว แต่มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่า 15 ดีกรีด้วย เช่น เหล้า วิสกี้ ยิน เป็นต้น

3.3.2 กฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ.2565

เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ.2565 รัฐบาลได้มีการตรากฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ.2565 โดยให้มีผลบังคับใช้วันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ.2565 โดยกฎกระทรวงดังกล่าวได้มีการแก้ไขรายละเอียดสำคัญเกี่ยวกับการผลิตสุราเพื่อการบริโภค โดยมีรายละเอียดดังนี้

หลักเกณฑ์ในการยื่นขอใบอนุญาตผลิตสุราที่ไม่ไซ้เพื่อการค้า⁹⁷ ตามข้อ 7⁹⁸ และ 8⁹⁹

⁹⁵ กระทรวงสรรพสามิต, "ประเภทและชนิดของสุรา" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 21 ธันวาคม 2564. แหล่งที่มา:

<https://www.excise.go.th/cs/groups/public/documents/document/mjaw/mdm3/~edis/webportal16200037531.pdf>

⁹⁶ พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 152

“สุรา” ให้หมายความรวมถึงวัตถุทั้งหลายหรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งสามารถดื่มกินได้ เช่นเดียวกับน้ำสุรา หรือยี่ดื่มกินไม่ได้แต่เมื่อได้ผสมกับน้ำหรือของเหลวอย่างอื่นแล้วสามารถดื่มกินได้ เช่นเดียวกับน้ำสุรา แต่ไม่รวมถึงเครื่องดื่มที่มีปริมาณแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรี

“สุราแช่” หมายความว่า สุราที่ไม่ได้กลั่นและให้หมายความรวมถึงสุราแช่ที่ได้ผสมกับ สุรากลั่นแล้ว แต่ยังมีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกินสิบห้าดีกรีด้วย

“สุรากลั่น” หมายความว่า สุราที่ได้กลั่นแล้วและให้หมายความรวมถึงสุรากลั่นที่ได้ผสมกับ สุราแช่แล้ว แต่มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่าสิบห้าดีกรีด้วย

⁹⁷ กฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ.2565 ข้อ 3

ผลิตสุราเพื่อการค้า หมายความว่า ผลิตสุราโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขาย แลกเปลี่ยน หรือเพื่อการอื่นใด โดยได้รับประโยชน์ตอบแทน และให้หมายความรวมถึงผลิตสุราที่มีปริมาณเกินสองร้อยลิตรต่อปีด้วย

⁹⁸ กฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ.2565 ข้อ 7

- 1) ผู้ที่ขอใบอนุญาตผลิตสุราจะต้องมีอายุไม่น้อยกว่า 20 ปี
- 2) ผู้ที่ขอจะต้องแสดงเลขประจำตัวประชาชนหรือเลขทะเบียนนิติบุคคลของผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาต
- 3) ผู้ที่ขอต้องแสดงแผนที่หรือพิกัดแสดงที่ตั้งของสถานที่ที่จะใช้ผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า
- 4) ผู้ที่ขอต้องแสดงรายละเอียดของเครื่องกลั่นสำหรับผลิตสุรา ชนิดสุราที่จะผลิต ส่วนผสมหรือ ส่วนประกอบที่ใช้ในการผลิต ขั้นตอนการผลิต และปริมาณการผลิต
- 5) สถานที่ที่จะผลิตสุรามีพื้นที่เพียงพอที่จะผลิตสุราโดยไม่ก่อให้เกิดอันตรายหรือ อาจก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น

เมื่อยื่นคำขอใบอนุญาตแล้วให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตผู้ถืออธิบดีมอบหมายให้ตรวจสอบรายละเอียดคำขอตามข้อ 9¹⁰⁰ และ 10¹⁰¹ และให้ผู้ขอใบอนุญาตชำระค่าธรรมเนียมหากไม่ชำระให้ถือว่าผู้นั้นสละสิทธิการเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตสุรา

ผู้ใดประสงค์จะผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาต พร้อมทั้งเอกสาร หรือหลักฐานตามที่กำหนดในแบบคำขอต่ออธิบดี

ผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ต้องมีอายุไม่น้อยกว่ายี่สิบปี

⁹⁹ กฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ.2565 ข้อ 8

คำขอรับใบอนุญาตตามข้อ 7 อย่างน้อยต้องมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

- (1) เลขประจำตัวประชาชนหรือเลขทะเบียนนิติบุคคลของผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาต
- (2) แผนที่หรือพิกัดแสดงที่ตั้งของสถานที่ที่จะใช้ผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า
- (3) รายละเอียดของเครื่องกลั่นสำหรับผลิตสุรา ชนิดสุราที่จะผลิต ส่วนผสมหรือ ส่วนประกอบที่ใช้ในการผลิต ขั้นตอนการผลิต และปริมาณการผลิต
- (4) คำยินยอมให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายเข้าถึงข้อมูลตาม (1)

¹⁰⁰ กฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ.2565 ข้อ 9

เมื่อได้รับคำขอรับใบอนุญาตแล้ว ให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตซึ่งอธิบดีมอบหมาย ตรวจสอบรายละเอียดในคำขอ รวมทั้งเอกสารและหลักฐานว่าถูกต้องและครบถ้วนหรือไม่ หากไม่ ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ให้แจ้งผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตทราบ ถ้าเป็นกรณีที่สามารถแก้ไขหรือเพิ่มเติม ได้ในขณะนั้น ให้แจ้งให้ผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมคำขอหรือจัดส่งเอกสารหลักฐาน ให้ถูกต้องและครบถ้วนภายในระยะเวลาที่เจ้าพนักงานสรรพสามิตซึ่งอธิบดีมอบหมายกำหนด เว้นแต่ เป็นกรณีที่ ไม่อาจดำเนินการได้ในขณะนั้น ให้บันทึกความบกพร่องนั้นไว้และแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอรับ ใบอนุญาตแก้ไขเพิ่มเติมคำขอรับใบอนุญาต หรือจัดส่งเอกสารหรือหลักฐานให้ถูกต้องครบถ้วนภายใน ระยะเวลาที่เจ้าพนักงานสรรพสามิตซึ่งอธิบดีมอบหมายกำหนด โดยให้ เจ้าพนักงานสรรพสามิตซึ่งอธิบดี มอบหมายและผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตลงนามในแบบคำขอนั้นด้วย เว้นแต่กรณีการดำเนินการ โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้ถือว่าผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตลงนามในแบบคำขอนั้นเมื่อได้รับแจ้งแล้ว

ดังนั้นหากผู้ใดต้องการผลิตเบียร์ในประเทศไทยผู้นั้นจะต้องทำการขอใบอนุญาตผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้าจากอธิบดีกรมสรรพสามิตและปฏิบัติตามข้อกำหนดต่างๆที่บัญญัติเอาไว้ในพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 และกฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ.2565 เสียก่อน มิเช่นนั้นจะถือว่าผู้นั้นไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย โดยจะต้องระวางโทษต่างๆดังนี้

- 1) ผู้ผลิตสุราโดยไม่ได้รับใบอนุญาตจะต้องระวางโทษตามมาตรา 193 ซึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- 2) ผู้ขายหรือมีไว้เพื่อขายสุราที่ผลิตโดยฝ่าฝืนมาตรา 153 จะต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท ตามมาตรา191¹⁰²
- 3) ผู้ซื้อหรือผู้ที่ครอบครองสุราที่ผลิตโดยฝ่าฝืน มาตรา 153 จะต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท แต่ถ้าสุรานั้นมีปริมาณต่ำกว่าหนึ่งลิตร ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท ตามมาตรา 192¹⁰³

ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตไม่แก้ไขเพิ่มเติมคำขอหรือไม่จัดส่งเอกสารหรือหลักฐาน ให้ถูกต้องและครบถ้วนภายในระยะเวลาที่เจ้าพนักงานสรรพสามิตซึ่งอธิบดีมอบหมายกำหนด ให้ถือว่าผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตไม่ประสงค์จะขอรับใบอนุญาตต่อไป และให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตซึ่งอธิบดี มอบหมายจำหน่ายเรื่องออกจากสารบบ

¹⁰¹ กฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ.2565 ข้อ 10

ในกรณีที่อธิบดีพิจารณาแล้วเห็นว่า คำขอรับใบอนุญาตเป็นไปตามข้อ 7 และสถานที่ที่จะผลิตสุรามีพื้นที่เพียงพอที่จะผลิตสุราโดยไม่ก่อให้เกิดอันตรายหรืออาจก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่นและมีใช้สถานที่ผลิตสุราของผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตสุรารายอื่น ให้มีคำสั่งอนุญาต และแจ้งคำสั่งดังกล่าวให้ผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตทราบเป็นหนังสือ และให้มาชำระค่าธรรมเนียม ตามกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดค่าธรรมเนียมและยกเว้นค่าธรรมเนียมการอนุญาตตามกฎหมาย ว่าด้วยภาษีสรรพสามิตภายในระยะเวลาที่กำหนด หากผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตไม่ชำระค่าธรรมเนียม ภายในกำหนดเวลา ให้ถือว่าสละสิทธิการเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตสุรา

ในกรณีที่อธิบดีพิจารณาแล้วเห็นว่า คำขอไม่เป็นไปตามวรรคหนึ่ง ให้มีคำสั่งไม่อนุญาตและแจ้งคำสั่งดังกล่าวให้ผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตทราบเป็นหนังสือ ทั้งนี้ ให้ระบุเหตุผลของการไม่อนุญาต รวมทั้งแจ้งสิทธิอุทธรณ์ การยื่นอุทธรณ์ และระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์ให้ผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาต ทราบด้วย ให้อธิบดีพิจารณาคำขอให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับจากวันที่ได้รับคำขอรับใบอนุญาต และมีเอกสารและหลักฐานครบถ้วนแล้ว

¹⁰² พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 191

ผู้ใดขายหรือมีไว้เพื่อขายซึ่งสุราที่ผลิตโดยฝ่าฝืนมาตรา 153 วรรคหนึ่งต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

¹⁰³ พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 192

ผู้ใดซื้อหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งสุราที่ผลิตโดยฝ่าฝืนมาตรา 153 วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท แต่ถ้าสุรานั้นมีปริมาณต่ำกว่าหนึ่งลิตร ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

4) ผู้ที่ครอบครองสุราที่มีได้เสียภาษีหรือเสียภาษีไม่ครบถ้วน จะต้องระวางโทษปรับ โดยปรับตั้งแต่สองเท่าถึงสิบเท่าของค่าภาษีที่จะต้องเสีย หรือที่เสียไม่ครบถ้วน แต่ต้องไม่ต่ำกว่าสิร้อยบาท ตามมาตรา 203(1)¹⁰⁴

5) ผู้ที่ขายหรือมีไว้เพื่อขายสุราที่มีได้เสียภาษีหรือเสียภาษีไม่ครบถ้วนจะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับตั้งแต่ห้าเท่าถึงสิบห้าเท่าของค่าภาษีที่จะต้องเสียหรือที่เสียไม่ครบถ้วน แต่ต้องไม่ต่ำกว่าแปดร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 204(1)¹⁰⁵

6) เครื่องมือ อุปกรณ์ ภาชนะ หรือเครื่องกลั่นที่ใช้ในการผลิตสุราจะต้องถูกริบโดยกรมสรรพสามิต ตามมาตรา 207(5)¹⁰⁶

¹⁰⁴ พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 203(1)

ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองเท่าถึงสิบเท่าของค่าภาษีที่จะต้องเสีย หรือที่เสียไม่ครบถ้วน แต่ต้องไม่ต่ำกว่าสิร้อยบาท

(1) มีไว้ในครอบครองซึ่งสินค้าที่เป็นสินค้าที่มีได้เสียภาษีหรือเสียภาษีไม่ครบถ้วน เว้นแต่

(ก) ในกรณีที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่ได้จดทะเบียนสรรพสามิตมีไว้ในโรงอุตสาหกรรมหรือในคลังสินค้าทัณฑ์บน ทั้งนี้ ไม่รวมถึงผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่ได้จดทะเบียนสรรพสามิตและได้รับใบอนุญาตผลิตสุร่ายาสูบ และไฟ

(ข) ในกรณีที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่ได้จดทะเบียนสรรพสามิตและได้รับใบอนุญาตผลิตสุร่ายาสูบ และไฟ มีไว้ในโรงอุตสาหกรรมหรือในคลังสินค้าทัณฑ์บน หรือในกรณีที่เป็นการครอบครองยาสูบหรือไฟโดยชอบตามมาตรา 165 หรือมาตรา 173

(2) มีไว้ในครอบครองโดยไม่มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งสินค้าที่ได้รับยกเว้น หรือได้รับคืนภาษีแล้วตามมาหมวด 1

ส่วนที่ 9

¹⁰⁵ พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 204(1)

ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับตั้งแต่ห้าเท่าถึงสิบห้าเท่าของค่าภาษีที่จะต้องเสียหรือที่เสียไม่ครบถ้วน แต่ต้องไม่ต่ำกว่าแปดร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(1) ขายหรือมีไว้เพื่อขายซึ่งสินค้าที่เป็นสินค้าที่มีได้เสียภาษีหรือเสียภาษีไม่ครบถ้วน เว้นแต่

(ก) ในกรณีที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่ได้จดทะเบียนสรรพสามิตมีไว้ในโรงอุตสาหกรรมหรือในคลังสินค้าทัณฑ์บน ทั้งนี้ ไม่รวมถึงผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่ได้จดทะเบียนสรรพสามิตและได้รับใบอนุญาตผลิตสุร่า ยาสูบ และไฟ

(ข) ในกรณีที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่ได้จดทะเบียนสรรพสามิตและได้รับใบอนุญาตผลิตสุร่า ยาสูบ และไฟ มีไว้ในโรงอุตสาหกรรมหรือในคลังสินค้าทัณฑ์บน หรือในกรณีที่เป็นการขายหรือมีไว้เพื่อขายซึ่งไฟที่กรมสรรพสามิตผลิตขึ้น

(2) ขายหรือมีไว้เพื่อขายโดยไม่มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งสินค้าที่ได้รับยกเว้นหรือได้รับคืนภาษีแล้วตามมาหมวด 1

ส่วนที่ 9

¹⁰⁶ พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 207(5)

บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ สินค้าหรือวัตถุดิบใดซึ่งบุคคลได้ใช้ในการกระทำความผิดหรือมีไว้เป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ศาลมีอำนาจสั่งริบเป็นของกรมสรรพสามิต เว้นแต่ทรัพย์สินเหล่านี้เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นด้วยในการกระทำความผิด

สำหรับของกลางต่อไปนี้ ให้ศาลสั่งริบเป็นของกรมสรรพสามิต ไม่ว่าจะมิใช่ผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

(1) ยาเส้น และเครื่องมือเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิต ในคดีกระทำความผิดตามมาตรา 163

สรุปบุคคลที่มีอายุไม่น้อยกว่า 20 ปี สามารถยื่นเรื่องขอใบอนุญาตสำหรับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคต่ออธิบดีกรมสรรพสามิตได้ โดยต้องแสดงข้อมูลต่างๆ เช่น เลขประจำตัวประชาชน แผนที่หรือพิกัดแสดงที่ตั้งของสถานที่ที่จะใช้ผลิตสุราที่มีไซ้เพื่อการค้า รายละเอียดของเครื่องกลั่นสำหรับผลิตสุรา ชนิดสุราที่จะผลิต ส่วนผสมหรือ ส่วนประกอบที่ใช้ในการผลิต ขั้นตอนการผลิต และปริมาณการผลิต และจะต้องเสียค่าธรรมเนียมทั้งนี้อัตราค่าธรรมเนียมเป็นอย่างไรทางรัฐบาลยังมีได้ประกาศ โดยหากผู้ขอใบอนุญาตไม่ทำการเสียค่าธรรมเนียมจะถือว่าผู้นั้นสละสิทธิในการขอใบอนุญาตผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค อีกทั้งหากทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิต ผู้นั้นย่อมมีความผิดอาญาตาม มาตรา 153 ประกอบ 193 ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต ในบทต่อไปจะทำการศึกษาว่าในประเทศอื่นๆ อันได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสิงคโปร์ ประเทศอังกฤษ และประเทศมาเลเซีย ว่ามีการกำหนดหลักเกณฑ์หรือมาตรการในการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคไว้หรือไม่ หากมีหลักเกณฑ์ดังกล่าวมีลักษณะเป็นอย่างไร



-
- (2) สินค้าในคดีกระทำผิดตามมาตรา 173 และมาตรา 174
- (3) สินค้าในการกระทำความผิดที่มีโทษตามมาตรา 186
- (4) แสตมป์สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีในการกระทำความผิดที่มีโทษตามมาตรา 189 ตลอดจนลักษณะที่บรรจุสิ่งของดังกล่าว
- (5) ภาชนะ เครื่องกลั่นสำหรับผลิตสุรา ในการกระทำความผิดที่มีโทษตามมาตรา 193
- (6) ยาสูบ บุหรี่ซิการ์แรตในการกระทำความผิดที่มีโทษตามมาตรา 203 (1) และ (2) และมาตรา 204 (1) และ (2) รวมทั้งหีบห่อ
- (7) แม่พิมพ์ไฟ ในการกระทำความผิดที่มีโทษตามมาตรา 198
- ภายใต้บังคับมาตรา 206 สินค้าที่มีไว้เป็นความผิด และผู้ต้องหายินยอมให้ทำการเปรียบเทียบคดีอันเป็นเหตุให้คดีอาญาเล็กน้อย ให้ตกเป็นของกรมสรรพสามิต และให้ปฏิบัติตามมาตรา 132 โดยอนุโลม

บทที่ 4

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเบียร์เพื่อบริโภคในครัวเรือนใน ต่างประเทศ

จากการศึกษาความผิดเกี่ยวกับการผลิตเบียร์เพื่อบริโภคและมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการผลิตเบียร์ในประเทศไทย พบว่าขณะนี้แม้ในประเทศไทยจะอนุญาตให้บุคคลที่อายุไม่น้อยกว่า 20 ปี ซึ่งมีใบอนุญาตผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้าสามารถผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้ แต่อย่างไรก็ตามหากทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนโดยไม่มีใบอนุญาตยังคงเป็นความผิดอาญา ดังนั้นในบทนี้จะทำการศึกษานิติบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการผลิตเบียร์เพื่อบริโภคในครัวเรือน รวมทั้งมาตรการต่างๆ ที่ใช้ในการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อบริโภคในครัวเรือนในประเทศต่างๆ ที่อนุญาตให้ประชาชนสามารถผลิตได้ และศึกษาประเทศที่ไม่อนุญาตให้ประชาชนสามารถผลิตเบียร์เพื่อบริโภคได้ เพื่อให้เห็นว่าประเทศที่อนุญาตให้ประชาชนสามารถผลิตเบียร์เพื่อบริโภคได้และประเทศที่ไม่อนุญาตให้ประชาชนสามารถผลิตเบียร์เพื่อบริโภคนั้น มีแนวคิดในเรื่องนี้อย่างไร และมีมาตรการใดในการใช้บังคับกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค โดยรายละเอียดการศึกษาการผลิตเบียร์เพื่อบริโภคในต่างประเทศและกฎหมายที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

4.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ถึงแม้ว่าประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ให้สิทธิและเสรีภาพในด้านต่างๆแก่ประชาชนเป็นอย่างมาก แต่ในอดีตประเทศสหรัฐอเมริกาได้เคยมีการห้ามการผลิต การจำหน่าย การขนย้าย และการนำเข้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อันเนื่องมาจากแนวความคิด ของ เบนจามิน รัช¹⁰⁷ ซึ่งเป็นแพทย์และนักการเมือง ได้เขียนบทความเมื่อปี ค.ศ.1784 ทำนองว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากเกินไปมีผลร้ายกับทั้งทางร่างกายและสุขภาพจิต ผู้ติตสุราถือว่าเป็นคนป่วยชนิดหนึ่ง และกลุ่มนิกายโปรเตสแตนต์ได้ออกมาต่อต้านการจำหน่ายและบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จึงส่งผลให้มีการสนับสนุนการเลิกดื่มสุราเกิดขึ้นในหลายมลรัฐ ในปี ค.ศ.1919 ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการเสนอ

¹⁰⁷ ไทยโพสต์, "ย้อนรอย 100 ปี สหรัฐห้ามขายสุรา " [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 11 ธันวาคม 2564. แหล่งที่มา:

<https://www.thaipost.net/main/detail/69241>

แก้ไขรัฐธรรมนูญครั้งที่ 18¹⁰⁸ (The Eighteenth Amendment) ในเรื่องเกี่ยวกับการห้ามการผลิต การจำหน่าย การขนย้าย และการนำเข้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยมีเนื้อหา ดังนี้¹⁰⁹

ส่วนที่ 1 หลังจากหนึ่งปีนับจากการให้สัตยาบันในบทความนี้ การผลิต การขาย หรือการขนส่งสุราที่ทำให้มีนเมาภายใน การนำเข้าหรือส่งออกจากรัฐอเมริกาและดินแดนทั้งหมดที่อยู่ภายใต้เขตอำนาจของสุราดังกล่าวเพื่อวัตถุประสงค์ในการดื่มเป็นสิ่งต้องห้าม ณ ที่นี้

ส่วนที่ 2 สภาคองเกรสและรัฐต่างๆ จะมีอำนาจพร้อมกันในการบังคับใช้บทความนี้โดยกฎหมายที่เหมาะสม

ส่วนที่ 3 บทความนี้จะใช้ไม่ได้ผล เว้นแต่จะได้รับการให้สัตยาบันในการแก้ไขรัฐธรรมนูญโดยสมานติบัญญัติของหลายรัฐ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ภายในเจ็ดปีนับแต่วันที่เสนอต่อรัฐต่างๆ โดยรัฐสภา

รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้มีการผ่านการลงมติจากทั้ง 2 สภาในเดือนธันวาคม ค.ศ.1917 จากนั้น 46 รัฐจากทั้งหมด 48 รัฐได้รับรองให้สัตยาบันในวันที่ 16 มกราคม ค.ศ.1919

ในเดือนตุลาคมของปีเดียวกันสภาคองเกรสได้ผ่านรัฐบัญญัติห้ามจำหน่ายสุรา (National Prohibition Act) เรียกกฎหมายนี้ในชื่อ Volstead Act ตามชื่อของ Andrew Volstead สมาชิกสภาคองเกรสและประธานกรรมาธิการกฎหมายผู้นำรัฐบัญญัติเข้าสู่การพิจารณา โดยในกฎหมายฉบับนี้ได้การให้นิยามของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ว่า สิ่งใดก็ตามที่มีแอลกอฮอล์มากกว่า 0.5% โดยปริมาตร¹¹⁰ ส่งผลให้มีการห้ามผลิต จำหน่าย และบริโภค สุราในวันที่ 17 มกราคม ค.ศ.1920 หรือ 1 ปีหลังรัฐธรรมนูญได้รับการรับรอง โดยหากมีการฝ่าฝืนผลิตเบียร์เพื่อบริโภคจะต้องระวางโทษ ปรับสูงถึง 1,000 ดอลลาร์ จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งจำทั้งปรับ¹¹¹ กฎหมายฉบับนี้มิได้มีการห้ามการบริโภค

¹⁰⁸ American Homebrewers Association, "The Long Journey to Homebrew Legalization " [Online] Accessed: [11 December 2021]. Available from: <https://www.homebrewersassociation.org/homebrewcommunity-culture/long-journey-homebrew-legalization/>

¹⁰⁹ Cornell Law School, "18th Amendment " [Online] Accessed: [1 March 2022]. Available from: <https://www.law.cornell.edu/constitution/amendmentxviii>

¹¹⁰ Ballotpedia, "History of Alcohol Legislation," [Online] Accessed: [1 March 2022]. Available from: <https://beerandbrewing.com/the-day-homebrewing-was-legalized/>

¹¹¹ Christopher J. Fraga, "A Room with a Brew: A Comparative Look at Homebrewing Laws in Japan & the United States " [Online] Accessed: [12 March 2022]. Available from: <https://bit.ly/3J3DH75>

เอาไว้ด้วย จึงเกิดผลกระทบอย่างมาก เช่นก่อนที่กฎหมายฉบับนี้จะมีผลบังคับใช้มีผู้คนจำนวนมากที่ได้มีการซื้อักตุณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นจำนวนมาก และเนื่องด้วยกฎหมายฉบับนี้จำกัดเสรีภาพของประชาชนมากเกินไปจนสมควรจึงส่งผลให้ประชาชนในประเทศสหรัฐอเมริกาฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าวเป็นจำนวนมาก โดยร้านค้าหรือร้านอาหารจำนวนมากซึ่งเคยขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้มีการแอบขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กันอย่างลับๆ ซึ่งจากในการเก็บข้อมูลได้พบว่ามีร้านค้าที่ขายเหล้าเถื่อนในรัฐนิวยอร์กเพียงรัฐเดียว สูงถึง 30,000-100,000¹¹² แห่ง ประกอบกับลักษณะภูมิประเทศของอเมริกามีลักษณะความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ทั้งหุบเขา ภูเขา ทะเลสาบ และมีท่าเรือจำนวนมาก การบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวจึงเป็นไปได้โดยยากลำบาก และทำให้เกิดการลักลอบนำเข้าสุราเถื่อนเป็นจำนวนมาก และได้ส่งผลให้เกิดองค์กรอาชญากรรมจำนวนมากตามมา เช่น อัล คาโปน ซึ่งได้ประกอบกิจการค้าเหล้าเถื่อนและอาชญากรรมต่างๆ ในเมืองชิคาโก

จากกฎหมายข้างต้นจะเห็นได้ว่า Volstead Act มีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมากเกินไปจนสมควร อีกทั้งยังสร้างผลกระทบในด้านต่างๆ เป็นอย่างมาก เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาองค์กรอาชญากรรม เป็นต้น จึงทำให้ในเดือนมีนาคม ปี ค.ศ.1933 แพรงคลิน ดี รูสเวลต์ ซึ่งขณะนั้นเป็นประธานาธิบดี ได้ลงนามแก้ไข Volstead Act โดยอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกิน 4 เปอร์เซ็นต์ จากนั้นในวันที่ 5 ธันวาคม ค.ศ.1933 ได้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญครั้งที่ 21 โดยยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขครั้งที่ 18 โดยตามกฎหมายฉบับนี้อนุญาตให้โรงเบียร์พาณิชย์เท่านั้นที่สามารถผลิตเบียร์และจำหน่ายได้¹¹³ โดยยังคงห้ามมิให้ประชาชนสามารถผลิตเบียร์เพื่อบริโภคเองได้ในครัวเรือน

ต่อมาในปี ค.ศ.1978 ประธานาธิบดี จิมมี่ คาร์เตอร์ ได้ลงนามใน Bill HR 1337¹¹⁴ เป็นกฎหมายที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับภาษี ซึ่งเป็นกฎหมายที่ได้รับการผลักดันและร่างโดยวุฒิสมาชิกสภา อลัน แครนสตัน ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเบียร์และไวน์ในครัวเรือนที่บัญญัติไว้ใน Bill HR 1337 ได้อนุญาตให้ประชาชนสามารถผลิตเบียร์และไวน์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนได้ ซึ่งเป็นผลให้ในประเทศ

¹¹² The Start of Prohibition, "Prohibition in America," [Online] Accessed: [1 March 2022]. Available from: <https://www.homebrewersassociation.org/homebrew-community-culture/long-journey-homebrew-legalization/>

¹¹³ American Homebrewers Association, "The Long Journey to Homebrew Legalization "

¹¹⁴ BROOKSTON BEER BULLETIN, "Historic Beer Birthday: Alan Cranston," [Online] Accessed: [15 June 2022]. Available from: <https://brookstonbeerbulletin.com/historic-beer-birthday-alan-cranston/>

สหรัฐอเมริกาที่มีกฎหมายระดับรัฐบาลกลางอนุญาตให้ประชาชนสามารถผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้ โดยไม่ต้องเสียภาษี การอนุญาตนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1979 ซึ่งเหตุผลที่วุฒิสมาชิกสภาอลัน แครนสตัน ได้มีการร่างกฎหมายเช่นนี้ต้องย้อนกลับไปในปี ค.ศ.1970 ซึ่งในขณะนั้นผู้ที่ริเริ่มทำการผลิตเบียร์และไวน์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนคือ Charlie Papazian (เป็นผู้ก่อตั้ง American Homebrewers Association) Papazian ได้ทำการผลิตและเปิดสอนหลักสูตรการคราฟต์เบียร์ในบ้านตั้งแต่ปี ค.ศ.1970 ขณะที่เขาศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยเวอร์จิเนีย ซึ่งในเวลาต่อมา การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคกลายเป็นที่แพร่หลายอย่างมากในสหรัฐอเมริกา รวมทั้งในรัฐแคลิฟอร์เนีย ซึ่งเป็นรัฐที่ อลัน แครนสตัน เป็นสมาชิกวุฒิสภา ดังนั้นอลัน แครนสตัน จึงพยายามผลักดันให้มีการผลิตเบียร์ที่บ้านอย่างถูกกฎหมาย ด้วยเหตุผล 2 อย่าง คือ 1.เพื่อเป็นการลดทอนอาชญากรรม 2.ผู้ผลิตเบียร์ตามบ้านมีความปรารถนาอย่างสร้างสรรค์ในการปรุงเบียร์ตามรสนิยมส่วนตัว¹¹⁵

นับตั้งแต่ปีค.ศ.1979 ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ออกกฎหมายของรัฐบาลกลางอนุญาตให้ประชาชนสามารถผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนได้ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวมีลักษณะเป็นกฎเกณฑ์ที่กำหนดเอาไว้กว้างๆ เท่านั้นมลรัฐต่างๆในประเทศสหรัฐอเมริกาจะนำไปใช้เพื่อให้ประชาชนในรัฐสามารถผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคอย่างถูกกฎหมาย หรือไม่นำกฎหมายของรัฐบาลกลางไปใช้ก็ได้ และแม้มลรัฐจะได้นำกฎหมายดังกล่าวไปใช้ก็สามารถกำหนดหลักเกณฑ์เพิ่มเติมหรือแตกต่างจากกฎหมายของรัฐบาลกลางได้ ซึ่งในรัฐที่มีการอนุญาตให้ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคจะมีมาตรการหรือข้อจำกัดต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นปริมาณขั้นสูงที่ผลิตได้ หรือข้อจำกัดเกี่ยวกับแอลกอฮอล์ตามปริมาตร (ABV) หรือแอลกอฮอล์ตามน้ำหนัก (ABW) แต่ในทางปฏิบัติแล้วไม่เคยมีการถูกตรวจสอบจากภาครัฐแต่อย่างใด โดยในกรณีเดียวที่ภาครัฐจะตรวจสอบคือการผลิตเบียร์เพื่อจำหน่าย โดยจะต้องส่งตัวอย่างเบียร์ให้เจ้าหน้าที่รัฐตรวจสอบ แต่ทั้งนี้ยังมีบางรัฐที่ยังคงมีการออกกฎหมายห้ามทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค แต่ก็ถือเป็นรัฐส่วนน้อย เช่น รัฐยูทาห์ ยังคงกำหนดให้เป็นความผิดจนถึงปี ค.ศ.2009 รัฐโอคลาโฮมา ยังคงกำหนดให้เป็นความผิดจนถึงปี ค.ศ.2010¹¹⁶ เป็นต้น ซึ่งรัฐส่วนใหญ่ได้ออกกฎหมายตามรัฐบาลกลางโดยให้ประชาชนสามารถผลิตเบียร์เพื่อบริโภคได้ในครัวเรือน ตั้งแต่ปี ค.ศ.2013 ทุกรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกาได้ออกกฎหมายให้ประชาชนสามารถผลิต

¹¹⁵ Realbeer, "American Homebrews: Setting the Pace," [Online] Accessed: [1 March 2022]. Available from: <https://www.realbeer.com/edu/abm/homebrewers.php>

¹¹⁶ American Homebrewers Association, "Homebrewing Rights Statutes " [Online] Accessed: [11 December 2021]. Available from: <https://www.homebrewersassociation.org/homebrewing-rights/statutes/>

เบียร์เพื่อบริโภคได้ โดยรัฐสุดท้ายที่บัญญัติให้ทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้คือรัฐมิสซิสซิปปี โดยได้มีการออกกฎหมายในวันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ.2013¹¹⁷

สำหรับกฎหมายรัฐบาลกลางในเรื่องการผลิตเบียร์เพื่อบริโภคบัญญัติอยู่ใน ข้อบัญญัติแห่งรัฐบาลกลาง (Code of Federal Regulation) ซึ่งได้บัญญัติคำนิยามของเบียร์ ผู้ผลิต และปริมาณการผลิตขั้นสูงเอาไว้ดังนี้

มาตรา 25.11¹¹⁸ ได้ให้คำนิยามของเบียร์เอาไว้ว่า เบียร์ หมายความว่า เบียร์เอล เบียร์พอร์เตอร์ เบียร์สเต้าท์ หรือเครื่องดื่มที่ผ่านกระบวนการหมักโดยไม่ได้นำไปกลั่นโดยมีปริมาณแอลกอฮอล์ที่มากกว่าหนึ่งเปอร์เซ็นต์ และต้องผลิตจากมอลต์ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือวัตถุดิบที่ใช้ทดแทนมอลต์ โดยมาตรฐานสำหรับการผลิตเบียร์ให้เป็นไปตามมาตรา 25.15 โดยบัญญัติไว้ว่า ผู้ผลิตเบียร์¹¹⁹ หมายความว่า บุคคลที่ผลิตเบียร์ (แต่ไม่รวมถึงบุคคลที่ผลิตเบียร์ที่ได้รับยกเว้นภาษีตามข้อ 25 U.S.C. 5053(e) และบุคคลที่ผลิตเบียร์จำหน่าย

ปริมาณเบียร์ขั้นสูงที่สามารถผลิตได้ตามกฎหมายของรัฐบาลกลางนั้นขึ้นอยู่กับจำนวนของผู้บรรลุนิติภาวะที่อยู่ในบ้านนั้น โดยถ้าหากในบ้านหลังนั้นมีผู้บรรลุนิติภาวะอยู่เพียง 1 คน จะสามารถผลิตเบียร์ได้ไม่เกิน 100 แกลลอน(ประมาณ 375 ลิตร) ต่อปีปฏิทิน และถ้าหากในบ้านมีผู้บรรลุนิติ

¹¹⁷ Homebrew Journals, "USA Law & Brewing Regulations," [Online] Accessed: [1 March 2022]. Available from: <https://homebrewjournals.com/is-it-legal-to-brew-beer/>

¹¹⁸ Code of Federal Regulation

Title 27: Alcohol, Tobacco Products and Firearms

Part 25 Beer

Subpart B – Definitions

Section 25.11 Meaning of terms

Beer. Beer, ale, porter, stout, and other similar fermented beverages (including saké and similar products) of any name or description containing one-half of one percent or more of alcohol by volume, brewed or produced from malt, wholly or in part, or from any substitute for malt. Standards for the production of beer appear in Section 25.15.

¹¹⁹ Section 25.11 Meaning of terms

Brewer. Any person who brews beer (except a person who produces only beer exempt from tax under 26 U.S.C. 5053(e)) and any person who produces beer for sale.

ภาวะตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป จะสามารถผลิตเบียร์ได้ไม่เกิน 200 แกลลอน(ประมาณ 750 ลิตร)ต่อปีปฏิทิน โดยได้บัญญัติ เอาไว้ในมาตรา 25.205

มาตรา 25.205¹²⁰ การผลิตเบียร์เพื่อบริโภคในครัวเรือน

(a) บุคคลผู้บรรลุนิติภาวะสามารถทำเบียร์เพื่อบริโภคภายในครัวเรือนได้ โดยไม่ต้องเสียภาษี บทบัญญัตินี้ไม่อนุญาตให้ผลิตเบียร์ในกรณีที่เป็นการผลิตต่อกฎหมายของท้องถิ่นหรือรัฐ

(b) การผลิตเบียร์ต่อครัวเรือนเพื่อบริโภคภายในครัวเรือนโดยไม่ต้องชำระภาษี โดยจะต้องผลิตไม่เกินกว่า

(1) 200 แกลลอนต่อปีปฏิทิน หากภายในครัวเรือนมีผู้บรรลุนิติภาวะตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป

(2) 100 แกลลอนต่อปีปฏิทิน หากภายในครัวเรือนมีผู้บรรลุนิติภาวะเพียงคนเดียว

(c) บริษัท หรือสมาคม ไม่สามารถผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคภายในครัวเรือน โดยไม่ชำระภาษี เว้นแต่ห้างหุ้นส่วนที่ได้รับการยกเว้นตามมาตรา 25.207

เบียร์ที่ผลิตได้จากการผลิตเบียร์ในบ้านเพื่อบริโภคสามารถนำออกจากบ้านเพื่อใช้ส่วนตัวหรือใช้ในครอบครัว รวมถึงใช้ในกิจการที่จัดนิทรรศการ หรือการแข่งขัน แต่ต้องห้ามเอาไปจำหน่าย ตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 25.206

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

¹²⁰ Section 25.205 Production

(a) Any adult may produce beer, without payment of tax, for personal or family use and not for sale. An adult is any individual who is 18 years of age or older. If the locality in which the household is located requires a greater minimum age for the sale of beer to individuals, the adult shall be that age before commencing the production of beer. This exemption does not authorize the production of beer for use contrary to State or local law.

(b) The production of beer per household, without payment of tax, for personal or family use may not exceed:

(1) 200 gallons per calendar year if there are two or more adults residing in the household, or

(2) 100 gallons per calendar year if there is only one adult residing in the household.

(c) Partnerships except as provided in § 25.207, corporations or associations may not produce beer, without payment of tax, for personal or family use.

มาตรา 25.206¹²¹ การนำออกเบียร์

เบียร์ที่ผลิตภายใต้ 25.205 อาจถูกนำออกจากสถานที่ซึ่งผลิต เพื่อใช้ส่วนตัวหรือใช้ในครอบครัว รวมถึงใช้ในกิจการที่จัดนิทรรศการ หรือการแข่งขัน เช่น การประกวดเบียร์ การทดสอบเบียร์ แต่ห้ามนำเบียร์ไปจำหน่ายหรือเสนอที่จะจำหน่าย

ข้อบัญญัติแห่งรัฐบาลกลาง (Code of Federal Regulation) ที่ได้กล่าวไปข้างต้น รัฐ North Dakota เป็นรัฐหนึ่งที่ได้มีการนำหลักเกณฑ์ปริมาณที่อนุญาตให้ผลิตขึ้นสูงเอามาบัญญัติไว้ในกฎหมายของรัฐ โดยรัฐ North Dakota ได้บัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการผลิตเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เอาไว้ใน North Dakota Century Code (N.D. Cent. Code) โดย N.D. Cent. Code ได้บัญญัติกฎหมายเรื่องการผลิตเบียร์เพื่อบริโภคเอาไว้ใน § 5-01-04¹²² ซึ่งมีหลักเกณฑ์ดังนี้

บุคคลอาจผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สำหรับใช้ส่วนตัวหรือในครอบครัวแต่ห้ามนำจำหน่าย โดยไม่ต้องมีใบอนุญาต หากปริมาณที่ผลิตอยู่ในปริมาณที่อนุญาตหน่วยงาน TTB (The alcohol and tobacco tax and trade bureau) กระทรวงการคลังสหรัฐอเมริกา โดยหากบุคคลใดก็ตามที่ผลิต

¹²¹ Section 25.206 Removal of beer

Beer made under § 25.205 may be removed from the premises where made for personal or family use including use at organized affairs, exhibitions or competitions such as homemaker's contests, tastings or judging. Beer removed under this section may not be sold or offered for sale.

¹²² Section 5-01-04

A person may manufacture alcoholic beverages for personal or family use, and not for sale, without securing a license if the amount manufactured is within quantities allowed by the alcohol and tobacco tax and trade bureau of the United States treasury department. Any person manufacturing alcoholic beverages within this state in quantities greater than those permitted by the alcohol and tobacco tax and trade bureau of the United States treasury department is guilty of a class A misdemeanor and property used for the same is subject to disposition by the court except any person may establish a brewery for the manufacture of malt beverages, a winery, or a distillery or other plant for the distilling, manufacturing, or processing of alcohol within this state if the person has secured a license from the tax commissioner. This license must be issued on a calendar-year basis with a fee of five hundred dollars. A first-time license fee may be reduced twenty-five percent for each full quarter of a year elapsed between the first day of the year for which the license is issued and the date on which the application for the license is filed with the tax commissioner. A license may not be issued for any period for a fee less than one-half of the annual license fee. This license shall allow sale to only licensed wholesalers.

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรัฐนี้ในปริมาณที่มากกว่าที่อนุญาตโดยกระทรวงการคลัง ผู้ซึ่งมีความผิดทางอาญาประเภท A และทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำผิดนั้นต้องถูกยึด

ผู้ที่ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อบริโภคในรัฐ North Dakota จะต้องมียุตั้งตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป¹²³ ซึ่งหากมีการฝ่าฝืนจะต้องระวางโทษดังนี้ ในกรณีบุคคลนั้นฝ่าฝืน ตาม § 5-01-08 ข้อที่ 3¹²⁴ ศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้ฝ่าฝืนเข้าอบรมโปรแกรมการศึกษาเกี่ยวกับแอลกอฮอล์และยา ภายใต้ระเบียบที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด

ปริมาณที่ชั้นสูงที่สามารถผลิตเบียร์เพื่อบริโภคในรัฐ North Dakota เป็นไปตามที่กระทรวงการคลังประเทศสหรัฐอเมริกา โดยกำหนดเอาไว้ (1) 200 แกลลอนต่อปีปฏิทิน¹²⁵ ในกรณีมีผู้บรรลุนิติภาวะตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปอาศัยอยู่ในบ้าน หรือ (2) 100 แกลลอนต่อปีปฏิทิน ในกรณีมีผู้บรรลุนิติภาวะเพียงคนเดียว ซึ่งเป็นจำนวนเดียวกันกับที่กฎหมายของรัฐบาลกลางสหรัฐได้กำหนดไว้ตามที่ได้กล่าวเอาไว้ในข้างต้น หากมีการผลิตเบียร์เพื่อบริโภคเกินกว่าอัตราที่กำหนดโดยกระทรวงการคลัง ผู้ซึ่งมีความผิดอาญาประเภท A หรือเรียกว่า หรือ Class A misdemeanors¹²⁶ ซึ่งระวางโทษไว้ที่ จำคุกไม่เกิน 360 วัน หรือปรับไม่เกิน 3,000 ดอลลาร์สหรัฐ

¹²³ Section 5-01-08

Individuals under twenty-one years of age prohibited from using alcoholic beverages or entering licensed premises - Penalty.

1. Except as permitted in this section and section 5-02-06, an individual under twenty-one years of age may not manufacture or attempt to manufacture, purchase or attempt to purchase, consume or have recently consumed other than during a religious service, be under the influence of, be in possession of, or furnish money to any individual for the purchase of an alcoholic beverage.

¹²⁴ Section 5-01-08

3. An individual who violates this section is guilty of an infraction. For a violation of subsection 1 or 2, the court also may sentence a violator to an evidence-based alcohol and drug education program operated under rules adopted by the department of human services under section 50-06-44.

¹²⁵ Homebrew academy, "State & Federal Homebrewing Laws," [Online] Accessed: [19 March 2022]. Available from: <https://homebrewacademy.com/state-federal-homebrewing-laws/#northdakota>

¹²⁶ Criminal Defense Lawyer, "North Dakota Misdemeanor Crimes by Class and Sentences," [Online] Accessed: [30 December 2021]. Available from: <https://www.criminaldefenselawyer.com/resources/north-dakota-misdemeanor-crimes-class-and-sentences.h>

สรุปตั้งแต่อดีตจนถึงค.ศ.1919 รัฐบาลของประเทศสหรัฐอเมริกาได้อนุญาตให้ประชาชนในประเทศสามารถผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนได้ จนกระทั่งค.ศ.1919 ทางรัฐบาลของประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญครั้งที่ 18 และออกกฎหมาย Volstead Act ส่งผลให้ประชาชนห้ามผลิตสุราทุกชนิดและทุกกรณีไม่ว่าจะเป็นการผลิตสุราเพื่อการค้าหรือผลิตสุราเพื่อการบริโภคแล้วแต่ต้องห้ามโดยรัฐบัญญัติฉบับนี้ทั้งสิ้น แต่จากการห้ามอย่างสุดโต่งดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาอื่นตามมาคือปัญหาการนำเข้าสุราเถื่อนซึ่งทำโดยองค์กรอาชญากรรมต่างๆ ส่งผลให้เกิดองค์กรอาชญากรรมขึ้นเป็นจำนวนมาก จึงทำให้ในปีค.ศ.1933 ได้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญครั้งที่ 21 โดยยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขครั้งที่ 18 ส่งผลให้ Volstead Act สิ้นผลลงไปด้วย จึงได้มีการออกกฎหมายอนุญาตให้ผลิตสุราได้แต่ต้องผลิตในรูปแบบโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อการค้านั้น ยังคงห้ามการผลิตสุราเพื่อการบริโภคในครัวเรือนอยู่เช่นเดิม จนกระทั่งในปีค.ศ.1978 ได้มีการออก Bill HR 1337 ซึ่งมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1979 อนุญาตให้ประชาชนสามารถผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนได้อันเนื่องมาจากรัฐบาลเห็นว่าการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคมิใช่ความผิดที่จะต้องนำโทษทางอาญามาใช้บังคับ และเห็นว่าการห้ามดังกล่าวเป็นการลิดรอนสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ส่งผลให้ตั้งแต่ปีค.ศ.2013 ทั้ง 50 มลรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการนำกฎหมายของรัฐบาลกลางมาใช้บังคับในรัฐของตนส่งผลให้ประชาชนในทุกมลรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกาสามารถผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้ โดยหลักเกณฑ์ในการอนุญาตผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคอยู่ที่ 200 แกลลอนต่อปีสำหรับครัวเรือนที่มีผู้บรรลุนิติภาวะตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และ 100 แกลลอนต่อปีสำหรับครัวเรือนที่มีผู้บรรลุนิติภาวะเพียงคนเดียว ทั้งนี้ผู้ผลิตเพื่อบริโภคไม่ต้องขอใบอนุญาตหรือจดทะเบียนต่อหน่วยงานรัฐแต่อย่างใด โดยกฎหมายของรัฐกลางไม่ได้มีการบัญญัติความผิดสำหรับกรณีการผลิตเพื่อบริโภคในกรณีที่เกิดเกินปริมาณดังกล่าว ซึ่งในส่วนนี้จะต้องไปพิจารณาที่กฎหมายของแต่ละมลรัฐว่าได้มีการกำหนดโทษสำหรับการผลิตเบียร์ที่เกินปริมาณที่อนุญาตหรือไม่ เช่น ใน รัฐแคลิฟอร์เนียได้มีการบัญญัติโทษสำหรับการผลิตเบียร์ที่เกิดปริมาณดังกล่าวเอาไว้ แต่ในรัฐนอร์ท ดาโคตาได้กำหนดโทษทางอาญาสำหรับการผลิตเบียร์ที่เกินปริมาณดังกล่าวเอาไว้ โดยกำหนดให้เป็นโทษ Class A misdemeanors (จำคุกไม่เกิน 360 วัน หรือปรับไม่เกิน 3,000 ดอลลาร์สหรัฐ)

4.2 ประเทศสิงคโปร์

ในขณะที่ประเทศไทยการทำโรงเบียร์ขนาดเล็ก¹²⁷ หรือ microbrewery ยังเป็นเรื่องผิดกฎหมาย ด้วยข้อจำกัดหลักเกณฑ์ต่างๆที่ภาครัฐไม่เปิดช่องให้ทำได้ ทำให้โรงเบียร์ที่จะทำให้ออกต้องตามกฎหมายได้เป็นเรื่องลำบาก และต้องหาทางออกด้วยการใช้โรงงานร่วมกันอย่างโรงเบียร์มิตรสัมพันธ์ แต่ประเทศเพื่อนบ้านอย่างประเทศสิงคโปร์นั้นมีโรงเบียร์ขนาดเล็กตั้งอยู่ตามจุดต่างๆ อย่างหลากหลายในประเทศ

ก่อนปี ค.ศ.2004 การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนยังเป็นความผิดในประเทศสิงคโปร์ แต่ต่อมาในปี ค.ศ.2004 รัฐบาลสิงคโปร์เริ่มผ่อนปรนการผลิตเบียร์ของผู้ประกอบการรายย่อยโดยอนุญาตให้ประชาชนทั่วไปสามารถผลิตเบียร์เพื่อบริโภคในบ้านเรือนเองได้ แต่ยังคงขอใบอนุญาตจากภาครัฐเสียก่อน โดยมีค่าธรรมเนียมอยู่ที่ 100 ดอลลาร์สิงคโปร์¹²⁸ ซึ่งใบอนุญาตมีอายุ 2 ปี โดยได้บัญญัติหลักการดังกล่าวเอาไว้ใน CUSTOMS (AMENDMENT) REGULATIONS 2004 มีหลักเกณฑ์ว่า การขอใบอนุญาตสำหรับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคจะต้องทำเป็นหนังสือต่ออธิบดี โดยระบุชื่อ หมายเลขประจำตัวประชาชน และที่อยู่ ของผู้ที่ประสงค์จะผลิต โดยหากฝ่าฝืนทำการผลิตโดยไม่มีใบอนุญาตจะต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 ดอลลาร์ ต่อมาเมื่อปี ค.ศ.2008 รัฐบาลได้ยกเลิกการขอใบอนุญาตในการผลิตเบียร์เพื่อบริโภคในครัวเรือนทั้งหมด เพื่อให้ประชาชนสามารถผลิตเบียร์เพื่อบริโภคเองในบ้านได้ โดยมีการกำหนดปริมาณขั้นสูงที่สามารถผลิตได้ไม่เกิน 30 ลิตรต่อเดือน โดยไม่ต้องขอใบอนุญาตจากรัฐ แต่อย่างไรก็ตามถึงประชาชนจะสามารถผลิตเบียร์เพื่อบริโภคได้แต่ก็มีข้อจำกัดว่าห้ามนำไปจำหน่าย ซึ่งหากประชาชนต้องการผลิตเบียร์ในครัวเรือนเพื่อจำหน่ายจะต้องได้รับใบอนุญาตจากรัฐเสียก่อน มิเช่นนั้นจะถูกดำเนินคดีในความผิดตามมาตรา 63(1) และ 64(1) CUSTOM ACT¹²⁹

กฎหมายเกี่ยวกับการผลิตเบียร์เพื่อบริโภคได้บัญญัติเอาไว้ใน CUSTOM ACT 1960 ซึ่งมีหลักการดังนี้

¹²⁷ วสันต์ ลีวลมไพศาล, "สำรวจเพื่อนบ้าน กฎหมายโรงเบียร์ขนาดเล็กและการหมักเบียร์ในบ้านของสิงคโปร์" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 30 ธันวาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://brandinside.asia/singapore-microbrewery-regulation>

¹²⁸ Home Brew Co-op, "License to Brew," [Online] Accessed: [3 March 2022]. Available from: <http://homebrewco.com.sg/resources.html>

¹²⁹ Singapore Customs, "Home-Brewed Beer & Other Fermented Liquors " [Online] Accessed: [30 December 2021]. Available from: <https://www.customs.gov.sg/individuals/home-brewed-beer- and-other-fermented-liquors/>

การผลิตสุราประเภทต่างๆในสิงคโปร์โดยหลักแล้วจะต้องถูกจัดเก็บภาษีและต้องได้รับใบอนุญาตจากกรมสรรพากรเสียก่อนถึงจะผลิตได้ และห้ามครอบครองอุปกรณ์หรือภาชนะที่มีไว้สำหรับการผลิต การหมัก หรือการกลั่นสุราโดยไม่ได้รับใบอนุญาต ซึ่งได้บัญญัติไว้ใน CUSTOM ACT 1960 มาตรา 63(1)และมาตรา64(1)

มาตรา 63(1)¹³⁰ ห้ามมิให้ผู้ใดผลิตสินค้าที่ต้องเสียภาษีใดๆ เว้นแต่ภายใต้และตามบทบัญญัติของใบอนุญาตที่อธิบดีออกให้และ ณ สถานที่หรือสถานที่ผลิตที่ระบุไว้ในใบอนุญาต

มาตรา 64(1)¹³¹ ห้ามมิให้ผู้ใดนอกจากผู้ถือใบอนุญาตตามมาตรา 63(1) หรือตามมาตรา 83(3) ในการผลิตสินค้าที่ต้องเสียภาษี ต้องเก็บหรือมีไว้ในครอบครองโดยรู้เท่าทัน ภาชนะหรือเครื่องมืออื่นใด สำหรับการกลั่น หมัก หรือการผลิตสุราที่ทำให้มีนเมาหรือเครื่องจักรที่ใช้ไฟฟ้าสำหรับการผลิตยาสูบหรืออุปกรณ์อื่นใดสำหรับการผลิตสินค้าที่ต้องเสียภาษี

หากมีการฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา 63(1) กล่าวคือมีการจำหน่ายโดยมิได้รับใบอนุญาตจากกรมสรรพากรจะต้องระวางโทษตามมาตรา 128K¹³² และอัตราโทษได้ระบุเอาไว้ใน 128L(2)(a)¹³³

¹³⁰ Licence to manufacture dutiable goods Section 63(1)

No person shall manufacture any dutiable goods except under and in accordance with the provisions of a licence granted by the Director-General and at the place or places of manufacture specified in the licence.

¹³¹ Section 64(1)

No person, other than the holder of a licence under section 63(1), or under section 83(3) for manufacturing dutiable goods, shall knowingly keep or have in his possession any still, utensil or other apparatus for distilling, fermenting or otherwise manufacturing intoxicating liquors or any power-operated machinery for the manufacture of tobacco or any other apparatus for the manufacture of dutiable goods.

¹³² Section 128K Any person who —

(a) illegally removes or withdraws, or in any way assists or is concerned in the illegal removal or withdrawal of, any goods from any customs control;

(b) is in any way concerned in the manufacture of any dutiable or prohibited goods —

(i) in contravention of section 63; or

(ii) without a licence granted under section 83 for manufacturing dutiable goods; or

(c) is in any way concerned in bottling, blending, compounding or varying any intoxicating liquors —

(i) in contravention of section 66; or

(ii) without a licence granted under section 83 for bottling intoxicating liquors imported or manufactured in Singapore, or blending, compounding or varying any intoxicating liquors,

shall be guilty of an offence.

และ(3)¹³⁴ กล่าวโดยสรุปคือ หากผู้หนึ่งทำการผลิตเบียร์เพื่อจำหน่ายโดยไม่มีใบอนุญาตจะต้องระวางโทษดังนี้ ระวางโทษปรับไม่น้อยกว่า 10 เท่าของจำนวนภาษีที่ต้องจ่ายโดยการกระทำความผิด หรือ 5,000 ดอลลาร์ แล้วแต่จำนวนใดจะน้อยกว่า หากกระทำความผิดในครั้งถัดมา ต้องระวางโทษปรับ 5,000 ดอลลาร์ หรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี

สำหรับการผลิตเบียร์เพื่อบริโภคในครัวเรือนโดยมิได้นำออกจำหน่ายจะมีได้อยู่ภายใต้บทบัญญัติที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้น ซึ่งกฎหมายเกี่ยวกับการผลิตเบียร์เพื่อบริโภคอยู่ใน Custom Act, Chapter 70 section 13(1) Customs (Home-brewing of fermented liquors) (Exemption) Order¹³⁵ (กฎหมายภาษีศุลกากร เรื่อง การผลิตสุราแซ่ในระดับครัวเรือน) โดยกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ดังนี้

¹³³ Section 128L (2) Subject to subsection (3), any person who is guilty of a specified offence shall be liable on conviction to a fine of —

(a) not less than 10 times the amount of the customs duty, excise duty or tax the payment of which would have been evaded by the commission of the offence or \$5,000, whichever is the lesser amount.

¹³⁴ Section 128L

(3) Any person who is convicted of any specified offence and who has been convicted on a previous occasion of —

(a) that or any other specified offence; or

(b) any offence under the repealed section 130(1) in force immediately before the date of commencement of the Customs (Amendment) Act 2008, shall be liable on conviction to a fine referred to in subsection (2), or to imprisonment for a term not exceeding 2 years, or to both.

¹³⁵ Customs Act (Chapter 70, Section 13(1))Customs (Home-Brewing of Fermented Liquors) (Exemption) Order

2.Sections 63(1) and 64(1) of the Act shall not apply to any person, being an individual, in respect of the manufacture of liquor by that person at his home, subject to the following conditions:

(a) the person shall be 18 years old and above;

(b) the manufacture of liquor shall be by fermentation and not by distillation;

(c) the amount of liquor manufactured shall not exceed —

(i) in relation to beer, 30 litres per household of the person per month; and

(ii) in relation to any other fermented liquor, 30 litres in total for all such liquors per household of the person per month;

(d) the liquor manufactured shall be for personal use and not for sale; and

(e) the manufacturing activities shall not create any nuisance to the public or degrade the environment.

บทบัญญัตินี้มีให้นำมาตรา 63(1) และ 64(1) แห่งพระราชบัญญัตินี้ มาใช้บังคับกับบุคคลใดๆ ที่ผลิตสุราเพื่อบริโภคในบ้านเรือนของตนเอง โดยมีเงื่อนไขดังต่อไปนี้

- a. ต้องเป็นผู้มีอายุมากกว่า 18 ปีขึ้นไป
- b. กระบวนการผลิตต้องทำโดยการหมัก ไม่ใช่การกลั่น
- c. ปริมาณการผลิต ต้องไม่เกินกว่า

กรณีของเบียร์ 30 ลิตรต่อครัวเรือนของบุคคลต่อเดือน

กรณีสุราหมักชนิดอื่น 30 ลิตรต่อครัวเรือนของบุคคลต่อเดือน

- d. การผลิตเบียร์ต้องทำเพื่อบริโภคภายในครัวเรือน และต้องไม่ใช่เพื่อการค้า
- e. การผลิตเบียร์ต้องไม่ก่อให้เกิดความรบกวนต่อสาธารณะหรือไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

กฎหมายข้างต้นส่งผลให้บุคคลที่มีอายุมากกว่า 18 ปี สามารถทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาต หรือจัดแจ้งต่อหน่วยงานของรัฐอีกทั้งไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมให้แก่ภาครัฐแต่ประการใด

สรุปก่อนปีค.ศ.2004 ประเทศสิงคโปร์ยังคงมีการห้ามการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนโดยเด็ดขาด แต่ต่อมาในปีค.ศ.2004 ทางรัฐบาลของประเทศสิงคโปร์ได้มีการผ่อนปรนมาตรการในการควบคุมดังกล่าวโดยมีการอนุญาตให้ประชาชนสามารถผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนได้แต่ก็ยังถูกควบคุมโดยการที่จะต้องขอใบอนุญาตก่อน โดยหากฝ่าฝืนจะต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 ดอลลาร์ แต่เนื่องจากที่ต้องเสียค่าธรรมเนียมสำหรับใบอนุญาตจึงทำให้ประชาชนบางส่วนที่มีรายได้ไม่มากออกมาเรียกร้องและทางรัฐบาลประเทศสิงคโปร์ก็ได้ตอบรับเสียงเรียกร้องดังกล่าว ในปีค.ศ.2008 รัฐบาลได้ยกเลิกการขอใบอนุญาตในการผลิตเบียร์เพื่อบริโภคในครัวเรือนทั้งหมด เพื่อให้ประชาชนสามารถผลิตเบียร์เพื่อบริโภคเองในบ้านได้ โดยมีการกำหนดปริมาณขั้นสูงที่สามารถผลิตได้ไม่เกิน 30 ลิตรต่อเดือน ซึ่งสำหรับกรณีการผลิตเพื่อจำหน่ายยังคงต้องได้รับใบอนุญาตก่อนจึงจะผลิตได้มีฉะนั้นจะมีความผิดทางอาญา อย่างไรก็ตามหลักเกณฑ์สำหรับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนตาม Custom Act, Chapter 70 section 13(1) Customs (Home-brewing of fermented liquors) (Exemption) Order ก็มีได้กำหนดโทษสำหรับกรณีการผลิตเบียร์ที่เกินปริมาณ 30 ลิตรเอาไว้แต่อย่างใด เช่นเดียวกับกฎหมายของรัฐบาลกลางของประเทศ

สหรัฐอเมริกา และกฎหมายของรัฐแคลิฟอร์เนีย ซึ่งมีได้กำหนดความผิดสำหรับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคที่เกิน 100 แกลลอน สำหรับกรณีมีผู้บรรลุนิติภาวะ 1 คน หรือ 200 แกลลอน สำหรับกรณีมีผู้บรรลุนิติภาวะตั้งแต่ 2 คน ไว้แต่อย่างใด

4.3 ประเทศอังกฤษ

ในช่วงปี ค.ศ.1800 ครั้วเรือนในสหราชอาณาจักรจำนวนมากนิยมผลิตไวน์และเบียร์เพื่อการบริโภคกันในบ้านเรือน แต่สิ่งเหล่านั้นได้เปลี่ยนไปในปี ค.ศ.1880 เมื่อวิลเลียม แกลตสโตน เป็นนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ด้วยความพยายามอย่างยิ่งที่จะระดมทุนหลังที่ได้ทำการยกเลิกภาษีมอลต์ โดยวิลเลียม แกลตสโตนได้เพิ่มภาษีเงินได้และขึ้นภาษีเบียร์สิ่งนี้ไม่ได้สร้างปัญหาให้กับผับและสถานประกอบการค้าอื่นๆ มากนัก แต่อย่างไรก็ตามได้สร้างผลกระทบต่อประชาชนที่ผลิตเบียร์หรือไวน์เพื่อการบริโภค ซึ่งวิลเลียม แกลตสโตน ได้ออกกฎหมายให้การผลิตเบียร์หรือไวน์ในบ้านเรือนจำเป็นต้องมีใบอนุญาต

ผลกระทบของกฎหมายฉบับใหม่นี้ไม่เพียงแต่บ้านเรือนจะต้องได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของตนเองเท่านั้น แต่ยังต้องได้รับการควบคุมอย่างใกล้ชิดด้วย อีกทั้งมีค่าธรรมเนียมในการขอใบอนุญาตการผลิตเบียร์หรือไวน์เพื่อบริโภคนั้น ซึ่งกฎหมายที่ วิลเลียม แกลตสโตน ได้ออกคือ Inland Revenue Act 1880 ซึ่งได้บัญญัติหลักการไว้ดังนี้

1) การผลิตเบียร์ไม่ว่าจะทำเพื่อการค้าหรือบริโภคเองในครั้วเรือนจะต้องได้รับอนุญาตจากกรมสรรพสามิตก่อนเท่านั้น เพียงแต่ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตจะแตกต่างกันออกไป โดยใบอนุญาตผลิตเบียร์เพื่อจำหน่ายจะมีค่าธรรมเนียมอยู่ที่ 1 ปอนด์ ส่วนใบอนุญาตผลิตเบียร์เพื่อบริโภคในครั้วเรือนจะมีค่าธรรมเนียมอยู่ที่ 6 ชิลลิง ตามมาตรา 10¹³⁶ ทั้งนี้หากผู้ใดทำการผลิตเบียร์โดยมิได้รับ

¹³⁶ Section 10 Brewers licence

(1) On and after the first day of October one thousand eight hundred and eighty, there shall be granted and paid for the use of Her Majesty, her heirs and successors, the following duties of excise on licences to be taken out annually by brewers in the United Kingdom; (that is to say)

On a licence to be taken out by a brewer for sale 1 pound.

On a licence to be taken out by any other brewer 6 shilling.

(2) Every such licence shall be in such form as the Commissioners shall direct, shall, whenever issued, be granted only on payment in full of the duties respectively, and shall expire on the thirtieth day of September in each year.

ใบอนุญาตจะต้องระวางโทษปรับสูงถึง 100 ปอนด์ และอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในการผลิตเบียร์จะต้องถูกริบ โดยบัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา 10 ใบอนุญาตผู้ผลิตเบียร์

(1) หลังวันที่ 1 ของเดือนตุลาคม ค.ศ.1880 ให้มีใบอนุญาตที่ผู้ผลิตเบียร์จะออกเป็นประจำทุกปี ใน สหราชอาณาจักร โดย

ใบอนุญาตให้นำออกโดยผู้ผลิตเบียร์เพื่อขาย มีค่าธรรมเนียม 1 ปอนด์

ใบอนุญาตให้นำออกไปโดยผู้ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค มีค่าธรรมเนียม 6 ซิลลิง

(2) ใบอนุญาตทุกฉบับให้อยู่ในรูปแบบที่คณะกรรมการสั่ง และจะหมดอายุในวันที่สามสิบของเดือนกันยายนของทุกปี

(3) ผู้ใดผลิตเบียร์โดยไม่ได้รับใบอนุญาตที่ถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษปรับหนึ่งร้อยปอนด์ และ เบียร์ ภาชนะ เครื่องใช้ และวัสดุสำหรับบ่มเบียร์ทั้งหมดที่ครอบครองจะถูกริบ

กฎหมายดังกล่าวทำให้ประชาชนไม่ค่อยพอใจเป็นอย่างมาก จึงทำให้มีผู้ผลิตเบียร์หรือไวน์ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวเป็นจำนวนมาก ซึ่งยังคงผลิตเบียร์หรือไวน์เพื่อบริโภคเองโดยมิได้ขอใบอนุญาต จากข้อมูลในช่วงค.ศ.1960 พบว่ามีประชากรในประเทศอังกฤษเพียง 250 คนเท่านั้นที่ได้รับอนุญาตให้ผลิตเบียร์และไวน์ที่บ้านได้อย่างถูกกฎหมาย ซึ่งในความเป็นจริงแล้วมีประชาชนอีกมากที่ผลิตเบียร์หรือไวน์เพื่อการบริโภค อีกทั้งในทางปฏิบัติกฎหมายนั้นบังคับใช้ได้ยาก ดังนั้นในปี ค.ศ. 1963 รัฐมนตรีกระทรวงการคลัง Reginald Maudling จึงได้ยกเลิกใบอนุญาตการผลิตเบียร์หรือไวน์เพื่อการบริโภค โดยทาง Reginald Maudling ได้ให้เหตุผลไว้ว่า¹³⁷

“ภายใต้กฎหมายฉบับปัจจุบัน ผู้ที่บ่มเบียร์เพื่อบริโภคเองหรือในกรณีของเกษตรกรเพื่อบริโภคโดยคนงานจะต้องออกใบอนุญาตสรรพสามิตซึ่งจะต้องเสียอากรตามการประเมินราคาตาม

(3) If any person shall brew beer without having in force a proper licence under this Act, he shall incur a fine of one hundred pounds, and all worts, beer, and vessels, utensils, and materials for brewing in his possession shall be forfeited.

¹³⁷ Boak & Bailey, "Happy Maudlingsday Home Brewers " [Online] Accessed: [3 March 2022]. Available from: <https://boakandbailey.com/2013/04/maudling-homebrewers/>

ตาราง โดยอากรที่ได้นั้นน้อยมากและอาจน้อยกว่าค่าใช้จ่ายในการรวบรวมข้อมูลและดำเนินการ จึงเห็นสมควรที่จะยกเลิกระบบใบอนุญาตและยกเลิกการจัดเก็บอากรที่ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเอง และเพื่อให้ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการผลิตเบียร์”

การยกเลิกกฎหมายดังกล่าวส่งผลให้ประชาชนในประเทศอังกฤษสามารถผลิตเบียร์หรือไวน์เพื่อการบริโภคได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากทางรัฐอีกต่อไป ดังเช่นก่อนปี ค.ศ.1880 ส่งผลให้การผลิตเบียร์หรือไวน์เพื่อบริโภคเองในประเทศอังกฤษสามารถทำได้โดยเสรี แต่อย่างไรก็ตามทางรัฐบาลประเทศอังกฤษยังคงห้ามการผลิตเบียร์หรือไวน์เพื่อการค้าโดยไม่มีใบอนุญาต กล่าวคือจะต้องมีใบอนุญาตเสียก่อนถึงจะนำออกขายหรือจำหน่ายได้ ซึ่งการขายนี้รวมถึงการแจกจ่ายจำหน่าย ล้วนแล้วแต่ห้ามโดยกฎหมายทั้งสิ้น แต่อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติไม่เคยมีการดำเนินคดีกับผู้ที่แจกจ่ายให้กับเพื่อนหรือคนที่รู้จัก ซึ่งในกรณีที่ต้องการผลิตเบียร์หรือไวน์ในครัวเรือนเพื่อขาย หรือต้องการผลิตสุรากลั่นในครัวเรือน หรือต้องการผลิตสุรากลั่นในครัวเรือนเพื่อขาย จะต้องได้รับใบอนุญาตจาก Her Majesty's Revenue and Customs: HMRC ซึ่งคือ สำนักงานสรรพากรและศุลกากร เสียก่อนถึงจะสามารถทำการดังกล่าวได้

ประเทศอังกฤษให้อิสระในการผลิตเบียร์เพื่อบริโภคมากกว่าหลายประเทศทั่วโลก¹³⁸ เนื่องจากในประเทศอังกฤษประชาชนสามารถผลิตเบียร์เพื่อบริโภคได้โดยไม่ต้องขออนุญาตอีกทั้งยังสามารถผลิตเท่าใดก็ได้ไม่มีปริมาณขั้นสูงมากำหนด ซึ่งกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อจำหน่ายหรือเพื่อบริโภคในครัวเรือนบัญญัติอยู่ใน Alcoholic Liquor Duties Act 1979(Part III) (BEER)(Charge of excise duty) โดยกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ดังนี้

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ชนิดเบียร์ในประเทศอังกฤษไม่ว่าจะนำเข้ามามีในประเทศอังกฤษ หรือผลิตในประเทศอังกฤษล้วนแล้วต้องเสียภาษีด้วยกันทั้งสิ้นตาม Alcoholic Liquor Duties Act 1979

มาตรา 36¹³⁹ เบียร์: ภาษีสรรพสามิต

¹³⁸ HOMEBREW JOURNALS, "Home Brewing Laws Uk (Read before Starting Homebrew)," [Online] Accessed: [20 December 2021]. Available from: <https://homebrewjournals.com/home-brewing-laws-uk/>

¹³⁹ Section 36 Beer: charge of excise duty

There shall be charged on beer—

- (a) imported into the United Kingdom; or
- (b) brewed in the United Kingdom,

จะต้องเสียภาษีสำหรับเบียร์—

(a) ที่นำเข้าสหราชอาณาจักร หรือ

(b) ผลิตในสหราชอาณาจักร,

ภาษีสรรพสามิตในอัตรา 17.4240 ปอนด์สำหรับทุกๆ 36 แกลลอน อัตราดังกล่าวจะเพิ่มขึ้นในกรณีของเบียร์ที่มีแรงโน้มถ่วงดั้งเดิมเกิน 1030 ° โดยจะต้องเสีย 0.5808 ปอนด์สำหรับแต่ละระดับเพิ่มเติม

อย่างไรก็ตามการผลิตเบียร์เพื่อบริโภคในครัวเรือนโดยมิได้นำไปจำหน่ายนั้นจะได้รับการผ่อนปรนโดยมิต้องเสียภาษี ตามมาตรา 36 แต่อย่างไรก็ตาม ซึ่งเป็นไปตามข้อยกเว้นในมาตรา 41¹⁴⁰

มาตรา 41 ยกเว้นภาษีสำหรับการผลิตเบียร์เพื่อบริโภคส่วนตัว

ภาษีในการผลิตเบียร์ในสหราชอาณาจักรจะไม่ถูกเรียกเก็บจากบุคคลที่ผลิตเบียร์ในกรณี—

(a) ผลิตเบียร์เพื่อบริโภคในครัวเรือนของตนเองเท่านั้นหรือเพื่อการบริโภคโดยคนงานในฟาร์มซึ่งจ้างโดยบุคคลดังกล่าวระหว่างซึ่งอยู่ในช่วงจ้างงาน และ

(b) ไม่ได้ผลิตเพื่อจำหน่าย

การอนุญาตให้ผลิตสุราและการขอใบอนุญาตชนิดต่างๆ อยู่ในพระราชบัญญัติ Alcoholic Liquor Duties ACT 1979 ซึ่งในการผลิตเบียร์อยู่ในส่วนที่ 3 ในเรื่องการทำเบียร์ ซึ่งมีหลักเกณฑ์ดังนี้

มาตรา 47¹⁴¹ ใบอนุญาตในการผลิตเบียร์

a duty of excise at the rate of £17.4240 for every 36 gallons, that rate being, however, increased in the case of beer of an original gravity exceeding 1030° by £0.5808 for each additional degree.

¹⁴⁰ section 41 Exemption from duty of beer brewed for private consumption

The duty on beer brewed in the United Kingdom shall not be chargeable on beer brewed by a person who—

(a) brews only for his own domestic use or for consumption by farm labourers employed by him in the actual course of their labour or employment; and

(b) is not also a wholesaler or retailer of beer.

(1) ห้ามมิให้ผู้ใดผลิตเบียร์ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตสรรพสามิตตามมาตรา ๕ ในการผลิตเบียร์ หรือได้รับการยกเว้นตามอนุมาตรา 5

(5) ในกรณีดังต่อไปนี้ผู้ผลิตเบียร์ไม่จำเป็นต้องมีใบอนุญาตในการผลิตเบียร์—

(a) สำหรับการผลิตเบียร์เพื่อบริโภคในครัวเรือนของผู้ผลิตเบียร์เท่านั้นหรือเพื่อการบริโภคโดยคนงานในฟาร์มซึ่งจ้างโดยผู้ผลิตเบียร์ในระหว่างการทำงานหรือการจ้างงานที่แท้จริง หรือ

(b) สำหรับการผลิตเบียร์ (ด้วยอำนาจของคณะกรรมการและอยู่ภายใต้การปฏิบัติตามเงื่อนไขที่เห็นสมควรที่จะกำหนด) เฉพาะเพื่อวัตถุประสงค์ในการวิจัยหรือการทดลองในการผลิตเบียร์เท่านั้น แต่หมวดย่อยนี้จะไม่ยกเว้นบุคคลใดก็ตามที่ยังเป็นผู้ค้าส่งหรือผู้ค้าปลีกเบียร์

(6) กรรมการอาจปฏิเสธการอนุญาตตามมาตรา ๕ สำหรับสถานที่ใด ๆ ที่พวกเขาเห็นว่าเป็นการไม่สมควรที่จะอนุญาตให้ผลิตเบียร์จากสถานการณของสถานที่เหล่านั้นที่เกี่ยวข้องกับโรงผลิต

(7) หากบุคคลใดซึ่งยกเว้นตามที่ได้รับอนุญาตตามอนุมาตรา (5) ข้างต้น ผลิตเบียร์เป็นอย่างอื่นที่ไม่ใช่ภายใต้และตามใบอนุญาตภายใต้มาตรา ๕ เขาต้องรับผิดชอบในการลงโทษโดยสรุปเป็นค่าปรับ

¹⁴¹ Section 47 Licences to brew beer

(1) No person shall brew beer unless he holds an excise licence under this section to brew beer or is exempted from holding one by subsection (5) below.

(5) A licence to brew beer shall not be required—

(a) for the brewing of beer only for the brewer's own domestic use or for consumption by farm labourers employed by the brewer in the actual course of their labour or employment; or

(b) for the brewing of beer (with the authority of the Commissioners and subject to compliance with such conditions as they see fit to impose) solely for the purposes of research or of experiments in brewing; but this subsection shall not exempt any person who is also a wholesaler or retailer of beer.

(6) The Commissioners may refuse to grant a licence under this section in respect of any premises on which, from the situation of those premises with respect to a distillery, they think it inexpedient to allow the brewing of beer.

(7) If any person, except as permitted by subsection (5) above, brews beer otherwise than under and in accordance with a licence under this section, he shall be liable on summary conviction to a penalty of £500 and all worts, beer and vessels, utensils and materials for brewing in his possession shall be liable to forfeiture.

500 ปอนด์สเตอร์ลิงและเปียร์ และภาชนะ เครื่องใช้ และวัสดุสำหรับการผลิตเบียร์ที่อยู่ในความครอบครองของบุคคลนั้นจะต้องถูกริบ

สรุปในประเทศอังกฤษไม่เคยมีการห้ามการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือน เพียงแต่ตั้งแต่ปี ค.ศ.1880 ถึง ค.ศ.1962 ได้ใช้ระบบขอใบอนุญาตสำหรับผู้ที่ต้องการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนแต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากระบบใบอนุญาตดังกล่าวไม่สามารถบังคับใช้ได้จริงในทางปฏิบัติจากข้อมูลปีค.ศ.1960 พบว่ามีผู้ขอใบอนุญาตผลิตเพียง 250 คน จึงเห็นว่าค่าใช้จ่ายสำหรับเจ้าหน้าที่และกระบวนการต่างๆไม่คุ้มค่าเมื่อเทียบกับค่าธรรมเนียมที่ได้รับ และประกอบกับรัฐบาลในสมัยนั้นมีความเห็นว่าควรยกเลิกระบบใบอนุญาตโดยปล่อยให้ประชาชนสามารถผลิตเพื่อการบริโภคได้เพื่อให้ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพที่มากยิ่งขึ้น และสิ่งที่เป็นจุดเด่นของบทบัญญัติ Alcoholic Liquor Duties Act 1979 ในส่วนการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือน คือ ในประเทศอังกฤษผู้ที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์แล้วจะผลิตเบียร์เพื่อบริโภคเป็นจำนวนเท่าใดก็ได้ เพียงแต่ห้ามขายเบียร์นั้น ซึ่งหากต้องการขายเบียร์ หรือผลิตสุรากลั่น เช่น เหล้า ยิน วิสกี้ รัม เป็นต้น จะต้องมีการขอใบอนุญาตต่อสำนักงานสรรพากรและศุลกากร ถ้าหากมีการฝ่าฝืนโดยการผลิตเบียร์เพื่อจำหน่าย หรือผลิตสุราที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นโดยไม่ได้ขออนุญาต จะต้องระวางโทษปรับเป็นเงินจำนวน 500 ปอนด์สเตอร์ลิงและสุราหรือเบียร์ที่ได้จากการผลิต รวมถึงเครื่องมืออุปกรณ์ทั้งหมดจะต้องถูกริบโดยเจ้าหน้าที่รัฐ

4.4 ประเทศมาเลเซีย

ถึงแม้ว่าประเทศมาเลเซียมีชาวมุสลิมเป็นประชากรส่วนใหญ่ ประมาณ 60 เปอร์เซ็นต์¹⁴²ของประชากรทั้งหมดประมาณ 27 ล้านคน แต่ทางภาครัฐก็อนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับผู้ที่ไม่ใช่มุสลิมได้ ไม่มีการบังคับใช้การห้ามดื่มแอลกอฮอล์ทั่วประเทศ เนื่องจากพหุวัฒนธรรมมีความเคารพต่อสิทธิของผู้ที่ไม่ใช่มุสลิมที่มีสถานประกอบการ เช่นร้านอาหารจีน ร้านอาหารของชำ เป็นต้น ไม่ได้มีการห้ามไม่ให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จากรายงานที่เผยแพร่โดย International Organization of Good Templars (IOGT) ในปี พ.ศ.2559 มาเลเซียมีการเก็บภาษีสูงสุด แอลกอฮอล์สูงที่สุดเป็นอันดับสามจากทั่วโลก รองจากนอร์เวย์และสิงคโปร์ซึ่งคาดว่าจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

¹⁴² THE WALL STREET JOURNAL, "Severity of Islamic Law Fuels Debate in Malaysia," [Online] Accessed: [2 March 2022]. Available from: <https://www.wsj.com/articles/SB125097405997351597>

ชาวมุสลิมในประเทศมาเลเซียถูกห้ามไม่ให้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์¹⁴³ และห้ามมีการจำหน่ายเครื่องดื่มให้กับชาวมุสลิม เนื่องจากสาเหตุหลัก 2 ประการ 1. คัมภีร์อัลกุรอาน 2. กฎหมายชารีอะห์ เนื่องด้วยคัมภีร์อัลกุรอานได้มีการห้ามปรามมิให้ชาวมุสลิมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เอาไว้ดังนี้¹⁴⁴

บทที่ 5 ซูเราะฮ์อัลมาอิดะฮ์ (บทสำหรับอาหาร) {5:90} ผู้คร่ำครวญทั้งหลาย ที่จริงสุราและการพนันและแท่นหินสำหรับเชือดสัตว์บูชาญ์ และการเลี้ยงตัว นั้นเป็นสิ่งโสมนอนเกิดจากการกระทำของชัยฏอน ดังนั้นพวกเจ้าจงห่างไกลจากมันเสียเพื่อว่าพวกเจ้าจะได้รับความสำเร็จ และ

บทที่ 2 ซูเราะฮ์อัลบะกอเราะฮ์ {2:219} พวกเขาจะถามเจ้าเกี่ยวกับน้ำเมา และการพนัน จงกล่าวเถิดว่า ในทั้งสองนั้นมิโทษมากและมีคุณหลายอย่างแก่มนุษย์ แต่โทษของมันทั้งสองนั้นมากกว่าคุณของมัน และพวกเขาจะถามเจ้าว่า พวกเขาจะบริจาคลิงใด ? จงกล่าวเถิดว่า สิ่งที่เหลือจากการใช้จ่าย ในทำนองนั้นแหละ อัลลอฮ์จะทรงแจกแจงโองการทั้งหลายแก่พวกเจ้าหวังว่าพวกเจ้าจะได้ใคร่ครวญ

จากหลักธรรมคำสอนคัมภีร์อัลกุรอานที่ได้กล่าวไปข้างต้น ได้มีการนำคำสอนในเรื่องดังกล่าวมาบัญญัติห้ามมิให้ชาวมุสลิมยุ่งเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ว่าจะเป็น การผลิต การจำหน่าย หรือการบริโภค โดยหากมีการฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษทางอาญา โดยได้บัญญัติเอาไว้ในกฎหมายชารีอะห์ SYARIAH CRIMINAL OFFENCES (FEDERAL TERRITORIES) ACT 1997 ซึ่งมาตรา 19¹⁴⁵ ได้บัญญัติเอาไว้ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

¹⁴³ The Straits Times, "Liquor Control Bill: How Other Countries and Cities in Asia Tackle Drinking " [Online] Accessed: [25 December 2021]. Available from: <https://www.straitstimes.com/singapore/liquor-control-bill-how-other-countries-and-cities-in-asia-tackle-drinking>

¹⁴⁴ The Noble Quran, "Quran for All Version 4," [Online] Accessed: [19 october 2022]. Available from: <https://www.quran-for-all.com/translate-th-5.html>

¹⁴⁵ Section 19. Intoxicating drinks.

(1) Any person who in any shop or other public place, consumes any intoxicating drink shall be guilty of an offence and shall on conviction be liable to a fine not exceeding three thousand ringgit or to imprisonment for a term not exceeding two years or to both.

(2) Any person who makes, sells, offers or exhibits for sale, keeps or buys any intoxicating drink shall be guilty of an offence and shall on conviction be liable to a fine not exceeding five thousand ringgit or to imprisonment for a term not exceeding three years or to both.

(1) ผู้ใดบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีความผิด ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามพันริงกิต หรือ จำคุกไม่เกินสองปี หรือทั้งจำคุกทั้งปรับ

(2) ผู้ใดผลิต จำหน่าย เสนอที่จะจำหน่าย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีความผิด ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันริงกิต หรือจำคุกไม่เกินสามปี หรือทั้งจำคุกทั้งปรับ

ในอดีตมีการบังคับใช้กฎหมายซารีอะห์ตามมาตรา 19 อย่างเข้มงวดเป็นอย่างมากและมักจะลงโทษหนักอยู่เสมอ ซึ่งหากชาวมุสลิมถูกจับได้ว่าทำการผลิต จำหน่าย หรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่วนใหญ่จะถูกเขี่ยขึ้น¹⁴⁶ตัวอย่างหนักและจะต้องโทษจำคุกอีกด้วย ซึ่งจะไม่สามารถโต้แย้งในเรื่องนี้ได้เลย ดังเช่นกรณีของคาร์ติกา ซารี เดวี ซูการ์โน หญิงชาวมุสลิม วัย 32 ปี ซึ่งถูกจับได้ว่าดื่มแอลกอฮอล์ที่ลานจของโรงแรมเมื่อเดือนธันวาคม 2550 โดยคุณคาร์ติกา ถูกเขี่ยตีเป็นจำนวน 6 ครั้ง¹⁴⁷ สำหรับการกระทำความผิดดังกล่าว

ถึงแม้กฎหมายซารีอะห์จะไม่บังคับใช้กับประชาชนที่ไม่ใช่ชาวมุสลิม แต่รัฐบาลท้องถิ่นบางแห่งไม่สนับสนุนการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในละแวกใกล้เคียงพื้นที่ที่ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิม ในรัฐกลันตันและตรังกานู มีการบังคับใช้การห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ต่างๆ เช่น โรงแรม หรือร้านขายของชำ เป็นต้น แต่ร้านอาหารหรือร้านค้าบางจำพวกสามารถทำการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ เช่น ร้านอาหารจีน เป็นต้น โดยการผลิตหรือการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ว่าประเภทใด จะต้องได้รับใบอนุญาตก่อนจึงจะผลิตหรือขายได้ ตามมาตรา 32(1) และ 33(1) ของกฎหมายสรรพสามิตของมาเลเซีย ค.ศ.1976 กำหนดให้ผู้ขาย ผู้ค้าปลีก ร้านค้าและร้านอาหารทั้งหมดต้องมีใบอนุญาตในการขายสุรา ใบอนุญาตต้องระบุด้วยว่ากำลังขายอยู่ที่ใด

ประชากรส่วนใหญ่ในประเทศมาเลเซียเป็นคนมุสลิม ส่งผลให้กฎหมายเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงมีลักษณะเข้มงวดกว่าหลายประเทศทั่วโลก ประเทศมาเลเซียได้มีการออกกฎหมายห้ามการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับคนมุสลิม อีกทั้งการผลิตเบียร์เพื่อบริโภคในครัวเรือนในประเทศมาเลเซียนั้นก็ถูกกฎหมายห้ามเอาไว้เช่นเดียวกัน โดยกฎหมายเกี่ยวกับการอนุญาตในการ

¹⁴⁶ Travel Tips, "Alcohol Policies in Malaysia," [Online] Accessed: [27 December 2021]. Available from: <https://traveltips.usatoday.com/alcohol-policies-malaysia-108164.html>

¹⁴⁷ The guardian, "Malaysia Delays Caning Woman Caught Drinking Beer " [Online] Accessed: [27 December 2021]. Available from: <https://www.theguardian.com/world/2009/aug/24/malaysia-woman-cane-beer-freed>

ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศมาเลเซียถูกบัญญัติไว้ใน Malaysian Legislation Excise Act 1976 ซึ่งมีหลักเกณฑ์ดังนี้

Excise Act 1976 ได้บัญญัติเรื่องของใบอนุญาตในการผลิตสุราไวน์ (PART IV) (MANUFACTURE OF DUTIABLE GOODS) (Licence to distil, ferment or otherwise manufacture dutiable goods) ตามมาตรา 20¹⁴⁸ โดยหากผู้ใดฝ่าฝืนโดยการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ว่าจะเพื่อการบริโภคเอง หรือเพื่อการค้า หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการผลิต การกลั่น การหมัก หรือนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาในประเทศโดยไม่ได้รับใบอนุญาตจะต้องถูกลงโทษตามมาตรา 74¹⁴⁹ ซึ่งหากกระทำความผิดในครั้งแรกจะต้องโดนโทษปรับไม่น้อยกว่าสิบเท่าของจำนวน

¹⁴⁸ Section 20

(1) Subject to this Part no person shall distil, ferment or otherwise manufacture any dutiable goods, or manufacture any tobacco or intoxicating liquor except under and in accordance with a licence in the prescribed form issued by the Director General, and at the distillery, brewery or other place of manufacture specified in such licence.

(2) The Minister may by order exempt, subject to such conditions as he may deem fit to impose, any class of persons from subsection (1).

(3) A licence under this section shall be issued at the discretion of the Director General and shall be issued on payment of such fees, and subject to such conditions as may be fixed by him in each case and to such further conditions as the Director General may direct to be endorsed on the licence.

(4) Notwithstanding the generality of subsection (3), the Director General may require any person being granted a licence under this section to give such security for the due compliance by that person with this Act and generally for the protection of the excise revenue as the Director General deems fit; and pending the giving of the said security the Director General may refuse to issue any licence.

(5) A licence issued under this section may be transferred, suspended or cancelled at any time by the Director General.

(6) When a licence is suspended or cancelled the licensee shall not be entitled to refund of any licence fees paid.

(7) Any licensee may apply in writing to the Director General-- (a) to transfer his licence to any other person; and in any such case such other person shall join in such application

¹⁴⁹ OFFENCES AND PENALTIES

Section 74. (1) Whoever--

(a) shall contrary to the provisions of this Act receive into or have in his possession, custody or control any goods on which the excise duty leviable by law shall not be proved to have been paid or which have been illegally distilled, fermented or otherwise manufactured or imported;

ภาษีที่จะต้องเสียหรือหนึ่งหมื่นริงกิต แล้วแต่จำนวนใดจะน้อยกว่า และถ้าหากกระทำความผิดอีกเป็นครั้งที่สองหรือในครั้งถัดๆไปจะต้องระวางโทษหนักขึ้นโดยปรับไม่น้อยกว่ายี่สิบเท่าของจำนวนเงินอากรหรือหนึ่งหมื่นริงกิต แล้วแต่จำนวนใดจะน้อยกว่า หรือจำคุกไม่เกินห้าปีหรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งมาตรา 74 ได้วางหลักเกณฑ์ไว้ดังนี้

(1) บุคคลใดก็ตาม

(a) กระทำการขัดต่อบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติ มีไว้ในครอบครอง ควบคุมดูแล หรือควบคุมสินค้าใด ๆ ที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าได้ชำระอากรสรรพสามิตที่กฎหมายกำหนดแล้วหรือได้กลั่น หมัก หรือผลิตโดยผิดกฎหมาย หรือนำเข้าโดยมิได้รับอนุญาต

(b) ช่วยเหลือหรือเกี่ยวข้องอย่างอื่นในการกำจัดหรือถอนสินค้าที่ต้องเสียภาษีอย่างผิดกฎหมายจากโรงกลั่น โรงเบียร์ หรือสถานที่ผลิตสินค้าที่ต้องเสียภาษีอื่น ๆ หรือจากคลังสินค้าที่ได้รับอนุญาตหรือการควบคุมสรรพสามิตหรือสถานที่รักษาความปลอดภัยซึ่งสินค้าที่ต้องเสียภาษี

(b) assists or is otherwise concerned in the illegal removal or withdrawal of any dutiable goods from any distillery, brewery or other place of manufacture of dutiable goods or from any licensed warehouse or excise control or place of security in which dutiable goods may have been deposited;

(c) knowingly harbours, keeps, conceals or is in possession of, or permits, suffers, causes or procures to be harboured, kept or concealed any dutiable goods which have been illegally removed;

(d) is in any way knowingly concerned in conveying, removing, depositing or dealing with any dutiable goods with intent to defraud the Government of any duties thereon, or to evade any of the provisions of this Act;

(e) is in any way knowingly concerned in any fraudulent evasion or attempt at fraudulent evasion of any excise duty;

(f) is in any way knowingly concerned in distilling, fermenting or otherwise manufacturing any dutiable goods, or manufacturing any tobacco, in contravention of the provisions of section 20;

(g) except by lawful authority, opens, breaks, alters or in any way interferes with any lock, seal, mark, or other fastening placed by a proper officer;

(A) for the first offence, to a fine of not less than ten times the amount of the duty or ten thousand ringgit, whichever is the lesser,

(B) for the second or subsequent offence, to a fine of not less than twenty times the amount of the duty or ten thousand ringgit, whichever is the lesserr or to imprisonment for a term not exceeding five years, or to both.

(c) เก็บรักษา ปกปิด หรือมีไว้ในครอบครอง หรืออนุญาต หรือจัดทำให้มาจอด เก็บรักษา หรือปกปิดสินค้าที่ต้องเสียภาษีซึ่งถูกขนออกไปอย่างผิดกฎหมาย

(d) รู้วิธีที่เกี่ยวข้องในทางใดทางหนึ่งในการลำเลียง ขนย้าย รับฝาก หรือจัดการสินค้าที่ต้องเสียภาษีใดๆ โดยมีเจตนาที่จะฉ้อโกงรัฐบาลในหน้าที่ใดๆ ในกรณีนั้น หรือเพื่อหลีกเลี่ยงบทบัญญัติใด ๆ ของพระราชบัญญัตินี้

(e) เกี่ยวข้องในทางใดทางหนึ่งอย่างใดในการหลีกเลี่ยงโดยฉ้อฉลหรือพยายามหลีกเลี่ยงภาษี สรรพสามิตใดๆ โดยทุจริต

(f) เกี่ยวข้องกับการกีดกัน การหมัก หรือการผลิตสินค้าที่ต้องเสียภาษี หรือการผลิตยาสูบ ในทางที่ขัดต่อบทบัญญัติของมาตรา 20 ในทางใดทางหนึ่ง

(A) สำหรับความผิดครั้งแรก ปรับไม่น้อยกว่าสิบเท่าของจำนวนภาษีที่จะต้องเสีย หรือหนึ่งหมื่นริงกิต แล้วแต่จำนวนใดจะน้อยกว่า

(B) สำหรับความผิดครั้งที่สองหรือครั้งต่อมา ปรับไม่น้อยกว่ายี่สิบเท่าของจำนวน เงินอากรหรือหนึ่งหมื่นริงกิต แล้วแต่จำนวนใดจะน้อยกว่า หรือจำคุกไม่เกินห้าปีหรือทั้งจำทั้งปรับ

สรุปในประเทศมาเลเซียประชาชนจะไม่สามารถทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเองได้ในครัวเรือนเนื่องจากภาครัฐได้กำหนดให้การกระทำเช่นว่าเป็นความผิดอาญา อันมีแนวคิดมาจากหลักธรรมคำสอนของศาสนาอิสลามเป็นหลัก ทั้งนี้การห้ามดังกล่าวได้ใช้บังคับกับประชาชนทุกคนในประเทศมาเลเซียไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นชาวมุสลิมหรือไม่ใช่ชาวมุสลิม ตาม Excise Act 1976 โดยผู้ที่ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคจะต้องระวางโทษดังนี้ สำหรับความผิดครั้งแรกปรับไม่น้อยกว่าสิบเท่าของจำนวนภาษีที่จะต้องเสียหรือหนึ่งหมื่นริงกิต แล้วแต่จำนวนใดจะน้อยกว่า และสำหรับความผิดครั้งที่สองหรือครั้งต่อมาปรับไม่น้อยกว่ายี่สิบเท่าของจำนวนภาษีที่จะต้องเสียหรือหนึ่งหมื่นริงกิตแล้วแต่จำนวนใดจะน้อยกว่า หรือจำคุกไม่เกินห้าปีหรือทั้งจำทั้งปรับ แต่อย่างไรก็ตามทางภาครัฐของประเทศมาเลเซียก็ได้ห้ามการผลิตเบียร์โดยเด็ดขาดโดยอนุญาตให้ประชาชนที่ไม่ใช่ชาวมุสลิมสามารถผลิตเบียร์เพื่อการค้าเท่าที่ได้โดยผู้ผลิตจะต้องได้รับใบอนุญาตจากภาครัฐก่อนจึงจะสามารถผลิตได้

จากการศึกษากฎหมายที่ใช้บังคับกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนของต่างประเทศอันได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสิงคโปร์ ประเทศอังกฤษ และประเทศมาเลเซีย

พบว่าแนวทางการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนสามารถจำแนกได้ออกเป็น 2 ประเภท คือ 1.ประเทศที่อนุญาตให้ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือน 2.ประเทศที่ไม่อนุญาตให้ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือน ในส่วนประเทศที่อนุญาตให้ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือน ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสิงคโปร์ และประเทศอังกฤษ โดยพบว่าประเทศเหล่านี้ได้ล้วนแล้วเคยถูกควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนด้วยกันทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการถูกควบคุมโดยเด็ดขาด กล่าวคือมีการห้ามผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยการใช้กฎหมายอาญาма บังคับกับการกระทำความผิดดังกล่าว อันได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา หรือถูกควบคุมโดยระบบใบอนุญาตและโทษทางอาญา ได้แก่ประเทศอังกฤษและประเทศสิงคโปร์ ซึ่งเมื่อเวลาผ่านไปทั้งสามประเทศได้เปลี่ยนแนวคิดต่อการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือน จากเป็นการกระทำที่เป็นความผิดอาญาก็ได้ยกเลิกความผิดอาญาสำหรับการกระทำความผิดดังกล่าว หรือมีการควบคุมด้วยระบบใบอนุญาตซึ่งหากมีการฝ่าฝืนจะต้องระวางโทษอาญา ก็ได้มีการยกเลิกระบบใบอนุญาตและยกเลิกความผิดสำหรับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต อันเนื่องมาจากเหตุผลทางด้านสิทธิและเสรีภาพในการบริโภคของประชาชน ประกอบกับเห็นว่าการกระทำความผิดดังกล่าวมิได้ร้ายแรงถึงขนาดจะต้องกำหนดให้เป็นความผิดอาญา ในปัจจุบันทั้งสามประเทศดังกล่าวได้ยกเลิกความผิดอาญาสำหรับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือน และอนุญาตให้ประชาชนที่อายุถึงเกณฑ์ที่กำหนดในแต่ละประเทศสามารถผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาตและไม่เป็นความผิดอาญาแต่อย่างใด เพียงแต่ในบางประเทศที่อนุญาตให้ผลิตอาจมีการควบคุมโดยปริมาณขั้นสูงที่จะผลิตได้เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกามีการจำกัดปริมาณที่ผลิตได้ไม่เกิน 100 แกลลอนต่อปีกรณีมีผู้บรรลุนิติภาวะ 1 คน หรือ 200 แกลลอนต่อปีกรณีมีผู้บรรลุนิติภาวะมากกว่า 1 คนขึ้นไป หรือประเทศสิงคโปร์มีการจำกัดปริมาณที่ผลิตได้ไม่เกิน 30 ลิตร ต่อเดือน โดยหากฝ่าฝืนอาจมีโทษทางอาญา เช่น รัฐนอร์ท ดาโคตา ประเทศสหรัฐอเมริกา

ในส่วนประเทศที่ไม่อนุญาตให้ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือน คือ ประเทศมาเลเซีย โดยจากที่ศึกษาพบว่าแนวคิดในการใช้โทษอาญาบังคับใช้กับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนคือหลักธรรมคำสอนของคัมภีร์อัลกุรอานซึ่งมีการบัญญัติห้ามมิให้ยุ่งเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จึงส่งผลให้ประเทศมาเลเซียซึ่งมีคนนับถือศาสนาอิสลามมากกว่าร้อยละ 60 ของประชากรทั้งหมด ได้นำหลักการดังกล่าวมาตราเป็นกฎหมายใช้บังคับกับคนในประเทศซึ่งรวมถึงผู้ที่มีต้นนับถือศาสนาอิสลาม จึงทำให้ในประเทศมาเลเซียไม่ว่าจะเป็นคนมุสลิมหรือไม่ก็ต้องห้ามผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือน เช่นเดียวกับประเทศมุสลิมอื่นๆ เช่น ประเทศบรูไน อิหร่าน เป็นต้น ในบทถัดไปจะเป็นบท

วิเคราะห์ความผิดของการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตว่าการที่ประเทศไทยกำหนดให้การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนโดยไม่มีใบอนุญาตเป็นความผิดอาญานั้นเหมาะสมหรือสมควรหรือไม่



บทที่ 5

บทวิเคราะห์ความผิดของการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดความผิดทางอาญาของของต่างประเทศและกฎเกณฑ์ในการกำหนดความผิดทางอาญาของประเทศไทย และกฎหมายที่ใช้บังคับกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือน ประกอบกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนในต่างประเทศอันได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศสิงคโปร์ และประเทศมาเลเซีย พบว่ามีแนวทางการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นในบทที่ 5 ว่าด้วยการวิเคราะห์ความผิดสำหรับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือน ผู้วิจัยขอแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นสี่ประเด็น ดังนี้

ประเด็นแรก เป็นการวิเคราะห์ถึงรูปแบบในการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในประเทศไทย โดยจะเป็นการวิเคราะห์รูปแบบการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค และพิจารณารูปแบบการควบคุมการผลิตยาสูบซึ่งเป็นสินค้าที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันว่าภาครัฐมีการควบคุมสิ่งเหล่านี้อย่างไรเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่ และวิเคราะห์สถานะของกฎหมายที่ใช้บังคับเกี่ยวกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร มีความเหมาะสมหรือไม่

ประเด็นที่สอง วิเคราะห์ถึงเหตุผลและความจำเป็นในการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนว่าภาครัฐมีหลักการหรือเหตุผลอะไรสำหรับการบัญญัติให้การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนโดยไม่มีใบอนุญาตเป็นความผิดอาญา และเหตุผลดังกล่าวมีน้ำหนักและความเหมาะสมเพียงพอหรือไม่ที่นำมาตราทางอาญามาบังคับใช้กับการกระทำความผิดดังกล่าว

ประเด็นที่สาม เป็นการวิเคราะห์ความเหมาะสมการกำหนดความผิดอาญาฐานการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตว่าสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดทางอาญาหรือไม่ โดยจะเป็นวิเคราะห์ตามหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญาของประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 77 และคำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมายเรื่อง การกำหนดโทษอาญาในกฎหมาย ประกอบกับ พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ.2562 มาตรา 21(8)

ประเด็นสุดท้าย เป็นวิเคราะห์มาตรการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนของต่างประเทศ อันได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศสิงคโปร์ และประเทศมาเลเซีย เพื่อนำมาเปรียบเทียบหาความเหมือน ความแตกต่าง และพิจารณาแนวคิดที่เหตุถึงมีการกำหนด

มาตรการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนไว้เช่นนั้น และในต่างประเทศได้มีการใช้โทษทางอาญาบังคับกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตเหมือนกับของประเทศไทยหรือไม่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 วิเคราะห์รูปแบบในการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในประเทศไทย

ในหัวข้อนี้จะเป็นการวิเคราะห์รูปแบบของการใช้ใบอนุญาตมาควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนและวิเคราะห์รูปแบบการควบคุมยาสูบซึ่งเป็นสินค้าควบคุมที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับเบียร์ ว่าภาครัฐมีการควบคุมการผลิตยาสูบเพื่อการบริโภคอย่างไร และการนำใบอนุญาตมาใช้กับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคมีความเหมาะสมหรือไม่ และในลำดับถัดไปวิเคราะห์ถึงสถานะของกฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ.2565 ที่ใช้บังคับกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือน

5.1.1 วิเคราะห์การควบคุมสินค้าบาปที่ผลิตเพื่อการบริโภคในประเทศไทย

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และยาสูบ ถูกจัดให้เป็นสินค้าบาป เนื่องจากเป็นสินค้าที่นอกจากส่งผลเสียผู้บริโภคเองแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมรอบข้างอีกด้วย ดังนั้นจึงเป็นสินค้าที่ถูกภาครัฐควบคุมไม่ว่าจะเป็นควบคุมการผลิต การนำเข้า การส่งออก การจำหน่าย และการบริโภค เป็นต้น ซึ่งทางรัฐบาลได้มีการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และยาสูบ ในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1.1.1 การควบคุมการผลิตยาสูบเพื่อการบริโภคในประเทศไทย

หลักเกณฑ์ในการอนุญาตผลิตยาสูบจึงมีความคล้ายคลึงกับเกณฑ์การอนุญาตให้ผลิตสุรา กล่าวคือรัฐไม่อนุญาตให้ประชาชนสามารถผลิตยาสูบประเภทต่างๆได้โดยเสรี แต่จะต้องได้รับใบอนุญาตผลิตยาสูบก่อนจึงจะผลิตยาสูบได้

โดยหลักเกณฑ์ใบอนุญาตผลิตยาสูบถูกบัญญัติเอาไว้ใน พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 และ กฎกระทรวงการอนุญาตผลิตยาสูบ พ.ศ. 2560 มีหลักเกณฑ์ดังนี้

ผู้ที่ประสงค์จะผลิตยาสูบจะต้องขอใบอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิต ตามมาตรา 163¹⁵⁰ และผู้ที่ประสงค์จะขออนุญาตผลิตยาสูบจะต้องมีคุณสมบัติตามกฎกระทรวงการอนุญาตผลิตยาสูบ พ.ศ. 2560 ข้อที่ 2¹⁵¹

¹⁵⁰ พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 มาตรา 163

- 1) บุคคลธรรมดาที่มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ หรือ
- 2) เป็นรัฐวิสาหกิจไทย
- 3) เป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย

พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 163 และ กฎกระทรวงการอนุญาตผลิตยาสูบ พ.ศ. 2560 ข้อ 2 ข้อ 3 หมายความว่าหากผู้ใดประสงค์จะผลิต ยาสูบจะต้องขออนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิตเสียก่อน ซึ่งหากไม่ปฏิบัติตามจะต้องถูกระวางโทษ ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 193¹⁵² ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำคุกทั้งปรับ

อย่างไรก็ตามถ้าหากเป็นการผลิตยาสูบเพื่อบริโภคเองเป็นจำนวนไม่เกินห้า ร้อยกรัมหรือยาสูบประเภทยาเส้นไม่เกินหนึ่งกิโลกรัม ประชาชนสามารถทำได้เองโดยไม่ต้องขอ อนุญาตจากหน่วยงานของรัฐแต่อย่างใด และไม่มี ความผิดอาญาตามที่ได้กล่าวเอาไว้ข้างต้น เนื่องจาก กฎหมายได้ยกเว้นคำนิยามของคำว่าผลิตเอาไว้ในกรณีดังกล่าว ซึ่งได้บัญญัติเอาไว้ในพระราชบัญญัติ ภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 4(2) บัญญัติว่า “ผลิต หมายความว่า ทำ ประกอบ ปรับปรุง แปรรูป หรือแปรสภาพสินค้าหรือทำการอย่างใด อย่างหนึ่งให้มีขึ้นซึ่งสินค้าไม่ว่าด้วยวิธีใดๆ แต่มิให้ หมายความรวมถึง (2) การผลิตยาสูบจำนวนไม่เกินห้าร้อยกรัมหรือยาสูบประเภทยาเส้นจำนวนไม่ เกินหนึ่งกิโลกรัม เพื่อบริโภคเอง”

ผู้ใดประสงค์จะผลิตยาสูบ ให้ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี และต้องปฏิบัติ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่ กำหนดในกฎกระทรวง

ใบอนุญาตที่ออกตามมาตรา นี้ให้มีอายุสามปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาต

¹⁵¹ กฎกระทรวงการอนุญาตผลิตยาสูบ พ.ศ. 2560 ข้อ 2

ผู้ใดประสงค์จะขอใบอนุญาตผลิตยาสูบต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (1) เป็นรัฐวิสาหกิจไทย
- (2) เป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย
- (3) เป็นบุคคลธรรมดาที่มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์

¹⁵² พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 มาตรา 193

ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 153 วรรคหนึ่ง มาตรา 163 วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 171 วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำคุกทั้งปรับ

ผลของมาตรา 4 (2) ทำให้การผลิตยาสูบจำนวนไม่เกินห้าร้อยกรัมหรือยาสูบประเภทยาเส้นจำนวนไม่เกินหนึ่งกิโลกรัม เพื่อบริโภคเอง มิให้หมายความถึงการผลิต ดังนั้นหากมีการผลิตยาสูบตามจำนวนดังกล่าวโดยมิได้นำออกจำหน่ายจึงไม่ต้องขอใบอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิตแต่อย่างใด และย่อมไม่เป็นความผิดตามมาตรา 193 อีกด้วย

สรุปการผลิตยาสูบเพื่อการบริโภคในประเทศไทยนั้นมิได้ถูกควบคุมโดยระบบใบอนุญาต หรือควบคุมด้วยการจัดแจ้ง หากแต่ปล่อยให้บุคคลทั่วไปสามารถทำการปลูก ผลิตได้อย่างเสรีเพียงแต่อาจมีปริมาณขั้นสูงและการห้ามจำหน่ายมาควบคุมแต่เพียงเท่านั้น เนื่องจากการปลูกหรือผลิตยาสูบหรือยาเส้นดังกล่าวเป็นการผลิตเพื่อการใช้เองมิได้นำออกจำหน่ายซึ่งเห็นได้ว่าการกระทำดังกล่าวมิได้กระทบต่อผู้ใด ภาครัฐจึงควบคุมการผลิตยาสูบเพื่อการบริโภคในระดับอ่อนแต่เพียงเท่านั้น

5.1.1.2 การควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในประเทศไทย

การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค เป็นการผลิตสุราชนิดหนึ่งที่มีใช้เพื่อการค้า ดังนั้น ตามกฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ.2565 ข้อที่ 7 บุคคลที่มีอายุไม่น้อยกว่า 20 ปี ย่อมสามารถผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้โดยต้องผลิตไม่เกิน 200 ลิตรต่อปี แต่จะต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิตเสียก่อนจึงจะสามารถผลิตได้ โดยหากฝ่าฝืนทำการผลิตโดยไม่ได้รับใบอนุญาตจะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1 แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 193 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560

ภาครัฐได้มีการนำระบบใบอนุญาตมาใช้กับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค ซึ่งจัดได้ว่าเป็นการควบคุมระดับเข้ม เนื่องจากจะต้องมีการตรวจสอบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น เลขประจำตัวประชาชน แผนที่หรือพิกัดแสดงที่ตั้งของสถานที่ที่จะใช้ผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า รายละเอียดของเครื่องกลั่นสำหรับผลิตสุราชนิดสุราที่จะผลิต ส่วนผสมหรือ ส่วนประกอบที่ใช้ในการผลิต ขั้นตอนการผลิต และปริมาณการผลิต เป็นต้น อีกทั้งยังต้องเสียค่าธรรมเนียมให้กับภาครัฐอีกด้วย ตามข้อที่ 8 ข้อที่ 9 และข้อที่ 10 แห่งกฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ.2565

สรุปว่าแม้เบียร์และยาสูบจะถูกจัดให้เป็นสินค้าควบคุมเหมือนกัน และในด้านผลกระทบต่อสุขภาพของตัวผู้บริโภคมักมีลักษณะคล้ายคลึงกัน แต่การผลิตเพื่อการบริโภคเบียร์กลับถูกควบคุมมากกว่าการผลิตยาสูบ เนื่องจากทางรัฐบาลใช้โทษทางอาญาและระบบใบอนุญาตมาควบคุมกับการกระทำดังกล่าว กลับกันการผลิตยาสูบหรือยาสูบประเภทยาเส้นเพื่อการบริโภคเองกลับสามารถทำการผลิตได้โดยมิได้ถูกควบคุมโดยระบบใบอนุญาตหรือโทษทางอาญาแต่อย่างใด ทำ

ให้เห็นว่าเหตุผลของการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค รัฐบาลมิได้ควบคุมการกระทำดังกล่าว อันเนื่องมาจากเหตุผลในเรื่องความปลอดภัย หรือผลกระทบต่อสุขภาพแต่อย่างใด แต่ทางภาครัฐมุ่งเน้นที่จะจัดเก็บภาษีแต่เพียงเท่านั้น เนื่องจากตลาดเบียร์มีมูลค่าสูงถึง 2 แสนกว่าล้านบาท ต่อปี ในลำดับถัดไปผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์สถานะทางกฎหมายกฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ.2565

5.1.2 วิเคราะห์สถานะกฎหมายที่อนุญาตให้ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค

กฎหมายที่ใช้บังคับเกี่ยวกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค คือ กฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ.2565 ซึ่งมีหลักการอยู่ว่าผู้ที่ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคจะต้องทำการขอใบอนุญาตต่ออธิบดีกรมสรรพสามิตและต้องแสดงรายละเอียดหรือข้อมูลต่างๆ ตามข้อที่ 7 ถึง ข้อที่ 10 ตามที่ได้กำหนดเอาไว้ในกฎกระทรวง ประกอบกับจะต้องเสียค่าธรรมเนียมให้กับกรมสรรพสามิต โดยหากไม่เสียค่าธรรมเนียมจะถือว่าผู้นั้นละสิทธิการเป็นผู้ได้รับใบอนุญาต และถ้าหากผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่ขอใบอนุญาตดังกล่าวจะต้องระวางโทษจำคุกหรือปรับ หรือทั้งจำคุกและปรับตามมาตรา 193 ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต โดยกฎกระทรวงฉบับนี้ออกโดยนายอานันท์ ปันยารชุน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ.2565 และให้มีผลใช้บังคับหนึ่งวันถัดจากวันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ดังนั้นกฎกระทรวงฉบับนี้จึงมีผลใช้บังคับในวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ.2565

ก่อนหน้านี้พรรคก้าวไกลพยายามประกาศผลักดันร่างพระราชบัญญัติสุราก้าวหน้า มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2563 โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนายเท่าพิภพ ลิ้มจิตรกร ซึ่งมีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคอยู่ที่ว่า ไม่ต้องทำการขอใบอนุญาตต่อภาครัฐเพียงแต่ทำการจัดแจ้งเท่านั้น¹⁵³ และไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมใดๆ และประสงค์จะนำหลักการในการอนุญาตให้ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคบัญญัติเอาไว้ในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ และพระราชบัญญัติสุราก้าวหน้าได้ผ่านในวาระที่ 1 ของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ซึ่งจะทำการพิจารณาในวาระที่ 2 และ 3 ในวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ.2565 แต่เพียงก่อนหน้านั้น 1 วัน ทางรัฐบาลก็ได้ประกาศใช้ กฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ. 2565 ซึ่งทำให้ต่อมาในวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ.2565 ร่างพระราชบัญญัติสุราก้าวหน้าถูกปิดตกไปในวาระที่ 3 ในสภาผู้แทนราษฎร ด้วยคะแนน 196 เสียง ต่อ 194¹⁵⁴ เสียง และงดออกเสียง 15 เสียง

¹⁵³ ฐานเศรษฐกิจดิจิทัล, “เปิดร่าง พ.ร.บ.สุราก้าวหน้า ล่าสุด หลังรัฐบาลส่งสัญญาณคว่ำ วาระ 2-3” [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 5 พฤศจิกายน 2565. แหล่งที่มา: <https://www.thansettakij.com/business/545075>

¹⁵⁴ BBC NEWS THAI, “สุราก้าวหน้า: สภาผู้แทนราษฎรโหวตคว่ำร่าง พ.ร.บ. สุราก้าวหน้า ด้วยคะแนน 196 ต่อ 194 เสียง” [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 5 พฤศจิกายน 2565. แหล่งที่มา: <https://www.bbc.com/thai/articles/c97j3pd38y7o>

เมื่อพิจารณาถึงสถานะทางกฎหมายของกฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ.2565 ซึ่งมีลำดับศักดิ์เป็นเพียงกฎกระทรวงซึ่งเป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษรประเภทหนึ่งซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติ หรือแห่งกฎหมายที่มีฐานะเสมอ กัน ดังนั้นจึงสามารถออกใช้บังคับได้โดยง่ายเพียงแค่ว่ารัฐมนตรีกระทรวงการคลังอนุมัติก็สามารถใช้ บังคับได้ ซึ่งเห็นได้ว่าหากทางรัฐบาลต้องการที่จะแก้ไขปัญหาเรื่องการให้สิทธิและเสรีภาพในการผลิต เบียร์เพื่อการบริโภคอย่างแท้จริงคงจะทำการแก้ไขตั้งแต่ก่อนหน้านี้อแล้ว เนื่องจากกฎหมายที่บัญญัติ ห้ามการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคก่อนหน้าก็คือกฎกระทรวงการอนุญาตการผลิตสุรา ซึ่งได้ใช้บังคับ ตั้งแต่ 16 กันยายน พ.ศ.2560 และทางสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้านพยายามเรียกร้องที่จะแก้ไข เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ดังกล่าวอยู่หลายครั้งแต่ก็ถูกปิดกั้นเสมอมา ดังนั้นเมื่อกฎหมายซึ่งมีสถานะเป็น กฎกระทรวงสามารถออกใช้บังคับได้โดยง่าย ก็ย่อมถูกยกเลิกได้โดยง่ายเช่นกันเนื่องจากการออก หรือยกเลิกโดยรัฐมนตรีเพียงคนเดียว และมีได้มีสิ่งใดที่จะรับรองได้เลยว่าวันใดวันหนึ่งรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการคลังจะไม่ยกเลิกกฎหมายดังกล่าวและแก้กลับไปให้การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเป็น ความผิดเช่นเดิม เนื่องจากการจะแก้ไขกฎกระทรวงมิได้ต้องผ่านรัฐสภาถึง 3 วาระดังเช่นกรณีของ กฎหมายระดับพระราชบัญญัติ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าสถานะของกฎกระทรวงมิได้มีความแน่นอนเหมือน เช่นพระราชบัญญัติ เมื่อพิจารณาประกอบกับกฎหมายที่เคยให้สิทธิประชาชนสามารถผลิตสุราเพื่อใช้ ในบ้านเรือนได้ ก็ถูกบัญญัติเอาไว้ในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ ซึ่งคือ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 และเมื่อพิจารณาถึงกฎหมายที่อนุญาตให้ประชาชนสามารถผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในของ ต่างประเทศก็พบว่า ทั้งประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ หรือประเทศสิงคโปร์ กฎหมาย ดังกล่าวถูกบัญญัติในรูปแบบของพระราชบัญญัติ หรือรัฐบัญญัติ ทั้งนี้

จากที่ได้กล่าวมาผู้วิจัยเห็นว่า การแก้ไขเรื่องการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคของภาครัฐ โดยออกกฎกระทรวงมาใช้บังคับเป็นการแก้ไขที่ไม่ตรงจุดเนื่องด้วยสถานะที่ไม่แน่นอนของกฎหมาย ระดับกฎกระทรวง ซึ่งอาจถูกแก้ไขในวันใดวันหนึ่งโดยคนคนเดียวก็สามารถทำได้ ซึ่งกฎกระทรวงควร นำมาใช้ในการกำหนดรายละเอียดปลีกย่อย เช่น เกณฑ์อายุเท่าใดจึงจะสามารถผลิตเบียร์เพื่อการ บริโภคได้ สามารถผลิตได้ในปริมาณไม่เกินเท่าใด เป็นต้น มิใช่กำหนดหลักการสำคัญเอาไว้ใน กฎกระทรวง

5.2 วิเคราะห์ถึงเหตุผลและความจำเป็นในการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค

ตั้งแต่วันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ.2565 บุคคลที่มีอายุไม่น้อยกว่า 20 ปีบริบูรณ์ สามารถทำการ ผลิตเบียร์เพื่อมิใช่การค้าได้ โดยจะต้องขอใบอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิตและจะต้องเสีย ค่าธรรมเนียมให้กรมสรรพสามิต แต่อย่างไรก็ตามหากมีการฝ่าฝืนโดยทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค

โดยไม่ขอใบอนุญาตย่อมเป็นความผิดอาญา ดังนั้นในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ถึงเหตุผลและความจำเป็นที่ภาครัฐเข้ามาควบคุมการกระทำดังกล่าวตามที่ได้อธิบายไปในหัวข้อ 3.3.1 ซึ่งจากที่ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าสาเหตุของการห้ามผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต ผู้วิจัยขอแบ่งสาเหตุออกเป็นสี่หัวข้อด้วยกัน คือ ความอันตรายต่อสุขภาพและความสะอาดปลอดภัย การจัดเก็บภาษี ผลกระทบต่อสังคม และเหตุผลในด้านคำสอนทางพุทธศาสนา โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.2.1 สุขภาพและความสะอาดปลอดภัย

การผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ว่าจะเป็นเหล้าหรือเบียร์หรืออื่นๆ หากการผลิตเกิดจากกระบวนการที่ไม่ถูกสุขลักษณะหรือไม่ถูกต้อง อาจเกิดผลเสียต่อร่างกายได้ แต่จากที่ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าพบว่าการผลิตเบียร์นั้นต่างกับการผลิตเหล้าเป็นอย่างมาก เพราะเบียร์เกิดจากการบ่มหรือการหมัก ไม่ได้เกิดจากการกลั่นเหมือนเหล้า การบ่มหรือการหมักเบียร์ก่อให้เกิดเอทิลแอลกอฮอล์หรือ เอทานอล ซึ่งเกิดจากการนำเอาธัญพืชมาหมักเพื่อเปลี่ยนแปลงให้เป็นน้ำตาล จากนั้นจึงเปลี่ยนจากน้ำตาลเป็นแอลกอฮอล์ ต่างกับการกลั่นเหล้าซึ่งอาจจะก่อให้เกิดเมทานอล ได้หากกลั่นเหล้าไม่ได้มาตรฐานอาจก่อให้เกิดอันตราย เพราะเมทานอลเป็นแอลกอฮอล์ที่ใช้บริโภคไม่ได้ ซึ่งหากสัมผัสหรือบริโภคเข้าไปอาจเกิดการฟอร์มัลดีไฮด์¹⁵⁵ ซึ่งมีพิษร้ายแรงต่อระบบทางเดินอาหาร หรือทางเดินหายใจ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้แทบทุกประเทศทั่วโลกไม่อนุญาตให้ประชาชนสามารถผลิตสุรากลั่นเพื่อการบริโภคได้โดยมิได้ขอใบอนุญาต แต่ในประเทศส่วนใหญ่อนุญาตให้ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาตจากรัฐ เนื่องจากเอทานอลเป็นแอลกอฮอล์ที่สามารถบริโภคได้ อีกทั้งการบ่มหรือหมักสุราจะสร้างแอลกอฮอล์ที่ต่ำกว่าการกลั่นสุรา และด้วยปริมาณแอลกอฮอล์ที่ต่ำและค่าPH ที่ใช้ในการบ่มเบียร์ก็เพียงพอที่จะฆ่าเชื้อแบคทีเรียที่เป็นอันตรายต่อร่างกายได้แล้ว ซึ่งกระบวนการผลิตเบียร์นั้นมีการใช้อุณหภูมิที่สูงถึง 100 องศา และมีการใช้น้ำยา star sand¹⁵⁶ ซึ่งเป็นกรดจากผลไม้ในการฆ่าเชื้อโรคจากผลิตภัณฑ์ต่างๆ จึงเป็นไปได้ยากที่เบียร์จะเกิดการปนเปื้อนอันจะทำให้เกิดอันตรายต่อร่างกายผู้บริโภค ซึ่งหากเบียร์เสียหรือเกิดการปนเปื้อนก็สามารถสังเกตได้ง่ายจากกลิ่นที่ฉุน

¹⁵⁵ ธนาวุฒิ สุราษฎร์รมณี, "อันตรายจากฟอร์มัลดีไฮด์ในสำนักงานและที่พักอาศัย," วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสต์เทิร์นเอเชีย 12, 1 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2561).130-135.

¹⁵⁶ KINGS OF BREWING, "Is It Safe to Drink Homebrew?," [Online] Accessed: [11 October 2022]. Available from: <https://kingsofbrewing.com/is-it-safe-to-brew-beer-at-home>

มาก¹⁵⁷ ฟองที่ล้นออกมาจากขวดเบียร์ และรสชาติที่แปลกไป เป็นต้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวเบียร์ที่ผลิตเองจึงไม่สามารถทำอันตรายต่อผู้บริโภคจนถึงชีวิตได้ และในกรณีที่เบียร์มีการปนเปื้อนและบริโภคเข้าไปก็ไม่สามารถทำอันตรายต่อร่างกายได้มากนักนอกจากปวดท้อง ท้องเสีย ไม่ต่างกับการบริโภคอาหารที่เสียเข้าไป เพราะแบคทีเรียและเชื้อโรคที่เป็นอันตรายต่อร่างกายตายในแอลกอฮอล์แล้ว ผู้วิจัยขออธิบายขั้นตอนในการบ่มเบียร์โดยย่อเพื่อประกอบความเข้าใจโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้¹⁵⁸

1. Mash กระบวนการนี้คือการสกัดน้ำตาลออกมาจากข้าวบาร์เลย์ เพื่อเป็นสารตั้งต้นในการผลิตเบียร์

2. Boil ขั้นตอนถัดมาคือการนำน้ำตาลที่สกัดได้ ไปต้มให้เดือด กระบวนการนี้ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง เพื่อต้มขจัดสารบางตัวที่ไม่จำเป็นต่อการผลิตเบียร์ออกไปกับอากาศและที่สำคัญคือต้มเพื่อฆ่าเชื้อโรค ก่อนที่จะเข้าสู่กระบวนการหมัก ในขั้นต่อไปเรียกว่า cool down เป็นกระบวนการที่ทำให้อุณหภูมิจาก 100 องศา ลงมาอยู่ในระดับ 18 – 25 องศาเซลเซียส ในระยะเวลา 30 – 60 นาที สาเหตุที่ต้องทำการ cool down เพราะเมื่อต้มเสร็จต้องเอาเข้าไปบ่มให้เร็วที่สุด ไม่งั้นเบียร์จะเสีย ถ้าหากปล่อยให้เย็นลงเอง อาจใช้เวลามากกว่า 5 ชั่วโมง ซึ่งอาจทำให้เบียร์เสียได้

3. Ferment หมายถึงกระบวนการหมัก หลังจากที่ตั้งน้ำตาลเป็นเวลา 1 ชั่วโมงแล้ว จะทำการใส่ยีสต์ลงไป ซึ่งยีสต์ทำหน้าที่เปลี่ยนน้ำตาลให้เป็นแอลกอฮอล์ ต่อบ่มไปเบียร์ที่ได้ไปแช่ในตู้เย็นเพื่อทำการควบคุมอุณหภูมิ

4. Bottle & Condition การบรรจุลงขวดและการทำให้เบียร์เกิดความซ่า

จากที่ได้กล่าวไปเห็นได้ว่ากระบวนการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเองมีขั้นตอนที่ทำได้โดยง่ายและไม่ซับซ้อนประกอบกับการใช้อุณหภูมิถึงจุดเดือดน้ำทำให้เชื้อโรคและแบคทีเรียที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพไม่หลงเหลืออยู่ และแอลกอฮอล์ที่ผลิตออกมาได้เป็นแอลกอฮอล์ ประเภทเอทิลแอลกอฮอล์ซึ่งสามารถบริโภคได้และผลิตปริมาณแอลกอฮอล์โดยปริมาตร(ABV) ในปริมาณที่ต่ำ ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเองในครัวเรือนไม่ได้มีความอันตรายต่อสุขภาพ

¹⁵⁷ Homebrew Advice, "Homemade Beer Dangerous?," [Online] Accessed: [12 October 2022]. Available from: <https://homebrewadvice.com/homemade-beer-danger>

¹⁵⁸ Beerzpot, "การทำเบียร์ ต้องใช้อุณหภูมิอะไรบ้าง เจาะลึกอุปกรณ์ทำเบียร์" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 14 สิงหาคม 2565. แหล่งที่มา: <https://bit.ly/3puuuMA>

ร่างกายดังเช่นกรณีการผลิตสุรากลั่น และไม่ได้มีผลกระทบต่อร่างกายถึงขนาดที่จะต้องห้ามผลิตเพื่อ
การบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต ในเรื่องถัดไปจะเป็นการพิจารณาเรื่องความเป็นอันตรายต่อสุขภาพใน
มุมมองของกฎหมาย

5.2.1.1 กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ¹⁵⁹ หมายถึง กิจการที่มีกระบวนการผลิต
หรือกรรมวิธีการผลิต ที่ก่อให้เกิดมลพิษหรือสิ่งที่ทำให้เกิดโรค ซึ่งจะมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย
ของประชาชนที่อยู่ในบริเวณข้างเคียง นั้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องมลพิษทางอากาศ ทางน้ำ ทางเสียง แสง
ความร้อน ความสั่นสะเทือน รังสี ฝุ่นละออง เขม่า ฯลฯ เช่นการฟอกหนังสัตว์ การเคี้ยวน้ำมันหมู
การผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นต้น กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพเป็นเรื่องที่บัญญัติไว้ใน
พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 หมวด 7

กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เป็นกิจการที่มีผลกระทบต่อหลายส่วนไม่
ว่าจะเป็นผู้ประกอบการ หรือชุมชนที่อยู่ในแคว้นนั้น รวมถึงผู้บริโภค เนื่องจากในกระบวนการผลิตหรือ
กรรมวิธีการผลิตในการประกอบการ อาจเกิดมลพิษ หรือผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน และ
ในบางกรณีอาจมีการประกอบการที่ไม่ได้มาตรฐานหรือการควบคุมป้องกันที่หละหลวม ดังนั้นจึงมี
ความจำเป็นที่รัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องเข้ามากำกับดูแลการประกอบกิจการเหล่านี้ โดย
ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสภาพหรือสุขลักษณะของสถานที่ที่ใช้ประกอบกิจการ ต้อง
มีการควบคุมปัญหามลพิษที่เกิดจากสถานประกอบการของตน และไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อ
สุขภาพและอนามัยของประชาชน

กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพเป็นกิจการที่ถูกบัญญัติเอาไว้ใน
พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 หมวด 7 มาตรา 31¹⁶⁰ และ 32¹⁶¹ ซึ่งให้อำนาจ

¹⁵⁹ สำนักงานอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, คู่มือการปฏิบัติงานควบคุมกิจการที่เป็นอันตราย ต่อสุขภาพ
สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2557), หน้า.1-7.

¹⁶⁰ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 31

ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้กิจการใดเป็นกิจการที่
เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

¹⁶¹ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 32

เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการที่ประกาศตาม มาตรา 31 ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออก
ข้อกำหนดของท้องถิ่นดังต่อไปนี้

ข้อบัญญัติท้องถิ่นไปขยายความและแบ่งกลุ่มกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ โดยข้อบัญญัติ กรุงเทพมหานคร เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2561 มีการแบ่งกลุ่มของกิจการเป็นอันตรายต่อสุขภาพออกเป็น 13 กลุ่ม ดังนี้

1) กิจการที่เกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง เช่น การเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการอนุบาล สัตว์ทุกชนิด เป็นต้น

2) กิจการที่เกี่ยวกับสัตว์และผลิตภัณฑ์ เช่น การฆ่าหรือชำแหละสัตว์ การหมัก ฟอก ตาก หนังสัตว์ เป็นต้น

3) กิจการที่เกี่ยวกับอาหาร เครื่องดื่ม น้ำดื่ม ยกเว้นในสถานที่จำหน่ายอาหาร การเร่ขาย การขายในตลาด และการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือน เช่น การผลิต น้ำพริกแกง ปลาร้า เป็นต้น

4) กิจการที่เกี่ยวกับยา เวชภัณฑ์ อุปกรณ์การแพทย์ เครื่องสำอาง ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด เช่น การผลิตผงซักฟอก ยาสีฟัน แชมพู ผ้าเย็บ เป็นต้น

5) กิจการที่เกี่ยวกับการเกษตร เช่น การผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุน้ำมัน จากพืช การสีข้าว การผลิตยาสูบ เป็นต้น

6) กิจการที่เกี่ยวกับโลหะหรือแร่ เช่น การถลุงแร่ การหลอม หรือหล่อ โลหะทุกชนิด เป็นต้น

7) กิจการที่เกี่ยวกับยานยนต์ เครื่องจักร หรือเครื่องกล เช่น การต่อ ประกอบ เคาะ ปะผุ ฟันสี หรือฟันสารกันสนิมยานยนต์ เป็นต้น

8) กิจการที่เกี่ยวกับไม้หรือกระดาษ เช่น การผลิต ฟัน ทาสารเคลือบเงา หรือสี แต่งสำเร็จสิ่งของเครื่องใช้ เป็นต้น

9) กิจการที่เกี่ยวกับการบริการ เช่น การประกอบกิจการสปา การประกอบ กิจการอาบ อบ นวด เป็นต้น

(1) กำหนดประเภทของกิจการตามมาตรา 31 บางกิจการหรือทุกกิจการให้เป็น กิจการที่ต้องมีการควบคุมภายในท้องถิ่นนั้น

(2) กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขทั่วไปสำหรับผู้ดำเนินกิจการตาม (1) ปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสภาพหรือ สุขลักษณะของสถานที่ที่ผู้ดำเนินกิจการและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ

10) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งทอ เช่น การปั่นด้าย กรอด้าย ทอผ้าด้วยเครื่องจักร เป็นต้น

11) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับหิน ดิน ทราย ซีเมนต์ หรือวัสดุที่คล้ายคลึง เช่น การระเบิด โม่ บด หรือย่อยหิน ด้วยเครื่องจักร เป็นต้น

12) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับปิโตรเลียม ปิโตรเคมี ถ่านหิน ถ่านโค้ก และสารเคมีต่าง ๆ เช่น การผลิต สะสม บรรจุ หรือขนส่งก๊าซ เป็นต้น

13) กิจกรรมอื่นๆ เช่น การผลิต ซ่อมเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องไฟฟ้า อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ หรืออุปกรณ์ไฟฟ้า เป็นต้น

กิจการทั้ง 13 กลุ่มดังกล่าวเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพซึ่งถูกควบคุมในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ตามข้อที่ 7¹⁶² แห่งข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ถ้าหากผู้ใดประสงค์จะประกอบกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งจากทั้ง 13 กลุ่มข้างต้น ในลักษณะการค้าจะต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ตามข้อที่ 8¹⁶³ ทั้งนี้สถานประกอบกิจการของผู้ที่จะประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพจะต้องได้มาตรฐานและถูกสุขลักษณะ ตามข้อที่ 10¹⁶⁴ อีกทั้งผู้ได้รับใบอนุญาตจะต้องดูแลสภาพและสุขลักษณะของสถานที่ใช้ดำเนินกิจการตามข้อที่ 11¹⁶⁵

¹⁶² ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ.2561 ข้อ 7

ให้กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้เป็นกิจการซึ่งกำหนดให้ควบคุมในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

¹⁶³ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ.2561 ข้อ 8

เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้ใช้บังคับ ห้ามมิให้บุคคลใดประกอบกิจการซึ่งกำหนดให้ควบคุมตามที่กำหนดไว้ในข้อ 7 ในลักษณะที่เป็นการค้า เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

¹⁶⁴ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ.2561 ข้อ 10

ผู้ใดประสงค์จะประกอบกิจการตามข้อ 7 ในลักษณะที่เป็นการค้า ให้ยื่นคำขอรับ ใบอนุญาตตามหมวด 3 ของข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้ โดยต้องจัดสถานที่สำหรับประกอบกิจการ และดำเนินการให้ถูกต้องด้วยสุขลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. สถานที่นั้นต้องตั้งในบริเวณที่เหมาะสม ไม่มีน้ำท่วมขังและสามารถระบายน้ำออกได้โดยสะดวก
2. ทำทางระบายหรือบ่อพักน้ำซึ่งรับน้ำเสียด้วยวัสดุถาวร มีลักษณะเรียบ ไม่ซึม ไม่รั่ว น้ำไหลได้สะดวก
3. การระบายน้ำต้องไม่ให้เป็นที่เดือดร้อนแก่ผู้ใช้น้ำในทางน้ำสาธารณะหรือแก่ผู้อาศัยใกล้เคียง
4. จัดให้มีมาตรการหรือการปรับปรุงคุณภาพน้ำเสียหรือกากของเสียตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

เกี่ยวข้อง

5. จัดให้มีแสงสว่างและการระบายอากาศที่เหมาะสมและเพียงพอตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

การผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ไม่ว่าจะเป็น เหล้า เบียร์ ไวน์ เพื่อการค้าถูกจัดอยู่ในกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ในกลุ่มที่ 3 ดังนั้นการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น และสถานประกอบกิจการจะต้องได้มาตรฐานและถูกสุขลักษณะ อีกทั้งผู้ได้รับใบอนุญาตจะต้องดูแลสภาพและสุขลักษณะของสถานที่ใช้ดำเนินกิจการด้วยตามข้อ 8 10 และ 11 ตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตามกิจการที่เกี่ยวกับอาหาร เครื่องดื่ม น้ำดื่ม ในกรณีผลิตเพื่อการบริโภคในครัวเรือนนั้นได้รับการยกเว้นตามข้อที่ 7 กลุ่มที่ 3¹⁶⁶ มิให้เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประกอบกับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพที่จะถูกควบคุมตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่รัฐจะต้องเป็นการประกอบกิจการในเชิงการค้า ดังนั้นหากเป็นการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อการบริโภคเองแล้วจึงไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามข้อที่ 7 กลุ่มที่ 3 จึงไม่ถือว่าเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอันจะถูกควบคุมและตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่รัฐ

6. จัดให้มีน้ำสะอาดเพียงพอแก่กิจการนั้น

7. จัดให้มีที่รองรับมูลฝอยและสิ่งเปราะเปื้อนที่เพียงพอและถูกต้อง ด้วยสุขลักษณะ และจัดสถานที่มิให้เป็นที่อยู่ของสัตว์นำโรค

8. จัดให้มีส่วนที่ถูกต้องด้วยสุขลักษณะ จำนวนเพียงพอกับคนที่ทำการอยู่ใน สถานที่นั้นตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง อยู่ในทำเลที่เหมาะสม รวมทั้งการกำจัดอุจจาระด้วยวิธีที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล และ

9. ปฏิบัติการอื่นใดที่เกี่ยวข้องด้วยสุขลักษณะตามคำสั่งหรือคำแนะนำของเจ้าพนักงาน ท้องถิ่นและเจ้าพนักงานสาธารณสุข รวมทั้งระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งของกรุงเทพมหานคร

¹⁶⁵ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ.2561 ข้อ 11

ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการตามข้อ 7 ต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสภาพ หรือสุขลักษณะของสถานที่ใช้ดำเนินกิจการและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ ดังต่อไปนี้

1. ปฏิบัติและจัดสถานที่สำหรับประกอบกิจการนั้นให้ถูกต้องด้วยสุขลักษณะ เช่นเดียวกับข้อ 10

2. ประกอบกิจการภายในเขตสถานที่ที่ได้รับอนุญาต

3. รักษาเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบกิจการทุกอย่างให้สะอาดอยู่เสมอ ถ้าวัตถุดิบหรือผลิตภัณฑ์แห่งกิจการนั้นจะใช้เป็นอาหาร ต้องป้องกันวัตถุดิบหรือผลิตภัณฑ์นั้นให้พ้นจาก การปนเปื้อน ฝุ่นละออง แมลงวัน สัตว์อื่น ๆ หรือสิ่งอื่นใดที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

4. จัดให้มีการป้องกันและกำจัดแมลงวัน ยุง หรือสัตว์นำโรคอื่น ๆ ให้ถูกหลักสุขาภิบาล

5. ปฏิบัติการทุกอย่างเพื่อการรักษาความสะอาดและป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ รวมทั้งการป้องกันมิให้เกิดเหตุรำคาญหรือโรคติดต่อ

6. จัดให้มีมาตรการเพื่อความปลอดภัยในการทำงานและไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้ปฏิบัติงาน

7. ปฏิบัติการอื่นใดที่เกี่ยวข้องด้วยสุขลักษณะตามคำสั่งหรือคำแนะนำของเจ้าพนักงาน ท้องถิ่นและเจ้าพนักงานสาธารณสุข รวมทั้งระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งของกรุงเทพมหานคร

¹⁶⁶ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ.2561 ข้อ 7 กลุ่ม 3

3. กิจการที่เกี่ยวกับอาหาร เครื่องดื่ม น้ำดื่ม ยกเว้นในสถานที่จำหน่ายอาหาร การเร่ขาย การขายในตลาด และการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือน

5.2.1.2 สุขลักษณะส่วนบุคคล

สุขลักษณะส่วนบุคคล¹⁶⁷(personal hygiene) เป็นข้อปฏิบัติของผู้ประกอบกิจการและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสถานที่ผลิตอาหาร ตาม Good Manufacturing Practice (GMP) เพื่อช่วยลดหรือป้องกันการปนเปื้อนของอาหารที่ผลิต อันจะนำอันตรายไปสู่ผู้บริโภค ทั้งอันตรายทางกายภาพ อันตรายทางเคมีและอันตรายทางจุลินทรีย์ ดังนั้นบุคลากรควรมีสภาพและสุขลักษณะส่วนบุคคลที่โดยรวมทั้งควรได้รับการฝึกอบรม และให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานอย่างถูกต้องและเหมาะสม

สุขลักษณะส่วนบุคคลถูกบัญญัติเอาไว้ใน พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 และกฎกระทรวง สุขลักษณะของสถานที่จำหน่ายอาหาร พ.ศ.2561 ซึ่งเป็นการกำหนดสุขลักษณะส่วนบุคคลของผู้ประกอบกิจการเอาไว้ใน หมวดที่ 4 ข้อที่ 21¹⁶⁸ โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

1) ผู้ประกอบกิจการและผู้สัมผัสอาหารต้องมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ไม่เป็นโรคติดต่อ หรือพาหะนำโรคติดต่อ โรคผิวหนังที่น่ารังเกียจ หรือโรคอื่น ๆ ตามที่กำหนดในข้อบัญญัติท้องถิ่น เช่น โรคทางเดินหายใจ โรคเรื้อน วัณโรค โรคผิวหนังที่น่ารังเกียจ เป็นต้น แต่ถ้ารักษาหายขาดแล้วก็สามารถกลับมาประกอบกิจการได้

2) ผู้ประกอบกิจการและผู้สัมผัสอาหารต้องผ่านการอบรมตามที่รัฐมนตรีกำหนด ซึ่งบัญญัติหลักเกณฑ์เอาไว้ใน ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดการอบรมผู้ประกอบกิจการและผู้สัมผัสอาหาร พ.ศ. 2561

¹⁶⁷ Food Network Solution, "personal hygiene/สุขลักษณะส่วนบุคคล" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 10 พฤษภาคม 2565.

แหล่งที่มา: <https://bit.ly/3M0bjUT>

¹⁶⁸ กฎกระทรวง สุขลักษณะของสถานที่จำหน่ายอาหาร พ.ศ. 2561 มาตรา 21

ผู้ประกอบกิจการและผู้สัมผัสอาหารต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ด้านสุขลักษณะ ดังต่อไปนี้

(1) ผู้ประกอบกิจการและผู้สัมผัสอาหารต้องมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ไม่เป็นโรคติดต่อ หรือพาหะนำโรคติดต่อ โรคผิวหนังที่น่ารังเกียจ หรือโรคอื่น ๆ ตามที่กำหนดในข้อบัญญัติท้องถิ่น ในกรณีที่เจ็บป่วยต้องหยุดปฏิบัติงานและรักษาให้หายก่อนจึงกลับมาปฏิบัติงานได้

(2) ผู้ประกอบกิจการและผู้สัมผัสอาหารต้องผ่านการอบรมตามหลักเกณฑ์ และวิธีการ ที่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

(3) ผู้สัมผัสอาหารต้องรักษาความสะอาดของร่างกาย สวมใส่เสื้อผ้าและอุปกรณ์ป้องกัน ที่สะอาดและสามารถป้องกันการปนเปื้อนสู่อาหารได้

(4) ผู้สัมผัสอาหารต้องล้างมือและปฏิบัติตนในการเตรียม ประกอบ บรรจุ จำหน่ายและ เสิร์ฟอาหาร ให้ถูกสุขลักษณะ และไม่กระทำการใด ๆ ที่จะทำให้เกิดการปนเปื้อนต่ออาหารหรือก่อให้เกิดโรค

(5) ปฏิบัติการอื่นใดเกี่ยวกับสุขลักษณะตามที่กำหนดในข้อบัญญัติท้องถิ่น

3) ผู้สัมผัสอาหารต้องรักษาความสะอาดของร่างกาย สวมใส่เสื้อผ้าและอุปกรณ์ป้องกัน ที่สะอาดและสามารถป้องกันการปนเปื้อนสู่อาหารได้ เช่น ต้องมีหมวกตาข่ายหรือผ้าคลุมผม ผ้ากันเปื้อน และผ้าปิดปาก ในขณะที่ปฏิบัติงาน เป็นต้น

4) ผู้สัมผัสอาหารต้องล้างมือและ ประกอบ ประจุ จำหน่ายและ เสิร์ฟอาหาร ให้ถูกต้องลักษณะ

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 และกฎกระทรวงสุขลักษณะของสถานที่จำหน่ายอาหาร พ.ศ.2561 ได้บัญญัติในเรื่องของสุขลักษณะส่วนบุคคล โดยบัญญัติเอาไว้เฉพาะกรณีสำหรับผู้ประกอบการประกอบกิจการในลักษณะการค้าเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นสุขลักษณะส่วนบุคคลของผู้จำหน่ายอาหาร ผู้ปรุงอาหารและผู้ให้บริการ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข มาตรา 40¹⁶⁹ หรือ สุขลักษณะส่วนบุคคลของผู้ขายของในตลาด ตามมาตรา 37¹⁷⁰ โดยหากเป็นการผลิตหรือการประกอบอาหารในลักษณะที่ไม่ได้เป็นไปในทางการค้า กล่าวคือเพื่อบริโภคเองในครัวเรือน ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการจึงไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดต่างๆที่ได้กล่าวไปในข้างต้น ดังนั้นการผลิตเพียรเพื่อการบริโภคในครัวเรือน ซึ่งทำขึ้นเพื่อบริโภคเองไม่ได้มีลักษณะในทางการค้า จึงไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือหลักเกณฑ์ที่ได้กล่าวไปเช่นกัน

¹⁶⁹ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 มาตรา 40

เพื่อประโยชน์ในการควบคุมหรือกำกับดูแลสถานที่จำหน่ายอาหารและ สถานที่สะสมอาหารที่ได้รับใบอนุญาต หรือได้รับหนังสือรับรองการแจ้ง ใหราชการสวนทองถิ่นมี อำนาจออกข้อกำหนดของทองถิ่นดังต่อไปนี้

(1) กำหนดประเภทของสถานที่จำหน่ายอาหารหรือสถานที่สะสมอาหารตาม ประเภทของอาหารหรือตามลักษณะของสถานที่ประกอบกิจการหรือตามวิธีการจำหน่าย

(2) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดตั้ง ไซและดูแลรักษาสถานที่และสุขลักษณะ ของบริเวณที่จำหน่ายอาหาร ที่จัดไว้สำหรับบริโภคอาหาร ที่ไซทำ ประกอบ หรือปรุงอาหาร หรือที่ ไซสะสมอาหาร

(3) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการป้องกันมิให้เกิดเหตุรำคาญและการป้องกัน โรคติดต่อ

(4) กำหนดเวลาจำหน่ายอาหาร

(5) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสุขลักษณะส่วนบุคคลของผู้จำหน่ายอาหาร ผู้ปรุง อาหารและผู้ให้บริการ

(6) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสุขลักษณะของอาหาร กรรมวิธีการจำหน่าย ทำ ประกอบ ประจุ เก็บรักษาหรือสะสม

อาหาร

(7) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสุขลักษณะของภาชนะ อุปกรณ์น้ำไซและของไซ อื่นๆ

¹⁷⁰ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 มาตรา 37

เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลการขายของในตลาด ใหราชการสวน ทองถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนดของทองถิ่น กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อให้ผู้ขายของ และผู้ขาย ของในตลาดปฏิบัติให้ถูกต้องเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดบริเวณที่ขายของ สุขลักษณะส่วนบุคคล และสุขลักษณะในการใหรกรรมวิธีการจำหน่าย ทำ ประกอบ ประจุ เก็บหรือสะสมอาหารหรือ สิ้นค่ออื่น รวมทั้งการรักษาความสะอาดของภาชนะ น้ำไซและของไซต่างๆ

สรุปถึงแม้ว่าการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนมิใช่กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ อันที่จะต้องถูกควบคุมโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ เนื่องจากการผลิตเพื่อบริโภคเองมิได้ทำเพื่อการค้าและไม่มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนที่อยู่ในบริเวณข้างเคียง ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ.2561 ประกอบพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 และการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคมิใช่การกระทำเพื่อการค้าอันจะถูกควบคุมโดยหลักเกณฑ์สุขลักษณะส่วนบุคคล ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 และกฎกระทรวงสุขลักษณะของสถานที่จำหน่ายอาหาร พ.ศ.2561 แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยมีความเห็นว่าการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนก็สมควรมีหลักเกณฑ์มาควบคุมการกระทำดังกล่าว มิได้เห็นว่าควรปล่อยให้เสรีโดยไม่มี การควบคุมแต่อย่างใด ทั้งนี้การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนโดยไม่มีใบอนุญาตสมควรจะถูกควบคุมโดยกฎหมายอาญาหรือไม่ ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ในหัวข้อถัดไป

5.2.2 การจัดเก็บภาษี

คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ 376/2552 อธิบายว่าพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 เป็นกฎหมายสรรพสามิตที่บัญญัติเกี่ยวกับการบริหาร การจัดการ การควบคุมดูแล และการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต จึงบัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดทำสุรา หรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิต เพื่อไม่ให้ประชาชนทำสุราขึ้นเอง แต่รัฐประสงค์ให้การผลิตสุรารอยู่ในความควบคุมของรัฐเพื่อประโยชน์ในทางภาษีอากร และมีได้มีเจตนารมณ์ที่จะให้ประชาชนทำสุราใช้เองโดยไม่ต้องเสียภาษี และจากหมายเหตุในการตรากฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ.2565 ที่ใช้บังคับกับการผลิตสุราเพื่อการบริโภค ได้ระบุหมายเหตุเอาไว้ว่า เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้เพื่อปรับปรุงขั้นตอนและวิธีการขอใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตผลิตสุราทั้งการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า และการผลิตสุราเพื่อการค้าให้เกิดความชัดเจน อันจะทำให้การบริหารการจัดเก็บภาษีและการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการผลิตสุราเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเป็นการกระทำที่อยู่ในกรอบของการบริโภคเท่านั้นมิได้นำออกเพื่อจำหน่ายให้แก่ผู้อื่น ภาครัฐจึงไม่มีความชอบธรรมที่จะเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมสำหรับการกระทำเช่นว่า และย่อมไม่มีความชอบธรรมที่นำโทษทางอาญามาใช้กับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยมิได้รับใบอนุญาตเนื่องจากเหตุผลหลักของการนำใบอนุญาตการผลิตสุราเพื่อการบริโภคเป็นเรื่องของการจัดเก็บภาษี

ถึงแม้เปียร์จะเป็นสินค้าบาปอันอาจจะต้องมีการจัดเก็บภาษี ซึ่งภาษีในส่วนนี้เรียกว่า ภาษีบาป¹⁷¹ (sin taxes) ซึ่งจะมีการจัดเก็บจากผู้ประกอบการ หรือเมื่อมีการจำหน่ายเท่านั้น หากเป็นการผลิตเพื่อการบริโภคเองก็ไม่ควรที่จะต้องเสียภาษี ดังเช่นกรณีการผลิตยาสูบจำนวนไม่เกินห้าร้อยกรัมหรือยาสูบประเภทยาเส้นจำนวนไม่เกินหนึ่งกิโลกรัมเพื่อบริโภคเอง ก็สามารถปลูกผลิตได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากภาครัฐและไม่ต้องเสียภาษีและขอใบอนุญาตในการผลิตแต่อย่างใด ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 ดังนั้นเมื่อการผลิตเปียร์เพื่อการบริโภคเองในครัวเรือน เป็นการผลิตเครื่องอุปโภคบริโภคที่มีได้ต่างกับการผลิตยาสูบ เมื่อการผลิตยาสูบเพื่อการบริโภคสามารถทำได้โดยไม่ต้องเสียภาษี หรือค่าธรรมเนียม และไม่ต้องขอใบอนุญาตจากภาครัฐ ดังนั้นการผลิตเปียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนก็ไม่ควรจะต้องเสียภาษี หรือค่าธรรมเนียม หรือจะต้องขอใบอนุญาตเช่นกัน ประกอบทั้งการผลิตเปียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือน ในประเทศต่างๆ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ สิงคโปร์ ฮังการี เยอรมนี แคนาดา ล้วนแล้วไม่ต้องเสียภาษีสำหรับการผลิตเปียร์เพื่อการบริโภค และไม่ต้องขอใบอนุญาตสำหรับการผลิตเพื่อการบริโภคแต่อย่างใด

5.2.3 ผลกระทบต่อสังคม

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกจากส่งผลกระทบต่อสุขภาพของตัวผู้บริโภคแล้วยังอาจส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมวงกว้างได้อีกด้วย โดยผู้วิจัยขอแบ่งผลกระทบต่อสังคมออกเป็น 2 ข้อ ดังนี้

5.2.3.1 อุบัติเหตุบนท้องถนนจากปัญหาเมาแล้วขับ

สาเหตุส่วนหนึ่งของอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นบนท้องถนนเกิดจากการเมาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วขับซึ่ยานพาหนะ จากสถิติอุบัติเหตุบนท้องถนนในปี พ.ศ.2561 พบว่าสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนเกิดจากปัญหาเมาแล้วขับสูงถึง ร้อยละ 4 และอุบัติเหตุบนท้องถนนจากการเมาแล้วขับจะสูงถึงร้อยละ 30 หรือมากกว่านั้น ในช่วงเทศกาลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นช่วงเทศกาลปีใหม่ หรือ ช่วงเทศกาลสงกรานต์ เป็นต้น

ถึงแม้ว่าการผลิตเปียร์เพื่อการบริโภคอาจก่อให้เกิดปัญหาเมาสุราแล้วขับได้ (เมาสุรา คือ มีปริมาณแอลกอฮอล์ในเลือดเกิน 50 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 21 พ.ศ.2550) แต่อย่างไรก็ตามในปัญหาเรื่องเมาแล้วขับนั้นได้มีการควบคุมโดยพระราชบัญญัติจราจร

¹⁷¹ Phachern Thammasarangoon, “เหล้า บุหรี่ คาเฟอีน: สินค้าบาป” [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 10 สิงหาคม 2565. แหล่งที่มา: <https://www.gotoknow.org/posts/509932>

ทางบก พ.ศ.2522 ตามมาตรา 43(2) โดยหากฝ่าฝืนจะต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้น มีกำหนดไม่น้อยกว่าหกเดือน หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ ตามมาตรา 160 ตรี วรรค 1 และหากการเมาแล้วขับเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส ผู้นั้นจะต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงหกปี และปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสองหมื่นบาท และให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้น มีกำหนดไม่น้อยกว่าสองปี หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ และกรณีการเมาแล้วขับเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย นั้นจะต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ ตามมาตรา 160 ตรี วรรค 2 และ 3 ตามลำดับ

สรุปในเรื่องอุบัติเหตุบนท้องถนนจากปัญหาเมาแล้วขับถึงแม้ทางรัฐบาลได้มีการออกเป็นกฎหมายมาใช้กับเรื่องดังกล่าวอยู่แล้ว แต่อย่างไรก็ตามผู้ที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ไม่ว่าจะผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นเองหรือไม่ ต้องตระหนักอยู่เสมอว่าหากมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไปแล้วย่อมไม่ควรที่จะขับรถด้วยตนเองอีก เพื่อป้องกันอุบัติเหตุที่อาจจะเกิดขึ้นอันเป็นการรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม

5.2.3.2 ปัญหาอาชญากรรมจากการเมาสุรา

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณที่มากอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพให้บุคคลนั้นไม่สามารถควบคุมสติหรืออารมณ์ได้ หรืออาจส่งผลให้ผู้บริโภคควบคุมควบคุมสติ อารมณ์ หรือการตัดสินใจได้แย่ง อันเป็นการเพิ่มความเสี่ยงที่จะลงมือกระทำความผิดในฐานต่างๆ

คดีที่พบมากที่สุดจากการกระทำความผิดหลังบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือ ชิงทรัพย์ ทะเลาะวิวาท และกระทำชำเรา ตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตามในความผิดทั้ง 3 ฐานดังกล่าว หรือความผิดฐานอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้จากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น บุกรุก ลักทรัพย์ เป็นต้น ทางภาครัฐได้มีการออกกฎหมายบังคับใช้กับเรื่องดังกล่าวแล้วทั้งสิ้น ดังนี้ การลักทรัพย์ หรือการชิงทรัพย์ ได้บัญญัติให้เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334, 335, 335 ทวิ, 336 ทวิ, 339, 339 ทวิ, 340 ตรี แล้วแต่กรณี การทะเลาะวิวาท ได้บัญญัติให้เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 391 แล้วแต่กรณี การข่มขืนกระทำชำเรา ได้บัญญัติให้เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276, 277, 277 ทวิ, 277 ตรี แล้วแต่กรณี และการบุกรุก ได้บัญญัติให้เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 362, 363, 364, 365, 366 แล้วแต่กรณี ประกอบกับการกระทำความผิดอันเกิดจากการบริโภคเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์ด้วยความสมัครใจมิได้เป็นเหตุลดโทษหรือเหตุยกเว้นโทษแต่อย่างใด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 65 ประกอบกับ 66 จากที่ได้กล่าวไปเห็นได้ว่าในเรื่องปัญหาอาชญากรรมจากการเมาสุราทางภาครัฐได้ตรากฎหมายมาควบคุมอยู่แล้ว

สรุปกฎหมายที่ควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเป็นกฎหมายสรรพสามิต มีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อการจัดเก็บภาษีของภาครัฐ มิได้มีวัตถุประสงค์บังคับกับเรื่องอุบัติเหตุบนท้องถนนจากปัญหาเมาแล้วขับ หรือเรื่องอาชญากรรมจากการเมาสุรา อันเนื่องมาจากทั้ง 2 เรื่องดังกล่าว ต่างมีกฎหมายเฉพาะควบคุมอยู่แล้ว ดังนั้นการนำโทษทางอาญาและระบบใบอนุญาตมาบังคับใช้กับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเพราะเรื่องปัญหาอุบัติเหตุบนท้องถนนจากปัญหาเมาแล้วขับ และปัญหาอาชญากรรมจากการเมาสุรา จึงไม่มีน้ำหนักเพียงพอ

5.2.4 คำสอนทางพุทธศาสนา

ประเทศไทยมีประชากรกว่า 94 ของทั้งหมดเป็นพุทธศาสนิกชน ดังนั้นหลักธรรมคำสอนของศาสนาพุทธจึงหยั่งรากลึกกลงไปในสังคมไทย เช่นเรื่องความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณี และกฎหมาย จากที่กล่าวไปในหัวข้อที่ 3.1.4 ว่า ศิล 5 ในข้อที่ 5 “สุราเมระยเมฆชะปะมาทัฏฐานา เวระมะณี ลิกขาปะทัง สะมาทิยามิ” ซึ่งห้ามการบริโภคสุราหรือของมึนเมา แม้หลักธรรมคำสอนดังกล่าวจะมีส่วนในการตรากฎหมายที่ใช้ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มาตรา 27 ซึ่งห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณวัด หรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา หรือ มาตรา 28 ซึ่งห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางศาสนาของศาสนาพุทธ แต่อย่างไรก็ตามคำสอนทางพุทธศาสนาในเรื่องการห้ามบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือ ศิล 5 ข้อที่ 5 มิได้เป็นกฎหมายหรือเป็นข้อห้ามที่มีลักษณะบังคับได้ในตัวเอง เป็นเรื่องที่บุคคลใดจะรักษาศีล 5 หรือไม่ก็ได้ กล่าวคือเป็นเรื่องเฉพาะตัวบุคคล และถึงแม้ไม่ปฏิบัติตามศีล 5 ก็ไม่เป็นความผิดแต่อย่างใด ซึ่งแตกต่างจากประเทศมาเลเซียซึ่งเป็นประเทศที่มีประชากรส่วนใหญ่เป็นคนมุสลิม จึงทำให้หลักธรรมคำสอนที่เกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีกฎหมายอาญารับรองหลักการดังกล่าวเอาไว้ ใน SYARIAH CRIMINAL ACT ดังนั้นหากมีชาวมุสลิมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ย่อมผิดกฎหมายดังกล่าวซึ่งจะต้องระวางโทษทางอาญา กลับกันในประเทศไทยหากพุทธศาสนิกชนทำการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีผลเป็นเพียงการผิดข้อห้ามหรือหลักธรรมคำสอนของศาสนาพุทธแต่เพียงเท่านั้น ไม่เป็นการผิดกฎหมายแต่อย่างใดเนื่องจากไม่มีกฎหมายใดบัญญัติห้ามในลักษณะศีล 5 ข้อที่ 5 มีเพียงการกำหนดเกณฑ์อายุขั้นต่ำที่จะซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ได้แต่เพียงเท่านั้นที่เป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษร ว่าจะต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ ตามข้อที่ 29 พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551

สรุปข้อห้ามตามหลักธรรมคำสอนของศาสนาพุทธในเรื่องการบริโภคเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ หรือข้อที่ 5 ตามศีล 5 มิได้มีลักษณะเป็นการห้ามอย่างเด็ดขาดเหมือนหลักธรรมคำสอนของอิสลามในประเทศมุสลิม ดังนั้นการจะปฏิบัติตามศีล 5 ในข้อดังกล่าวหรือไม่เป็นเรื่องของปัจเจก โดยขึ้นอยู่กับบุคคลนั้นๆ ส่งผลให้การนำโทษทางอาญามาบังคับใช้กับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเพียงเพราะผิดกับคำสอนทางพุทธศาสนาจึงฟังไม่ขึ้น

5.3 วิเคราะห์ความเหมาะสมในการกำหนดให้การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตเป็นความผิดอาญา

จากหัวข้อที่ 5.2 ได้กล่าวไปว่าการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคนั้นสมควรที่จะต้องมีหลักเกณฑ์บางอย่างมาควบคุมการกระทำดังกล่าว ซึ่งในปีพ.ศ.2565 ประเทศไทยได้มีการกำหนดให้บุคคลที่ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตเป็นความผิดอาญาตาม กฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ.2565 และพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 ในหัวข้อที่ 5.3 นี้จะเป็นการวิเคราะห์ความเหมาะสมว่าการกำหนดความผิดอาญาสำหรับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตเป็นสิ่งที่เหมาะสมแล้วหรือไม่ โดยพิจารณาจากหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญาในประเทศไทยอันได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 77 และตามคำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมายเรื่อง การกำหนดโทษอาญาในกฎหมาย และพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ.2562 มาตรา 21(8) ในลำดับถัดไปจะเป็นการพิจารณามาตรการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนของต่างประเทศว่าในต่างประเทศอันได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสิงคโปร์ และประเทศอังกฤษ และประเทศมาเลเซีย มีการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนอย่างไรและเหตุใดจึงกำหนดไว้เช่นนั้น เพื่อนำมาพิจารณาวิเคราะห์และเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศไทย

5.3.1 วิเคราะห์ความเหมาะสมในการกำหนดให้การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตเป็นความผิดอาญาตามหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญาของประเทศไทย

การกำหนดการกระทำใดให้เป็นความผิดอาญาตามกฎหมายไทยนั้น ได้มีการบัญญัติเอาไว้ใน มาตรา 77¹⁷² รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ซึ่งบัญญัติว่าให้ใช้โทษทาง

¹⁷² รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 77

อาญาสำหรับความผิดที่ร้ายแรงเท่านั้น การที่พิจารณาว่าความผิดใดร้ายแรงหรือไม่ จะต้องพิจารณาก่อนว่าความผิดที่ร้ายแรงหมายความว่าอะไร ซึ่งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มีได้มีคำอธิบายว่าการกระทำในลักษณะใดที่ถือว่าเป็นความผิดร้ายแรงอันควรบังคับใช้โทษทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิดและหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญา ตามคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย ซึ่งในเวลาต่อมาได้มีการนำหลักเกณฑ์ดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญและคณะกรรมการพัฒนากฎหมายเรื่องการกำหนดโทษอาญาในกฎหมายนำไปตราเป็นกฎหมายระดับพระราชบัญญัติซึ่งคือพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ.2562 มาตรา 21(8)¹⁷³ โดยเมื่อพิจารณาจากหลักเกณฑ์ทั้งหมดแล้วสามารถแยกหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญาโดยออกเป็น 2 ประการ

ประการแรก การกระทำนั้นเป็นการกระทำที่กระทบต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง หรือมีผลกระทบต่อส่วนรวม

ประเด็นการกระทำที่กระทบต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศ การผลิตเปียร์เพื่อการบริโภคเป็นการกระทำอย่างหนึ่งซึ่งเกิดจากเจตจำนงเสรีของมนุษย์ (Free Will) มีได้

รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกรอบระยะเวลาที่กำหนดโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วยเพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

รัฐพึงใช้ระบบอนุญาตและระบบคณะกรรมการในกฎหมายเฉพาะกรณีที่เป็นพึงกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐและระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายให้ชัดเจน และพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง

¹⁷³ พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ.2562 มาตรา 21(8)

การกำหนดโทษอาญาสำหรับการกระทำความผิดใดให้คำนึงถึงหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(ก) การกระทำนั้นต้องกระทบต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศ ความสงบ เรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง หรือมีผลกระทบต่อส่วนรวม

(ข) เป็นกรณีที่ไม่สามารถใช้อัตราการอื่นใดเพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายได้

เกิดจากเจตนาที่ชั่วร้ายแต่อย่างใด และการกระทำดังกล่าวมิได้มีเป็นภัยอันตรายต่อสังคมหรือกระทบต่อความมั่นคงอันควรกำหนดให้เป็นความผิดอาญาตามแนวคิดของซีซาร์ เบ็คคาเรีย (Cesare Beccaria) หากแต่เป็นสิทธิและเสรีภาพในการบริโภคอาหารและเครื่องดื่มที่มนุษย์พึงกระทำได้ ซึ่งการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเป็นเพียงแต่การผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อการบริโภคเองเท่านั้น มิได้มีลักษณะเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของประเทศ หรือส่งผลต่อความปลอดภัยของประเทศ ทั้งนี้การกระทำใดจะมีผลเป็นการกระทบต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศ การกระทำนั้นต้องเป็นการกระทำที่ส่งผลร้ายต่อประชาชนในวงกว้าง ต่อชีวิตและร่างกาย หรือเศรษฐกิจสังคม หรือสิ่งแวดล้อม หรือส่งผลกระทบต่อสถาบันหลักของประเทศ เช่นความผิดฐานการก่อการร้าย ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 135/1 ถึง มาตรา 135/4 หรือความผิดฐานการปลอมแปลงเงินตรา ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 240 ถึง มาตรา 249 เป็นต้น ซึ่งเห็นได้ว่าการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตมิได้มีลักษณะที่กระทบต่อประชาชนในวงกว้าง ในด้านชีวิตและร่างกาย หรือในด้านเศรษฐกิจสังคม หรือในด้านสิ่งแวดล้อม หรือส่งผลกระทบต่อสถาบันหลักของประเทศแต่อย่างใด

ประเด็นการกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง ศีลธรรมอันดีของประชาชน¹⁷⁴คือ กฎเกณฑ์ที่คนในสังคมส่วนใหญ่ถือปฏิบัติตามความเชื่อตามประเพณีหรือตามศาสนา และถือว่าเป็นเครื่องวินิจฉัยความประพฤติว่าถูกต้องหรือไม่ และพิจารณาการกระทำที่มีผลกระทบต่อส่วนรวม คือการกระทำที่ส่งผลร้ายต่อประชาชนในวงกว้าง ในด้านเศรษฐกิจสังคม การเมืองการปกครอง หรือสิ่งแวดล้อม หรือผลกระทบที่เป็นผลร้ายอื่น ที่ไม่เพียงแต่เป็นการกระทบต่อปัจเจกบุคคลเป็นการส่วนตัว¹⁷⁵ การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคมิได้เป็นการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่นหรือกระทบต่อผู้คนในสังคมเนื่องจากการผลิตเพื่อการบริโภคเองของตัวผู้ผลิต มิได้นำออกจำหน่ายหรือทำการค้าแต่อย่างใด ดังนั้นหากผู้นั้นทำเบียร์ที่ไม่ได้สะอาดปลอดภัยผลเสียย่อมเกิดกับตัวผู้ตนเองมิได้เป็นการกระทบต่อคนในสังคม ประกอบกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนไม่ว่าจะมีใบอนุญาตหรือไม่ย่อมไม่เป็นการกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง เนื่องจากการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคมิได้เกิดจากเจตนาอันชั่วร้ายที่กระทบต่อผู้อื่นหรือกระทบต่อศีลธรรมอันดีของคนในสังคมจึงไม่สอดคล้อง

¹⁷⁴ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, คำอธิบายสาระสำคัญของพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ.2562, หน้า.29.

¹⁷⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 29-30.

หลักเกณฑ์ประการที่หนึ่งที่ได้กล่าวไปข้างต้นและไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดของแนวคิดของไนเจล วอล์กเกอร์(Nigel Walker) ที่มีหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญาอยู่ว่าการกำหนดการกระทำใดให้เป็นความผิดอาญา ต้องมีเป้าประสงค์เพื่อคุ้มครองและป้องกันปัจเจกชนจากการกระทำโดยเจตนาอันชั่วร้ายหรือขัดต่อศีลธรรมของคนในสังคม

ประการที่สอง เป็นกรณีที่ไม่สามารถใช้มาตรการอื่นใดเพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างมีผลหรือมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะทำให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายได้ เนื่องจากโทษทางอาญาเป็นโทษที่ลดรอนสิทธิและเสรีภาพของผู้กระทำโดยตรงไม่ว่าจะบังคับกับเนื้อตัวร่างกายหรือทรัพย์สินของผู้กระทำ ความผิดเช่น โทษจำคุก โทษปรับ หรือโทษริบทรัพย์สิน เป็นต้น ดังนั้นการจะกำหนดให้การกระทำใดเป็นความผิดต้องมีเหตุผลหรือหลักเกณฑ์รองรับอย่างเพียงพอที่จะกำหนดให้การกระทำนั้นเป็นความผิดอาญา เพราะฉะนั้นถ้าหากยังมีมาตรการอื่นที่สามารถบังคับใช้กับการกระทำนั้นได้ผล ย่อมต้องใช้มาตรการดังกล่าวบังคับกับการกระทำนั้นเสียก่อน หากแต่ไม่มาตรการอื่นใดบังคับกับการกระทำนั้นได้จึงสมควรใช้โทษทางอาญาบังคับแก่การกระทำนั้น ในส่วนมาตรการอื่น เช่น การบังคับใช้โทษทางปกครอง การกำหนดโทษปรับเป็นพินัย เป็นต้น

ประเด็นการใช้มาตรการอย่างอื่นแทนโทษทางอาญา ผู้วิจัยเห็นว่าสามารถใช้มาตรการอื่นหรือแนวทางการควบคุมโดยวิธีการอื่นแทนการใช้ระบบใบอนุญาตและการกำหนดโทษทางอาญาสำหรับการฝ่าฝืน เพราะเห็นว่ามีใช้การกระทำที่ชั่วร้ายหรือร้ายแรงอันถึงขนาดต้องนำโทษทางอาญามาบังคับกับการกระทำดังกล่าว โดยอาจนำการจดทะเบียนเดียวกับการผลิตัญชาเพื่อการบริโภคเอง หรือใช้ระบบสิทธิเหมือนกับการผลิตยาสูบเพื่อการบริโภคเอง กล่าวคือ หากมีอายุถึงเกณฑ์ก็อนุญาตให้บุคคลนั้นสามารถทำการผลิตเพื่อการบริโภคได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาต หรือจดทะเบียน อย่างไรก็ดี และเห็นได้ว่าการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเองในครัวเรือนกล่าวคือมีได้ทำเพื่อการค้าโดยใช้ระบบสิทธิ เป็นมาตรการควบคุมที่ประเทศส่วนใหญ่ที่อนุญาตให้ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนได้บังคับใช้เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศเยอรมัน ประเทศสิงคโปร์ ประเทศอังกฤษ ประเทศแคนาดา เป็นต้น

สรุปการจะบัญญัติให้การกระทำใดก็ตามเป็นความผิดอาญาย่อมต้องเป็นการกระทำที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ทั้ง 2 ประการข้างต้น ซึ่งการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเป็นการใช้สิทธิและเสรีภาพในการบริโภคอันบุคคลพึงมี มิได้เป็นการกระทำที่เกิดจากเจตนาชั่วร้าย อีกทั้งการผลิตในลักษณะดังกล่าวเป็นการผลิตเพื่อบริโภคกันเองในครัวเรือนมิได้ผลิตเพื่อจำหน่าย เปรียบเสมือนกับ

กรณีการประกอบอาหารเพื่อบริโภคเอง หรือการทำน้ำผลไม้เพื่อบริโภคเอง ดังนั้นเมื่อยังอยู่ในกรอบหรือขอบเขตของการผลิตเพื่อการบริโภคเองภาครัฐจึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องนำระบบใบอนุญาตมาใช้บังคับ และกำหนดโทษของการผลิตเพื่อบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต เนื่องจากการกระทำดังกล่าวจึงไม่มีผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมส่วนรวม และย่อมไม่มีลักษณะเป็นการกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง และเมื่อพิจารณาถึงการผลิตยาสูบเพื่อบริโภค ภาครัฐก็ไม่ได้กำหนดให้ต้องขอใบอนุญาต จึงไม่มีความผิดอาญาสำหรับการผลิตยาสูบ หรือยาสูบประเภทยาเส้น เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต

ในทางตรงกันข้ามการนำระบบใบอนุญาตมาใช้บังคับกับผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีหลักการและเหตุผลมารองรับ และยังใช้โทษทางอาญากับผู้ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต เพื่อให้รัฐจัดเก็บภาษีเข้ารัฐได้มากขึ้น ย่อมเป็นการกระทบสิทธิและเสรีภาพของคนในสังคมเกินสมควรแก่เหตุ จากการศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคของต่างประเทศ ประเทศส่วนใหญ่อนุญาตให้ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาต และถึงแม้มีบางประเทศที่เคยใช้ระบบใบอนุญาตในการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค แต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบันประเทศส่วนใหญ่ไม่ใช้ระบบใบอนุญาตแล้ว เนื่องจากปัญหาในเรื่องของงบประมาณและเจ้าพนักงานที่คอยตรวจสอบไม่เพียงพอ ทำให้เกิดช่องว่างในการบังคับใช้กฎหมายประกอบทั้งปัญหาเรื่องการทุจริตของเจ้าหน้าที่ จึงทำให้ประเทศส่วนใหญ่ที่อนุญาตให้ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้ไม่ใช้ระบบใบอนุญาตแล้ว ซึ่งปัญหาที่กล่าวมาสามารถเห็นได้ชัดจากประเทศอังกฤษ และสิงคโปร์ซึ่งในอดีตต่างใช้ระบบใบอนุญาตในการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคด้วยกันทั้งสิ้นและในเวลาต่อมาก็ได้มีการยกเลิกระบบดังกล่าวเนื่องจากปัญหาต่างๆที่ได้กล่าวไปข้างต้น ซึ่งระบบใบอนุญาตและโทษของการฝ่าฝืนสำหรับการไม่มีใบอนุญาตจะนำไปใช้สำหรับการผลิตเบียร์เพื่อการค้าโดยไม่มีใบอนุญาตเท่านั้น เช่น ประเทศสิงคโปร์ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เป็นต้น จากการค้นคว้ากฎหมายการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคของต่างประเทศร่วม 20 กว่าประเทศ ผู้วิจัยยังไม่พบประเทศที่นำใบอนุญาตมาใช้บังคับกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค ซึ่งสำหรับระบบใบอนุญาตที่ใช้สำหรับการผลิตสุราเพื่อการบริโภคในประเทศต่างๆจะนำไปใช้กับการผลิตสุราชนิดสุรากลั่นเท่านั้น เช่น วิสกี้ ยิน รัม วอดก้า บรั่นดี เป็นต้น

สรุปการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตไม่ใช่อการกระทำที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 77 ทั้งไม่สอดคล้องตามคำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมายเรื่อง การกำหนดโทษอาญาในกฎหมาย และพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของ

กฎหมาย พ.ศ.2562 มาตรา 21(8) อีกทั้งมิใช่กรณีจำเป็นที่จะนำใบอนุญาตมาใช้บังคับกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค ตามมาตรา 77 วรรคท้าย แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และเห็นว่ากฎหมายดังกล่าวมีลักษณะเป็นกฎหมายอาญาที่เฝ้าตามแนวคิดของดักลาส ฮูสัค (Douglas Husak) และไม่สอดคล้องกับแนวคิดในการกำหนดความผิดอาญาของนักนิติศาสตร์หลายๆท่าน จึงเห็นว่าการนำใบอนุญาตมาใช้บังคับกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค ซึ่งจะส่งผลให้การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตไม่เป็นความผิดทางอาญาอีกต่อไป เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ของโลกในปัจจุบัน และเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมากยิ่งขึ้น ในหัวข้อถัดไปจะเป็นการวิเคราะห์มาตรการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในต่างประเทศ และวิเคราะห์แนวคิดและเหตุผลของการควบคุมดังกล่าว

5.4 วิเคราะห์มาตรการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนของต่างประเทศ

ในต่างประเทศมีรูปแบบการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคอยู่ 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่หนึ่ง อนุญาตให้ผลิตเพื่อการบริโภคได้โดยไม่ต้องทำการขอใบอนุญาตแต่อาจมีหลักเกณฑ์บางประการ เช่น อายุขั้นต่ำที่สามารถผลิตได้ หรือ ปริมาณขั้นสูงที่จะผลิตได้ รูปแบบที่สอง ไม่อนุญาตให้ผลิตเพื่อการบริโภคโดยเด็ดขาด ซึ่งในประเทศส่วนใหญ่อนุญาตให้มีการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้ โดยมีประเทศส่วนน้อยที่ยังคงมีการห้ามผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค ส่วนใหญ่ประเทศที่มีการห้ามการผลิตเป็นประเทศที่ปกครองด้วยระบอบศาสนาอิสลาม¹⁷⁶ ทั้งนี้การควบคุมโดยการอนุญาตให้ผลิตเพื่อการบริโภคของในแต่ละประเทศจะมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งโดยในหลายๆประเทศมีการกำหนดปริมาณขั้นสูงในการผลิตเอาไว้ว่าห้ามเกินที่ปริมาณเท่าใด ตัวอย่างเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ห้ามผลิตเกิน 200 แกลลอนต่อปี ประเทศสิงคโปร์ ห้ามผลิตเกิน 30 ลิตรต่อเดือน ประเทศเยอรมนี ห้ามผลิตเกิน 200 ลิตรต่อปี เป็นต้น และมีบางประเทศที่มีการอนุญาตให้ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้โดยไม่จำกัดปริมาณ ตัวอย่างเช่น ประเทศอังกฤษ ประเทศนิวซีแลนด์ เป็นต้น

5.4.1 วิเคราะห์และเปรียบเทียบรูปแบบการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคของต่างประเทศ

จากการค้นคว้าบทบัญญัติกฎหมายในเรื่องการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคของประเทศต่างๆในบทที่ 4 อันประกอบไปด้วย ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสิงคโปร์ ประเทศอังกฤษ และประเทศมาเลเซีย พบว่าประเทศ มาเลเซียเป็นประเทศเดียวที่มีการห้ามการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค

¹⁷⁶ มุสลิมไทยโพสต์, "ทำไมอิสลามห้ามดื่มเหล้า" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 14 สิงหาคม 2565. แหล่งที่มา:

<https://islamhouse.muslimthai.com/article/22744>

ในครัวเรือนและมีการกำหนดโทษทางอาญาได้แก่ โทษปรับ และโทษจำคุก ในกรณีที่ฝ่าฝืน ในขณะที่ประเทศอื่นอนุญาตให้ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้และไม่ต้องขอใบอนุญาตแต่อย่างใด เพียงแต่จะมีการกำหนดเงื่อนไขในการผลิตเอาไว้บางประการ เช่น ห้ามผลิตเกินปริมาณเท่าใด การผลิตต้องไม่ก่อให้เกิดการรบกวนต่อสาธารณะหรือไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ในส่วนเงื่อนไขการผลิตที่ห้ามผลิตเกินปริมาณเท่าใดมีเพียงประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีการกำหนดโทษทางอาญาของการฝ่าฝืนเอาไว้ ซึ่งประเทศสิงคโปร์ไม่ได้มีการบัญญัติโทษของการฝ่าฝืนเอาไว้ ส่วนในประเทศอังกฤษไม่ได้มีการกำหนดปริมาณขั้นสูงในการผลิตจึงไม่มีประเด็นเรื่องการผลิตเกินปริมาณที่รัฐกำหนดเอาไว้ ดังนั้นในการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทกฎหมายต่างประเทศ ผู้วิจัยจะทำการเปรียบเทียบบทกฎหมายที่ใช้บังคับกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือน ลักษณะความรับผิดชอบและระวางโทษของการฝ่าฝืนข้อกำหนดต่างๆ แนวคิดต่อการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.4.1.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ตั้งแต่ปี ค.ศ.1919 จนถึง วันที่ 31 มกราคม ค.ศ. 1979 ประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการออกกฎหมาย ห้ามผลิต จำหน่าย นำเข้า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภท เนื่องจากแนวคิดของเบนจามิน รัช¹⁷⁷ ซึ่งเป็นแพทย์และนักการเมือง ว่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลร้ายแรงต่อสภาพร่างกายและสภาพจิตใจ โดยถือว่าผู้ติดสุราเป็นผู้ป่วยคนหนึ่ง ประกอบกับกลุ่มศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ออกมาต่อต้านการผลิต จำหน่าย และบริโภค เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อันเนื่องจากผลกระทบในด้านต่างๆของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่นผลกระทบต่อ การควบคุมสติสัมปชัญญะ ผลกระทบต่อสุขภาพ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามการออกกฎหมายห้ามเด็ดขาดมิให้ผลิต บริโภค จำหน่าย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์กลับก่อให้เกิดผลกระทบที่ร้ายแรงต่อมา คือ การนำเข้าสุราเข้ามาในประเทศโดยกลุ่มคนต่างๆหลายฝ่ายซึ่งก่อให้เกิดปัญหาใหญ่ขึ้น คือ องค์กรอาชญากรรม และเห็นได้เป็นที่แน่ชัดว่ากฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นอย่างมาก จึงทำให้ในเวลาต่อมา จึงได้มีการแก้ไขกฎหมายดังกล่าวทำให้สามารถผลิตสุราได้ในระดับโรงงานอุตสาหกรรม แต่ยังคงห้ามการผลิตเพื่อการบริโภคในครัวเรือนอยู่ ต่อมาในปีค.ศ. 1979 ทางภาครัฐได้เปลี่ยนมุมมองต่อการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนว่าการกระทำดังกล่าวไม่ใช่การก่ออาชญากรรมแต่อย่างใด และทุกคนมีเสรีภาพที่จะผลิตเบียร์ในแบบที่ตัวเองขึ้น

¹⁷⁷ ไทยโพสต์, “ย้อนรอย 100 ปี สหรัฐห้ามขายสุรา” [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 11 ตุลาคม 2565. แหล่งที่มา:

<https://bit.ly/3J2B4C9>

ขอจึงได้มีการบัญญัติ Bill HR 1337 ซึ่งอนุญาตให้ประชาชนสามารถผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนได้ แต่ยังคงห้ามการผลิตเบียร์เพื่อการจำหน่ายโดยจะต้องได้รับใบอนุญาตจากภาครัฐเสียก่อนจึงจะทำได้มีฉะนั้นจะต้องรับโทษทางอาญา

ในปี ค.ศ.2013 ทั้ง 50 มลรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ยกเลิกความผิดการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนและอนุญาตให้สามารถผลิตเพื่อการบริโภคได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาตจากภาครัฐ ซึ่ง 50 มลรัฐต่างมีกฎหมายที่เกี่ยวกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนที่แตกต่างกันออกไป โดยจากที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษามลรัฐ North Dakota ซึ่งบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเอาไว้ใน North Dakota Century Code พบว่า ผู้ที่บรรลุนิติภาวะแล้วสามารถทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้เลยโดยไม่ต้องขอใบอนุญาตต่อหน่วยงานรัฐแต่อย่างใด แต่การผลิตเบียร์เพื่อการจำหน่ายยังคงต้องขอใบอนุญาตผลิตจากภาครัฐก่อน โดยหากฝ่าฝืนผู้นั้นมีความผิดอาญาประเภท A หรือ Class A misdemeanors (จำคุกไม่เกิน 360 วัน หรือปรับไม่เกิน 3,000 ดอลลาร์สหรัฐ) อีกทั้งการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคที่เกินปริมาณขั้นสูงที่รัฐกำหนดเอาไว้ที่ 100 แกลลอนต่อปีกรณีมีผู้บรรลุนิติภาวะ 1 คน หรือ 200 แกลลอนต่อปีกรณีมีผู้บรรลุนิติภาวะตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ผู้นั้นมีความผิดอาญาประเภท A เช่นกัน

สรุปได้ว่าในสมัยก่อนประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการห้ามประชาชนผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนเนื่องจากแนวคิดในเรื่องสุขภาพเพราะเกรงว่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากเกินไปอาจส่งผลกระทบต่อทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้บริโภค จึงได้มีการห้ามโดยเด็ดขาดไม่ว่าจะเป็นการผลิตในลักษณะรูปแบบโรงงาน หรือผลิตในลักษณะครัวเรือน โดยมีการนำโทษทางอาญามาใช้บังคับกับการกระทำความผิดดังกล่าว ต่อมาแนวคิดในเรื่องดังกล่าวเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงโดยเห็นว่าการจำกัดดังกล่าวมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเกินสมควร เนื่องจากเป็นการผลิตเพื่อการบริโภคเองมิได้นำออกจำหน่าย อีกทั้งยังก่อให้เกิดปัญหาอื่นตามมา จึงได้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญรับรองสิทธิให้ประชาชนสามารถทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้ แต่หากต้องการจะจำหน่ายจะต้องได้รับใบอนุญาตจากภาครัฐก่อนจึงจะทำได้

5.4.1.2 ประเทศสิงคโปร์

ก่อนปี ค.ศ.2004 ประเทศสิงคโปร์เคยมีการห้ามการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค เบียร์ในประเทศสิงคโปร์มีราคาสูงเนื่องจากภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่รัฐบาลเก็บ เบียร์ 1

ไพน์(568 มิลลิลิตร) มีราคาสูงถึง 14 ดอลลาร์¹⁷⁸ ซึ่งการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเองมีราคาต่อ
 กระป๋องอยู่ที่ประมาณ 55 เซ็นต์ต่อขวด ทำให้ประชาชนที่ต้องการบริโภคเบียร์แต่มีรายได้ไม่สูงจึง
 ต้องการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเอง เป็นสาเหตุให้ประชาชนได้ออกมาเรียกร้องให้รัฐบาลอนุญาตให้
 ประชาชนสามารถผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนได้ ซึ่งในปี ค.ศ.2004 รัฐบาลสิงคโปร์ยอมรับ
 ตามคำเรียกร้องของประชาชนโดยอนุญาตให้ประชาชนทั่วไป สามารถผลิตเบียร์เพื่อดื่มในบ้านเองได้
 แต่ต้องมีการขอใบอนุญาตก่อน โดยมีค่าธรรมเนียมอยู่ที่ 100 ดอลลาร์สิงคโปร์ ซึ่งใบอนุญาตมีอายุ 2
 ปี นับจากวันที่ออก ตามใน CUSTOMS (AMENDMENT) REGULATIONS 2004 แต่อย่างไรก็ตามก็
 ยังกำหนดความผิดอาญาสำหรับการผลิตเพื่อบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตอยู่ ต่อมาในปี ค.ศ.2008
 รัฐบาลได้ให้เสรีภาพในการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนมากยิ่งขึ้น โดยยกเลิกการขอ
 ใบอนุญาตไปทั้งหมด ทำให้ประชาชนสามารถผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนได้โดยไม่ต้องขอ
 ใบอนุญาตก่อนผลิต แต่ยังคงห้ามการผลิตเบียร์เพื่อการจำหน่ายโดยจะต้องได้รับใบอนุญาตจาก
 ภาครัฐเสียก่อนจึงจะทำได้มีฉะนั้นจะต้องรับโทษทางอาญา ตาม CUSTOM ACT 1960 โดยหาก
 กระทำความผิดครั้งแรกจะต้องระวางโทษปรับ ไม่น้อยกว่า 10 เท่าของจำนวนภาษีที่ต้องจ่าย หรือ
 5,000 ดอลลาร์ แล้วแต่จำนวนใดจะน้อยกว่า ซึ่งหากกระทำความผิดในครั้งถัดๆ มาจะต้องระวางโทษ
 เช่นเดียวกับครั้งแรกหรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ ในส่วนการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค
 กฎหมายกำหนดปริมาณขั้นสูงที่สามารถผลิตได้เอาไว้ที่ 30 ลิตรต่อเดือน ทั้งนี้กฎหมายมิได้บัญญัติ
 โทษสำหรับการผลิตที่ฝ่าฝืนปริมาณดังกล่าวเอาไว้แต่อย่างใด

สรุปในช่วงปี ค.ศ.2004 ประเทศสิงคโปร์ในสมัยนั้นมีความคล้ายคลึงกับ
 ประเทศไทยในปัจจุบันคือมีการนำระบบใบอนุญาตมาเพื่อใช้กับการผลิตเบียร์เพื่อ การบริโภคใน
 ครัวเรือน และมีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมสำหรับการขอใบอนุญาตดังกล่าว โดยหากไม่ปฏิบัติตาม
 จะต้องระวางโทษอาญาแต่ต่อมา แต่ต่อมาในปีค.ศ.2008 ทางรัฐบาลสิงคโปร์เห็นว่าการกระทำ
 ดังกล่าวเป็นการกระทบสิทธิและเสรีภาพของประชาชนผู้ต้องการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค ประกอบ
 กับประชาชนกลุ่มดังกล่าวได้มีการเรียกร้องให้มีการแก้ไขกฎหมาย จึงทำให้รัฐบาลได้อนุญาตให้
 ประชาชนสามารถผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาตและไม่ต้องเสีย
 ค่าธรรมเนียมให้ภาครัฐอีกต่อไป

¹⁷⁸ E-von Yeung, "Homebrewed Beer Makes Dollars and Sense," [Online] Accessed: [15 June 2022]. Available
 from: <https://www.asiaone.com/News/AsiaOne%2BNews/Singapore/Story/A1Story20100330-207666.html>

5.4.1.3 ประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษเป็นหนึ่งในประเทศที่ปล่อยเสรีกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคมากที่สุดในโลกประเทศหนึ่ง เนื่องจากการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนสามารถทำได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาตจากภาครัฐ อีกทั้งไม่กำหนดปริมาณขั้นสูงในการผลิตเอาไว้เพียงแต่ห้ามนำออกจำหน่ายเท่านั้น โดยหากต้องการผลิตเบียร์หรือไวน์เพื่อจำหน่าย จะต้องได้รับอนุญาตจากภาครัฐเสียก่อน ในช่วงปี ค.ศ.1880 ประเทศอังกฤษได้มีการบัญญัติกฎหมาย Inland Revenue Act 1880 โดยมีใจความสำคัญว่าการผลิตเบียร์หรือไวน์ในบ้านเรือนต้องมีใบอนุญาต โดยจะต้องเสียค่าธรรมเนียมและภาษีให้รัฐบาลตามจำนวนที่ผลิตได้ โดยหากฝ่าฝืนจะต้องระวางโทษทางอาญา โดยสาเหตุที่รัฐบาลของอังกฤษได้มีการออกกฎหมายลักษณะนี้เพื่อต้องการเรียกเก็บภาษีมากขึ้นเพื่อนำไปใช้ในการทำสงครามที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ผลกระทบที่ตามมาคือ ประชาชนไม่พอใจเป็นอย่างมากกับกฎหมายดังกล่าว เป็นผลให้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ลงทะเบียน และไม่ขอใบอนุญาตจากภาครัฐ ทั้งยังมีการแอบผลิตโดยผิดกฎหมายเป็นจำนวนมาก ทำให้ในเวลาต่อมาได้มีการยกเลิกใบอนุญาตดังกล่าว โดยทางรัฐบาลให้เหตุผลว่า ในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่ก็ไม่สามารถบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายได้เนื่องจากจำนวนเจ้าหน้าที่และงบประมาณไม่เพียงพอ อีกทั้งยังไม่สามารถบังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากการเป็นกรยากในทางปฏิบัติที่จะเข้าตรวจสอบตามแต่ละบ้านว่ามีการผลิตเป็นจำนวนเท่าใด ผลิตเกินปริมาณตามเกณฑ์ภาษีที่เสียหรือไม่ เป็นต้น และเพื่อให้ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคมากยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตามการผลิตสุร่าจำพวกสุร่ากลั่น หรือการผลิตเบียร์เพื่อการจำหน่ายจะต้องได้รับใบอนุญาตจากภาครัฐเสียก่อนจึงจะทำได้ ไม่เช่นนั้นจะมีความผิดทางอาญา

ต่อมาได้บัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเอาไว้ใน Alcoholic Liquor Duties Act 1979 ซึ่งมีได้ใช้ระบบใบอนุญาตดังเช่น Inland Revenue Act โดยอนุญาตให้สามารถผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาต อีกทั้งไม่จำกัดปริมาณขั้นสูงในการผลิตเอาไว้เหมือนประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศสิงคโปร์ กล่าวคือสามารถผลิตเท่าใดก็ได้ ครอบเท่าที่ทำเพื่อการบริโภคเองโดยมีได้นำออกจำหน่าย ซึ่งหากต้องการผลิตเพื่อการจำหน่ายด้วย จะต้องได้รับใบอนุญาตจากภาครัฐเสียก่อนจึงจะสามารถทำได้โดยหากมีการฝ่าฝืนจะต้องระวางโทษปรับเป็นเงินจำนวน 500 ปอนด์สเตอร์ลิงและเบียร์ที่ได้จากการผลิต รวมถึงเครื่องมืออุปกรณ์ทั้งหมดจะต้องถูกริบโดยเจ้าหน้าที่รัฐ

สรุปประเทศอังกฤษไม่เคยมีการออกกฎหมายห้ามผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือน เนื่องจากการผลิตเบียร์และไวน์เพื่อการบริโภคเองในครัวเรือนเป็นสิ่งที่ทำกันโดยทั่วไป ตั้งแต่สมัยอดีตจวบจนถึงปัจจุบัน รัฐจึงไม่ต้องการออกกฎหมายที่มีลักษณะลิดรอนสิทธิของประชาชนในการกระทำได้กล่าวมากเกินไปจนเกินความจำเป็น ถึงแม้ว่าบางช่วงเวลาทางรัฐบาลของประเทศอังกฤษได้มีออกกฎหมายเพื่อควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนด้วยระบบใบอนุญาตในการผลิต เช่นเดียวกับประเทศไทยในขณะนี้ แต่การควบคุมด้วยระบบดังกล่าวก็ไม่สามารถใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังทำให้เกิดภาระกับทางภาครัฐและภาคประชาชนมากเกินไป และปัญหาเรื่องการทุจริตของเจ้าหน้าที่ ส่งผลให้ตั้งแต่ปี ค.ศ.1963 ทางรัฐบาลของประเทศอังกฤษได้อนุญาตให้มีการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนได้โดยไม่มีควบคุมจากภาครัฐ ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมด้วยระบบใบอนุญาต หรือควบคุมด้วยปริมาณขั้นสูงในการผลิตซึ่งการควบคุมลักษณะนี้บังคับใช้ในหลายประเทศทั่วโลก เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสิงคโปร์ เป็นต้น

5.4.1.4 ประเทศมาเลเซีย

ประเทศมาเลเซียมีชาวมุสลิมเป็นประชากรส่วนใหญ่ รัฐธรรมนูญกำหนดให้ประเทศมาเลเซียใช้ระบบกฎหมายพหุนิยม¹⁷⁹ อันได้แก่กฎหมายของฆราวาส (Secular Laws) และกฎหมายศาสนาของอิสลาม (Sharia Laws) ดังนั้นกฎหมายที่ตราขึ้นหลายฉบับจึงมีความขัดแย้งกับหลักธรรมคำสอนของชาวมุสลิม ซึ่งชาวมุสลิมในมาเลเซียถูกห้ามมิให้ยุ่งเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ไม่ว่าจะเป็นการผลิต การบริโภค หรือการจำหน่าย เนื่องจากคำสอนในคัมภีร์อัลกุรอานได้มีการบัญญัติห้ามปรามมิให้ชาวมุสลิมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เอาไว้ใน บทที่ 5 และบทที่ 2 และ SYARIAH CRIMINAL OFFENCES (FEDERAL TERRITORIES) ACT 1997 ได้ตราออกมาให้มีลักษณะสอดคล้องกับคำสอนของศาสนาอิสลามเช่นกัน กล่าวคือได้มีการบัญญัติห้ามมิให้ชาวมุสลิมกระทำการผลิต กระทำการจำหน่าย หรือกระทำการบริโภค เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิด โดยหากมีการฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษทางอาญา และถึงแม้ว่าจะไม่ใช่ชาวมุสลิม แต่ประเทศมาเลเซียก็ได้มีการออกกฎหมาย Malaysian Legislation Excise Act 1976 ที่บัญญัติให้การผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถทำได้ในลักษณะของโรงงานอุตสาหกรรมเท่านั้น โดยไม่อนุญาตให้ผลิตในลักษณะเพื่อการบริโภคในครัวเรือนได้ และต้องผลิต จำหน่าย และบริโภค โดยผู้ที่มีเชื้อชาวมุสลิมเท่านั้น โดยหากฝ่าฝืนจะต้องระวางโทษดังนี้ ในครั้งแรกจะต้องโดนโทษปรับไม่น้อยกว่าสิบเท่าของจำนวนภาษีที่จะต้องเสีย

¹⁷⁹ สำนักแรงงาน ในประเทศมาเลเซีย, "ระบบกฎหมายของมาเลเซีย" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 10 สิงหาคม 2565. แหล่งที่มา: <https://malaysia.mol.go.th/info/legal-system>

หรือหนึ่งหมื่นริงกิต แล้วแต่จำนวนใดจะน้อยกว่า และถ้าหากกระทำความผิดอีกเป็นครั้งที่สองหรือในครั้งถัดๆ ไปจะต้องระวางโทษหนักขึ้นโดยปรับไม่น้อยกว่ายี่สิบเท่าของจำนวนภาษีที่ต้องเสียหรือหนึ่งหมื่นริงกิต แล้วแต่จำนวนใดจะน้อยกว่า หรือจำคุกไม่เกินห้าปีหรือทั้งจำทั้งปรับ

สรุประบบการปกครองและศาสนาอิสลามในประเทศมาเลเซียมีผลต่อการออกกฎหมายและการดำรงชีวิตของประชาชนเป็นอย่างมาก ถึงขนาดตรากฎหมายที่มีโทษทางอาญาบังคับกับการกระทำที่ห้ามตามหลักธรรมคำสอนของศาสนา เห็นได้ว่าประเทศมาเลเซียให้ความสำคัญกับหลักธรรมคำสอนของศาสนามากกว่าสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในบางเรื่อง โดยเฉพาะสิทธิและเสรีภาพในเรื่องที่เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งการนำเรื่องศาสนามายึดโยงกับการออกกฎหมายเกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีลักษณะคล้ายคลึงกับประเทศไทยอยู่บ้าง เช่นกรณีการห้ามการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางศาสนาของศาสนาพุทธ โดยกำหนดห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา หากฝ่าฝืน มีความผิดตาม พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 มาตรา 39 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวบังคับใช้เป็นการทั่วไป โดยใช้บังคับกับบุคคลไม่ว่าจะเป็นคนที่นับถือศาสนาพุทธหรือไม่หรือเป็นคนต่างประเทศที่เข้ามาในประเทศไทย

การเปรียบเทียบรูปแบบการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคของต่างประเทศในข้างต้น พบว่าในประเทศส่วนใหญ่ไม่ได้มีการนำใบอนุญาตมาใช้บังคับกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือน ดังนั้นการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคแม้จะไม่ได้ขอใบอนุญาตจากภาครัฐย่อมไม่เป็นความผิดอาญา แต่อาจจะมีการกำหนดมาตรการหรือหลักเกณฑ์การผลิตเอาไว้แตกต่างกันออกไป โดยจะกำหนดให้ต้องมีการขอใบอนุญาตเฉพาะกรณีผลิตสุรากลั่นเพื่อการบริโภค หรือการผลิตเบียร์เพื่อจำหน่ายหรือการค้าเท่านั้น หากไม่ปฏิบัติตามจะต้องระวางโทษทางอาญา แต่ทั้งนี้ก็มีเพียงไม่กี่ประเทศที่มีการห้ามการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือน โดยส่วนใหญ่เป็นประเทศที่มีประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิม เช่น มาเลเซีย บรูไน อิหร่าน¹⁸⁰ เป็นต้น โดยผู้วิจัยได้สรุปมาตรการทางกฎหมายของแต่ละประเทศเป็นตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4 รูปแบบการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนของต่างประเทศ

¹⁸⁰ Nation Master, "Homebrewing Legality Countries Compared," [Online] Accessed: [1 October 2022].

Available from: <https://www.nationmaster.com/countryinfo/stats/Culture/Hobbies/Homebrewing-legality>

ประเทศ	กฎหมายที่ใช้ควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค	หลักเกณฑ์ในการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค	โทษสำหรับกรณีการผลิตที่ฝ่าฝืน
สหรัฐอเมริกา (รัฐนอร์ท ดาโคตา)	1.Code of Federal Regulation 2.North Dakota Century Code	อนุญาตให้ผลิตได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาตจากภาครัฐ แต่อนุญาตให้ผลิตได้ไม่เกิน 100 แกลลอนต่อปี ต่อ1ครัวเรือน กรณีมีผู้บรรลุนิติภาวะ 1 คน แต่หากมีผู้บรรลุนิติภาวะตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ผลิตได้ไม่เกิน 200 แกลลอนต่อปี	ระวางโทษจำคุกไม่เกิน 360 วัน หรือปรับไม่เกิน 3,000 ดอลลาร์สหรัฐ
สิงคโปร์	1.CUSTOM ACT 1960	อนุญาตให้ผลิตได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาตจากภาครัฐ โดยผู้ที่จะผลิตต้องมีอายุมากกว่า 18 ปีขึ้นไป และต้องผลิตไม่เกิน 30 ลิตรต่อครัวเรือน	มิได้บัญญัติความผิดสำหรับกรณีการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค ในกรณีผลิตเกินปริมาณที่กฎหมายกำหนด
อังกฤษ	1.Alcoholic Liquor Duties Act 1979	อนุญาตให้ผลิตได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาตจากภาครัฐ ผู้ที่จะผลิตต้องมีอายุมากกว่า18 ปี ซึ่งมีได้กำหนดปริมาณขั้นสูงในการผลิต	มิได้บัญญัติปริมาณขั้นสูงที่สามารถผลิตได้ จึงไม่มีความผิดสำหรับกรณีการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในกรณีผลิตเกินปริมาณที่กฎหมายกำหนด
มาเลเซีย	1. SYARIAH	ไม่อนุญาตให้ผลิตเพื่อ	ระวางโทษปรับไม่น้อย

	CRIMINAL OFFENCES (FEDERAL TERRITORIES) ACT 1997 2. Excise Act 1976	การบริโภคในครัวเรือน ทุกกรณี	กว่าสิบเท่าของจำนวน ภาษีที่จะต้องเสียหรือ หนึ่งหมื่นริงกิตแล้วแต่ จำนวนใดจะน้อยกว่า หากกระทำความผิดใน ครั้งถัดไปจะต้อง ระวางโทษหนักขึ้นโดย ปรับไม่น้อยกว่ายี่สิบ เท่าของจำนวนเงิน อากรหรือหนึ่งหมื่นริง กิต แล้วแต่จำนวนใด จะน้อยกว่า หรือจำคุก ไม่เกินห้าปีหรือทั้งจำ ทั้งปรับ
ไทย	1.พระราชบัญญัติภาษี สรรพสามิต พ.ศ. 2560 2.กฎกระทรวงการผลิต สุรา พ.ศ.2565	บุคคลที่อายุไม่น้อย กว่า 20 ปี สามารถยื่น ขอใบอนุญาตในการ ผลิตเบียร์เพื่อการ บริโภคได้ โดยผลิตได้ ไม่เกิน 200 ลิตรต่อปี	ระวางโทษจำคุกไม่ เกินหกเดือน หรือปรับ ไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำคุกทั้งปรับ

ตารางที่ 5 รูปแบบการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการจำหน่ายของต่างประเทศ

ประเทศ	กฎหมายที่ใช้ควบคุม การผลิตเบียร์เพื่อการ จำหน่าย	มาตรการควบคุมการ ผลิตเบียร์เพื่อการ จำหน่าย	โทษสำหรับกรณีการ ผลิตที่ฝ่าฝืน
--------	--	---	-----------------------------------

สหรัฐอเมริกา (รัฐ นอร์ท ดาโคตา)	1.Code of Federal Regulation 2.North Dakota Century Code	ต้องได้รับใบอนุญาต จากภาครัฐ	ระวางโทษจำคุกไม่ เกิน 360 วัน หรือปรับ ไม่เกิน 3,000 ดอลลาร์สหรัฐ
สิงคโปร์	1.CUSTOM ACT 1960	ต้องได้รับใบอนุญาต จากภาครัฐ	ระวางโทษปรับไม่น้อย กว่า 10 เท่าของ จำนวนภาษีที่ต้องจ่าย โดยการกระทำ ความผิด หรือ 5,000 ดอลลาร์ แล้วแต่ จำนวนใดจะน้อยกว่า หากกระทำผิดในครั้ง ถัดมา ต้องระวางโทษ ปรับ 5,000 ดอลลาร์ หรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี
อังกฤษ	1.Alcoholic Liquor Duties Act 1979	ต้องได้รับใบอนุญาต จากภาครัฐ	ระวางโทษปรับเป็น เงินจำนวน 500 ปอนด์ สเตอลิงก์
มาเลเซีย	1. SYARIAH CRIMINAL OFFENCES (FEDERAL TERRITORIES) ACT 1997 2. Excise Act 1976	ต้องได้รับใบอนุญาต จากภาครัฐ	ระวางโทษปรับไม่น้อย กว่าสิบเท่าของจำนวน ภาษีที่จะต้องเสียหรือ หนึ่งหมื่นริงกิตแล้วแต่ จำนวนใดจะน้อยกว่า หากกระทำความผิดใน ครั้งถัดไปจะต้อง ระวางโทษหนักขึ้นโดย ปรับไม่น้อยกว่ายี่สิบ

			เท่าของจำนวนเงิน อากรหรือหนึ่งหมื่นริง กิต แล้วแต่จำนวนใด จะน้อยกว่า หรือจำคุก ไม่เกินห้าปีหรือทั้งจำ ทั้งปรับ
ไทย	1.พระราชบัญญัติภาษี สรรพสามิต พ.ศ. 2560 2.กฎกระทรวงการผลิต สุรา พ.ศ.2565	ต้องได้รับใบอนุญาต จากภาครัฐ	ระวางโทษจำคุกไม่ เกินหกเดือน หรือปรับ ไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำคุก ทั้งปรับ

สรุปจากที่ได้กล่าวไปข้างต้นผู้วิจัยเห็นว่าการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตมิใช่การกระทำที่ควรบัญญัติให้เป็นความผิดอาญา เนื่องจากกรกระทำดังกล่าวมิได้ สอดคล้องกับแนวคิดในการกำหนดความผิดอาญาของนักนิติศาสตร์หลายท่าน ไม่ว่าจะเป็น ซีชาร์ เบ็คคาเรีย, ไนเกล วอล์กเกอร์, เฮอร์เบิร์ต แอล แพกเกอร์, จอห์น สจ๊วจ มิลล์ และดักลาส ฮูสท์ อีก ทั้งการบัญญัติให้การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตเป็นความผิดทางอาญาไม่สอดคล้อง กับหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 77 และคำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมายเรื่อง การกำหนดโทษอาญา และพระราชบัญญัติ หลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ.2562 มาตรา 21(8) อีกทั้งการบัญญัติให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดเป็นการเพิ่มภาระและจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของ บุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ซึ่งขัดต่อรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2560 มาตรา 26 อีกทั้งยังมีใช้กรณีที่เป็นอัน จะต้องนำระบบใบอนุญาตมาใช้บังคับตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 77 วรรค 3 ประกอบกับจากการศึกษารูปแบบการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคของต่างประเทศ ผู้วิจัยพบว่าในปัจจุบันมีทั้งประเทศที่อนุญาตให้ทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้และประเทศที่ บัญญัติให้การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคยังเป็นความผิดอยู่ ซึ่งประเทศส่วนใหญ่ที่ยังคงกำหนดให้การ ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเป็นความผิดแทบทุกประเทศเป็นประเทศที่ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนา

อิสลาม เช่น ประเทศมาเลเซีย ประเทศบรูไน ประเทศอิหร่าน เป็นต้น ซึ่งประเทศส่วนใหญ่อนุญาตให้ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนโดยไม่ต้องขอใบอนุญาตในการผลิตแต่อย่างใด เพียงแต่มีการห้ามการผลิตเพื่อการจำหน่ายซึ่งต้องได้รับใบอนุญาตเสียก่อน เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศสิงคโปร์ เป็นต้น

เมื่อศึกษาเจาะลึกลงไปถึงความจำเป็นมาของกฎหมายที่ใช้บังคับกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคของประเทศอังกฤษ และประเทศสิงคโปร์ พบว่าในสมัยก่อนเคยมีการนำโทษทางอาญามาบังคับใช้บังคับสำหรับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่ขอใบอนุญาต แต่ปัจจุบันทั้งสองประเทศได้มีการอนุญาตให้ประชาชนสามารถผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้ โดยไม่ต้องขอใบอนุญาตแต่อย่างใด ซึ่งประเทศไทยยังคงใช้ระบบใบอนุญาตสำหรับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคซึ่งแทบทุกประเทศทั่วโลกที่อนุญาตให้ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้เลิกใช้แล้ว เมื่อผู้วิจัยค้นคว้าหาเหตุผลในการออกใบอนุญาตสำหรับการกระทำความผิดกล่าว พบว่ามี 4 เหตุผลด้วยกันที่รัฐบาลใช้โทษทางอาญาและระบบใบอนุญาตมาควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค 1.การจัดเก็บภาษี 2.ความอันตรายต่อสุขภาพ 3.ผลกระทบต่อสังคม 4.หลักธรรมคำสอนของศาสนาพุทธ ซึ่งเห็นว่าการรัฐบาลจัดเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมสำหรับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเองโดยมิได้ทำเพื่อการค้ำหรือนำออกจำหน่าย เหตุผลดังกล่าวย่อมไม่มีความชอบธรรมเพียงพอที่จะนำมาตรึงการทางอาญามาใช้บังคับกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่ขอใบอนุญาต โดยพิจารณาเทียบเคียงจากการผลิตยาสูบ การผลิตยาสูบเพื่อการบริโภคนั้นสามารถทำได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาตในการผลิต จึงไม่มีความผิดอาญาหากทำการผลิตโดยมิได้ขอใบอนุญาต และในเรื่องของความอันตรายต่อสุขภาพ มีงานวิจัยหลายฉบับชี้ให้เห็นว่าการผลิตเบียร์ก่อให้เกิดแอลกอฮอล์ที่สามารถบริโภคได้ มิได้มีความอันตรายดังกรณีการกลั่นสุราซึ่งหากกลั่นไม่ดีอาจเกิดแอลกอฮอล์ชนิดที่บริโภคไม่ได้ และแอลกอฮอล์ที่อยู่ในเบียร์ก็สามารถฆ่าเชื้อโรคหรือแบคทีเรียที่เป็นอันตรายต่อร่างกายได้ อีกทั้งเหตุผลเรื่องผลกระทบต่อสังคม ในส่วนอุบัติเหตุบนท้องถนนจากปัญหาเมาแล้วขับ หรือในส่วนใหญ่หาอาชญากรรมจากการเมาสุรา มีกฎหมายควบคุมในเรื่องดังกล่าวอยู่แล้ว เช่น ประมวลกฎหมายอาญา หรือพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 เป็นต้น จึงไม่มีความจำเป็นที่จะห้ามการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเพียงเพราะเหตุผลเรื่องปัญหาเมาแล้วขับ หรือเรื่องอาชญากรรมจากการเมาสุรา สุดท้ายเรื่องหลักธรรมคำสอนของศาสนาพุทธจากการศึกษาพบว่าหลักธรรมคำสอนของศาสนาพุทธ ในเรื่องการห้ามการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามศีล 5 ข้อ 5 เป็นเพียงข้อห้ามของศาสนาพุทธแต่เพียงเท่านั้นมิได้มีลักษณะเป็นกฎหมาย หรือข้อห้ามที่มีลักษณะบังคับได้ในตัวเอง ดังนั้นหากไม่ปฏิบัติตามก็ไม่ใช่ความผิดแต่อย่างใด เห็นได้ว่า

เหตุผลทั้ง 4 ประการดังกล่าวไม่เพียงพอที่จะบัญญัติให้การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตเป็นความผิดทางอาญา ในส่วนสถานะทางกฎหมายการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเป็นกฎหมายในระดับกฎกระทรวงซึ่งไม่มีความแน่นอนเนื่องจากอาจถูกแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงหลักการเมื่อใดก็ได้ ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าสมควรบัญญัติหลักการที่ให้ประชาชนสามารถผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้เอาไว้ในพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทสำหรับเรื่องการผลิตสุราโดยตรง ดังที่เคยบัญญัติเอาไว้ในพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 ด้วยเหตุผลที่ได้กล่าวไปข้างต้นผู้วิจัยเห็นว่าสมควรยกเลิกความผิดอาญาสำหรับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต อันส่งผลให้การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตไม่เป็นความผิดอาญาอีกต่อไป แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่าการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนยังต้องมีหลักเกณฑ์หรือแนวทางในการควบคุมอยู่โดยมิได้ประสงค์ปล่อยให้ผลิตกันอย่างใดก็ได้ ซึ่งในบทถัดไปจะเป็นสรุปวิจัยฉบับนี้และข้อเสนอแนะสำหรับหลักเกณฑ์หรือแนวทางในการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค



บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ความผิดของการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 มาตรา 153 ประกอบ 193 ได้ข้อสรุปว่าการกำหนดให้การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในโดยไม่มีใบอนุญาตเป็นความผิดอาญานั้นไม่สอดคล้องตามหลักเกณฑ์และแนวคิดในการกำหนดความผิดทางอาญา ตามทฤษฎีหรือแนวคิดในการกำหนดความผิดอาญาของต่างประเทศและตามหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดของประเทศไทย อีกทั้งกฎหมายดังกล่าวยังมีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เมื่อพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนในหลายๆประเทศพบว่าประเทศส่วนใหญ่ได้มีการยกเลิกระบบใบอนุญาตสำหรับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนแล้วทั้งสิ้น จึงเห็นสมควรยกเลิกระบบใบอนุญาตสำหรับผู้ประสงค์จะผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือน ย่อมส่งผลให้ผู้ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตไม่มีความผิดอาญาไปด้วย แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยยังคงเห็นว่าการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคยังคงควรมีหลักเกณฑ์บางประการมาควบคุม โดยผู้วิจัยขอสรุปผลวิเคราะห์และข้อเสนอแนะได้ดังนี้

6.1 บทสรุป

เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ.2565 ทางรัฐบาลได้มีการออกกฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ. 2565 โดยอาศัยมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 โดยให้มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ.2565 ซึ่งกฎกระทรวงดังกล่าวได้อนุญาตให้สามารถผลิตเบียร์ที่มีไซ้เพื่อการค้าได้โดยต้องขอใบอนุญาตต่ออธิบดีกรมสรรพสามิต ซึ่งมีหลักเกณฑ์ดังนี้

- 1) ผู้ที่ขอใบอนุญาตผลิตสุราจะต้องมีอายุไม่น้อยกว่า 20 ปี
- 2) ผู้ที่ขอจะต้องแสดงเลขประจำตัวประชาชนหรือเลขทะเบียนนิติบุคคลของผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาต
- 3) ผู้ที่ขอต้องแสดงแผนที่หรือพิกัดแสดงที่ตั้งของสถานที่ที่จะใช้ผลิตสุราที่มีไซ้เพื่อการค้า
- 4) ผู้ที่ขอต้องแสดงรายละเอียดของเครื่องกลั่นสำหรับผลิตสุราชนิดสุราที่จะผลิต ส่วนผสมหรือ ส่วนประกอบที่ใช้ในการผลิต ขั้นตอนการผลิต และปริมาณการผลิต

5) สถานที่ที่จะผลิตสุรามิพื้นที่เพียงพอที่จะผลิตสุราโดยไม่ก่อให้เกิดอันตรายหรืออาจก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น

6) ค่าธรรมเนียมต่อกรมสรรพสามิต

หากผู้ที่จะประสงค์จะผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคไม่ได้ขอใบอนุญาตแต่กลับทำการผลิตโดยไม่มีใบอนุญาตจะต้องระวางโทษตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 มาตรา 193 โดยจะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1 แสนบาท หรือทั้งจำคุกทั้งปรับ ซึ่งหากเมื่อเทียบกับกฎกระทรวงฉบับก่อนซึ่งคือ กฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ.2560 อาจมองได้ว่าเป็นการให้สิทธิในการผลิตเพื่อการบริโภคในครัวเรือนแล้วเหตุใดผู้วิจัยต้องการที่จะยกเลิกความผิดสำหรับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต หรือยกเลิกการใช้ใบอนุญาตสำหรับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค ซึ่งผู้วิจัยจะขอทำการสรุปเหตุผลสำหรับเรื่องดังกล่าวดังนี้

6.1.1 ความเหมาะสมของการนำใบอนุญาตมาใช้กับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค

เบียร์เป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงสมควรที่ภาครัฐจะเข้ามาควบคุม แต่อย่างไรก็ตามโดยหลักแล้วรัฐจะเข้ามาควบคุมโดยใช้ระบบใบอนุญาตแก่สิ่งใดสิ่งนั้นล้วนแล้วแต่เป็นสินค้าที่มีไว้สำหรับการค้าหรือการจำหน่ายด้วยกันทั้งสิ้น ถึงแม้เบียร์จะถูกจัดว่าเป็นสินค้าบาปแต่เมื่อยังอยู่ในขอบเขตของการผลิตเพื่อการบริโภคในครัวเรือนภาครัฐย่อมไม่ควรที่จะเข้ามาควบคุมด้วยการใช้ระบบใบอนุญาต โดยผู้วิจัยจะขอยกสิ่งที่มีลักษณะใกล้เคียงกันมากเปรียบเทียบ

ยาสูบ ยาสูบเป็นสินค้าบาปหรือสิ่งที่ถูกควบคุมมิให้ผลิตได้อย่างเสรีเช่นเดียวกับเบียร์ โดยกฎหมายที่ควบคุมการผลิตยาสูบที่อยู่ 2 ฉบับด้วยกัน คือ 1.พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 และ 2.กฎกระทรวงการอนุญาตผลิตยาสูบ พ.ศ.2560 จากพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 163 หมายความว่าหากผู้ใดประสงค์จะผลิตยาสูบจะต้องขอใบอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิตเสียก่อน ซึ่งหากไม่ปฏิบัติตามจะต้องถูกระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1 แสนบาท หรือทั้งจำคุกทั้งปรับตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 193 แต่อย่างไรก็ตามก็ได้มีข้อยกเว้นสำหรับการผลิตยาสูบเพื่อการบริโภคเอาไว้ว่า การผลิตยาสูบจำนวนไม่เกินห้าร้อยกรัมหรือยาสูบประเภทยาเส้นจำนวนไม่เกินหนึ่งกิโลกรัมเพื่อบริโภคเอง ผู้นั้นไม่ต้องขอใบอนุญาตต่ออธิบดีกรมสรรพสามิตแต่อย่างใดแต่สามารถทำได้เลย ประกอบกับไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมให้ภาครัฐอีกด้วย

จากที่กล่าวมาเห็นได้ว่าแม่เปียร์และยาสูบเป็นสินค้าควบคุมที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน และมีผลกระทบต่อร่างกายของผู้บริโภคเช่นกัน และเมื่อพิจารณาในส่วนยาสูบเห็นว่าสุราบกับยาสูบมีการใช้กฎหมายฉบับเดียวกันในการควบคุม ซึ่งคือพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 และหลักเกณฑ์ในการขอใบอนุญาตของทั้ง 2 อย่างก็มีลักษณะคล้ายคลึงกัน แต่ภาครัฐกลับนำระบบใบอนุญาตและโทษทางอาญามาใช้กับการผลิตเปียร์เพื่อการบริโภคแต่เพียงอย่างเดียว ในขณะที่สินค้าควบคุมที่มีลักษณะใกล้เคียงกันอย่างยาสูบ อนุญาตให้ผลิตเพื่อการบริโภคได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาตในการผลิตเพื่อบริโภคต่อหน่วยงานของรัฐ หรือต้องทำการจดทะเบียนแต่อย่างใด เพียงแต่มีข้อกำหนดเรื่องปริมาณขั้นสูงที่สามารถผลิตได้แต่เพียงเท่านั้น เมื่อการผลิตยาสูบสามารถทำการผลิตเพื่อการบริโภคได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาต ดังนั้นหากมีการผลิตยาสูบโดยไม่มีใบอนุญาตย่อมไม่เป็นความผิดแต่อย่างใด จึงเห็นว่่าก็ไม่ควรนำระบบใบอนุญาตมาใช้กับการผลิตเปียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนเช่นกัน ซึ่งจะส่งผลให้การผลิตเปียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนโดยไม่มีใบอนุญาตไม่เป็นความผิดไปด้วย

6.1.2 สถานะของกฎหมายที่อนุญาตให้ผลิตเปียร์เพื่อการบริโภค

กฎหมายที่อนุญาตให้ผลิตเปียร์เพื่อการบริโภค คือ กฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ. 2565 เป็นกฎหมายในระดับกฎกระทรวงซึ่งมีปัญหาคือความไม่แน่นอนของตัวบทกฎหมายเนื่องจากกฎกระทรวงสามารถออกหรือแก้ไขอย่างใดก็ได้ โดยรัฐมนตรีเพียงคนเดียว ซึ่งในส่วนเรื่องสุราและภาษีจะอยู่ภายใต้อำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยไม่ต้องมีการผ่านการพิจารณาโดยสภาผู้แทนราษฎรถึง 3 วาระเหมือนกับกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ

ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการแก้ไขบทบัญญัติในพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทของการผลิตสุรา ในทำนองที่ว่าอนุญาตให้ทำการผลิตเปียร์เพื่อการบริโภคได้ จะเป็นผลดีกว่าการบัญญัติหลักการดังกล่าวไว้ในกฎกระทรวง เพื่อเป็นการรับรองการผลิตเปียร์เพื่อบริโภคให้มีอยู่อย่างมั่นคงและเป็นการยากที่จะแก้ไข ดังเช่นในต่างประเทศที่ล้าแล้วแต่บัญญัติหลักการเรื่องการผลิตเปียร์เพื่อการบริโภคเอาไว้ในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติหรือรัฐบัญญัติทั้งสิ้น เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสิงคโปร์ ประเทศอังกฤษ เป็นต้น

6.1.3 สาเหตุที่มีการบัญญัติห้ามมิให้ผลิตเปียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต

การจัดเก็บภาษี จากหมายเหตุของกฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ.2565 ได้ระบุว่าในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ...อันจะทำให้การบริหารการจัดเก็บภาษี และการควบคุมคุณภาพ และมาตรฐานการผลิตสุราเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

ประกอบกับจากสถิติการจัดเก็บภาษีสุรากล่องตลอดระยะเวลา 15 ปีที่ผ่านมา พบว่ากรมสรรพสามิตเก็บภาษีจัดเก็บภาษีสุรากล่อง 626,263 ล้านบาท และภาษีสุราแช่ชนิดเบียร์ 852,779 ล้านบาท และพบว่าในปีพ.ศ.2558 สามารถจัดเก็บภาษีสุราแช่ชนิดเบียร์ ได้ 80,114 ล้านบาท ในปีพ.ศ.2559 จัดเก็บได้ 86,143 ล้านบาท ซึ่งเห็นได้ว่าเงินภาษีในส่วนนี้ที่ภาครัฐจัดเก็บได้มีจำนวนมากและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นทุกๆ ปี ซึ่งหากอนุญาตให้ประชาชนสามารถผลิตสุราเพื่อบริโภคเองโดยไม่เสียค่าธรรมเนียมต่อภาครัฐได้ ภาษีในส่วนนี้ภาครัฐอาจจัดเก็บได้น้อยลง และศาลปกครองกลางได้มีคำพิพากษาเกี่ยวกับคดีที่ผู้ผลิตสุรากล่องหนึ่งฟ้องว่าเจ้าหน้าที่ละเอียดต่อหน้าที่ไม่ออกกฎกระทรวงตามมาตรา 5 วรรค2 ตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 เพื่ออนุญาตให้ทำสุราสำหรับใช้ในบ้านเรือน ศาลปกครองได้มีคำพิพากษาโดยมีใจความสำคัญว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 เป็นกฎหมายสรรพสามิตที่บัญญัติเกี่ยวกับการจัดการ การควบคุมดูแล การจัดเก็บภาษีสรรพสามิต จึงบัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดทำสุรา หรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิต เพื่อไม่ให้ประชาชนทำสุราขึ้นเอง แต่รัฐประสงค์ให้การผลิตสุร่าอยู่ในความควบคุมของรัฐเพื่อประโยชน์ในทางภาษีอากร และได้มีเจตนารมณ์ที่จะให้ประชาชนทำสุราใช้เองโดยไม่ต้องเสียภาษี



สุขภาพและความสะอาดปลอดภัย การผลิตสุราโดยเฉพาะอย่างยิ่งการกลั่นสุราโดยกระบวนการที่ไม่เหมาะสม หรือเครื่องมืออุปกรณ์ที่ไม่ได้มาตรฐาน อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพหรือสุขอนามัยของผู้บริโภคเป็นอย่างมากเนื่องจากในการกลั่นสุราประเภทสุรากล่องหากกลั่นออกมาไม่ได้มาตรฐานอาจทำให้เกิดแอลกอฮอล์ชนิดที่บริโภคไม่ได้ ซึ่งคือ เมทานอล หากมีการสัมผัสหรือบริโภคเข้าไปในร่างกาย อาจทำให้เกิดอาการเป็นพิษต่อระบบทางเดินอาหาร หรือทางเดินหายใจ หรืออาจทำให้ตาบอดได้ เป็นต้น ซึ่งต่างจากเอทานอลซึ่งเป็นแอลกอฮอล์ชนิดที่สามารถบริโภคได้ และกระบวนการกลั่นหรือหมักสุราที่ไม่ได้มาตรฐานอาจส่งผลให้เกิดการปนเปื้อนของเชื้อโรค หรือแบคทีเรียต่างๆ ซึ่งอาจทำให้เกิดอาการปวดท้อง หรือท้องเสีย อีกทั้งการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณมากติดต่อกันเป็นเวลานานอาจส่งผลเสียต่อสุขภาพร่างกายในหลายๆส่วน เช่น สมอง ดับระบบทางเดินอาหาร อันอาจก่อให้เกิดโรค สมองเสีอม ความจำบกพร่อง ดับแข็ง ดับวาย ภาวะอาหารอักเสบ เลือดออกในกระเพาะอาหาร เป็นต้น ด้วยเหตุผลในเรื่องความสะอาดปลอดภัยในกระบวนการผลิตสุราและผลกระทบต่อสุขภาพและสุขอนามัยของผู้บริโภคที่ได้กล่าวไปในข้างต้น ภาครัฐจึงออกกฎหมายมาควบคุมมิให้ประชาชนสามารถผลิตสุร่ากันได้อย่างเสรี

ผู้วิจัยเห็นว่าถึงแม้เบียร์จะเป็นสินค้าบาปซึ่งภาครัฐย่อมควรที่จะมีการจัดเก็บภาษี แต่การจัดเก็บภาษีดังกล่าวควรจะต้องจัดเก็บเฉพาะกรณีการผลิตเพื่อการค้าหรือเพื่อจำหน่ายเท่านั้น เนื่องจากการกระทำดังกล่าวยังอยู่ในกรอบของการผลิตเพื่อใช้ หรือบริโภคเอง ย่อมไม่ก่อให้เกิดรายได้ จึงไม่ควรที่จะมีการมาจัดเก็บภาษีของผู้ผลิตเพื่อการบริโภค ประกอบกับการผลิตยาสูบเพื่อการบริโภคเอง ภาครัฐก็ได้มีการจัดเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมแต่อย่างใด และเมื่อพิจารณาการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคของต่างประเทศก็พบว่าไม่ต้องเสียภาษีหรือค่าธรรมเนียมเช่นกัน ดังนั้นเหตุผลที่มีการห้ามการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนโดยไม่มีใบอนุญาตเพื่อที่ภาครัฐจะได้จัดเก็บภาษีให้ได้มากยิ่งขึ้นย่อมไม่มีเหตุผลสมควรที่จะกระทำได้

เรื่องสุขภาพและความสะอาดปลอดภัยจากที่ได้อธิบายจะเห็นได้ว่ากระบวนการผลิตสุร่าจำพวกเหล้า วิสกี้ บรั่นดี กับ เบียร์ มีความแตกต่างกันเนื่องจากแอลกอฮอล์ของเบียร์เกิดจากการบ่มหรือการหมักของน้ำตาลที่อยู่ในพวกธัญพืช แต่แอลกอฮอล์ของเหล้า วิสกี้ บรั่นดี เกิดจากการกลั่น ดังนั้นปริมาณแอลกอฮอล์ที่ได้จึงต่างกันเป็นอย่างมากซึ่งโดยปกติเบียร์จะมีแอลกอฮอล์โดยปริมาตร (ABV) อยู่ที่ร้อยละ 4 ถึง 6 แต่แอลกอฮอล์ที่เกิดจากการกลั่นจะสูงถึงร้อยละ 28-50 ส่งผลต่อผู้บริโภคที่แตกต่างกันเป็นอย่างมาก และเฉพาะกระบวนการกลั่นเท่านั้นหากทำโดยไม่ได้มาตรฐาน อาจก่อให้เกิดเมทานอลซึ่งเป็นพิษต่อร่างกาย ขณะที่การบ่มหรือหมักเบียร์จะไม่ก่อให้เกิดเมทานอล แต่จะก่อให้เกิดเอทานอลซึ่งเป็นสุราที่สามารถบริโภคได้เท่านั้น และถึงแม้เบียร์ที่ผลิตเกิดการปนเปื้อนหรือเสีย ก็สามารถรู้ได้โดยง่ายไม่ว่าจะเป็นสี กลิ่น รสชาติ โดยหากรับประทานเข้าไปก็มิได้ต่างกับการบริโภคอาหารที่หมดอายุเข้าไป จะเห็นว่าการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคนั้นไม่ได้ก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพและความสะอาดปลอดภัยจนถึงขนาดที่รัฐจะต้องเข้ามาควบคุม ซึ่งแตกต่างกับสุรากลั่นซึ่งเห็นว่าเป็นการสมควรที่รัฐจะเข้ามาควบคุมในการผลิตเพื่อบริโภค

ผลกระทบต่อสังคม โดยสามารถแบ่งออกเป็น 2 เรื่องดังนี้

อุบัติเหตุบนท้องถนนจากปัญหาเมาแล้วขับ การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่จำเป็นเป็นการบริโภคตามร้านค้า หรือบริโภคในครัวเรือน สิ่งที่ต้องพึงระวังคือหากระดับแอลกอฮอล์ในกระแสเลือดสูงถึง 50 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ จะส่งผลให้บุคคลนั้นตัดสินใจได้ช้าลง จึงเป็นเหตุให้พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 และกฎกระทรวงฉบับที่ 21 พ.ศ.2550 บัญญัติห้ามมิให้ผู้ที่มีแอลกอฮอล์ในกระแสเลือดตั้งแต่ปริมาณดังกล่าวขับขียานพาหนะที่เดินด้วยกำลังเครื่องยนต์ โดยหากฝ่าฝืนจะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำคุกทั้งปรับ และให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขีของผู้นั้นมีกำหนดไม่น้อยกว่าหกเดือน หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี ตามมาตรา 160 ตรี วรรค 1 และหากการกระทำดังกล่าวส่งผลให้ผู้เสียหายได้รับ

อันตรายสาหัส หรือถึงแก่ความตาย ผู้กระทำผิดจะต้องระวางโทษหนักขึ้นตามที่ได้กล่าวไปในหัวข้อ 5.2.3 จากที่กล่าวไปเห็นได้ว่าทางรัฐบาลมีมาตรการควบคุมสำหรับปัญหาเมาแล้วขับอยู่แล้วตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 และเห็นว่ากฎหมายการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคอยู่ในพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีอากรของภาครัฐแต่เพียงเท่านั้น จึงเห็นว่าเหตุผลที่ภาครัฐนำโทษทางอาญาและใบอนุญาตมาใช้กับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคอันเนื่องมาจากปัญหาเมาแล้วขับจึงฟังไม่ขึ้นและไม่มีเหตุผลสนับสนุนที่เพียงพอ

ปัญหาอาชญากรรมจากการเมาสุรา แม้การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะเป็นหนึ่งในสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมประเภทต่างๆ เช่น ชิงทรัพย์ ทะเลาะวิวาท ช่มชืนกระทำชำเรา บุกรุก ลักทรัพย์ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามทางภาครัฐได้ออกกฎหมายมาบังคับใช้และควบคุมความผิดในฐานต่างๆข้างต้นทั้งหมดตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งการกระทำความผิดอันเกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยความสมัครใจก็ได้เป็นเหตุลดโทษ หรือเหตุยกเว้นโทษ ตามกฎหมายแต่อย่างใด ดังนั้นการนำโทษทางอาญามาใช้บังคับกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเพราะปัญหาอาชญากรรมจากการเมาสุราจึงฟังไม่ขึ้นและไม่มีเหตุผลสนับสนุนที่เพียงพอ ประกอบกับกฎหมายที่ควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเป็นกฎหมายสรรพสามิต มีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อการจัดเก็บภาษีของภาครัฐ มิได้มีวัตถุประสงค์บังคับกับเรื่องปัญหาอาชญากรรมแต่อย่างใด

คำสอนทางพุทธศาสนา ข้อห้ามในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือของมีนเมาตามหลักธรรมคำสอนของศาสนาพุทธ หรือศีล 5 ข้อที่ 5 นั้น เป็นเพียงแต่ข้อห้ามในเรื่องของจิตใจหรือมีไว้เพื่อให้พุทธศาสนิกชนเกรงกลัวต่อบาป บุญ คุณ โทษ แต่เพียงเท่านั้น เนื่องจากศีล 5 ในข้อดังกล่าวมิได้มีผลใช้บังคับในทางปฏิบัติที่จะบังคับให้คนไทยทุกคนต้องปฏิบัติตาม การจะปฏิบัติตามหรือไม่ขึ้นอยู่กับสามัญสำนึกหรือความรู้สึคนึกคิดเฉพาะตัวของบุคคล ดังนั้นเมื่อศีล 5 ในข้อที่ 5 ที่ห้ามการบริโภคสุรา เป็นเพียงหลักธรรมคำสอนมิใช่กฎหมาย ภาครัฐจึงไม่อาจอ้างเหตุผลดังกล่าวเพื่อนำโทษทางอาญาและระบบใบอนุญาตมาควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้ เนื่องจากเป็นการขัดต่อสิทธิแล้วเสรีภาพของบุคคลซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกรับรองไว้เป็นลายลักษณ์อักษรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และ มาตรา 77

6.1.4 การกำหนดให้การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตเป็นความผิดอาญา

กฎกระทรวงการผลิตสุราพ.ศ.2560 ได้กำหนดให้บุคคลที่มีอายุไม่น้อยกว่า 20 ปี บริบูรณ์ สามารถขอใบอนุญาตผลิตเบียร์ที่มีใช้เพื่อการค้าได้ โดยกฎกระทรวงการผลิตสุราพ.ศ.2560

ออกโดยอาศัยอำนาจพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 มาตรา 153 วรรค 2 โดยหากผู้ใดทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่ขอใบอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิตตามกฎหมายกระทรวงการผลิตสุรา ถือว่าผู้นั้นไม่ปฏิบัติตามมาตรา 153 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 193

เมื่อพิจารณาแนวคิดและหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดทางอาญาสำหรับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนโดยไม่มีใบอนุญาตตามแนวคิดและทฤษฎีทางนิติศาสตร์พบว่าการบัญญัติให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดทางอาญาไม่สอดคล้องกับทฤษฎีการกำหนดความผิดอาญาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานว่าดังนี้

การกระทำดังกล่าวมีลักษณะการกระทำร้ายแรงที่สมควรแก่การถูกบัญญัติให้เป็นความผิดอาญา ซึ่งการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนไม่ได้มีลักษณะเป็นการกระทำอันร้ายแรงหรือมีลักษณะที่รุนแรงอันกระทบต่อสังคมส่วนรวม อันจะต้องกำหนดให้เป็นความผิดอาญา เนื่องจากการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเองโดยไม่มีใบอนุญาตเป็นการกระทำที่มีได้เกิดจากเจตนาชั่วร้ายของผู้กระทำแต่อย่างใด เพียงแต่เป็นการทำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อบริโภคเองเพื่อการสังสรรค์หรือการผ่อนคลายแต่เพียงเท่านั้น ทั้งการผลิตสุราแช่เพื่อการบริโภคเองในหลายประเทศก็อนุญาตให้ประชาชนสามารถผลิตได้โดยไม่ต้องมีใบอนุญาตอย่างใด

การกระทำดังกล่าวมีลักษณะขัดต่อหลักศีลธรรมอันดีของประชาชน ถึงแม้ว่าการบริโภคสุราจะถูกห้ามตามศีลข้อห้าตามศีลทั้งห้าข้อของพุทธศาสนา แต่อย่างไรก็ตามศีลข้อดังกล่าวมิได้มีผลบังคับตามกฎหมาย และหลักคำสอนศาสนาก็มิได้มีการบังคับให้ประชาชนต้องปฏิบัติตามอย่างเด็ดขาดดังเช่นประเทศที่ปกครองด้วยระบอบศาสนา เช่น ประเทศมาเลเซีย ประเทศบรูไน เป็นต้น ที่มีการนำกฎหมายทางศาสนามาบังคับใช้เป็นกฎหมายโดยห้ามชนชาวมุสลิมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเด็ดขาด

การกระทำดังกล่าวมีลักษณะเป็นภัยอันตรายต่อบุคคลอื่น การผลิตหรือทำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อการบริโภคเองนั้น ผู้ที่จะได้รับผลกระทบคือตัวผู้บริโภคเองซึ่งในวิจัยเล่มนี้ได้จำกัดขอบเขตอยู่ที่การผลิตเพื่อการบริโภคเท่านั้นมิได้รวมถึงการยกเลิกความผิดอาญาสำหรับการผลิตเพื่อจำหน่ายโดยไม่มีใบอนุญาตด้วย ดังนั้นเมื่อเป็นการผลิตเพื่อบริโภคเองย่อมไม่เป็นภัยอันตรายต่อผู้อื่นแต่อย่างใด ในส่วนสุราที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัยเล่มนี้คือสุราแช่ชนิดเบียร์แต่เพียงเท่านั้น ไม่รวมถึงสุรากลั่นจำพวก เหล้า วิสกี้ บรั่นดี ยิน ด้วย เมื่อพิจารณาถึงกระบวนการผลิตตามที่ได้กล่าวไปแล้วใน

บทที่ 5 เห็นได้ว่า ผลผลิตสุราที่เกิดจากการหมักนั้นมิได้อันตรายดังกรณีสุรากลั่น เนื่องจากกระบวนการหมักจะไม่ทำให้เกิดแอลกอฮอล์ที่บริโภคไม่ได้ แต่ต่างกับการกลั่นสุรหากผลิตโดยกระบวนการที่ไม่ได้มาตรฐานอาจก่อให้เกิดสุราที่บริโภคไม่ได้ หากบริโภคเข้าไปย่อมเป็นอันตรายร้ายแรงต่อตัวผู้บริโภค

สรุปการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตไม่ได้มีลักษณะที่เป็นการกระทำร้ายแรงที่มีเจตนาชั่วร้าย หรือมีลักษณะเป็นการขัดต่อหลักศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือมีลักษณะเป็นภัยอันตรายต่อบุคคลอื่นหรือกระทบต่อสังคมส่วนรวมแต่อย่างใด ย่อมไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่จะกำหนดให้เป็นความผิดและมีโทษทางอาญาตามแนวคิดในการกำหนดความผิดทางอาญา เห็นได้ว่ากฎหมายที่ออกมาดังกล่าวไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน จึงก่อให้เกิดปัญหาที่สำคัญคือ ปัญหากฎหมายอาญาเฟ้อ (Over Criminalization) ทำให้ภาครัฐต้องสิ้นเปลืองทรัพยากรต่างๆ รวมถึงตัวเจ้าหน้าที่ต้องมาจับผู้ผลิตสุราเพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต แทนที่จะใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์โดยการไปสืบสวนและจับกุมผู้ที่กระทำความผิดอาญาที่ร้ายแรง อีกทั้งการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคควรเป็นสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่ย่อมกระทำได้ เนื่องจากการทำเบียร์เพื่อการบริโภคเองมิได้ต่างกับการทำน้ำผลไม้หรือทำน้ำสมุนไพรเพื่อการบริโภคแต่อย่างใด ประกอบกับตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 มาตรา 4 นั้นอนุญาตให้ประชาชนสามารถผลิตยาสูบจำนวนไม่เกินห้าร้อยกรัมหรือยาสูบประเภทยาเส้นจำนวนไม่เกินหนึ่งกิโลกรัมเพื่อบริโภคเองได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาต เห็นได้ว่าแท้จริงแล้วกฎหมายต่างๆ ที่ออกมาเพื่อควบคุมการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ไม่ว่าจะเป็นการผลิตเพื่อจำหน่ายหรือการผลิตเพื่อการบริโภค ล้วนแล้วแต่มีเพื่อการจัดเก็บภาษีและแนวคิดที่จะผูกขาดการผลิตให้อยู่ในกลุ่มคนเพียงไม่กี่กลุ่มในประเทศไทยโดยเห็นว่าเหตุผลอื่น เช่น เป็นเรื่องของสุขภาพ สุขอนามัย เป็นเพียงเหตุผลรองในการกำหนดห้ามมิให้ผลิตสุราเพื่อการบริโภคเองโดยไม่มีใบอนุญาต

อีกทั้งเมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดทางอาญาตามมาตรา 77 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 พบว่าการจะกำหนดให้การกระทำใดเป็นความผิดอาญาจะต้องเป็นกรณีที่น่าเป็นห่วงคือไม่สามารถนำมาตราการใดมาใช้กับการกระทำนั้นได้ และต้องเป็นการกระทำที่ร้ายแรงอันสมควรถูกกำหนดให้เป็นความผิดอาญา เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์ตามมาตรา 77 ประกอบกับหลักเกณฑ์การกำหนดโทษอาญา ตามคำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย ซึ่งขยายนิยามของคำว่า การกระทำที่ร้ายแรงพบว่าการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตมิใช่การกระทำที่ร้ายแรงอันสมควรกำหนดให้เป็นความผิดอาญา และมีได้มีกรณีจำเป็นที่

จะต้องกำหนดให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดอาญาแต่อย่างใด และจากที่ได้พิจารณาหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญาตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ.2562 เห็นว่าการกระทำดังกล่าว มิใช่การกระทำที่มีลักษณะกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศ หรือเป็นการกระทำที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง หรือมีผลเป็นการกระทบต่อสังคมส่วนรวม อีกทั้งยังเป็นกรณีที่สามารถนำมาตรการอื่นมาใช้บังคับกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพแทนการนำโทษทางอาญามาใช้บังคับ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงการผูกขาดในการผลิตเบียร์ไม่ว่าจะเป็นในด้านของการผลิตเพื่อจำหน่ายหรือเพื่อบริโภคย่อมเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตอีกทั้งยังไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบันอีกเช่นกัน

6.1.5 มาตรการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนของต่างประเทศ

จากการศึกษาค้นคว้าและเปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในต่างประเทศ ทั้ง 4 ประเทศ อันได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศสิงคโปร์ และประเทศมาเลเซีย ในอดีตประเทศอังกฤษและสิงคโปร์เคยมีการออกกฎหมายต้องขอใบอนุญาตเพื่อการผลิตสุราเพื่อการบริโภคในครัวเรือน และมีการใช้โทษทางอาญาสำหรับการทำที่ฝ่าฝืนข้อห้ามดังกล่าว แต่ในเวลาต่อมาทั้งประเทศก็สิงคโปร์และอังกฤษก็ได้มีการยกเลิกกฎหมายดังกล่าวทั้งหมด และประเทศสหรัฐอเมริกาในสมัยก่อนก็เคยมีการห้ามการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค แต่ในปัจจุบันได้ยกเลิกกฎหมายดังกล่าว และอนุญาตให้สามารถผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาตในการผลิตแต่อย่างใด ซึ่งจากทั้ง 4 ประเทศ มีเพียงประเทศมาเลเซียเท่านั้นที่ยังคงมีการใช้โทษทางอาญาบังคับกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนอยู่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการกำหนดหลักการให้บุคคลที่บรรลุนิติภาวะสามารถทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค เอาไว้ในข้อบัญญัติแห่งรัฐบาลกลาง (Code of Federal Regulation) มาตรา 25.205 ซึ่งอนุญาตให้ผู้ผลิตสามารถทำได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาต หรือเสียค่าธรรมเนียมให้หน่วยงานของรัฐแต่อย่างใด เพียงแต่มีการกำหนดปริมาณขั้นสูงที่จะผลิตได้ดังนี้ 1. 100 แกลลอนต่อปี กรณีภายในครัวเรือนมีผู้บรรลุนิติภาวะเพียงคนเดียว 2. 200 แกลลอนต่อปี กรณีภายในครัวเรือนมีผู้บรรลุนิติภาวะตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และเบียร์ที่ผลิตได้ห้ามนำออกจำหน่ายโดยไม่ได้รับใบอนุญาต ในส่วนปริมาณขั้นสูงที่ผลิตได้หากมีการผลิตโดยฝ่าฝืนปริมาณดังกล่าวจะมีโทษหรือไม่อย่างไร ขึ้นอยู่กับกฎหมายของแต่ละรัฐ ยกตัวอย่างเช่นรัฐแคลิฟอร์เนียไม่ได้กำหนดโทษสำหรับการผลิตที่ฝ่าฝืนปริมาณ

ชั้นสูง ในขณะที่รัฐนอร์ท ดาโคตา ได้กำหนดโทษเอาไว้ใน North Dakota Century Code § 5-01-04 โดยหากฝ่าฝืนจะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 360 วัน หรือปรับไม่เกิน 3,000 ดอลลาร์สหรัฐ

ประเทศสิงคโปร์ ได้มีการกำหนดหลักการให้บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป สามารถทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค เอาไว้ใน Custom Act, Chapter 70 section 13(1) Customs (Home-brewing of fermented liquors) (Exemption) Order ซึ่งอนุญาตให้ผู้ผลิตสามารถทำได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาต หรือเสียค่าธรรมเนียมให้หน่วยงานของรัฐแต่อย่างใด เพียงแต่มีการกำหนดปริมาณชั้นสูงที่จะผลิตได้ โดยห้ามผลิตเกิน 30 ลิตรต่อเดือนและเบียร์ที่ผลิตได้ห้ามนำออกจำหน่ายโดยไม่ได้รับใบอนุญาต

ประเทศอังกฤษ ได้มีการกำหนดหลักการให้บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 18 ขึ้นไปสามารถทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค เอาไว้ใน Alcoholic Liquor Duties Act 1979 ซึ่งอนุญาตให้ผู้ผลิตสามารถทำได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาต หรือเสียค่าธรรมเนียมให้หน่วยงานของรัฐแต่อย่างใดอีกทั้งยังได้มีการกำหนดปริมาณชั้นสูงที่จะผลิตได้ดังเช่นประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศสิงคโปร์ เพียงแต่กำหนดห้ามมิให้นำเบียร์ที่ผลิตได้ออกจำหน่าย

ประเทศมาเลเซีย ไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีอายุเท่าใดก็ไม่สามารถทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเองได้ในครัวเรือนเนื่องจากภาครัฐได้กำหนดให้การกระทำเช่นว่าเป็นความผิดอาญา ซึ่งได้มีการบัญญัติหลักการดังกล่าวเอาไว้ใน Malaysian Legislation Excise Act 1976 โดยกำหนดให้ผลิตเบียร์ในรูปแบบโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อการค้าเท่านั้น แต่ทั้งนี้ผู้ที่ผลิต จำหน่าย และบริโภคจะต้องไม่ใช่คนมุสลิม โดยหากฝ่าฝืนจะต้องระวางโทษตาม SYARIAH CRIMINAL OFFENCES (FEDERAL TERRITORIES) ACT 1997

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลข้างต้นเห็นได้ว่าประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และประเทศสิงคโปร์ ล้วนแล้วแต่เคยมีการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคด้วยกันทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการห้ามผลิตโดยเด็ดขาดแบบประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งต่อมาก็ได้มีการยกเลิกความผิดอาญาสำหรับการกระทำดังกล่าว หรือเคยมีการควบคุมโดยการใช้ใบอนุญาตเหมือนประเทศอังกฤษและประเทศสิงคโปร์ ซึ่งต่อมาได้มีการยกเลิกการใช้ระบบใบอนุญาตกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค ส่งผลให้แม้มิได้ขอใบอนุญาตในการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคก็ไม่เป็นความผิดอีกต่อไป

สรุปจากที่ได้กล่าวไปในข้างต้นผู้วิจัยเห็นว่าการกำหนดให้การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตเป็นความผิดอาญานั้นไม่สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีในการกำหนดความผิดอาญาทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย และเมื่อศึกษากฎหมายของหลายๆประเทศทั่วโลกพบว่าในปัจจุบันได้มีการยกเลิกความผิดอาญาสำหรับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในโดยไม่มีใบอนุญาตแล้วทั้งสิ้น ยกเว้นบางประเทศที่ในส่วนใหญ่ปกครองด้วยระบบศาสนาซึ่งไม่อนุญาตให้ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคทุกกรณี ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีในการกำหนดความผิดอาญา และเพื่อให้กฎหมายเกี่ยวกับการผลิตสุราของประเทศไทยทัดเทียมกับนานาประเทศ ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรยกเลิกใบอนุญาตการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค อันจะส่งผลให้การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาตไม่เป็นความผิดอีกต่อไปโดยมีหลักเกณฑ์ดังที่จะอธิบายต่อไปในหัวข้อที่ 6.2 ดังนี้

6.2 ข้อเสนอแนะ

จากบทสรุปผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าสมควรยกเลิกใบอนุญาตการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคและยกเลิกความผิดอาญาสำหรับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคโดยไม่มีใบอนุญาต โดยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะคือ เพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 เพื่อมิให้มาตรา 153 ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 และ กฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ.2565 มีผลใช้บังคับกับการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค

“มาตรา 153 บัญญัติว่า ผู้ใดประสงค์จะผลิตสุราหรือมีเครื่องกลั่นสำหรับผลิตสุราไว้ในครอบครองให้ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่กำหนดในกฎกระทรวง”

ผู้วิจัยขอเสนอให้มีการเพิ่มเติมมาตรา 153/1 โดยมีรายละเอียดดังนี้

“มาตรา 153/1 บทบัญญัตินี้มิให้นำมาตรา 153 แห่งพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับกับผู้ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค โดยมีเงื่อนไขดังต่อไปนี้

- (1) ผู้ที่ประสงค์จะผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคจะต้องเป็นผู้ที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์
- (2) กระบวนการผลิตจะต้องเป็นการบ่มหรือหมักเท่านั้น ห้ามเกิดจากการกลั่น
- (3) เบียร์ที่ได้จากการผลิตตามมาตรานี้ห้ามนำออกขายโดยมิได้รับใบอนุญาตตาม 153

(4) เบียร์ที่ผลิตได้ตามข้อที่สองอาจบริโภคภายในครัวเรือนที่ผลิต หรืออาจนำออกจากสถานที่ซึ่งผลิตเพื่อใช้ส่วนตัวหรือใช้ในครอบครัว หรือใช้ในกิจการที่จัดนิทรรศการ หรือการแข่งขัน

(5) การผลิตสุราต้องไม่ก่อให้เกิดความรบกวนต่อสาธารณะหรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม”

บทบัญญัติมาตรา 153/1 เป็นบทบัญญัติที่ผู้วิจัยได้นำหลักการของ Alcoholic Liquor Duties Act 1979 ของประเทศอังกฤษ และ Code of Federal Regulation section 25.205 ของประเทศสหรัฐอเมริกา มาผสมผสานกัน

เกณฑ์อายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ ตาม 153/1 (1) มาจากหลักเกณฑ์ของพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 มาตรา 29 ซึ่งอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้ที่อายุไม่น้อยกว่า 20 ปีบริบูรณ์

ผู้วิจัยเสนอให้อนุญาตผลิตสุราชนิดเบียร์เพื่อการบริโภค ตาม 153/1 (2) เพราะเห็นว่าเบียร์เป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีการบริโภคมากที่สุดและมีมูลค่าสูงสุด จากสถิติสัดส่วนมูลค่าตลาดของอุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย พ.ศ.2562 เบียร์มีสัดส่วนตลาดคิดเป็นร้อยละ 72 ของปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งหมด ในขณะที่สุรากลั่นมีสัดส่วนตลาดคิดเป็นร้อยละ 25.9 และไวน์มีสัดส่วนตลาดคิดเป็นร้อยละ 0.9 ซึ่งในส่วนของสุรากลั่นผู้วิจัยเห็นว่าไม่สมควรอย่างยิ่งที่จะอนุญาตให้ผลิตเพื่อการบริโภคในครัวเรือนได้เนื่องจากปริมาณแอลกอฮอล์ที่สูง และกระบวนการผลิตจะต้องใช้การกลั่นหากการกลั่นไม่ได้มาตรฐานอาจส่งผลร้ายแรงต่อผู้บริโภคตามที่ได้กล่าวไปในบทที่ 5 และอีกเหตุผลสำคัญที่อนุญาตให้ผลิตเบียร์เนื่องจากเมื่อทำการศึกษาพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 และ กฎกระทรวงการสุรา พ.ศ.2565 พบว่าเบียร์ยังเป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ถูกผูกขาดมากที่สุดเมื่อเทียบกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างอื่น สุราแช่ชนิดอื่นยกเว้นเบียร์ สหกรณ์ชุมชน เกษตรกร หรือกลุ่มคนที่มีคุณสมบัติตามกฎหมายกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ.2565 สามารถรวมตัวกันขออนุญาตผลิตในรูปแบบของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็กได้ ไม่ว่าจะเป็น ไวน์ สาโท กะแช่ อุ เป็นต้น แต่เบียร์ไม่สามารถผลิตโดยโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็กได้เลย ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรอนุญาตบุคคลที่บรรลุนิติภาวะแล้วสามารถผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้ตามหลักเกณฑ์มาตรา 153/1 และหากภายภาคหน้าการอนุญาตให้ผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคสามารถเป็นไปได้โดยราบรื่น ผู้วิจัยก็เห็นสมควรที่จะมีการอนุญาตให้ผลิตสุราแช่ประเภทอื่น เช่น ไวน์ สาโท กะแช่ อุ เช่นกัน

การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคตามมาตรา 153/1 (3) มิได้มีการกำหนดปริมาณขั้นสูงในการผลิต ดังเช่นประเทศสหรัฐอเมริกา หรือประเทศสิงคโปร์ แต่กำหนดเอาไว้เหมือนกับประเทศอังกฤษที่มิได้กำหนดปริมาณขั้นสูงในการผลิตโดยกำหนดห้ามส่งออกจำหน่ายเท่านั้น เนื่องจากการตรวจสอบว่าครวเรือนใดผลิตเกินปริมาณที่กำหนดหรือไม่นั้นไม่อาจทำได้ในทางปฏิบัติและเห็นว่าหากมีการกำหนดเกณฑ์ปริมาณขั้นสูงเอาไว้จะก่อให้เกิดภาระแก่ภาครัฐมากเกินไปหรืออาจเปิดช่องให้เจ้าหน้าที่ทำการทุจริตได้ และผู้วิจัยเห็นว่าอนุญาตให้ทำการผลิตได้โดยไม่มีปริมาณขั้นสูงมาควบคุม โดยมีการกำหนดไว้เพียงว่าห้ามส่งออกจำหน่ายโดยไม่มีใบอนุญาตเพียงพอแล้วต่อการควบคุมการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค

ผู้วิจัยขอเสนอมาตรา 153/2 และ 153/3 เพื่อให้การผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคมีมาตรการควบคุมที่รัดกุมยิ่งขึ้น

“มาตรา 153/2 บุคคลที่ผลิตเบียร์โดยฝ่าฝืน มาตรา 153/1 (2) หรือ (3) ให้ถือว่าผู้นั้นผลิตเพื่อการค้า”

“มาตรา 153/3 ในกรณีที่ผู้ยังไม่บรรลุนิติภาวะทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคในครวเรือนให้นำพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 45 และ 44 มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

มาตรา 153/2 มี 2 กรณีที่ให้อถือว่าเป็นการผลิตเพื่อการค้า คือ 1.การผลิตโดยใช้กระบวนการกลั่นเนื่องจาก 153/1 อนุญาตให้ผลิตเฉพาะเบียร์ซึ่งเป็นสุราแช่แต่เพียงเท่านั้น ไม่ได้รวมถึงสุรากลั่นจำพวก วิสกี้ บรั่นดี ยิน วอดก้า ฯ 2.การนำเบียร์ที่ผลิตตามมาตรา 153/1 ออกจำหน่ายโดยไม่มีใบอนุญาต เมื่อถือว่าเป็นการผลิตเพื่อการค้าหากไม่มีใบอนุญาตย่อมเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 153 ซึ่งจะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1 แสนบาท หรือทั้งจำคุกทั้งปรับ ตามมาตรา 193

มาตรา 153/3 จะนำมาใช้กับกรณีบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภค เพราะหากไม่มีการกำหนดเอาไว้ในลักษณะ 153/3 จะเป็นช่องโหว่ให้บุคคลที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะสามารถทำการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคได้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีมาตรการบางอย่างมาควบคุมและอุดช่องโหว่ดังกล่าว ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าสมควรใช้มาตรการสำหรับเด็กเนื่องจากเห็นว่าการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคมิใช่ความผิดร้ายแรง และผู้กระทำความผิดที่อยู่ในช่วงอายุที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะอาจทำด้วยความคะนองหรือยังรู้เท่าไม่ถึงการณ์ จึงเห็นว่าไม่สมควรมำโทษทางอาญามาใช้บังคับ

กับบุคคลที่ยังอยู่ในช่วงอายุดังกล่าว โดยผู้วิจัยขอพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 45¹⁸¹ และ 44¹⁸² มาใช้บังคับโดยอนุโลม ซึ่งมีหลักการดังนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่อาจมีหนังสือเรียกผู้ปกครองมาร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือว่ากล่าวตักเตือน ให้ทำทัณฑ์บน หรือมีข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับวิธีการและระยะเวลาในการจัดให้เด็กทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์ โดย

¹⁸¹ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 มาตรา 45

มาตรา 45 ห้ามมิให้เด็กซื้อหรือเสพสุราหรือบุหรี่ หรือเข้าไปในสถานที่เฉพาะเพื่อการจำหน่ายหรือเสพสุราหรือบุหรี่ หากฝ่าฝืนให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบถามเด็กเพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและมีหนังสือเรียกผู้ปกครองมาร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือ ว่ากล่าวตักเตือน ให้ทำทัณฑ์บน หรือมีข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับวิธีการและระยะเวลาในการจัดให้เด็กทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์ และอาจวางข้อกำหนดให้ผู้ปกครองต้องปฏิบัติข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อตามมาตรา 44 วรรคสอง หรือวางข้อกำหนดอื่นใดเพื่อแก้ไข หรือป้องกันมิให้เด็กกระทำความผิดซ้ำอีกก็ได้

หากปรากฏว่าผู้ปกครองของเด็กฝ่าฝืนบทบัญญัติในวรรคหนึ่ง ให้นำบทบัญญัติมาตรา 39 มาใช้บังคับโดยอนุโลม การว่ากล่าวตักเตือน ทำทัณฑ์บน และจัดให้เด็กทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

¹⁸² พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 มาตรา 44

มาตรา 44 เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24 พบเห็นหรือได้รับแจ้งจากผู้พบเห็นเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิด ให้สอบถามเด็กและดำเนินการหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวเด็ก รวมทั้งสภาพ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ความเป็นอยู่ การเลี้ยงดู อุปนิสัย และความประพฤติของเด็กเพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก และถ้าเห็นว่าจำเป็นต้องคุ้มครองสวัสดิภาพแก่เด็ก โดยวิธีส่งเข้าสถานคุ้มครองสวัสดิภาพหรือสถานพัฒนาและฟื้นฟูก็ให้เสนอประวัติพร้อมความเห็นไปยังปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาสั่งให้ใช้วิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสมแก่เด็ก

ในกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24 เห็นว่าเด็กจำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ก็ให้พิจารณาให้การสงเคราะห์ตามมาตรา 33 แต่ถ้าเห็นว่ายังไม่สมควรส่งตัวเด็กไปยังสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟู ก็ให้มอบตัวเด็กแก่ผู้ปกครองหรือบุคคลที่ยินยอมรับเด็กไปปกครองดูแล โดยอาจแต่งตั้งผู้คุ้มครองสวัสดิภาพแก่เด็กตามมาตรา 48 หรือไม่ได้และเมื่อได้ปรึกษาหารือร่วมกับผู้ปกครองหรือบุคคลที่จะรับเด็กไปปกครองดูแลแล้วอาจจะวางข้อกำหนดเพื่อป้องกันมิให้เด็กมีความประพฤติเสียหาย หรือเสี่ยงต่อการกระทำความผิด โดยให้ผู้ปกครองหรือบุคคลที่รับเด็กไปปกครองดูแลต้องปฏิบัติข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อตามความเหมาะสม ดังต่อไปนี้

- (1) รมัตระวังมิให้เด็กเข้าไปในสถานที่หรือท้องที่ใดอันจะจงใจให้เด็กประพฤติตนไม่สมควร
- (2) รมัตระวังมิให้เด็กออกนอกสถานที่อยู่อาศัยในเวลากลางคืน เว้นแต่มีเหตุจำเป็นหรือไปกับผู้ปกครอง
- (3) รมัตระวังมิให้เด็กคบหาสมาคมกับบุคคลหรือคณะบุคคลที่จะชักนำไปในทางเสื่อมเสีย
- (4) รมัตระวังมิให้เด็กกระทำการใดอันเป็นเหตุให้เด็กประพฤติเสียหาย
- (5) จัดให้เด็กได้รับการศึกษาอบรมตามสมควรแก่อายุ สติปัญญา และความสนใจของเด็ก
- (6) จัดให้เด็กได้ประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจของเด็ก
- (7) จัดให้เด็กกระทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเองทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม

หากปรากฏชัดว่าผู้ปกครองหรือผู้รับเด็กไว้ปกครองดูแลไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24 ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่ คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กรับเด็กกลับไปดูแล

อาจวางข้อกำหนดเพื่อป้องกันไม่ให้บุคคลดังกล่าวมีความประพฤติที่เสียหายหรือเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำอีก

สุดท้ายกรณีทำการผลิตเบียร์ตาม 153/1 โดยนำเบียร์ที่ผลิตได้ไปให้เด็กบริโภค ย่อมถือว่าเป็นการกระทำอันไม่สมควรต่อเด็ก อันเป็นการส่งเสริมหรือยินยอมให้เด็กประพฤติตนไม่สมควรหรือน่าจะทำให้เด็กมีความประพฤติเสี่ยงต่อการกระทำผิด ตามมาตรา 26(3) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกิน 3 หมื่นบาท หรือทั้งจำคุกทั้งปรับ เมื่อพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ได้กำหนดมาตรการควบคุมสำหรับการกระทำดังกล่าวไว้แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องบัญญัติหลักเกณฑ์ดังกล่าวเอาไว้ในพระราชบัญญัติวิชาชีพสรรพสามิต พ.ศ.2560 ซ้ำอีก



บรรณานุกรม

- American Homebrewers Association. Homebrewing Rights Statutes [Online]. Available from: <https://www.homebrewersassociation.org/homebrewing-rights/statutes/> [11 December 2021].
- . The Long Journey to Homebrew Legalization [Online]. Available from: <https://www.homebrewersassociation.org/homebrewcommunity-culture/long-journey-homebrew-legalization/> [11 December 2021].
- Ballotpedia. History of Alcohol Legislation [Online]. Available from: <https://beerandbrewing.com/the-day-homebrewing-was-legalized/> [1 March 2022].
- Beer'Nayata. ประวัติของเบียร์ในประเทศไทย [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://sites.google.com/a/email.kmutnb.ac.th/beer-nayata/prawati-khxng-beiyr-ni-prathesthiy> [เข้าถึงเมื่อ 1 สิงหาคม 2564]
- Beerzpot. การทำเบียร์ ต้องใช้อุปกรณ์อะไรบ้าง เจาะลึกอุปกรณ์ทำเบียร์ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://bit.ly/3puuuMA> [เข้าถึงเมื่อ 14 สิงหาคม 2565]
- Boak & Bailey. Happy Maudlingsday Home Brewers [Online]. Available from: <https://boakandbailey.com/2013/04/maudling-homebrewers/> [3 March 2022].
- BROOKSTON BEER BULLETIN. Historic Beer Birthday: Alan Cranston [Online]. Available from: <https://brookstonbeerbulletin.com/historic-beer-birthday-alan-cranston/> [15 June 2022].
- Christopher J. Fraga. A Room with a Brew: A Comparative Look at Homebrewing Laws in Japan & the United States [Online]. Available from: <https://bit.ly/3J3DH75> [12 March 2022].
- Cocktailthai. เบียร์มาจากไหน [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://bit.ly/3HPaUBL> [เข้าถึงเมื่อ 1 สิงหาคม 2564]
- Cornell Law School. 18th Amendment [Online]. Available from: <https://www.law.cornell.edu/constitution/amendmentxviii> [1 March 2022].
- Criminal Defense Lawyer. North Dakota Misdemeanor Crimes by Class and Sentences [Online]. Available from: <https://www.criminaldefenselawyer.com/resources/north-dakota-misdemeanor->

[crimes-class-and-sentences.h](https://www.asiaone.com/News/AsiaOne%2BNews/Singapore/Story/A1Story20100330-207666.html) [30 December 2021].

E-von Yeung. Homebrewed Beer Makes Dollars and Sense [Online]. Available from: <https://www.asiaone.com/News/AsiaOne%2BNews/Singapore/Story/A1Story20100330-207666.html> [15 June 2022].

Food Network Solution. personal hygiene/สุขภาพส่วนบุคคล [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://bit.ly/3M0bjUT> [เข้าถึงเมื่อ 10 พฤษภาคม 2565]

Hfocus. เจาะลึกระบบสุขภาพ พฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของคนไทยและปัจจัยส่งเสริม [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.hfocus.org/content/2017/10/14639> [เข้าถึงเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2564]

Home Brew Co-op. License to Brew [Online]. Available from: <http://homebrewco.com.sg/resources.html> [3 March 2022].

Homebrew academy. State & Federal Homebrewing Laws [Online]. Available from: <https://homebrewacademy.com/state-federal-homebrewing-laws/#northdakota> [19 March 2022].

Homebrew Advice. Homemade Beer Dangerous? [Online]. Available from: <https://homebrewadvice.com/homemade-beer-danger> [12 October 2022].

HOMEBREW JOURNALS. Home Brewing Laws Uk (Read before Starting Homebrew) [Online]. Available from: <https://homebrewjournals.com/home-brewing-laws-uk/> [20 December 2021].

———. USA Law & Brewing Regulations [Online]. Available from: <https://homebrewjournals.com/is-it-legal-to-brew-beer/> [1 March 2022].

Husak, D. Over Criminalization: The Limits of the Criminal Law. New York: Oxford University Press, 2008.

KINGS OF BREWING. Is It Safe to Drink Homebrew? [Online]. Available from: <https://kingsofbrewing.com/is-it-safe-to-brew-beer-at-home> [11 October 2022].

magazine, C. s. o. l. Homebrewing Laws Worldwide [Online]. Available from: <http://www.slaw.ca/2013/11/20/homebrewing-laws-worldwide/> [30 December 2021].

Mill, J. S. On Liberty. London, 1859.

Nation Master. Homebrewing Legality Countries Compared [Online]. Available from:

<https://www.nationmaster.com/countryinfo/stats/Culture/Hobbies/Homebrewing-Legality> [1 October 2022].

National Conference of State Legislatures. Home Manufacture of Alcohol State Statutes [Online]. Available from: <https://www.ncsl.org/research/financial-services-and-commerce/home-manufacture-of-alcohol-state-statutes.aspx> [30 December 2021].

Packer, H. L. The Limits of the Criminal Sanction. California: Stanford University, 1968.

Realbeer. American Homebrews: Setting the Pace [Online]. Available from: <https://www.realbeer.com/edu/abm/homebrewers.php> [1 March 2022].

Singapore Customs. Home-Brewed Beer & Other Fermented Liquors [Online]. Available from: <https://www.customs.gov.sg/individuals/home-brewed-beer-and-other-fermented-liquors/> [30 December 2021].

Taxone. ภาษีสุรา [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://bit.ly/3lcj5s5>

Thailand Tourism Directory. ศาสนา [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://thailandtourismdirectory.go.th/th/contentpage/89> [เข้าถึงเมื่อ เข้าถึงเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2565]

The guardian. Malaysia Delays Caning Woman Caught Drinking Beer [Online]. Available from: <https://www.theguardian.com/world/2009/aug/24/malaysia-woman-cane-beer-freed> [27 December 2021].

The Noble Quran. Quran for All Version 4 [Online]. Available from: <https://www.quran-for-all.com/translate-th-5.html> [19 October 2022].

The Start of Prohibition. Prohibition in America [Online]. Available from: <https://www.homebrewersassociation.org/homebrew-community-culture/long-journey-homebrew-legalization/> [1 March 2022].

The Straits Times. Liquor Control Bill: How Other Countries and Cities in Asia Tackle Drinking [Online]. Available from: <https://www.straitstimes.com/singapore/liquor-control-bill-how-other-countries-and-cities-in-asia-tackle-drinking> [25 December 2021].

THE WALL STREET JOURNAL. Severity of Islamic Law Fuels Debate in Malaysia [Online]. Available from: <https://www.wsj.com/articles/SB125097405997351597> [2 March 2022].

Travel Tips. Alcohol Policies in Malaysia [Online]. Available from:

<https://traveltips.usatoday.com/alcohol-policies-malaysia-108164.html> [27

December 2021].

Workpointtoday. ห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันอาสาฬหบูชา-วันเข้าพรรษา [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<https://workpointtoday.com/do-not-sell-liquor/> [เข้าถึงเมื่อ 16 สิงหาคม 2565]

กรมควบคุมโรค. เหล้าเถื่อน มหันตภัยร้าย คร่าชีวิต. วารสารจับตาโรคและภัยสุขภาพ 7, 4 (กันยายน 2563).

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. แอลกอฮอล์สาเหตุหลักใจไทยใจกล้าก่ออาชญากรรม [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

http://www.dmh.go.th/sty_libnews/news/view.asp?id=2412 [เข้าถึงเมื่อ 9 มกราคม

2565]

กระทรวงสรรพสามิต. ประเภทและชนิดของสุรา [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<https://www.excise.go.th/cs/groups/public/documents/document/mjaw/mdm3/~edisp/webportal16200037531.pdf> [เข้าถึงเมื่อ 21 ธันวาคม 2564]

กิริยา กุลกลการ และ สราวุธ ไพฑูรย์พงษ์. ผู้พ้นโทษไร้สิทธิประกอบอาชีพ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<https://tdri.or.th/2019/02/career-for-penalty/> [เข้าถึงเมื่อ 1 มกราคม 2565]

เกียรติจักร วัจนะสวัสดิ์. คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: บริษัท กรุงเทพมหานคร พับ
ลิซซิ่ง จำกัด, 2562.

คณพล จันทน์หอม. รากฐานกฎหมายอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2561.

ณรงค์ ใจหาญ. กฎหมายอาญาดำเนินโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน,
2543.

ณัฐวัฒน์ สุทธิโยธิน. กฎหมายอาญาและอาชญาวิทยาขั้นสูง. กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2555.

ดิศรณ์ ลิขิตวิทิตยา. การกำหนดความผิดอาญาให้สอดคล้องกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.
2560 มาตรา 77: ศึกษากรณีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534.

วารสารกระบวนการยุติธรรม 11, 3 (กันยายน - ธันวาคม 2564).

เด่นพงษ์ วงศ์กุ่มัด. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกดื่มเบียร์ของลูกค้าในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. สารนิพนธ์
ปริญญาตรีศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา. 2556.

เดลินิวส์. กรมสุขภาพจิตเผยเมาสุราต้นเหตุก่ออาชญากรรมเพิ่ม [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<https://d.dailynews.co.th/politics/396001/> [เข้าถึงเมื่อ 9 มกราคม 2565]

ไทยพับลิก้า. กางข้อมูลรายได้ภาษีเหล้า-บุหรี่ ก้อนใหญ่อยู่ในมือใคร? [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<https://thaipublica.org/2017/09/sin-tax-who-is-the-big-one/> [เข้าถึงเมื่อ 29 พฤศจิกายน

2564]

ไทยพีบีเอส. โอกาส ความหวัง สุราชุมชนไทย [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<https://news.thaipbs.or.th/content/274055> [เข้าถึงเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2564]

ไทยโพสต์. ย้อนรอย 100 ปี สหรัฐห้ามขายสุรา [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<https://www.thaipost.net/main/detail/69241> [เข้าถึงเมื่อ 11 ธันวาคม 2564]

ไทยรัฐออนไลน์. ตัวเลขแค่ 4 วัน ตายแล้ว 267 ศพ บาดเจ็บ 2362 คน สาเหตุหลักเมาแล้วขับ [ออนไลน์].

แหล่งที่มา: <https://www.thairath.co.th/news/local/2005261> [เข้าถึงเมื่อ 3 ธันวาคม 2564]

ธนาวุฒิ สุราษฎร์มณี. อันตรายจากฟอร์มาดีไฮด์ในสำนักงานและที่พักอาศัย. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์น

เอเชีย 12, 1 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2561).

นที จิตสว่าง. วัตถุประสงค้ในการลงโทษ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<https://www.gotoknow.org/posts/454719> [เข้าถึงเมื่อ 24 ธันวาคม 2564]

ปกป้อง ศรีสนิท. กฎหมายอาญาชั้นสูง. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2563.

ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม. "หลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษทางอาญา ภายใต้โครงการสนับสนุนสารสนเทศเพื่อการทำงาน
ของ สมาชิกวุฒิสภา (รายงานวิจัย)." กรุงเทพมหานคร: พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
สถาบันพระปกเกล้า, 2564.

เพลินดา ต้นรังสรรค์. การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมาย และ
การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ.2562. วารสารจลนिति (กันยายน - ตุลาคม 2563).

มติชนรายวัน. เท่าภิภพ ไต้ รมช.คลัง ไปทำการบ้านใหม่ ต่อไม่เคลียร์ ปมนายทุนผูกขาดใบอนุญาตผลิต เบียร์

[ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.matichon.co.th/politics/news_1635900 [เข้าถึงเมื่อ
10 พฤศจิกายน 2564]

มติชนสุดสัปดาห์. คราฟต์เบียร์ไทย ว่าด้วย การต้มเบียร์คืออาชญากรรม? [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

https://www.matichonweekly.com/column/article_22281 [เข้าถึงเมื่อ 12 พฤศจิกายน
2564]

มุสลิมไทยโพสต์. ทำไมอิสลามห้ามดื่มเหล้า [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<https://islamhouse.muslimthai.com/article/22744> [เข้าถึงเมื่อ 14 สิงหาคม 2565]

โรงพยาบาลกรุงเทพ. สุราผลร้ายต่อร่างกาย [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

[https://www.bangkokpattayahospital.com/th/healthcare-services/gi-liver-center-
th/gi-articles-th/item/1002-effects-of-alcohol-th.html](https://www.bangkokpattayahospital.com/th/healthcare-services/gi-liver-center-th/gi-articles-th/item/1002-effects-of-alcohol-th.html) [เข้าถึงเมื่อ 29 พฤศจิกายน 2564]

วรรณฯ ยงพิศาลภพ. แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรมปี 2562-2564: อุตสาหกรรมเครื่องดื่ม [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

[https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-outlook/Food-
Beverage/Beverage/IO/io-beverage-20-th](https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-outlook/Food-Beverage/Beverage/IO/io-beverage-20-th) [เข้าถึงเมื่อ 1 กันยายน 2564]

วสันต์ ลีวลมไพศาล. สำรวจเพื่อนบ้าน กฎหมายโรงเบียร์ขนาดเล็กและการหมักเบียร์ในบ้านของสิงคโปร์ [ออนไลน์].

แหล่งที่มา: <https://brandinside.asia/singapore-microbrewery-regulation> [เข้าถึงเมื่อ 30
ธันวาคม 2564]

ศูนย์ปรึกษาสุรา. สุรากับอาชญากรรม [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.1413.in.th/diseases/view/37>

[เข้าถึงเมื่อ 9 มกราคม 2565]

ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. วิวัฒนาการนโยบายควบคุมปัญหาของสุราไทย [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

https://dol.thaihealth.or.th/resourcecenter/sites/default/files/documents/1_566.pdf [เข้าถึงเมื่อ 3 พฤศจิกายน 2565]

สมชาย ปลุกใจราษฎร์. มาตรการทางกฎหมายในการเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชากฎหมายมหาชน, มหาวิทยาลัยบูรพา. 2556.

สำนักข่าวอิสรา. แชมป์ตายสูงสุดทุกปี! เจาะสถิติ 7 วัน อันตราย สาเหตุหลักจากเมาสุรา-ขับรถเร็ว [ออนไลน์].

แหล่งที่มา: <https://www.isranews.org/article/isranews-scoop/94657-%20isranews-144.html> [เข้าถึงเมื่อ 3 ธันวาคม 2564]

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. ผลของสุราและแอลกอฮอล์ที่มีต่อร่างกาย [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<https://bit.ly/365arOkml> [เข้าถึงเมื่อ 29 พฤศจิกายน 2564]

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. คำอธิบายสาระสำคัญของพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ.2562. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: กองพัฒนากฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2562.

สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ. สถานการณ์ปัญหาผลกระทบจากการดื่มของผู้เฒ่าของประเทศไทย [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://bit.ly/3pOOZfS> [เข้าถึงเมื่อ 3 ธันวาคม 2564]

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. ความมุ่งและคำอธิบายประกอบรายมาตราของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562.

สำนักงานส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย. โทษ พิษ ภัยของสุรา [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

https://multimedia.anamai.moph.go.th/wp-content/uploads/2019/07/HP-eBook_13_Mini-1.pdf [เข้าถึงเมื่อ 29 พฤศจิกายน 2564]

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่. ผลกระทบทางสุขภาพจากแอลกอฮอล์และยาสูบ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

https://www.chiangmaihealth.go.th/cmpho_web/document/200306158347540958.pdf [เข้าถึงเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2564]

สำนักงานอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือการปฏิบัติงานควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2557.

สำนักแรงงาน ในประเทศมาเลเซีย. ระบบกฎหมายของมาเลเซีย [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<https://malaysia.mol.go.th/info/legal-system> [เข้าถึงเมื่อ 10 สิงหาคม 2565]

สิริโฉม พรหมโฉม. การบังคับโทษปรับทางอาญา. วารสารมูลนิธิ 13, 5 (กันยายน - ตุลาคม 2559).

สุชาภัคร โศภิตเวศย์มนตรี. ปัญหาความเหมาะสมในการใช้มาตรการทางอาญา: ศึกษาพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.2558. วารสารสถาบันพระปกเกล้า (กันยายน - ธันวาคม 2564).

สุรชัชกุล นุ่นภูบาล. สุรากับความเป็นมาภาคติในบริบทสังคมไทย. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย 1, 2 (กันยายน - ธันวาคม 2561).

สุราไทย. เกณฑ์ขั้นต่ำ-เครื่องมือผูกขาดนายทุน ผูกขาดสุรา [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<https://surathai.wordpress.com/2020/05/04/minimum-rule/> [เข้าถึงเมื่อ 21 ธันวาคม 2564]

อภิรัตน์ เพชรศิริ. ทฤษฎีอาญา ทฤษฎีโทษและกระบวนการขั้นพื้นฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2562.

อัจฉริยา ชูตินันทน์. อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2561.

อานันท์ เกียรติสารพิภพ. การดำเนินการตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช 2560 [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

https://library2.parliament.go.th/giventake/content_royrueng/2561/%20rr2561-apr5.pdf [เข้าถึงเมื่อ เข้าถึงเมื่อ 10 มกราคม 2565]

อุทัย อาทิเวช. ทฤษฎีอาชญาวิทยากับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วน วี.เจ. พรินต์ติ้ง, 2558.

อุนิษา เลิศโตมรสกุล และ อังณพ ชูบำรุง. อาชญากรรมและอาชญาวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2561.



จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายจิรายุ เสรีอภินันท์
วัน เดือน ปี เกิด	1 มิถุนายน 2540
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลเกษมราษฎร์ บางแค กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมจากโรงเรียนแสงทองวิทยา และปริญญาตรีนิติศาสตร์บัณฑิต จากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สอบผ่านหลักสูตรวิชาว่าความของสำนักฝึกอบรมวิชาว่าความสหภาพนายความแห่งประเทศไทย รุ่นที่ 50 และสอบผ่านการทดสอบความรู้ชั้นเนติบัณฑิตจากสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา สมัยที่ 72 ต่อมาได้เข้าศึกษาต่อชั้นปริญญาโทนิติศาสตร์ หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่อยู่ปัจจุบัน	99/10 หมู่บ้านวังหงส์ ซอย1/3 ถนนเพชรเกษม ตำบลค้อหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110